

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2015. gada 17. februārī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tiks izskatīta lieta Nr. 2014-11-0103 „*Par Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta „f” apakšpunkta, 19.¹ panta un Ministru kabineta 2014. gada 14. janvāra noteikumu Nr. 27 „Grozījumi Ministru kabineta 2007. gada 19. jūnija noteikumos Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam*”.

Lietu izskatīs Satversmes tiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši: Kaspars Balodis, Kristīne Krūma, Gunārs Kusiņš, Uldis Ķinis un Sanita Osipova.

Lietā ir apvienoti divi pieteikumi. Pārbaudīsim, kas ir ieradušies uz lietas izskatīšanu.

Pirmo pieteikumu ir iesniegušas četras komercsabiedrības:

SIA „Dobeles HES”, SIA „Palsmanes ūdenszirnavu HES”, SIA „SL Plus” un AS „Latgales enerģētika”.

Lūdzu, kas šīs četras personas pārstāv?

J. Vaits

SIA „Dobeles HES”, SIA „Palsmanes ūdenszirnavu HES”, SIA „SL Plus” uz pilnvaras pamata pārstāv advokāts Jānis Vaits. Pilnvara atrodas lietā.

Savukārt ceturto pieteicēju pārstāv kolēģis.

A. Laviņš.

Uzrādiet personas apliecinošu dokumentu tiesas sēžu sekretārei.

U. Grauds.

Uz pilnvaras pamata AS „Latgales enerģētiku” pārstāv Uģis Grauds.

A. Laviņš.

Arī pilnvarojumu un personas apliecināšanu dokumentu uzrādiet sekretārei. Paldies.

Kā jau minēju, lietā ir arī otrs pieteikums iesniegts un to ir iesniegušas 77 komercsabiedrības.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam, šīs sabiedrības pārstāv tā sabiedrība, kuras pārstāvis šo pieteikumu ir parakstījis kā pirmais. Un kas pārstāv šīs sabiedrības?

O. Henriņš.

Orvils Henriņš — Dobeles rajona Bērzes pagasta zemnieku saimniecība „Dzirnavas” īpašnieks.

A. Laviņš.

Lūdzu, jūs arī uzrādīt personas apliecināšanu dokumentu.

Paldies, tik tālu esam noskaidrojuši.

Lietā ir apstrīdēti divi normatīvie akti — Saeimas pieņemtais normatīvais akts un Ministru kabineta pieņemtais normatīvais akts.

Tāpēc noskaidrosim, kas Saeimu pārstāv?

M. Brencis.

Mārtiņš Brencis, uz pilnvaras pamata.

A. Laviņš.

Uzrādiet dokumentus sekretārei.

Paldies. Tātad Saeimu pārstāv Mārtiņš Brencis.

Ministru kabinetu kas pārstāv?

R. Vesere.

Rudīte Vesere un Olga Paipala. Uz pilnvaras pamata. Pilnvara pievienota lietai.

A. Laviņš.

Personu apliecināšanu dokumentus uzrādiet sekretārei.

Lietā pieaicinātās personas mums ir deviņas.

Noskaidrosim, vai visas pieaicinātās personas ir uz procesu ieradušās.

Latvijas Republikas tiesībsargs, vai ir ieradies pārstāvis...

I. Peimane.

I. Peimane uz pilnvaras pamata pārstāv Latvijas Republikas tiesībsargu.

A. Laviņš.

Tāpat uzrādiet pilnvarojumu un personas apliecinošu dokumentu.

Nākamā pieaicinātā persona ir biedrība „Mazās hidroenerģētikas asociācija”, kas šo biedrību pārstāv...

J. Irbe.

Jānis Irbe uz pilnvaras pamata.

A. Laviņš.

Lūdzu!

Nākamā pieaicinātā persona ir biedrība „Latvijas Makšķernieku asociācija”, kas to pārstāv...

A. Birkovs.

Biedrības valdes priekšsēdētājs Alvis Birkovs.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu!

Nodibinājums „Pasaules dabas fonds”, vai pārstāvis ir ieradies...

I. Purgalis.

Jā, uz pilnvaras pamata pārstāv Ingus Purgalis.

A. Laviņš.

Lūdzu, uzrādiet dokumentus!

Ir arī pieaicinātas vairākas fiziskās personas, kas ir speciālisti savā jomā.

Tātad Kārlis Ketners...

Lūdzu, personas apliecinošu dokumentu!

Māris Jurušs...

Lūdzu! Paldies.

Leons Magelis...

Paldies.

Kārlis Siļķe...

Lūdzu!

Juris Ozoliņš...

Paldies.

Tā. Labi. Esam noskaidrojuši. Visi ir ieradušies uz lietas izskatīšanu.

Pirms ejam tālāk, noskaidrošu, vai lietas dalībniekiem ir kādi procesuālie lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu.

No pieteicējiem? Nav.

J. Vaits.

Nav lūgumu.

A. Laviņš.

No Saeimas un Ministru kabineta pārstāvjiem? Nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Tad pārejām pie lietas izskatīšanas pēc būtības. Šī stadija sākas ar tiesneša referenta ziņojumu par lietu. Lūdzu, vārds tiesnesim referentam.

G. Kusiņš.

2014. gada 1. aprīlī Satversmes tiesā tika saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniedza SIA „Dobeles HES”, SIA „Palsmanes ūdensdzirnavu HES”, SIA „SL Plus” un akciju sabiedrība „Latgales enerģētika”.

Pieteikumā lūgts atzīt Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta „f” apakšpunktu, 5. panta 2. punktu, 19.¹ pantu un Ministru kabineta 2014. gada 14. janvāra noteikumus Nr. 27 „Grozījumi Ministru kabineta 2007. gada 19. jūlija noteikumos Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju”” par neatbilstošiem Satversmes 91. un 105. pantam.

2014. gada 24. aprīlī Satversmes tiesas 2. kolēģija ierosināja lietu Nr. 2014-11-0103 „Par Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta „f” apakšpunkta, 19.¹ panta un Ministru kabineta 2014. gada 14. janvāra noteikumu Nr. 27 „Grozījumi Ministru

kabineta 2007. gada 19. jūlija noteikumos Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

2014. gada 20. jūnijā Satversmes tiesa saņēma Saeimas atbildes rakstu un arī Ministru kabineta atbildes rakstu.

2014. gada 30. jūnijā Satversmes tiesā tika saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniedza Dobeles rajona Bērzes pagasta zemnieku saimniecība „Dzirnavas” un vēl 90 citas personas.

Pieteikumā bija lūgts atzīt Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta „f” apakšpunktu, 5. panta 2. punktu, 19.¹ pantu un Ministru kabineta 2014. gada 14. janvāra noteikumus Nr. 27 „Grozījumi Ministru kabineta 2007. gada 19. jūlija noteikumos Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju” par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam.

2014. gada 22. jūlijā Satversmes tiesas 2. kolēģija pēc Dobeles rajona Bērzes pagasta zemnieku saimniecības „Dzirnavas” un 76 citu personu pieteikuma ierosināja lietu Nr. 2014-30-0103 „Par Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta „f” apakšpunktu, 19.¹ panta un Ministru kabineta 2014. gada 14. janvāra noteikumu Nr. 27 „Grozījumi Ministru kabineta 2007. gada 19. jūlija noteikumos Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.”

Kolēģijas lēmumā atzīts, ka nav nepieciešams aicināt Saeimu un Ministru kabinetu iesniegt atbildes rakstus, jo ir ierosināta lieta Nr. 2014-01-0103, kurā Saeima un Ministru kabinets jau atbildes rakstus ir snieguši.

2014. gada 5. augustā pieņemts lēmums vienā lietā apvienot lietas Nr. 2014-11-0103 un lietu Nr. 2014-30-0103, apvienotajai lietai saglabāts tās iepriekšējais numurs 2014-11-0103.

Lietas sagatavošanas gaitā papildus tika pieprasīti dokumenti no Saeimas, kā arī dokumenti un papildu paskaidrojumi no Ministru kabineta.

Par pieaicinātajām personām lietā tika atzītas Latvijas Republikas tiesībsargs, Mazās hidroenerģētikas asociācija, Latvijas Makšķernieku asociācija, Pasaules dabas fonds, Kārlis Ketners, Māris Jurušs, Leons Magelis, Kārlis Siļķe un Juris Ozoliņš.

Lietai pievienoti saņemtie pieaicināto personu viedokļi un citi lietas sagatavošanas gaitā iegūtie materiāli.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2014. gada 22. septembrī, paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2014. gada 30. oktobrī oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” Nr. 215.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2014. gada 28. oktobrī.

Ar lietas materiāliem ir iepazinies Saeimas pilnvarotais pārstāvis Jānis Pleps un pieteikuma iesniedzēju pilnvarotais pārstāvis, zvērināts advokāts Jānis Vaits.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai tiesnešiem ir jautājumi par ziņojumu? Nav. Tad pāriesim pie lietas dalībnieku uzklaušīšanas.

Pirms jums tiek dots vārds, daži ievadvārdi, kādā procesā mēs turpināsim lietas izskatīšanu.

Tātad, atbilstoši Satversmes tiesas likumam, tiek noteikts laiks paskaidrojumu sniegšanai. Šajā ziņā gribu vērst uzmanību, ka lieta sastāv no diviem pieteikumiem, tāpēc tiem pārstāvjiem... tās komercsabiedrības, kas ir iesniegušas pirmo pieteikumu, tiem pārstāvjiem būs piešķirtas 30 minūtes, kā arī otra pieteikuma iesniedzēju pārstāvim arī būs piešķirtas 30 minūtes, lai sniegtu savus apsvērumus par lietu.

Taču es gribu vērst uzmanību, ka man lūgums ir taupīt laiku. Tas, ka ir piešķirtas 30 minūtes katram, nenozīmē, ka vajadzētu atkārtot tos pašus argumentus. Tāpēc man lūgums ir... ja ir kas jauns bilstams no tā, ko jau iepriekšējie pārstāvji ir runājuši, tad atkārtoties nevajadzētu.

Tāpat ar laika limita noteikšanu ir līdzīgi institūcijām, kuru akti ir apstrīdēti. Gan Saeimas pārstāvim, gan arī Ministru kabineta pārstāvjiem būs piešķirtas 30 minūtes. Ministru kabineta pārstāvēm būs jāizšķiras, kura no jums sniegs paskaidrojumu, vai jūs abas un tad šo laiku lūgums pašām lietderīgi izmantot, bet arī tā pati norāde – lūdzu neatkārtoties. Ja nav nekas jauns sakāms, tad varat piebilst, ka pievienojieties tiem argumentiem, kas jau ir izskanējuši.

Tātad pārejam pie lietas dalībnieku uzklaušīšanas.

Vārds tiek dots SIA „Dobeles HES”, SIA „Palsmanes ūdensdzirnavu HES”, SIA „SL Plus” pārstāvim Jānim Vaitam.

Lūdzu!

J. Vaitis.

Cienījamā tiesa!

Es, taupot mūsu lauku, tiešām neatreferēšu pieteikumam, es tikai vērsīšu uzmanību uz atsevišķām lietām, kas saistītas varbūt ar atbildes rakstiem un atziniem šajā lietā.

Proti, nav šaubu, ka noteiktu nodokļu noteikšana ietilpst šajā Satversmes 105. pantā un tas ir īpašumtiesību aprobežojums. Kā tas ir atzīts, tātad ir jābūt trīs priekšnoteikumiem. Pirmkārt, šim ierobežojumam ir jābūt ar likumu. Otrkārt, tam ir jābūt legītimam mērķim un treškārt, tam ir jābūt samērīgam.

Nav šaubu, ka konkrētajā gadījumā īpašumtiesību aprobežojums ir noteikts ar likumu. Līdz ar to viens no šiem kritērijiem, tātad šis formālais mehānisms, ar kuru ir nosakāms šāds aprobežojums, ir ievērots.

Kas attiecas uz legītimo mērķi. Tad normas izdevējs atbildes rakstā ir atsaucies uz Satversmes 115. pantu norādot, ka izdotās normas mērķis ir nodrošināt personu tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Kam var piekrist, ka kopumā Dabas resursu nodokļa likums ir vērst uz Satversmes 115. panta mērķa realizāciju. To var secināt no 2. pantā noteiktā šī nodokļa mērķa. Kam var piekrist arī... ka, kā norādīja Ministru kabinets atbildes rakstā, šis konkrētais nodoklis nav fiskālais instruments tā pamatizpratnē, proti, ar to netiek iekasēts tikai nodoklis, bet tā mērķis ir stimulēt racionāli izmantot dabas resursus. Tas ir redzams no šī te Dabas resursu nodokļa pieejas attiecībā uz dažādiem piesārņotājiem, jo uz šā principa piesārņotājs maksā. Proti, ja ir 7., 8. vai 9. pants, tad šajā gadījumā nodokļa maksātāji var izvēlēties vai nu maksāt nodokli, vai nodrošināt sava radītā kaitējuma novēršanu. Pieņemsim, izlietotā iepakojuma novietotā tirgū, ja viņi paši savāc šo iepakojumu, pie tam, savāc ne simtprocentīgā apmērā un daļēji pārstrādā, viņi tiek atbrīvoti no šī nodokļa. Mērķis ir ļaut personai izvēlēties labāko risinājumu pēc viņas ieskatiem — maksāt nodokli un tad valsts uzņemas atbildību par šo apsaimniekošanu vai pašiem apsaimniekot.

Pēc šī principa faktiski ir būvēts viss dabas resursu nodoklis un, ja mēs skatītos uz šo aplikšanu, tad ar nodokli tiek aplikts tas, kas neatgriezeniski tiek patērēts vai tiek pārvērsts tā, ka viņš ir būtiski piesārņots un ir veicamas noteiktas darbības, lai atgrieztu to atpakaļ vidē.

No tā mēs it kā varētu secināt, ka apstrīdētais likums it kā atbilst šim te formālajam legītimajam mērķim, taču mūsu ieskatā ir jāņem vērā, ka šis ir deklarētais mērķis, tajā pašā laikā, ja mēs skatāmies uz šiem te pašiem grozījumiem, tad faktiski, mūsaprāt, tas neatbilst šim deklarētajam mērķim. Aiz šā mērķa ir aizslēpts patiesais legītimais mērķis, ko tad grib panākt normas izdevējs, proti, nodokļa iekasēšanu noteiktā apmērā.

Tas ir redzams, pirmkārt, steigā, kādā šī norma tika izstrādāta. Tā tika izstrādāta divu mēnešu laikā, tā tika iekļauta budžeta paketē un tieši balstoties uz šo budžeta paketi arī

faktiski netika ņemti vērā nekādi iebildumi vai veikti jebkādi apsvērumi par šo nodokļa pieļaujamību un samērīgumu. Pieteikumā ir norādīts uz to, kādā veidā ir notikusi šī normas pieņemšana un, mūsaprāt, tas norāda uz to, ka Saeimas deklarētais leģitīmais mērķis faktiski ir fikcija, aiz kuras ir aizslēpts tomēr patiesais cits mērķis, kas neatbilst šim te deklarētajam mērķim.

Protams, atbilstoši Satversmes tiesas praksei bieži tiek atzīts... pamatā tiek atzīts, ka ar šāda mērķa konstatēšanu, ja to ir norādījis likumdevējs, ir pietiekoši, lai atzītu, ka tas ir leģitīms. Līdz ar to būtu vērtējams tāpat šī ierobežojuma atbilstīgums samērīguma principam, izmantojot šos trīs kritērijus, tas ir, atzīt Satversmes tiesas praksē, proti, vai līdzeklis ir piemērots mērķa sasniegšanai, vai iespējams sasniegt citiem līdzekļiem un mazāk ierobežojošiem un visbeidzot, vai sabiedrība gūst tādu labumu no šā ierobežojuma, kas ir lielāks par nodarīto kaitējumu. Pieteikumā ir diezgan daudz analizēti tāpat visi šie te trīs kritēriji.

Atgriežoties vispārīgi pie šiem kritērijiem, tad pirmais kritērijs par leģitīmā mērķa sasniegšanu, vai ir izmantojams šis līdzeklis, tad, kā ir norādīts pieteikumā, tad faktiski ar šo Dabas resursu nodokli tādā veidā, kā viņš ir noteikts, tiek atzīts, ka tāpat labākais ūdens izmantošanas veids ir no noteikta ūdens daudzuma iegūt vairāk enerģiju. Ja mēs skatāmies uz šīm iespējām, kā tad to var izdarīt, tad pirmā šī iespēja ir augstāks uzpludinājuma līmenis, proti, ar lielāku spēku ūdens darbinot turbīnas ar tādu pašu daudzumu var saražot vairāk elektroenerģijas. Kā ir norādīts pieteikumā, tad saskaņā ar Zvejniecības likumu, šādas darbības attiecībā uz esošajiem HES ir aizliegtas, proti, nav iespējams paaugstināt ūdens līmeņa starpības, jo saskaņā ar Zvejniecības likuma izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr. 27 aizliedz tādas izmaiņas esošajos HES, kas varētu radīt ūdens līmeņa starpības salīdzinot ar esošo.

Līdz ar to ir skaidrs, ka viens no šiem instrumentiem, uz kuru it kā piemērošanu tiek mudināti pieteicēji, faktiski nav izmantojams. Līmeņus nevar paaugstināt.

Otrs instruments ir efektivitātes paaugstināšana. Efektivitāte balstās uz jaunāku tehnoloģiju izmantošanu, kur daļai no pieteicējiem ir šobrīd uzstādītas jaunākās pieejamās tehnoloģijas un faktiski nav iespējams vairs uzlabot un lietderības koeficients ir maksimāli iespējamais pie pašreiz tāpat pieejamajām tehnoloģijām.

Savukārt, ja mēs skatītos šo iespējamo tāpat uzlabojumu attiecībā uz tām turbīnām, kurām ir, pieņemsim, šis 0,75, kas ir pieņemts kā koeficients, kas piemērojams, ja nav zināma šī te jauda, tad šādu turbīnu nomaiņa, tehnoloģiju nomaiņa izmaksātu pieteicējiem aptuveni 150–200 tūkstošu eiro. Pie šāda pieauguma... es apskatīju gadījumu, pieņemsim... pieteicēja

„SL Plus” ietaupījums Dabas resursu nodoklī būtu 60 eiro gadā. Vai 200 000 eiro ieguldījums varētu stimulēt nodokļa ietaupījums 60 eiro gadā? Diez vai.

Atbildes rakstā ir norādīts uz to, ka Dabas resursu nodoklim ir šis te atgriezeniskais princips, proti, ka viņš atgriežas dabā. Un kā viens no mehānismiem ir norādīts, ka, lūk, pieteicējam būs pieejams finansējums Latvijas vides aizsardzības fondā. Pirmkārt, Latvijas vides aizsardzības fonds nav atkarīgs no Dabas resursu nodokļa ieņēmumiem, tā ir konkrēta budžeta apropriācija, kura nevar tikt noteikta tik vienkārši mazāka kā iepriekšējā gadā. Tas ir vienīgais šī likuma noteikums. Viņš nekādā veidā nav saistīts ar Dabas resursu nodokļa ieņēmumiem. Tie nav iezīmētie nodokļa ieņēmumi, kas pēkšņi atgrieztos šajā fondā.

Ja mēs paskatīsimies tātad šo fondu kopumā, tad fondā 2014. gadā bija 4 679 607 eiro, kuri 2 miljoni eiro bija paredzēti dabas aizsardzības projektiem. Ja mēs paskatīsimies, ko tad fonds finansē... tur ir pieejami fonda konkursi... Jā, viņi finansē dažādu sabiedrisko organizāciju pasākumus. Makšķernieku, pasaules dabas fonda zinātniskus pētījumus. Taču neviens no šiem te projektu konkursiem, kuros teorētiski hipotētiski varētu pieteikties pieteicēji, neparedz jebkādu atbalstu tādām darbībām, kā uzņēmējdarbību, ko veic pieteicēji.

Tādējādi mēs uzskatām, ka pēc būtības dabas resursu nodoklis neveidosies kā šis instruments, kura mērķis būtu panākt, lai pieteicēji efektīvāk izmantotu esošo ūdeni.

Nākošais tātad šis jautājums — vai var sasniegt mazākiem ierobežojošiem līdzekļiem. Nav skaidras anotācijas, kā ir tikusi noteikta šī Dabas resursu nodokļa likme, jo vienīgais, kas ir pieejams pieteicējam, ir tas, ka sākotnēji tā tika plānota 10 procentu apmērā no iepirkuma tarifa un šis norādītais iepirkuma tarifs ir tātad iepirkums, kurā tiek pārdots obligātajā iepirkumā. Proti, ar valsts atbalstu. Obligātais iepirkums ir īpašs mehānisms, ar kuru valsts atbalsta tādu uzņēmējdarbību, kura vai nu nebūtu bez valsts atbalsta iespējama kā efektīva, vai arī kuru valsts uzskata par svarīgu. Konkrētajā gadījumā pastāv šie abi faktori, proti, hidroenerģija ir atjaunojamā enerģija, kas tiek ražota no resursiem, kas netiek patērēti, un otrkārt, šāda mazā hidroenerģija nav konkurētspējīga ar lielo hidroenerģiju, atomelektrostacijām, vai termoelektrocentrālēm. Līdz ar to ir šie valsts atbalsta mehānismi, attiecībā uz šādas te enerģijas ražošanu, kas Satversmes tiesas lietās arī ir atzīts par pieņemamu un ir atbilstošs arī Eiropā pastāvošā praksē.

Līdz ar to, ja mēs vērtējam šo līdzekļu samērīgumu, tad mūsu ieskatā šādas te samērīgums ir vērtējams balstoties uz tādu ieņēmumu apmēru, kādu pieteicējs gūtu apstākļos, kad tā nebūtu valsts atbalstīta komercdarbība, jo likuma mērķis nav ierobežot šo atbalstu, bet gan it kā stimulēt šādu te darbību un no likuma nav iespējams secināt, ka gadījumā, ja nav valsts atbalsta, tad nodoklis būs mazāks vai nodoklis vispār netiks piemērots. Līdz ar to šeit

nav atšķirības par to, vai ir valsts atbalsts vai nav un vērtējumam būtu par šo samērīgumu jābalstās uz cenu, par kādu elektrību varētu pārdot tirgū.

Pieteikumā bija norādīts tālād pamatojums par šādu brīvā tirgū esošo cenu norādot, ka tā ir aptuveni 0,042 eiro kilovatstundā. Konkrētajā gadījumā līdzpateicēji, zemnieku saimniecība „Dzirnavas”, 2014. gada oktobrī enerģiju pārdeva par 0,0494 eiro kilovatstundā, decembrī — par 0,044 eiro par kilovatstundu. Līdz ar to faktiski tas, ko mēs norādījām pieteikumā par šo biržas cenu kā orientējošo cenu attiecībā uz normālas komercdarbības ietvaros pārdoto elektroenerģijas cenu, atbilst faktiskajiem apstākļiem.

Ja mēs paskatītos uz pieteicēju, ko šodien pārstāv SIA „SL Plus”, tad pie šādas realizācijas, cenas SIA „SL Plus” 2014. gadā saņemtu 1868 eiro un nodoklis, kas ir par pagājušo gadu aprēķināts šim te pieteicējam, Dabas resursu nodoklis, sastāda 369,32 eiro. Proti, tie ir 20 procenti no ieņēmumiem. Pie tam, „SL Plus” 2011. gadā ir veikusi hidroelektrostacijas rekonstrukcijas, uzstādot modernākās iekārtas, līdz ar to šī nodokļa samazināšana pat hipotētiski vairs tālāk nav iespējama. 2011. gadā ir uzstādītas jaunākās pieejamās tehnoloģijas un hidroelektrostacija ir pilnībā automatizēta. Ja mēs skatāmies uz šīm izmaksām, tad pēc mana pārstāvamā teiktā, tad šīs izmaksas rekonstrukcijai bija 140 tūkstošu latu.

Mēs uzskatām, ka, ņemot vērā, ka Saeimā budžeta paketē kopumā virzījās arī Subsidētās enerģijas nodoklis, kas paredzēja subsidēto enerģiju aplikt ar 10 procentu nodokli, tad, apsverot nodokļa likmi, un lai šī nodokļa likme varētu būt samērīga, bija jāvērtē šo abu nodokļu iespējamā ietekme uz ražotājiem, proti, ka ražotājam pie šāda pieauguma varētu būt apgrūtināši veikt šo savu darbību un ka tas ir ievērojams pieaugums, jo tie 10 procentu viena nodokļa un atkarībā no tā, vai mēs rēķinām to pret subsidēto vai nesubsidēto cenu, tie ir vai nu 20, 30 procenti nesubsidētās cenas, vai kopumā ar šo te nodokli tie veido atkarībā no HES no 15 līdz 20 procentiem.

Tāpat būtu jāņem vērā, ka Zvejniecības likumā ir noteikta kārtība, ka HES atlīdzina kaitējumu, proti, katru gadu HES veic maksājumus par zivju resursiem nodarīto kaitējumu. Un, ja mēs paskatīsimies šajos te atbildes rakstos, atsauksmēs, ko iesniedza Pasaules dabas fonds un Makšķernieku biedrība, tad mēs redzēsīm, ka tiek norādīts, ka, lūk, zivju resursi nav vienīgais, kam nodara kaitējumu. Šajā principā, kur tiek aprēķināts tālād šis kaitējums, ir noteikts katra HES nodarītais kaitējums, tiek ņemts vērā viss... tiek ņemts vērā gan dzīvotņu zudums, gan barotņu zudums, kas ietver gan šo te veģetāciju, gan šos mazos organismus, uz ko norāda Ministru kabinets papildus paskaidrojumā, kuri tiekot samalti... tas viss tiek ņemts vērā, lai noteiktu konkrētā HES kaitējumu, pirms vispār tas uzsāk ekspluatāciju. Un pēc tam HES katru gadu maksā. Nav saskatāms, ka būtu jebkāds cits kaitējums no šiem te atsauksmes

rakstiem vai tātad paskaidrojumiem, ka būtu jebkāds cits kaitējums, kurš netiktu segts šajā kārtībā. Izņēmums... jā, piekrītu, tas ir krasta izskalošanās. Šis jau izriet no īpašnieka civiltiesiskās atbildības, proti, krastu izskalošanās ir viņa atbildība. Viņam ir jāveic šo te kaitējumu novēršana un tas izriet no Civillikuma, gan rūpējoties par savu īpašumu, gan par iespējamo kaitējumu citiem īpašumiem. Tas nav Dabas resursu nodokļa mērķis.

A. Laviņš.

Vienu piebildi es tikai... Jums ir mazliet vairāk kā 10 minūtes atlikušas jūsu runai. Ņemot vērā, ka jums ir divi pārstāvji, tad ņemat to vērā, ka jūs šo laiku tad sadalāt kopēji... Labi.

Lūdzu, turpiniet.

J. Vaits.

Mēs vienojāmies, ka kolēģis kaut ko piebildīs, ja es būšu kaut ko aizmirsis.

A. Laviņš.

Vienkārši, lai nav pārpratumu. Es tā savukārt no savas puses... ja...

J. Vaits.

Tātad mēs uzskatām, ka tiesības ir ierobežotas pārmērīgi... Jo, ja mēs skatāmies no šiem te dokumentiem, ko ir iesnieguši atbildētāji, tad nav iespējams noteikt jebkādu saprātīgu soļus, ar kuriem tika noteikts šis nodokļa apmērs. Proti, vai tiešām tas atbilst Ūdeņu direktīvas noteikumiem par to, ka ir atgriežams šis resurss atpakaļ vidē. Un vai tiešām šis nodokļa likums nozīmē, ka tik daudz izmaksā šo simt kubikmetru atgriešana atpakaļ vidē... tos, kas ir iztecējuši caur hidroelektrostaciju un aiztecējuši tālāk pa upi. Tas pats izriet arī no Ūdens apsaimniekošanas likuma.

Mēs neredzam, ka būtu izmantoti jebkādi apsvērumi par to, ka iespējami var būt kādi citi risinājumi. Pieņemsim, HES darbība, darbības uzlabošana... HES īpašniekiem pašiem veicot pasākumus kā alternatīva nodokļa maksāšanai.

Tātad, uz šo balstoties mēs uzskatām, ka attiecīgais nodokļa apmērs un piemērošana kā tāda ir nesamērīga un nav saprotams tās pamatojums.

Attiecībā uz trešo kritēriju — vai sabiedrības ieguvums būs lielāks. Tad jānorāda, ka HES labums sabiedrībai kopumā ir tieši tas pats mērķis, ko valsts ar savu atbalstu grib sasniegt, proti, Satversmes 115. pantā noteiktās tiesības uz vidi. Šīs tiesības tiek realizētas tāda veidā, ka HES ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem resursiem. Tas nav resurss, kurš

tiek patērēts, kurš pazustu un kura rezultātā tātad samazinātos pieejamie resursi videi. Resursi netiek patērēti, tiek izmantoti tikai un vienīgi to enerģija.

Ja mēs pieņemtu, ka ar šādu Dabas resursu nodokļa likumu tiek zināmā mērā likvidēta HES darbība, tad zaudējums faktiski būtu tāds pats, uz kuru it kā ir vērsts šis mērķis ar dabas resursu nodokļa piemērošanu, proti, netiktu sasniegts tas 115. pantā noteiktais mērķis iegūt kaut daļu enerģijas no atjaunojamiem energoresursiem. Minētā iemesla dēļ tātad mēs uzskatām, ka arī attiecībā uz trešo kritēriju nevar pievienoties tam, ka būtu ievērots šis kritērijs, lai atzītu noteikto ierobežojumu par samērīgu.

Faktiski attiecībā uz pašu pamatnormu tas ir viss. Savukārt attiecībā uz Ministru kabineta noteikumu neatbilstību Satversmes normām tad uz to ir attiecināmi praktiski visi tie iebildumi, kas ir pausti par pašas pamatnormas neatbilstību, jo Ministru kabineta noteikumu grozījumi paredzēja tikai un vienīgi aprēķina principu, izstrādājot formulu, pēc kādas tiek aprēķināts caurplūdušais ūdens daudzums, jo pati nodokļu likme un pats apjoms... par to tika noteikts apstrīdētajā normā.

Tas tad no manas puses šobrīd ir viss.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu. Nedaudz laika ir atlicis. AS „Latgales enerģētika” pārstāvis.

U. Grauds.

Godājamā Satversmes tiesa! Es faktiski varu pievienoties visam, ko teica Jānis Vaits un pēc būtības viņš pašus šos te galvenos aspektus, kādēļ apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 105. pantam, pateica.

Tā kā, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tad vārds lietas faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam ir otrā pieteikuma iesniedzēju pārstāvim Orvilam Heniņam. Lūdzu!

O. Heniņš.

Godājamā tiesa! Šeit iepriekšējie runātāji jau šo juridisko pamatojumu skaidri izskaidroja un pamatoja.

Es tikai gribētu atsevišķi piebilst kā īpašnieks, kurš vistiešākā veidā jūt šīs sekas, ko šis Dabas resursu nodoklis ir izdarījis šā perioda laikā.

Tātad esmu viens no daudziem Latvijas mazo HES īpašniekiem, kuri atjaunoto veco ūdensdzirnavu vietā... nevis jauno, bet agrāko veco ūdensdzirnavu vietās... Un mans īpašums ir vairāk kā 150 gadus vecs. Šo 150 gadu laikā tātad nav mainījušās šīs izmaiņas ūdens līmeņa uzpludinājumā un tāpēc, protams, man ir daudzas iebildes gan saistībā ar to, kā tiek noteikts maksājums par zivju resursiem it kā nodarītajiem kaitējumiem, lai gan es domāju, ka... es pasvītrotu, ka mēs maksājam šo nodokli... lai gan šo 150 gadu laikā ir pierādījies, ka taisni tur, kur ir ūdens, tur šīs zivis ir, upju zivis... un lielāko kaitējumu nodara pavisam citi apstākļi šodien, bet par to diez kāpēc mūsu aizstāvji negrib pieminēt un cīnīties pret to.

Ja runājam par Dabas resursu nodokļa ietekmi uz saimniecisko darbību, tad esmu viens no tiem, kas, saņemot valsts atbalstu, klimata pārmaiņu finanšu instrumentu atbalstu, ir modernizējis savu simt gadu vecu turbīnu, uzstādot pavisam jaunu, modernu, šodienas laikiem atbilstošu tālvadības vadāmu turbīnu, kuras izmaksas man šobrīd ir jāatmaksā bankai un man jāsaprot, ka decembra mēnesī es lūdzu dabu un Dieviņu, lai janvārī būtu ūdens vēl, jo tas maksājums, kas man būs jāveic, man vienkārši viņa nebūs vairs... veselu maksājumu samaksai Dabas resursu nodoklī un Subsidētās enerģijas nodoklī gada laikā un faktiski šī situācija ir visai kritiska un paskatīsimies, kā beigsies februāra mēnesis.

Un man jāsaprot vēl vairāk. Tātad esmu vairākkārt apkrāpts saistībā ar to, ka modernizējot šo iekārtu man bija paļāvība uz to, ka saglabāsies atbalsts uz manu arī palielināto jaudas daļu, diemžēl šīs kvotas Ministru kabineta iesaldēja uz nezināmu laiku un tādā veidā faktiski... vistiešākā veidā šis nodoklis attiecās uz tīro tirgus cenu, kuras rezultātā, ja es samaksāju Dabas resursu nodokli, man praktiski nepaliek pāri pēc tam, ko samaksāt apkalpojošajam personālam.

Tā bija tā reālā situācija. Daudz grūtākā stāvoklī ir tie, kas ir ieguldījuši lielākus finanšu līdzekļus, arī tādi ir šeit zālē cilvēki un uzmanīgi klausās, ko mēs šodien sakām.

Otrs jautājums. Mani pārsteidz tas, ka no visas šīs nozares, no hidroelektrostaciju nozares, nez kāpēc ir izņemti ārā tikai mazie HES. Tātad maksājumi par ūdens resursu izmantošanu lielajiem HES, zivsaimniecībām un citādiem saimnieciskajiem uzņēmumiem, kas izmanto ūdeni, šādi maksājumi netiek attiecināti. Un tas vistiešākajā veidā norāda uz to, ka mēs esam acīmredzot tie īpašie ļaunie, kas būtu jāiznīcina tikai tāpēc vien, ka kādam nepatīk, ka šie mazie HES darbojas. Lai gan es minēju, ka Latvijā vēsturiski bijušas vairāk kā 700 ūdensdzirnavas, šobrīd to ir 145, ir 99 mazie HES un šī attieksme mums absolūti nav saprotama, jo mēs ļoti labi zinām, ka tieši mazais HES elektrībai ir lielākais ražotājs pagastā.

Tā ir izkliedētā enerģija, tā ir reģionu attīstība un šī attieksme pret šo saimniecisko darbību ir pilnīgi neizprotama.

Tas ir viss.

A. Laviņš.

Labi.

Saeimas pārstāvim.... vai būs jautājumi pieteikuma iesniedzējiem?

M. Brencis.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Precizējiet, kuram no pārstāvjiem jūs uzdosiet jautājumu.

M. Brencis.

Es uzdošu jautājumu pirmajam runātājam, kas pārstāv, acīmredzot, pirmo pieteicēju.

Attiecībā uz leģitīmo mērķi un tālāk jūs runājat arī par fiskālo un regulatīvo nodokļu dabu. Es vēlējos saprast, vai jūs atzīstat to, ka princips „piesārņotājs maksā” attiecas arī uz mazajiem HES kā ūdens resursu lietotājiem?

J. Vaits.

Princips „piesārņotājs maksā” attiecas uz jebkuru saimnieciskās darbības veicēju. Vai instruments, caur kuru tiek izmantots princips „piesārņotājs maksā”, ir Dabas resursu nodoklis, vai tās ir piesārņojošo darbību atļaujas, vai tas ir pienākums veikt rekultivāciju, šis princips darbojas, bet Dabas resursu nodoklis nav vienīgais instruments, caur kuru var īstenot šādu te principu.

M. Brencis.

Paldies.

Attiecībā uz alternatīvām. Jūs analizējat samērīguma testu un pieminējat arī alternatīvu, ka būtu jāparedz normatīvajā regulējumā iespēja ne tikai maksāt šo nodokli, kurš ir apstrīdēts šajā tiesas lietā, bet arī nodrošināt kaitējumu novēršanu. Varbūt tad konkrēti kā jūsu pārstāvētie pieteicēji... kādus pasākumus konkrēti jūs... kas ir tās alternatīvas, kurus jūs būtu gatavi veikt... kādas alternatīvas, lai Dabas resursu nodoklis... novēršot kaitējumu dabai ir veikti...

J. Vaits.

Tā tad pamatkaitējums dabai ir saistīts ar iespējamo zaudējumu nodarīšanu zivju resursiem. Par to, ka šis kaitējums tiek novērst caur Zvejniecības likumu un kompensācijām šajā Zvejniecības likumā, to es norādīju.

Kas attiecas uz alternatīvām. Jā, mēs vērtējam tā tad mērķi, uz ko tad būtu jāstimulē šim te nodoklim. Proti, viņam būtu jāstimulē, ka no simt kubikmetriem ūdens var iegūt vairāk elektrības. Kā es norādīju, ir divi risinājumi — paaugstināt ūdens līmeni, ko vides aizsardzības nolūkos ir aizliegts izdarīt, lai paaugstinātu tehnoloģiju līmeni, Un tad ir jāvērtē, vai vispār tas ir iespējams. Vai šis ir stimulējošs pasākums. Tās būtu tās alternatīvas, kuras šobrīd būtu izmantojamas. Tikpat labi būtu izmantojams papildus nosacījums par zivju mazuļu ielaišanu, iespējams, par attiecīgu posmu tīrīšanu un tamlīdzīgi. Jā, iespējams, ka šādi te alternatīvi pasākumi ir iespējami.

M. Brencis.

Tā tad jūs alternatīvu Dabas resursu nodokļa maksāšanai principā uzskatāt, ka alternatīva būtu valstij jānodrošina efektīvāka jūsu uzņēmējdarbība. Tā es saprotu, vai ne?

J. Vaits.

Nē, tā es to negribētu teikt. Es gribētu teikt, ka valstij būtu jāstimulē uz to mērķu sasniegšanu, ko viņa gribētu, tā, kā tas notiek, piemēram, iepakojumā. Ar nodokli... ar nodokļa nemaksāšanu tiek stimulēts, lai viņi paši apsaimniekotu tā tad šos te radušos atkritumus.

M. Brencis.

Resursu sadarbībā....

J. Vaits.

Atkritumus. Principā novērstu kaitējumu, kas ir nodarīts.

M. Brencis.

Labi. Attiecībā uz procedūru. Jūs minējāt pie leģitīmā mērķa divus argumentus, proti, steiga, budžeta pakete un tad steiga bez iebildumiem un bez diskusijām. Vai jūs esat iepazinies ar lietas materiāliem un ar Saeimas Budžeta komisijas sēdes protokoliem, kuros klātesot nozares pārstāvjiem tika lemts gan par Dabas resursu nodokļa atbalstīšanu pirmajā lasījumā, gan arī par precizētās normas atbalstīšanu otrajā lasījumā?

J. Vaits.

Esmu, jā.

M. Brencis.

Tālāk. Par samērīgumu runājot. Jūs jau arī atbildējāt uz manu vienu no iepriekšējiem jautājumiem un minējāt, ka valsts nedod iespējas efektīvizēt savu... mazajiem HES savu uzņēmējdarbību. Šajā gadījumā konkrēti es saprotu, ka runa ir par ūdens uzpludinājuma līmeņa pacelšanu. Vai jūs esat informēts arī par.. vai varbūt ziniet un varat pastāstīt kādus piemērus, kā var efektīvizēt uzņēmējdarbību šajā... no ūdens ražojot elektroenerģiju, neizmantojot tikai ūdens krituma palielināšanu. Vai jums ir kādi citi piemēri...

J. Vaits.

Es jau runāju, ka turbīnu nomaiņa. Bet, kā es norādīju, turbīnu nomaiņas izmaksas...

M. Brencis.

Bet vai jūs zināt arī konkrētus piemērus... nu, teiksim tā, pēdējo divu gadu laikā ir nomainītas turbīnas, padarot turbīnu nomaiņu un līdz ar to HES darbību efektīvāku?

J. Vaits.

Nu, pēdējo četru gadu laikā es varu pateikt... SIA „SL Plus” 2011. gadā nomainīja vecās turbīnas uz pilnīgi automātiskām turbīnām.

M. Brencis.

Un tāpat tad es saprotu, ka alternatīvas tādā ziņā, kā aktivizēt uzņēmējdarbību ir, vienīgais jūsu pieteikumā norādītais šķērslis, ko jūs uzskatāt, ir šiem kā noteikumi Nr. 27, kas aizliedz paaugstināt krituma līmeni...

J. Vaits.

Tāpat es esmu norādījis, ka otrs efekts, ko varētu sasniegt ar šo te turbīnu efektivitātes paaugstināšanu, viņu piensums ir ļoti niecīgs. Ar šādu nodokli nevar stimulēt turbīnu nomaiņu.

M. Brencis.

Attiecībā uz nodokļa principu... ka nodoklis atgriežas dabā. Jūs minējāt, ka valsts neveic pasākumus, lai nodrošinātu šo te... es precīzi nevaru citēt... Bet jūs minējāt, ka valsts

neveic pasākumus, lai nodrošinātu kaitējumu novēršanu. Tā tuvu tekstam... Jautājums ir: vai Dabas resursu nodoklis ir speciālais nodoklis, vai tas ir ieskaitāms valsts pamatbudžeta ieņēmumos?

J. Vaits.

Viņš tiek ieskaitīts valsts pamatbudžeta ieņēmumos... sadalījums ir starp pašvaldībām un valsts pamatbudžetu.

M. Brencis.

Līdz ar to jautājums ir tāds, vai jūs esat lietas kursā, ka jūs pieminējāt Latvijas Vides administrācijas finansējumu, kas tiek konkursēts dažādiem pasākumiem, tajā skaitā vides ilgtspējas pasākumiem.

J. Vaits.

Jā.

M. Brencis.

Vai jūs esat informēts par 2014. gada budžeta dotācijas pieaugumu šim te...

J. Vaits.

Jā, es apskatījos.

M. Brencis.

Varat nosaukt, kādi ir skaitļi?

J. Vaits.

Manuprāt, bija aptuveni pusotrs vai 2 miljoni.

M. Brencis.

Vairāk... ja?

J. Vaits.

Jā, bet tajā pašā laikā ir jāapskatās, ka daļa no šā finansējuma aizgāja starptautisko saistību izpildēm no šā pieauguma.

M. Brencis.

Jā. Vai jūs varat arī nosaukt, kādiem pasākumiem, vides uztveres pasākumiem, teiksim tā, šī nauda tika konkursēta?

J. Vaits.

Konkursēta? Nu... Tātad vides izglītība, bērnu nometnes, varētu būt daži pētījumi... tas gan izskatīsies visdrīzākais pēc doktora disertācijām... Varētu vēl būt daži.

M. Brencis.

Vai jūs esat informēts, ka, teiksim, nozares Mazo HES asociācijas un nevalstiskās organizācijas, kas... teiksim tā, vienkāršoti runājot... darbojas šajā elektroenerģijas jomā, nav iesniegušas nevienu projektu?

J. Vaits.

Jā, tāpēc, ka neviens no šiem konkursa mērķiem, manuprāt, vispār neatbilst tam, kur varētu pretendēt mazo HES īpašnieki vai viņu asociācijas.

M. Brencis.

Paldies. Attiecībā uz pieteikumā minēto... tur ir vairākas tādas apokaliptiskas ainas minētas... proti, kā izputēšana, bankroti un uzņēmējdarbības sašaurināšanās... es pieteikumā neatradu nekādas konkrētus datus. Vai jums ir informācija par to... aizvadītā gadā periodā, nodokļa maksāšanas taksācijas perioda laikā... vai ir kāds mazais HES atzīts par maksātnespējīgu vai izbeidzis savu darbību, bankrotējis vai kā citādi?

J. Vaits.

Nav zināms, ka kāds būtu maksātnespējīgs...

M. Brencis.

Attiecībā uz saprātīgo peļņu. Cik, jūsuprāt, ir saprātīga peļņa? Kā varētu nodefinēt saprātīgu peļņu? Jūs minējāt saprātīgu peļņu...

J. Vaits.

Es neminēju, man liekas, ne reizi vārdu „peļņa”.

M. Brencis.

Ja mēs runājam par... Jā, jūs pieminējāt arī tādu lietu, ka nodoklim jābūt samērīgam ar tiem ieņēmumiem un to apgrozījumu... līdz ar to rezultāvi arī peļņu, ko nozare gūst... Es neatradu jūsu pieteikumā informāciju par 2013. gada apgrozījumu peļņu un kaut kādu kalkulāciju. Jā, es redzēju šo te piemēru un arī konkrētā HES piemēru, cik būtu jāmaksā Dabas resursu nodoklis no šīs te 10 procentu... bet es neredzēju informāciju par nozares, teiksim tā, lielāko HES apgrozījumu un peļņu. Un līdz ar to man ir jautājums, vai jums ir zināms, kāds ir desmit lielāko HES vidējais apgrozījums un vidējā peļņa?

J. Vaits.

Tātad precīzi es jums to nevaru atbildēt. Tā, protams, ir publiski pieejama informācija, bet es šobrīd negatavojos nosaukt piecus lielākos...

M. Brencis.

Es domāju, ka šobrīd tad arī...

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvēm būs jautājumi pieteikuma iesniedzējiem? Nebūs, ja? Labi.

Tiesnešiem būs jautājumi. Sāksim ar tādu vispārēju, ko jau Saeimas pārstāvis pajautāja, bet nu atbildi sniedza trīs komercsabiedrību pārstāvis, bet man šis jautājums būs Heniņa kungam, kas pārstāv 76 komercsabiedrības šajā jomā.

Tas pats jautājums. Tātad pieteikums bija iesniegts 2014. gadā aprīlī un jūnijā. Un pieteikumos bija norādes uz visai nelabvēlīgajām prognozēm, kādas varētu būt piemērotajam nodoklim. Un kā jūs varētu atbildēt kā pārstāvis no visām šīm 76 komercsabiedrībām... vai nodokļa ietekme uz pieteikumu iesniedzējiem... kāda tā ir? Vai ir apturēta darbība, vai maksātnespējas procesi ir ierosināti? Raksturojiet, lūdzu, to situāciju... Nodokļa ietekmējums...

O. Henriņš.

Jā, es pamēģināšu. Tātad konkrēti, ja runājam par manis paša, tad 4. ceturkšņa rezultāti. 25 procenti no bruto ieņēmuma es samaksāju Dabas resursu nodoklim. 25 procentus, tas ir, no 6 tūkstošiem eiro, ceturksnī es 1600 eiro samaksāju tikai Dabas resursu nodoklim. Tas ir, manuprāt, nenormāls skaitlis.

Ja mēs runājam par HES kopumā, tad, ja es drīkstu varbūt pajautāt ministrijas pārstāvjiem, cik tad naudas ir...

A. Laviņš.

Jums būs tam iespēja.

O. Henriņš.

Labi. Es zinu, ka liels daudzums diemžēl nemaksā šo Dabas resursu nodokli tikai tāpēc vien, lai šīs problēmas nerastos. Nemaksā. Tas nav pareizi, bet nemaksā tikai tāpēc, lai nebūtu šī problēma ar iespējamo bankrotu.

A. Laviņš.

Vai kāda no jūsu pārstāvētajām komercsabiedrībām ir pārtraukusi darbību?

O. Henriņš.

Nu, dažas ir, bet es nevaru pateikt... arī jā... bet vai saistībā ar to. Tiklīdz viņiem tika liegta šī valsts atbalsta programma, obligātais iepirkums, tā faktiski iespējas pēc saimnieciskās darbības nav...

A. Laviņš.

Respektīvi, precīzi nosaukt skaitli cik, jūs nevarat. Jūs sakāt, ka dažas esot pārtraukušas savu komercdarbību.

O. Henriņš.

Precīzi es to nevaru... varbūt asociācijas pārstāvis...

A. Laviņš.

Vai maksātnespējas process arī kāds ir ierosināts?

O. Henriņš.

Nē, nav.

A. Laviņš.

Par jūsu pārstāvētajām nav.

Tiesnešiem ir citi jautājumi? Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man būtu jautājums pieteikuma iesniedzēju pārstāvim Vaita kungam. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu precizēt... Vai jūsu pārstāvam pamattiesības ierobežo visas normas, kas ietvertas Ministru kabineta noteikumos Nr. 27? Vai visas normas jūs uzskatāt, ka neatbilst, jeb tikai daļa... Un ja daļa, tad kura daļa? Jo pieteikumā ir apstrīdēts viss, ieskaitot... Es jums varu pateikt priekšā, ka arī 1.2. punkts par Vides ministrijas nosaukuma aizstāšanu.

J. Vaitis.

Nu droši vien, ka nē... Kopumā tātad šie noteikumi tika izdoti tā kā balstoties uz deleģējumu, kas bija šajā 19.¹ pantā likumā un tāpēc kopumā viņi tika apstrīdēti kā... nu izdoti uz šo normu, ko mēs lūdzam atzīt par spēkā neesošu.

G. Kusiņš.

Bet kura daļa tad būtu tieši tā? Es saprotu no jūsu atbildes un taisu secinājumu, ka Vides ministrijas nosaukums nebūtu... Kurš? Vai visi pārējie?

J. Vaitis.

Nu... nodokļa aprēķināšanas un deklarēšanas kārtība.

G. Kusiņš.

Paldies.

Vēl turpinot jautājumus. Jūs pārstāvat dažus... varbūt jūs un tad Heniņa kungs. Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, visi mazo HES īpašnieki, vai visi mazie HES atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos? Es varbūt precizēšu jautājumu. Vai visi pārdod elektrību tikai brīvajā tirgū? Vai visi pārdod tikai par fiksēto paaugstināto cenu obligātā iepirkuma ietvaros? Kāda ir tā situācija?

J. Vaitis.

Nav tā, ka visi atrodas salīdzināmos apstākļos. Es esmu norādījis uz to... pieteikumā ir norādīts tātad uz trīs šīm grupām. Jāsaka, ka no tiem, kam tika pieņemts pieteikums, kas ir pieteicēji lietā, šie te manis un Heniņa kunga pārstāvētie.... tie visi atrodas valsts atbalstā attiecībā uz obligāto valsts iepirkumu. Savukārt starp šīm personām ir tātad ražotāji, kuri pārdod arī brīvajā tirgū dēļ tā iemesla, ka valsts atbalsts ir ierobežots. Proti, valsts atbalsts

piešķir noteikta apjoma elektroenerģijas pārdošanu šajā te atbalsta mehānismā, atlikusī daļa tiek pārdota brīvā tirgū.

G. Kusiņš.

Un cik liela ir šī atlikusī daļa procentuāli pret to visu pārējo? Lielākā daļa vai mazākā daļa tiek brīvajā tirgū?

J. Vaits.

Šobrīd brīvajā tirgū tiek pārdota mazākā daļa, jo, ja mēs runājam par procentuālo... tad man būtu jāvērtē katrs no tiem pieteicējiem, cik kurā gadā viņi pārdod. Tāda situācija ir tāda, ka, pieņemsim, pagājušais gads un aizpagājušais gads bija salīdzinoši mazu ūdeņu periods. Līdz ar to saražotās enerģijas ir mazāk. Ja ūdeņu ir vairāk, viņi saražo vairāk enerģijas, bet iepirkums nepietiek un tad vairs šī te iepirkuma tiek pārdots brīvajā tirgū. Tas ir atkarīgs arī no dabas apstākļiem. Ja mēs skatāmies uz Henriņa kungu, kas bija dots kā piemērs, tad viņš apmēram ceturtdaļu pārdod brīvajā tirgū, varbūt bišķi mazāk.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu atbildes var taisīt secinājumu, ka tā situācija ir katrā mazā HES atšķirīga atkarībā no tā, kas tirgo brīvajā tirgū, kas ir subsidētais... tad nav pilnīgi vienādi, es tā sapratu. Viņi nav vienādos apstākļos.

J. Vaits.

Jā, nav vienādos. Ir arī mazais HES, kurš bija iesniedzis pieteikumu, bet netika pieņemts dēļ tā, ka viņš nebija norādīts šajā te ražotāju reģistrā, jo viņš tiešām visu pārdod brīvajā tirgū. Tas ir no Henriņa kunga pārstāvētā pieteikuma, kuriem viens no pieteicējiem netika pieņemts pieteikums.

G. Kusiņš.

Jā, saki, lūdzu... vai kādam no pieteikuma iesniedzējiem ir pienākums maksāt arī subsidētās elektroenerģijas nodokli?

J. Vaits.

Jā, visiem, kas ir reģistrēti reģistrā.

G. Kusiņš.

Tad turpinot to, ko jūs mutvārdu argumentos pateicāt nedaudz citādi. Pieteikuma 15. lapaspusē ir izteiktas šaubas, vai par likumu, kas groza vai maina valsts budžetu, varētu uzskatīt tādu likumu, kas paredz jaunus ienākumus budžetā. Vai jūs sīkāk varētu paskaidrot šo argumentu? Es saprotu, ka jūs apšaubāt, ka jauna nodokļa ieviešana nav likums, kas groza budžetu un tādējādi netieši arī šaubāties, vai tas var būt Budžeta likumprojekta paketē.

J. Vaits.

Jā. Tātad es gribu norādīt uz to, ka faktiski Budžeta likumprojekta pakete... uz viņu ir īpašā kārtība. Īpašā kārtība... proti, faktiski iekļaujot jaunus nodokļus šajā budžeta paketē, likumdevējs zināmā mērā tiek nostādīts situācijā vai nu viņam jānorāda budžets, vai nu tātad jāatgriež atpakaļ Ministru kabinetā, vai arī jāpieņem visa šī te budžeta pakete. Līdz ar to mūsu ieskatā jaunu īpašumtiesību aprobežojuma noteikšana, kas ir šis te nodokļa likuma tvērums, tas nav tātad šī norma, kas varētu attiekties uz budžeta likumprojekta paketi, kas maina tātad šo te ienākuma apjomu. Mūsu ieskatā tas šķiet nepieņemami. Uz ko norādīja arī visas diskusijas un, ja mēs skatāmies, pieņemsim, Valsts prezidenta atbildi, tad atbilde ir tāda, ka es izsludināšu tāpēc, ka tas ir budžeta paketē.

G. Kusiņš.

Bet tas ir nepieņemami no tādas attieksmes jeb antikonstitucionāli...? Tās tomēr ir divas dažādas lietas.

J. Vaits.

Manuprāt, tas neatbilst tātad šiem te noteikumiem par to, kas tad ir šī te Satversmē paredzētā budžeta likuma pakete.

G. Kusiņš.

Tad attiecībā uz pieteikumu. Pieteikumā un arī jūs izteicāties, ka aprēķini par ieguldījumiem hidroagregātos, lai uzlabotu šo efektivitāti. Sakiet, lūdzu, kur ar tādiem var iepazīties? Ir kādi publiski pieejami avoti, kur varētu iepazīties ar tiem datiem?

J. Vaits.

Es pieļauju, ka datus par to, cik izmaksā hidroagregātu iegāde, var iegūt no ražotāja un tāpat arī internetā. Ja mēs skatāmies... es apskatīju piemēru attiecībā uz jaunākās... es baidos sajaukt... bet man liekas, ka kaplāntipa turbīnas uzstādīšanu, tad šādas turbīnas cena atkarībā

no uzpludinājuma augstuma, no turbīnas diametra var svārstīties no 150 līdz 200 tūkstošiem eiro. Atšķirīgs ir tas, ka arī papildus turbīnām atkarībā no augstuma mainās arī ģenerators, cik liels ir jāliek. Tikko man ir augstāka turbīna, tad lielāks kritums, tad lielāks ģenerators. Līdz ar to mainās... jo tas mezgls nāk kopā. Turbīna pati par sevi tikai nodrošina šo te ģenerators griešanu, kas tad ražo to elektrību.

G. Kusiņš.

Un jūs, minot to „SL Plus” piemēru, teicāt, ka viņi tomēr, neskatoties uz esošajiem ierobežojumiem, ir modernizējuši, ieguldot 140 tūkstošus...

J. Vaits.

2011. gadā viņi modernizēja..

G. Kusiņš.

Tātad ir iespējams modernizēt.

J. Vaits.

Jā, modernizēja... Es domāju, ka viņiem bija tātad šis te... ja nekļūdos, vecā tipa VEF turbīnas, kurām ir šis lietderības koeficients, kas tiek pieņemts 0,75 un šīs jaunās turbīnas ir ar lietderības koeficientu 0,89. Nu, lietderības koeficientu ir iespējams paaugstināt, modernizējot šo mezglu.

G. Kusiņš.

Un tad vēl viens jautājums... Termins, kas bija norādīts pieteikumā, bet ko es gribētu, lai jūs izskaidrojat, jo tas tāds negaidīts vārdu salikums. Vai jūs izskaidrotu, kas ar to ir domāts. Tas ir pieteikuma 26. lapaspusē: „nodokļa postošā daba uz uzņēmējdarbību”.

J. Vaits.

Tātad 26. lapaspusē... Es tūlīt apskatīšos...

G. Kusiņš.

Tas bija pēc tā aprēķina, kas tika veikts. Iepriekšējā lapaspusē ir aprēķins, 25. lapaspusē ir aprēķins tiem procentiem un 26. lapaspusē otrā rindkopa beidzās...

J. Vaits.

Tas būs droši vien tajā pieteikumā, kur bija vairāki pieteicēji.

G. Kusiņš.

Jā, tieši tā.

J. Vaits.

Es apskatīšos tūlīt. Nu tur ir jāņem vērā, ka tas ir teikts zināmā mērā salīdzinājumā... nodokļa negatīvā ietekme jeb postošā daba.

G. Kusiņš.

Tas, jūsuprāt, ir tā kā sinonīms... negatīvā ietekme ir postošā daba.

J. Vaits.

Jā... jo ir norādīts uz šī Dabas resursu nodokļa tajā brīdī pieņemto, cik varētu būt liels attiecībā pret ienākumu... Nu nelikās, ka tas ir... ka tā negatīvā ietekme būtu kaut kas cits, kā vien postoša.

G. Kusiņš.

Un postošā daba un apkārtējā daba? Tas tā kā neradītu pretrunas...?

J. Vaits.

Daba ir šaurāks tvērums, kā vide, jo daba ir tāpat faktiski augi un tādas lietas, bet vide ietver arī kopumā gan šos dabas resursus, gan vides resursus un vidi, kur mēs dzīvojam. Tas ir plašāks. Tā daba nebija domāta bioloģiskā izpratnē.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnese Krūma. Lūdzu jautājumu!

K. Krūma.

Es gribētu precizēt to izpratni, kādu jūs pārstāvat, attiecībā uz 105. pantu. Respektīvi, kādā mērā jūs uzskatāt, ka valstij būtu pienākums... jā, teiksim, pienākums... atbrīvot no

nodokļa maksāšanas vai valstij būtu ierobežojums noteikt nodokļu apmēru par konkrētu uzņēmējdarbības veidu, jo pamatā jau es saprotu tā, ka šis nodokļa atvieglojums, kāds jums ir bijis, tas ir bijis atbrīvojums, nevis, ka viņš ir bijis tā kā pienākums.

Otrām kārtām, jums ir piešķirts valsts atbalsts. Un tādā gadījumā ir jautājums par to, cik tālu Satversmes tiesa varētu vērtēt atbilstību samērīguma kritērijiem.

J. Vaits.

Nu, jāņem vērā, pirmkārt tas, ka nodoklis konkrētajā gadījumā nosakot viņu... viņš tika noteikts neskatoties uz to, vai komersants saņem vai nesaņem valsts atbalstu. Tur nav nozīmes.

K. Krūma.

Bet kur tas valsts ierobežojums šeit parādās? Kāpēc valsts nevarētu būt tiesīga noteikt kādu nodokli...

J. Vaits.

Nodoklim būtu jābūt... konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā, ka tas ir Dabas resursu nodoklis. Dabas resursu nodoklis pēc savas būtības un pēc sava mērķa viņš ir vērst uz konkrētu mērķi. Tas nav vispārējs apgrozījuma nodoklis, ar kuru papildina budžetu. Dabas resursu nodoklis, kas ir izrietošs no Dabas resursu nodokļa likuma 2. panta, ir vērst uz resursu saprātīgu, racionālu izmantošanu. Proti, nosakot nodokli par šādu caurtekošu ūdeni, tiešām būtu jāsecina, ka viņš nodrošinās šo te mērķi. Tas nav parasts fiskāls instruments, ar ko papildināt budžetu. Ja tas būtu... nezinu... tiktu izlemts, ka HES jāmaksā pievienotās vērtības nodoklis nevis 21, bet 26.... nu, varētu apspriest to, ka, jā droši vien tas ir fiskālais instruments, ar ko valsts nosaka savu budžeta politiku, cik viņiem ir jāieņem. Konkrētajā gadījumā tas tiešām ir īpašs instruments un šim īpašajam instrumentam ir jāpastāv tam pamatam, kāpēc viņu piemēro. Patiešām, ja mēs viņu piemērojam, mēs sasniedzam šo mērķi — tiks no šiem simts kubikmetriem iegūts vairāk enerģijas. Un tas Satversmes tiesai būtu jāsniedz šis novērtējums, vai tiešām tas tā ir, jo šis ir tiešām īpašais likums. Mēs nerunājam par kaut kādu tiešām ienākuma nodokļa likumu... Bet tad arī mums būtu jāvērtē, teiksim, cik viņš ir liels un vai vispār kaut kas paliek. Bet, protams, Satversmes tiesa tik tālu var neiet. Konkrētajā gadījumā tiešām ir runa par īpašu nodokli.

K. Krūma.

Bet sakiet, kā tiesa var tagad izvērtēt, vai 21 procents vai 26 procenti, kā jūs tikko minējāt.

J. Vaits.

Tiesai konkrētajā gadījumā... teiksim, ja mēs vērtējam šo, būtu jāsecina, ka likumdevējs tiešām ir apsvēris, ka nosakot šādu nodokļa likmi, tiešām var sasniegt šos rezultātus. Mēs esam devuši piemērus, ka šos rezultātus nekādā veidā nevar sasniegt. Tas nodoklis nestimulē to, kam viņš bija domāts. Tas ir pirmais no nosacījumiem.

Nākošais. Ja mēs skatāmies uz likumdevēju, viņš atsaucās uz ko? Uz ūdeņu direktīvu, uz Ūdens apsaimniekošanas likumu. Ūdens direktīva un Ūdens apsaimniekošanas likums... viņi nosaka vienu principu. Ir šis piesārņotāja maksājuma princips, uz ko atsaucas likumdevējs. Ja mēs piesārņojam, ir jāmaksā. Princips ir... cik maksā šo resursu atgriešana atpakaļ vidē un vai viņu var atgriezt. Tas ir caurtekošs ūdens, par ko mēs runājam. Par ūdeni, kas iztek caur HES. Tas netiek izdzerts, netiek izmantots dzesēšanas sistēmās. Viņš iztek caur turbīnu. Viņš var tecēt, neskatoties uz to, vai HES strādās vai nestrādās. Līdz ar to jautājums ir par to, cik tad ir šī te ūdens atgriešana vidē un cik ir šis kaitējums, kura dēļ tas nodoklis tiek uzlikts. Jo tas nodoklis... konkrētā Dabas resursu nodokļa mērķis... viņš nav šis parastais valsts budžeta papildināšanas mērķis.

K. Krūma.

Un viens pēdējais. Īsi pavisam. Tad jūs uzskatāt, ka šobrīd likums neatbilst direktīvai vai viņš atbilst direktīvai?

J. Vaits.

Likums ir izstrādāts neatbilstoši direktīvai, jo viņa nesatur apsvērumus... tāpat šos aprēķinus par to, ka tiešām tāds ir šis apjoms, kas būtu jāmaksā par šāda te veida ūdeni. Diskusija par to, vai Eiropā pastāv šādi te piemērojumi attiecībā uz Dabas resursu nodokli tieši ūdenim, ir nevietā. Eiropā tādi nepastāv. Pastāv cita veida nodokļi — lielāks nekustamā īpašuma nodoklis, pastāv dažādi citi... Netiek šis caurtekošais ūdens aplikts. Es pieļauju, ka pat Spānijā īsti viņš netiek aplikts, jo zinot, teiksim, Latvijā, cik daudz ir ūdens un Spānijā... tad tur notiek diskusija par to, vai ūdeni Spānijā labāk izmantot hidroenerģijai vai lauku apūdeņošanai. Un tur pie dalīšanas tad, iespējams, ir kādas nodokļu fiskālās metodes, kā panākt, lai abiem pietiek, ja tiek paņemts nost no lauku apūdeņošanas. Hidroenerģijai tad ir

jāmaksā mazliet lielāks nodoklis. Tas nav Latvijā, kur var pietrūkt ūdens. Ūdens ir brīžam par daudz.

K. Krūma.

Jūs mēģinājāt kaut kur apstrīdēt to, ka likums nav izstrādāts atbilstoši direktīvai, izmantojot Eiropas Savienībā pastāvošos tiesību apstrīdēšanas mehānismus?

J. Vaitis.

Eiropas Savienībā vēl neesam mēģinājuši. Nē.

K. Krūma.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, kolēģi, vai vēl ir jautājumi? Tiesnesis Ķinis.

U. Ķinis.

Man vēl Henriņa kungam būtu jautājums. Jūs minējāt to, ka jums ir... jūs tur esat paņēmis kredītus, valsts ir sniegusi jums atbalstu, un jums šie kredīti tagad ir jāatmaksā. Bet jūsu viedoklis... vai likumdevējam būtu pienākums arī segt, teiksim, kreditoru banku peļņu, ja tās ir aizdevušas jums naudu konkrētā agregāta iegādei?

O. Henriņš.

Par banku peļņu....?

U. Ķinis.

Jā. Nu banka taču nestrādā bez peļņas.

O. Henriņš.

Redziet, tā situācija ir savādāka. Tātad reāli jau varbūt es varētu strādāt arī ar to pašu simt gadus veco turbīnu. Bet mana attieksme šodien pret tām prasībām, kādas šodien izvirza visa mūsu dzīve.

U. Ķinis.

Nē... Nu jūs atbildat lūdzu uz jautājumu. To, vai jūs varējāt strādāt vai jūs nevarējāt, tas ir cits jautājums. Bet šeit šajā konkrētajā situācijā jūs esat nonācis konkrētos apstākļos. Un kā jūs uzskatāt, vai valstij ir pienākums arī segt tādā gadījumā izdevumus, kas saistīti ir ar kreditoru banku peļņu... ja jūs uzskatāt, ka valsts tagad jums ir samazinājusi šo atbalsta mehānismu, tātad uzliek jaunus nodokļus un tādā veidā ierobežo jūsu pamattiesības.

O. Henrišs.

Nē, es domāju savādākai situācijai vajadzētu būt tādā gadījumā. Valstij vajadzētu ietekmēt bankas sektoru, lai šie kredīta termiņi nebūtu vis pieci gadi, bet ilgtermiņa kredīti. Ja šādā veidā panāktu šo situāciju panāktu, tad tā būtu viena lieta, bet diemžēl šādai situācijai nav pamata. Mēs esam ielikti ļoti striktos rāmjos.

U. Ķinis.

Labi. Paldies.

Un otrs jautājums. Varbūt ne jums... bet jums es pajautāšu. Jūs faktiski arī runājāt par samērīgumu. Un šeit arī pieteikumā ir norādīts, ka tas nodokļu slogs ir no 14,91 līdz 59,62 procentiem no cenas par brīvajā tirgū realizēto elektroenerģiju. Tātad, kur atrodas šī nesamērīguma robeža, ja tāda pastāv vispār?

J. Vaits.

Ņemsim vērā, ka tas ir apgrozījuma nodoklis. Tātad, proti, netiek ņemts vērā nekas no tā, cik ir izdevumi, cik ir peļņa. Līdz ar to samērīgums vai nesamērīgums būtu visdrīzākais izsverams no tā, vai īpašniekam pēc šāda nodokļa samaksas paliek jebkāda ekonomiskā interese turpināt šādu darbību. Nu, ja tā ir puse... nu, pieņemsim, uz „SL Plus” aprēķināju, ja „SL Plus” pagājušajā gadā būtu pārdevis par tirgus cenu, viņš būtu ieguvis 1868 eiro. No tā nodoklis ir 369,32 eiro.

U. Ķinis.

Tas ir Dabas resursu nodoklis.

J. Vaits.

Jā, Dabas resursu nodoklis. Konkrētajā gadījumā tas ir „SL Plus” ar vismodernākajām iekārtām, 2011. gadā modernizēts. 20 procenti. Jautājums: vai tas šķiet samērīgi...? Vai kādam vēl varētu turpināties interese strādāt par 1200 eiro zinot, ka tev tomēr

ir arī vēl citi nodokļi — nekustamā īpašuma nodoklis, citi maksājumi... Nu, nezinu. Protams, ja mēs sākam vērtēt jautājumu pret obligāto iepirkumu. Jā, obligātajā iepirkumā, protams, viņi saņems vairāk. Bet nodoklis jau nav būvēts tā, ka tas, kurš pārdod obligātajā iepirkumā, maksā vairāk šo nodokli, un tas, kurš pārdod brīvajā tirgū, maksā mazāk. Ir pilnīgi vienalga. Konkrēti ir zināms, ka citi... viens no pieteicējiem, es tagad nepateikšu, kurš, zaudēja šo obligāto iepirkumu tāpēc, ka aizmirsas iesniegt deklarāciju. Aizmirsas iesniegt deklarāciju un viņam iepirkums tika anulēts. Kopumā viss.

U. Ķinis.

Un jūs arī minējāt, ka tie elektroenerģijas ražotāji, kas ir iekļauti reģistrā, visi maksā arī subsidētās elektroenerģijas nodokli.

J. Vaits.

Jā, tas ir princips.

U. Ķinis.

Un cik jums kopīgi iznāk... tas nodokļu slogs kopīgais?

J. Vaits.

Tas ir nākošais jautājums: pret ko jūs rēķināt. Ja jūs rēķināt pret subsidēto enerģiju, tad atkarībā no šīm te jaudām „SL Pluss” es parēķināju, ka kopējais tas nodokļu slogs ir ap 15 procentiem. Uz kopējo izveidojas no šīs subsidētās un šīs te Dabas resursu nodokļa. Bet, kā mēs pieteikumā esam minējuši, mums nešķiet saprātīgi salīdzināt šo te nodokli ar subsidēto daļu, jo subsidētās enerģijas nodoklis ir aplikt tiešām subsidēto enerģiju, paredzot viņu kā instrumentu, caur kuru tur tiek samazināts elektroenerģijas cenu pieaugums vai tiek kompensēti iedzīvotāju grupām noteiktie izdevumi. Šis nodoklis par to nerunā. Viņš nav domāts aplikt subsidēto. Viņš ir domāts aplikt vienkārši caurtekošu ūdeni. Neatkarīgi, ir subsidijs, nav subsidijs, vai es pārdodu vispār vai nepārdodu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tiesnesim Kusiņam vēl ir jautājums.

G. Kusiņš.

Vēl paturpinot iepriekšējo jautājumu. Otrā pieteikuma 25. lapaspusē. Šie procenti, kas izskanēja, tika rēķināti tikai situācijā, ja pārdod brīvajā tirgū. Sakiet, lūdzu... Jūs jau iepriekš teicāt, ka viņi visi neatrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, jo pārdod ne tikai brīvajā tirgū.

J. Vaits.

Jā.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, kāpēc tie procenti ir rēķināti tikai no brīvā tirgus tirdzniecības? Tas, manuprāt, sniedz nepareizu priekšstatu par faktisko situāciju. Paņemts ir tikai viens konkrēts gadījums, kur ir tikai brīvais tirgus.

J. Vaits.

Mēs pieteikumā esam norādījuši, ka nodoklis nenosšķir šo te... nav nosšķirts, vai tas ir brīvais tirgus vai tas ir subsidētais tirgus.

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka ūdens, plūstot caur turbīnām, kā saka... un nav iespējams nosšķirt, par kādu ūdeni ražo vēlāk pārdodamo brīvajā tirgū un par kādu vēlāk subsidētajā. Bet mans jautājums ir par šo procentu rēķināšanas metodiku. Jūs rēķināt to tikai attiecībā uz brīvā tirgus, tas ir, patiesībā mazāko cenu.

J. Vaits.

Jā, protams.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai jūs uzskatāt, ka tā metodika ir pareiza, ņemot vērā, ka jūs iepriekš teicāt, ka ir dažādi apstākļi.

J. Vaits.

Jā, mēs uzskatām, ka ir pareiza. Tātad šo te pašu apsvērumu dēļ, ka, pirmkārt, tur, kur ir subsidētā, ir daļa, kas pārdodas nesubsidēta, līdz ar to mēs nevaram rēķināt pret vienu vai otru gadījumu, jo likumā nav izšķīrums starp šiem gadījumiem. Ir, kas pārdod vispār brīvajā

tirgū un tāpat pastāv iespēja viņu pazaudēt šo te obligāto iepirkumu. Viņš vienkārši var tikt pazaudēts. Likums jau neparedz, kas notiek, ja jūs gadījumā pazaudēsiet obligāto iepirkumu, tad jums būs jāmaksā Dabas resursu nodoklis mazāks. Līdz ar to mēs varam rēķināt pret to cenu, ko valsts nepiemaksā. Jo, ņemot valsts, teiksim, brīvo attiecību uz atbalsta mehānismiem, mēs nākošgad varam nonākt pie tā, ka valsts saka, ka mēs nosakām pārejas periodu, pusotru gadu, kad mēs turpināsim atbalstīt. Bet Dabas resursu nodokļa likums jau nemainīsies. Kā likme ir par to ūdeni, tā būs.

G. Kusiņš.

Nu bet ja jūs saņemat ienākumā, teiksim, tūkstoš eiro un pusi pazaudējat uz ielas. Jums tas tik un tā nodoklis ir jāmaksā, neatkarīgi no tā, vai jūs kaut ko pazaudējat vai nepazaudējat.

J. Vaits.

Nē, es nodokli samaksāju, pirms es pazaudēju. Jo, ja tā nauda ir pie manis, tad es samaksāju nodokli. Tur nav gluži tā korelācija...

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, ja tas nodoklis būtu, piemēram, 10 eiro pilnīgi visiem. Tad nebūtu pārkāpta, jūsuprāt, tā nesamērīguma robeža?

J. Vaits.

10 eiro...

G. Kusiņš.

Satversmes tiesai apjoma vērtēšanai jābūt kaut kādiem kritērijiem. Iepriekš mums bija jautājums, kur ir šī nesamērīguma robeža. Jeb vispār jūs uzskatāt, ka likumdevējs nedrīkst uzlikt tādu nodokli?

J. Vaits.

Es sapratu jautājumu. Es atbildēju vēlreiz, kā es atbildēju.

Šis ir īpašais nodoklis. Viņš ir jāsaista ar to kaitējumu, kas tiek nodarīts. Ir jābūt tam kaitējumam, kura dēļ mēs maksājam šo nodokli. Tas nav izdomāts nodoklis, lai papildinātu valsts budžetu. Samērīgums ir mērāms pret to, ko tad mēs nodarām. Tas ir dabas resurss. Pret to, ka mēs patērējam dabas resursu. Par to, ka mēs patērējam dabas resursu. Ka mēs

izmantojam caurtekošu ūdeni. Tur ir tas samērīguma kritērijs. Ja Ministru kabinets un Saeima parāda, ka zina, ka šādu resursu nodarītie zaudējumi ir tādi un tādi, un to nekādā veidā nesedz zivju kompensācija, ko jūs maksājat, tad droši vien ir samērīgs un mēs esam ļaunie un valsts ir tiesīga tāpat par to uzlikt nodokli, lai atjaunotu un atgrieztu atpakaļ videi to caur saviem instrumentiem. Bet tāpēc es vēlreiz saku, ka šis it kā nav tas tradicionālais nodoklis.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Šis normatīvais regulējums, kur šie HES ir iekļauti pie izņēmumiem, pastāv jau sen, laikam jau no paša sākuma. Un līdz 2014. gada 1. janvārim mazie HES nemaksāja par caurtekošo ūdeni. Tā es sapratu.

J. Vaits.

Principā neviens nemaksāja par caurtekošo ūdeni.

G. Kusiņš.

Par caurtekošo ūdeni nemaksāja. Sakiet, lūdzu, vai valstij, jūsuprāt, ir pienākums visu laiku saglabāt šādu situāciju?

J. Vaits.

Valstij ir iespējas mainīt situāciju. Piekrītu. Tajā pašā laikā... pirmkārt, kā jau es teicu, īpašā nodokļa statuss. Otrkārt, paskatīsimies brīdi, kādā viņš tika nomainīts. Viņš tika nomainīts novembrī un no 1. janvāra.

G. Kusiņš.

Bet cik ilgi pastāvēja šis atvieglojums?

J. Vaits.

No pieņemšanas brīža.

G. Kusiņš.

Bet cik gadus tad? Gadu, divus... Man liekas, ka pastāvēja ļoti ilgu laiku.

J. Vaits.

Tur, man liekas, jāskatās... tas Dabas resursu nodokļa likums pirms tam, man liekas, bija cits. Šis ir nākošais. Nu droši vien... jā... Kopš.. visdrīzākais... no Latvijas Republikas

neatkarības atjaunošanas nav aplikts caurtekošais ūdens. Nu man nav zināms, ka būtu bijusi šāda aplikšana.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... tiesnešiem jautājumu vairāk nav. Sēdieties, lūdzu!

Vārds faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam Saeimas pārstāvim.
Lūdzu!

M. Brencis.

Augsti godātā tiesa! Klātesošie!

Es nepārstāstīšu Saeimas atbildes rakstā minēto, bet ieskicēšu trīs galvenās pamattēzes, uz ko balstās likumdevējs, izstrādājot un pamatojot apstrīdētās normas atbilstību Satversmei.

Un pirms es sāku runāt par tēzēm, man būtu vēlreiz atgādinājums arī pieteicējiem. Noklausoties diskusiju līdz šim, es vēlos vērst uzmanību, ka runa nav ne par zivīm, ne par elektroenerģiju, ne par obligāto iepirkumu, ne arī par kāda cita veida subsīdijām... protams, mēs arī varam šīs lietas ietvaros par to runāt un es atsevišķiem rādītājiem arī pieskaršos. Bet runa ir par ūdens resursu lietošanu. Un tas ir tas, par ko patiesībā ir jārunā. Un ir jārunā par šī te publiski pieejamā resursa lietderīgu un efektīgu izmantošanu, kam es arī pieskaršos samērīguma testa analīzē. Tas ir punkts viens.

Runājot par tēzēm. Esam izvērtējuši sabiedrības interešu atbilstību trim Satversmes pantiem: 116., 105 un 115. Mēs sniegsim arī pamatojumu, kādēļ nodoklis ir pamatoti izstrādāts, ieviests, ievērojot nozares ekonomisko un nozares finansiālo situāciju. Pieskarsimies arī normas izstrādes procesam Saeimā, kā arī pierādīsim to, ka nodoklis nav acīmredzami nesamērīgs, ievērojot jau iepriekš minēto par mazo HES saimniecisko, finanšu un ekonomisko veselību.

Ja runājam par Satversmes manis iepriekš minētajiem trim pantiem, sāksim ar 116. pantu. Proti, 116. panta tvērumā gan Satversmes tiesa, gan arī tiesību zinātnieki, tajā skaitā Levita kungs, ir saskatījuši sabiedrības labklājības tvērumu, proti, cilvēku pamattiesības ir iespējams ierobežot, pamatojoties uz sabiedrības labklājību. Šajā gadījumā jau uzdodot jautājumu un pieteicējs pats pieskārās nodokļa, teiksim tā... diviem aspektiem, divām

funkcijām, proti, regulatīvajai un fiskālajai. Tātad šajā gadījumā sabiedrības labklājībai, ja mēs ar to saprotam to interesi, proti, protams, papildus ieņēmums budžetā. Šajā gadījumā Dabas resursu nodoklis apliek ūdens resursu lietošanu, mazo HES ūdens caurplūdi caur HES. Tātad mēs šeit nenoliedzami runājam par nodokļa fiskālo dabu. Šajā gadījumā attaisnots ar sabiedrības labklājību, jo, kā mēs zinām, nodoklis nonāk budžetā un šajā gadījumā ir runa nevis par speciālo budžetu, bet par vispārējiem budžeta ieņēmumiem. Pretējā gadījumā mēs novērotu 28. panta ceturtās daļas neatbilstību Satversmei. Bet šajā gadījumā pieteicēji to nav norādījuši, līdz ar to mēs runājam tikai un vienīgi par nodokļa piemērošanu kā tādu nevis par nodokļa tālāku sadalījumu un iespējamu atgriešanos dabā, kuram es arī atsevišķi vēl pieskaršos.

Līdz ar to 116. panta tvērumā gan nodokļa fiskālā, gan regulatīvā daba, jo īpaši fiskālā, proti, ieņēmumi, atbilst sabiedrības labklājības mērķim.

Otrkārt, par 105. pantu. Jau izskanēja vairākas tēzes. Neatkārtošos, bet uzsvēršu to, ka valstī ir ievērojama rīcības brīvība nodokļu noteikšanas jomā, tas ir atspoguļots arī vairākos Satversmes tiesas spriedumos. Nepārstāstīšu tos. Tie ir publiski pieejami, bet uzsvēršu būtiskāko, proti, likumdevēja izšķiršanās par to, kāds nodoklis būtu samērīgs un nepieciešams, ir politikas un lietderības jautājums. Līdz ar to uz attiecīgo kārtību, kādā tiek aprēķināts nodokļa apmērs, konstitucionālās kontroles lēmums ir šaurāks. Līdz ar to likumdevējam ir jābūt pamatotiem, objektīviem un racionāliem apsvērumiem, kāpēc nodoklis ir jāpiemēro.

Kā jau arī pieteicēji minēja, šis te nodoklis ietilpst Satversmes 105. panta pamattiesību tvērumā. Un nodokļu maksāšanas pienākums vienmēr nozīmē īpašumtiesību ierobežojumus, kā arī tas var būt saistīts ar citiem likumā noteiktajiem ierobežojumiem, kuriem jābūt samērīgiem ar leģitīmo mērķi — konstitucionāli nozīmīgu vērtību aizsardzību.

Un te mēs nonākam pie trešā, arī ļoti būtiskā cilvēka pamattiesību jautājuma, proti, pie Satversmes 116. panta... vai 115. panta, proti, tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, par kuru arī mēs jau esam sākuši runāt, bet, manuprāt, ne pietiekoši visaptveroši. Proti, šī nodokļa mērķis ir nodrošināt arī sabiedrības intereses dzīvot labvēlīgā vidē, nenoliedzami, lai gan, protams, ūdens netiek patērēts... HES nepatērē šo ūdeni tādā ziņā, ka tas ūdens kaut kur izgaist, bet viņi izmanto ūdens fizikālās īpašības saimnieciskai darbībai. Tas nozīmē, ka tiek lietota elektroenerģija, izmantojot dabas resursu... mums visiem pieder... visai Latvijai piederošo dabas bagātību — ūdeni. Un tas nav noliedzams fakts, ka arī HES rada fizikālas izmaiņas, fiziskas izmaiņas vidē. Un, protams, ir jautājums par šo te videi nodarīto kaitējumu. Par ko patiesībā mums šeit ir jārunā un jālemj par jautājumu, vai nodoklis ir gana samērīgs ar nodarīto kaitējumu. Un tas arī bija viens no maniem pirmajiem jautājumiem pieteicējiem

attiecībā uz to, vai „piesārņotājs maksā” princips atbilst šajā gadījumā, proti, vai mēs varam runāt Dabas resursu nodokļa kontekstā par principu „piesārņotājs maksā”. Jā, protams, nav ne „a”, ne „b”, ne „c” piesārņojošas darbības atļaujas, kas izsniegtas mazajiem HES. Mazajam HES ir izsniegta ūdens resursu lietošanas atļauja. Un šajā gadījumā šis plašākais „piesārņotājs maksā” princips attiecas arī uz mazajiem HES. Bet mazajiem HES ir jāmaksā ūdens resursu lietošanas maksa. Līdz ar to ir jautājums, kāda ir tā maksa.

Ja mēs runājam par principu „nodoklis atgriežas dabā”... Es jau arī caur jautājumiem mēģināju arī pieteicēju vedināt uz runu par, iespējams, šo te tālāku nodokļa ieņēmumu tālāku izmantošanu. Protams, 28. panta ceturrtā daļa runā par to, ka nodoklis tiek ieskaitīts vispārējos ieņēmumos. Nav šī te speciālā fonda un attiecīgi arī speciālā instrumenta, kā tieši mērķēti, noteikti konkrēti, teiksim, vides ilgtspējas pasākumu vai videi nodarītā kaitējuma novēršanu. Tādā gadījumā tas ir jautājums par 28. panta ceturto daļu, nevis par nodokli kā tādu.

Un, kā jau minēju, un arī pieteicēja pārstāvis precīzi minēja, ka 2014. gada budžeta apakšprogrammas... 21.02.00 apakšprogrammas ar nosaukumu „Vides aizsardzības projekti” finanšu līdzekļu apjoms salīdzinājumā ar 2013. gadu tika palielināts no 724 305 eiro uz 2 763 112 eiro. Tas nozīmē, ka jā, protams, lai gan no vienas puses šis nodoklis tiešā mērā netiek saistīts ar tālākiem pasākumiem, lai kompensētu šo te videi nodarīto kaitējumu, bet likumdevējs ir izšķīries 2014. gada budžeta procesā, Budžeta likumprojektu izstrādājot, paredzēt lielāku finansējumu vides aizsardzības pasākumiem. Un pieteicējs minēja, cita starpā, ka tur ir vairāki pasākumi. Es varbūt minēšu tās vadlīnijas, kuras izsludinot, Vides aizsardzības fonds ir paredzējis iespējas pieteikties pasākumiem, kuri veicina šo vides ilgtspēju. Un vadlīnijas, piemēram, ir: atbildīgs dzīvesveids, vides izglītība un audzināšana, dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un saglabāšana, cita starpā, arī zivju aizsardzības pasākumi, par kuriem mēs šeit sākām runāt un arī multisektorālie projekti... informācijas iegūšana, apstrāde, analīze, vides politikas sekmīgai ieviešanai. Kā arī sadarbības projekti starp NVO un vides institūcijām.

Mēs esam pajautājuši jautājumu Vides aizsardzības fondam, vai ir kāds projekts iesniegts par ūdens tēmu, par HES, par mazo HES tēmu. Šādu projektu nav. Tas nozīmē, ka pieteicēji paši nav interesējušies par tiem iespējamajiem pasākumiem, kurus valsts nodrošina caur budžeta finansējumu. Nu, man vienkārši nav zināma tā informācija. Iespējams, to pieteicēji kaut kādā brīdī varēs paskaidrot.

Attiecībā uz 115. pantu. Protams, ir virkne Satversmes tiesas spriedumu par šī te panta tvērumu un ne tikai attiecībā detālplānojumu apspriešanu un teritoriālo plānojumu, bet arī par tā panta būtību kā tādu. Un visa cita starpā... tāpat, protams, šis te 115. pants uzliek par pienākumu valsts institūcijām izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu.

Tātad ar šo sistēmu mēs saprotam ne tikai pienākumus mazajiem HES tā vispārīgi novērst šo videi nodarīto kaitējumu, arī par zivīm, kas jau izskanēja... bet arī par nodokli. Šajā gadījumā mēs arī runājam konkrēti par nodokli un, protams, šā nodokļa apjomu. Par to es nedaudz sīkāk.

Un līdz ar to tā 115. panta tvērumš, manuprāt, ir jāskata konkrēti tieši runājot par šo te resursu, proti, par ūdeni. Un ņemot vērā to, ka Latvija ir viena no visbagātākajām valstīm ar ūdeni, un Latvijā ir vismaz 12 tūkstošu upju un strautu un apmēram četri tūkstoši ezeru un ūdenskrātuvju, viennozīmīgi jautājums ir loģisks — kāpēc tik ūdeņiem bagātā valstī, kāpēc šis resurss tiek lietots par velti. Mazie HES nemaksā no 1991. gada ūdens resursu lietošanas maksu. Un nekad nav maksājuši. Līdz ar to ir jautājums, vai vispār mēs varam runāt šajā gadījumā par nodokļa nemaksāšanu vai par atbrīvojumu, kā jau šeit tiesnešu jautājumos izskanēja.

Un ja mēs runājam par principu „piesārņotājs maksā”. Kā jau minēju, šo principu... uzdodot man jautājumu, pieteicējs jau pieminēja, ka jā, piesārņotājs maksā. Princips ir attiecināms, bet tad sākās diskusija par ūdens struktūras direktīvu un kas uz to attiecas. Saeima atbildes rakstā minēja, kādi ūdens struktūras direktīvas mērķi ir attiecināmi uz šo lietu, bet es pateikšu vienā teikumā... par ūdens resursiem ir jāmaksā, valstij ir jāizveido pēc iespējas efektīvāka, visaptverošāka sistēma, lai šajā gadījumā tas, kurš izmanto ūdens fizikālās īpašības saimnieciskajai darbībai un gūst peļņu uz apgrozījumu ne tikai no subsidētās un dažāda veida valsts atbalstītās sistēmas, bet arī no ūdens resursiem kā tādiem. Un nodoklis nekad nav ticis maksāts. Tieši otrādi. Ir bijis atbrīvojums no šī nodokļa.

Lūk. Un, ja mēs runājam par atbrīvojumu no nodokļa, es vērsu vienkārši uzmanību uz vienu dokumentu, kas ir arī šīs Satversmes tiesas lietas materiālos, proti, ka gan 22. aprīļa 2014. gada, gan arī 22. jūlija 2014. gada Satversmes tiesas 2. kolēģija nav ierosinājusi lietu, respektīvi, ir lēmusi par to, ka atteikties ierosināt lietu par Dabas resursu nodokļa likuma 5. panta otro punktu, proti, par atbrīvojumu. Līdz ar to, manuprāt, pārstāvot Saeimu, mēs redzam, ka Satversmes tiesa izdara secinājumus... es nerunāju Satversmes tiesas vārdā, bet mēs redzam pēc materiāliem, ka šī lieta ir nevis par nodokļa nemaksāšanu, bet par nodokļa maksāšanu. Jo nav ierosināta lieta par nodokļa atbrīvojumu. Principā jautājums ir par to, vai likumdevējs ir politiski lietderīgi izšķīries aplikt mazos HES tieši tajā laikā — 2013. gadā rudenī... un mēs uzskatām, ka tas ir lietderīgi un tas atbilst leģitīmajam mērķim, par ko es runāšu nedaudz vēlāk.

Līdz ar to mēs nerunājam šajā gadījumā par nodokļa atbrīvojumu, par šo lietu nav ierosināta.

Tāpatās mēs nerunājam arī par vienlīdzību. Šeit izskanēja divi argumenti attiecībā uz vienlīdzību. Pirmais — mazie un lielie HES. Uzreiz vēlos vērst uzmanību, ka mēs nerunājam šeit par lielajiem HES, arī par šo nav ierosināta Satversmes tiesas lieta. 91. pants nav šīs te lietas tvērumā. Un par vienlīdzību attiecībā uz to, kādas ir pieteicēju, mazo HES, grupas. Te bija iezīmētas trīs grupas ieteikumā — tie, kas ražo un pārdod subsidēto elektroenerģiju, tie, kas daļēji to dara un tad ir tie, kas to nedara. Bet es vēlreiz vēlos vērst uzmanību uz to, ar ko es sāku savu runu. Šeit nav runa par subsidēto elektroenerģiju un par iepirkuma sistēmu un tamlīdzīgi. Iet runa par ūdens resursiem.

Manuprāt, arī tiesnesis Kusiņa kungs precīzi norādīja, ka šajā gadījumā mēs runājam par caurtekošo ūdeni un šajā gadījumā ir svarīgi runāt tieši par ūdens resursu cenu.

Tik tālu par Satversmes pamattiesību ierobežojumu attaisnojumu un leģitīmo mērķi.

Par uzklauššanas pienākumu. Protams, šeit jau izskanēja vārds „steiga” un „bez iebildumiem” un visādi citādi argumenti, bet es vēlētos vērst uzmanību, ka, pirmkārt, par uzklauššanas pienākumu Satversmes tiesa lietā Nr. 2004-18-0106 ir norādījusi, ka nedz Satversme, nedz Saeimas kārtības rullis nenosaka par obligātu priekšnoteikumu tiesību normu pieņemšanā konsultācijas ar iesniegušo normu adresātiem. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka līdzdalības jēga ir nevis tajā, ka kādas personu grupas viedoklis likumdevējam būtu saistošs, bet gan tajā, lai tiktu pieņemts objektīvs lēmums un panākts dažādu interešu līdzsvars. Es pārbaudīju Saeimas Budžeta komisijas sēžu protokolus un gan 15. oktobrī, kad tika izskatīts likums pirmajā lasījumā, gan 31. oktobrī, kad Budžeta komisija lēma par papildus priekšlikumu izstrādāšanas uzdošanu Ministru kabinetam, gan arī 4. novembra Ministru kabineta sēdē ir bijis klāt nozares pārstāvis... un konkrēti runājot, Orvils Henrišs, kas šodien ir klāt un piedalās no pieteicēju puses. To nevar teikt, ka likumdevējs nav uzklaušjis nozares viedokli. Cita lieta, kā šis te sabalansētais viedoklis... sabalansētā interese ir atspoguļojusies likumā. Un cita starpā, es vienkārši citēju 6. lapaspusi pieteicēju pieteikumā, kurā viņi raksta: „nodokļu maksāšanas pienākums savā būtībā ir personas īpašumtiesību aprobežojums. Tamdēļ būtu absurdi prasīt, lai pati persona ierosinātu apjomu, kādā tiks ierobežotas tās īpašumtiesības”. Tātad, no vienas puses mēs runājam par to, ka valsts kaut kādā ziņā izputina un posta vienu nozari, bet pati nozare nav gatava nākt ar priekšlikumiem, kādam tad ir jābūt dabas resursu nodoklim. Un protams, ja tiklīdz nozare nāks klajā ar kaut kādu priekšlikumu, kādam ir jābūt dabas resursu nodoklim, tādā gadījumā jau diskusijas būs par nodokļa apmēru. Par to ir runa.

Līdz ar to, nu... man liekas, ka tie argumenti par uzklauššanu un drīzāk neuzklauššanu ir blakus argumenti. Un lietā ir materiāli, kas pierāda to, ka viennozīmīgi nozare ir uzklaušta un nozare ir diezgan nopietni piedalījies arī Ministru kabineta

noteikumu izstrādē un par to noteikti runās arī Ministru kabineta pārstāvis, gan arī pieaicinātie eksperti.

Un jā... visbeidzot par budžeta paketi. Kā jau norādīju, vienlaikus ar budžeta paketē esošo Dabas resursu nodokļa grozījumu, tika arī palielināts finansējums Vides aizsardzības fondam. Un, ja mēs runājam tīri par kaut kādu prognozi... kopējā prognoze sākotnēji, ja mēs runājam tikai par 10 procentiem no apliekamā tarifa... tad sākotnējā prognoze bija plānota ieņēmumos 1,316 miljoni un tad šī prognoze ir samazinājusies uz 658 tūkstošiem eiro. Jo komisija lēma piemērot nevis 10 procentu nodokli no tarifiem, no pārdodamās elektroenerģijas cenas, bet piemērot no caurtekošā ūdens, šis nodoklis... šī nodokļa prognoze... te var matemātiski sarēķināt... vismaz ir divas reizes mazāks. Tas nozīmē, ka kopējais nozarei maksājama nodokļa apjoms ir samazināts no 1,316 miljoniem uz 658 tūkstošiem eiro.

Pieteicējs pieminēja rakstveida pieteikumā... bet šodien neminēja Saeimas Juridiskā biroja atzinumu.... es vienkārši vēlos vērst uzmanību, ka Saeimas Juridiskā biroja atzinums ir par pirmajā lasījumā iesniegto un redakciju, kura nekad nav stājusies spēkā, jo, uzklusot nozares viedokļus un diskutējot par to Budžeta komisijā un Ministru kabinetā, tika pieņemta cita redakcija. Tad te mēs nevaram runāt par to, ka šim Saeimas Juridiskā biroja atzinumam ir tāda vispārnozīmīga ietekme uz šīs lietas izskatīšanu.

Ja mēs runājam par samērīguma testu. Es nekavēšu jūsu dārgo laiku ar garu izklāstu, bet vērsīšu uzmanību, ka... Protams, ka pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, ja mēs runājam par Dabas resursu nodokļa likuma grozījumiem. Ierobežojumiem ir leģitīms mērķis. Kā jau minēju, ne tikai sabiedrības labklājība, bet arī tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Nodokļa funkcija ir... viņai ir divas funkcijas: regulatīvā un fiskālā. Regulatīvais mērķis ir noteikts Dabas resursu nodoklī, fiskālais mērķis, kā zināms, atspoguļojas skaitļos un ieņēmumos. Un, ja runājam par ieņēmumiem, tad mēs, gatavojoties lietai, esam pajautājuši viedokli arī Valsts ieņēmumu dienestam. Protams, ir daži nemaksātāji. Mēs nezīnām, vai tas nemaksāšanas iemesls ir Dabas resursu nodoklis, bet, teiksim, kā tas šeit minētais „SL Plus” mums nav sarakstā... līdz ar to nav ziņu, vai ir samaksāts Dabas resursu nodoklis, bet to jau labāk pats pieteicēju pārstāvis zinās, bet, ja mēs rēķinām 2014. gadu un 2015. gadu pirmo ceturksni.... nodoklis ir jāmaksā ik pēc ceturkšņa... tad 2015. gada pirmajā ceturksnī ir samaksāts arī tajā skaitā par 2014. gada pēdējo ceturksni... mēs redzam, ka kopējie ieņēmumi ir 334 009 eiro un 20 centi, kas, protams, nav tik daudz kā 658 tūkstoši, bet nu... nodoklim ir pietiekami būtiska fiskāla nozīme kopējos ieņēmumos un es atļaušos apgalvot, ka to apjoms nav tik ievērojams, lai izpostītu nozari. Bet par to pēc brītiņa.

Lūk. Un turpinot samērīguma testu... mēs uzskatām, ka šis te attiecīgais ierobežojums ir samērīgs, jo izmantotie līdzekļi atbilst... ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai. Varam minēt, ka nodoklis ir nevis par elektroenerģiju, bet nodoklis ir par ūdens resursu lietošanu. Līdz ar to faktiskā ūdens caurplūde kā kritērijs nodokļa noteikšanai... nu, kur nu vēl precīzāk... kur nu vēl precīzāk noteikt Dabas resursu nodokli, izejot no ūdens resursu fiziskās lietošanas.

Par to, vai to mērķi var sasniegt ar citiem personas tiesības un likumīgās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi vismaz tādā pašā kvalitātē. Kā jau minēju, iespējams, tas ir jautājums par speciālo budžetu. Bet tas nav šis te Satversmes tiesas lietas jautājums.

Līdz ar to pašlaik mazie HES nemaksā nekādu nodokli par ūdens lietošanu un Dabas resursu nodokļa likums neparedz nekādu citu ūdens resursu lietošanas kompensācijas mehānismu.

Ja mēs runājam par to, ko jau pieteicējs minēja, ka ir alternatīvas... Nu... es tiešām nesaklausīju tās alternatīvas, es saklausīju uzņēmējdarbības efektīvizēšanas alternatīvas: nomainīt turbīnas, kritumus paaugstināt, ko MK noteikumi neatļauj un visādus citus pasākumus... Bet es nesadzirdēju alternatīvu no pašiem pieteikuma iesniedzējiem, kādi varētu būt būtiski tie pasākumu kompleksi... es neredzēju ne pieteikumā, ne mutveida paskaidrojumos, kas varētu būt tie pasākumi, kas ir veikti, lai šo te kaitējumu videi novērstu. Jāsaka, kā vispār viņu var aprēķināt... Tas ir cits jautājums. Par to arī pēc brītiņa.

Līdz ar to mēs nonākam pie Satversmes samērīguma testa pēdējā jautājuma, proti, kāds ir labums, ko sabiedrība iegūst... vai tas ir lielāks par indivīdam nodarītajiem zaudējumiem.

Mēs uzskatām, ka salīdzinot vismaz ar vienu no alternatīvām, proti, pirmā lasījumā iesniegto redakciju, kas paredzēja aplikt 10 procentu no pārdodamās cenas... šis nodoklis ir mērķētāks, viņš arī ir individualizēts tādēļ, ka tiek vērtēta caurplūde, ūdens caurplūde... ir vērtēts arī kritums, proti, HES kritums, krituma augstums un šī te alternatīva, salīdzinot ar pirmajā lasījumā iekļauto alternatīvu, viņa ir mērķētāka, fiskāli..... Līdz ar to mēs uzskatām, ka attiecīgi apstrīdētā norma ir atbilstoša Satversmes samērīguma testam un attiecīgi Satversmes samērīguma lietotajiem principiem.

Par saimniecisko... teiksim tā, par nozares saimniecisko veselību, finanšu veselību, ekonomisko stāvokli. Izskanēja ļoti daudz dažādu apgalvojumu un pieņēmumu. Mēs runāsim par to, ko mēs zinām, kāda informācija ir mūsu rīcībā un nerunāsim hipotētiski un apokaliptiski. Mēs runāsim par to, kāda ir bijusi... teiksim tā... pagājušā gada informācija

publiski pieejamā no mazo HES... cik viņi ir bankrotējuši. Mēs pārbaudījām informāciju. Un informācija no Maksātnešpējas reģistra liecina, ka tikai viens HES uz diviem mēnešiem ir lūdzis tiesiskās aizsardzības plāna apstiprināšanu. Nav nevienas ziņas ne par bankrotu, ne par maksātnešpēju. Ne tas, ko raksta pieteicēji par izputēšanu. Ne arī tas, ko viena no pieaicinātajām pusēm, mazo HES asociācija, runā par 50 procentu HES bankrotēšanu. Tas nav apstiprinājies. līdz ar to tie ir spekulatīvi apgalvojumi.

Ja mēs runājam par mazo HES gada pārskatiem. Protams, nav pieejami pašlaik 2014. gada pārskati. Lietā ir 2013. gada pārskati. Bet mēs veicām tādu nelielu analīzi paskatoties, kādi ir apgrozījumi un kādas ir peļņas un kādi ir nomaksātie nodokļi. Nu, es paņēmu tādu kolorītākos.

SIA Ogres HES 2013. gada neto apgrozījums — 152 349 eiro, no kā ir gūta peļņa 94 184 eiro. 61 procents ir peļņa. Saprātīga peļņa.

Zemnieku saimniecība „Grantiņi”. 2013. gada neto apgrozījums — 66 618 eiro, peļņa — 29 470 eiro. 44 procentu peļņa.

SIA Spridzēnu HES. 485 817 eiro gada apgrozījums. 19 936 eiro. 41 procenta peļņa.

Pieteicēja Henriņa kunga zemnieku saimniecības „Dzirnavas” 2013. gada neto apgrozījums ir 45 935 eiro, peļņa ir 12 459. Tātad 27 procentu peļņa.

Ja ir nepieciešams, varu arī ieskicēt Dabas resursu nodokļa maksājumu šiem te HES. Tātad Spridzēnu HES ir 33 246 eiro, tālāk Ogres HES 15 814 eiro, Henriņa kunga pieminētie 6 tūkstoši... šinī gadījumā 5266,39 eiro... Mēs neredzam, ka šajā gadījumā nodoklis būtu novedis kādu mazo HES līdz maksātnešpējai, jo nav, pirmkārt, publiskoti tādi fakti par to, mēs vadāmies pēc informācijas, kas ir 2013. gada pārskatos. 2014. gada pārskatos, iespējams, ir cita aina, bet mēs neredzam vismaz publiskus ierakstus par maksātnešpēju.

Visbeidzot par nozari. Mēs konsultējāmies arī ar Ekonomikas ministriju, gatavojoties šai lietai, un Ekonomikas ministrija vērs uzmanību uz to, ka pašlaik ir sākta valsts atbalsta lietā „Atbalsts enerģijas ražotājiem” pirms pārkāpuma procedūras sarakste ar Eiropas Komisiju. Un Komisija vērtē, vai piešķirtais atbalsts elektrostacijām, vai koģenerācijas staciju saražotās elektroenerģijas... vai garantētās maksas par uzturēto elektrisko jaudu kopā ar citu valsts atbalsta programmu ir saderīgas ar Eiropas Savienības iekšējo tirgu. Es nemaz nerunāšu par dubulto iepirkumu, es nerunāšu par nodokļu atbrīvojumu. Es vēl varu pieminēt tikai vienu lietu, ka gadiem ilgi mazie HES ir saņēmuši arī atbalstu investīcijām, ko dod mūsu ministrijas izsludinātie projekti... klimata finanšu pārmaiņu instruments..., kas arī ir iesniegusi projektu, bet nav attiecīgi saņēmusi finansējumu, jo ir uzbūvējusi HES uzpludinājumu. Tas nozīmē, ka Eiropas Komisija pašlaik pēta, vai Dabas resursu nodokļa piemērošana hidroelektrostacijām, kas ir vienlaicīgi saņēmušas atbalstu elektroenerģijas obligātā iepirkuma ietvaros... vērtē, vai

šis instruments nav pārsubsidēšana. Tas nozīmē, ka nozare ir bijusi pārsubsidēta un Eiropas Komisija tuvākajā laikā, es domāju, publicēs rezultātus šajā te lietā.

A. Laviņš.

Jums ir vēl divas trīs minūtes.

M. Brencis.

Jā... Un attiecībā uz... protams, neesmu tehniskas dabas cilvēks un par turbīnām un tehnoloģijām varu pateikt tikai tik daudz, cik mūs kolēģi no Valsts vides dienesta ir informējuši, proti, jautājums, vai ir palielināta HES jauda, nepalielinot krituma augstumu. Konkrēti piemēri. Tādu piemēru ir daudz. Parasti atļautā jauda rekonstruētos HES netika paaugstināta, bet kopējā iestādes jauda paaugstinājās. Piemēram, Rankas HES, Variņu HES, Gaujas HES, Lācīšu HES, Krīgeru HES.

Jautājums — vai paralēli vecajiem uzpludinājumiem uzstādītas arī brīvās plūsmas turbīnas, kas nepaaugstina kritumu? Jā. Tādi gadījumi ir. Kārļu HES, Billes HES, Raunas HES, Brutuļu HES, Kalndzirnavu HES, Ērberģes HES, Pilskalnes HES, Sinoles HES, Rankas HES, Variņu HES, Gaujas HES, Grūbes HES.

Jautājums — vai ir mums valstī tādi HES, kur darbojas brīvās plūsmas turbīnas bez uzpludinājuma? Divi. Billes HES un Britānu HES.

Tātad, ja mēs runājam par to, ko pieteicējs minēja, ka 27. noteikumi aizliedz paaugstināt kritumu, kas ir viens no kritērijiem, lai aprēķinātu nodokli. Jā, šāds nosacījums ir, tomēr vēršu uzmanību, lai efektīvizētu uzņēmuma darbību un ražotu efektīvāk un izmantotu efektīvāk ūdeni, ir citi mehānismi, kā to panākt. Pats pieteicējs Henriņa kungs arī minēja turbīnu nomaiņu. Tas nekur nevienā brīdī nav liegts. Ir pat valsts atbalsts turbīnu nomaiņai.

Līdz ar to mēs uzskatām, ka šī norma ir atbilstoša Satversmei. Es izstāstīju gan atbilstību trim Satversmes pantiem, gan samērīguma testam, un, cik nu bija tā laika, tik arī izstāstīju par samaksātā nodokļa apmēru, par nozares veselību, par saimniecisko darbību, par finanšu darbību. Līdz ar to tas no Saeimas puses būtu viss.

Lūdzam atzīt normu par atbilstošu Satversmei, noraidīt pieteicēja konstitucionālo sūdzību.

A. Laviņš.

Paldies. Sēdieties.

Vārds paskaidrojuma sniegšanai Ministru kabineta pārstāvei.

R. Vesere.

Augsti godātā tiesa! Klātesošie!

Tātad, lai taupītu laiku un ievērojot to, kas sākumā tika teikts, es neatkārtosu to, ko jau minēja Saeimas pārstāvis un kam mēs principiāli arī pievienojamies un piekrītam.

Tātad pārejot tieši pie konkrētajiem aspektiem, ko es gribētu atzīmēt un arī fiksēt, kas būtu būtiski, ņemot vērā un izskatot šo lietu.

Tad bija atsauce... kā norādījums bija no pieteicēju puses, kā arī piesaukta Eiropas Savienības ūdens struktūru direktīva... nav pamatoti un viņa neko neprasa un tamlīdzīgi, kā par ūdens resursu maksāšanu. Tikai attiecīgi par piesārņojumu.

Tad es tomēr gribētu vērst uzmanību, ka atbilstoši šai direktīvai 2. panta 38. punktam attiecīgi ir paredzēts, ka ūdens saimniecības pakalpojumiem ir jāietver visas izmaksas, arī tās izmaksas, kas ir par resursu izmantošanu, lietošanu, tajā skaitā arī dzīvības izmaksas, kas attiecas uz visām vides pusēm. Un ūdens saimniecības pakalpojumi nozīmē virszemes ūdeņu vai pazemes ūdeņu ieguvī, uzkrāšanu, uzglabāšanu, apstrādi un sadali. Tie ir ļoti būtiski aspekti, kas arī tika ņemti vērā, izstrādājot likumu un tālāk jau Ministru kabineta noteikumus, kas izriet no likuma. Un uz to arī vedina no direktīvas ieviešanas izstrādātās vadlīnijas, kas nosaka, ka šie te visi aspekti ir jāņem vērā un jāiestrādā pakalpojuma izmaksās. Un līdz ar to arī tiek norādīts, ka dalībvalstīm, tajā skaitā arī Latvijai, tādējādi ir jāizveido mehānismi, kas nodrošina, lai ūdens lietotāji segtu visas ar šo resursu izmantošanu saistītās izmaksas, nevis tikai saimnieciskās darbības nodarītos zaudējumus zivju resursiem, kuri te tika piesaukti. Jo mēs šinī gadījumā izstrādājot arī nodokļa aprēķināšanas mehānismu, nekādā veidā nerunājam un nevērtējam zivju resursiem nodarīto kaitējumu, jo tas tiek darīts ar pilnīgi citu likumu un ar pilnīgi citiem mehānismiem. Mēs runājam par resursu izmantošanu kā tādu.

Un vēl gribam vērst arī uzmanību uz to, ka ūdens lietošanas izmaksas un ūdens cenu politikas izstrādes jautājumiem šajā laika periodā visā Eiropas Savienībā ir pievērsta īpaša uzmanība, respektīvi, to paredz Eiropas ūdens resursu aizsardzības konceptuālais plāns. Tā saucamais *blueprints*, kas paredz, ka arī dzīvības vērtējot visus aspektus un arī piešķirot dažādus fonda līdzekļus un naudas līdzekļus dažādiem projektiem, ir jāvērtē, vai tiešām ir visi aspekti ievērtēti un visas izmaksas ir ņemtas vērā un izstrādātas.

Papildus gribētu vēl pievērst uzmanību uz to, ka runājot par ūdens resursiem, kas tika pieminēts, ka Latvijā viņu ir ļoti daudz un apjomīgi resursi, līdz ar to it kā mums nav jāuztraucas šajā brīdī par to, cik daudz un kādi resursi mums ir. Mums nav tās problēmas, kas varbūt ir atsevišķās citās valstīs, arī jau pieteicēja pieminētajā Spānijā, kur ir jādomā — ūdeni izmantot vienam vai citam mērķim, tad tas nenozīmē, ka mēs šo ūdeni varam izmantot vienkārši tāpat, nedomājot par to, kādā veidā resursi tiek lietoti, cik efektīvi un cik pārdomāti.

Jo, kā liecina visi novērtējumi un pētījumi, tad tomēr nākotnes prognozes nav tik šausmīgi saulainas un jāreķinās, ka saistībā ar klimata pārmaiņām un klimata mainību, prognozēt var arī tomēr biežākus beznokrišņu periodus. Līdz ar to arī zināmus noteces samazinājumus upēs, kas diemžēl arī mūsu laikapstākļos jau ir pēdējos gados redzams un novērojams arī Latvijā tajā skaitā.

Līdz ar to tas ir vēl viens arguments, lai tomēr vairāk pievērstu uzmanību tieši tam, kādā veidā mēs resursus izmantojam, par ko mēs maksājam un kā mēs lietojam šos te resursus.

Bez tam es nevaru piekrist tam, ka... kā tika izteikts jau iepriekš, ka, respektīvi, maksājot nodarītos kaitējumus zivīm, mēs sedzam visas izmaksas, kas ir nodarītas arī visiem pārējiem organismiem, kas dzīvo upēs, kur, teiksim, ir uzstādīti šie te HES, jo tas nebūt neatbilst taisnībai, jo faktiski tur ir runa tikai un tiek vērtēta tikai zivju migrācijas pārtraukšana vai ierobežošana un no tiem nodarītie zaudējumi. Bet praktiski kaitējums tiek nodarīts visiem bioloģiskajiem resursiem — gan augšbjefā, gan lejasbjefā, kas ir HES, tātad to pierāda arī veiktie pētījumi un novērtējumi, un tas ir neapstrīdams fakts. Līdz ar to ir jāskatās daudz plašāk, ne tikai uz zivīm vien.

Un bez tam vēl papildus jāpiemin tas, ka pēc pieejamās informācijas un novērtējumiem tātad tie ir ūdens... upju baseinu plāni, kas ir izstrādāti un šobrīd ir Latvijā spēkā. Tātad šobrīd mums ir četri upju baseinu plāni Latvijā un četru upju baseini, kuri arī ir novērtēti tajā skaitā, kādas ietekmes rada HES konkrētos baseinos un jāatzīmē tie secinājumi, ka būtiski tiek ietekmēti gan hidroloģiskais režīms, gan arī bioloģiskā daudzveidība, piedevām arīdžan ir novērtēti tas, ka tas var radīt zināmas ietekmes arī uz plūdu riskiem. Un jāievērtē ir arī šie aspekti. Līdz ar to, protams, tas ir vēl viens arguments, kāpēc arī šis nodoklis tika izstrādāts.

Un papildus jāatzīmē, ka šajos plānos tika paredzēti arī tāds uzdevums, kā izvērtēt Dabas resursu nodokļa piemērošanas iespējas un arī varbūt piemērot viņu, ja attiecīgi tiek šīs iespējas tā izvērtētas... ūdens lietošanas veidiem, kuri atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumam tātad līdz 2014. gadam tika lietoti bez maksas, tajā skaitā arī ūdens resursu lietošana HES darbībā, tātad elektroenerģijas ražošanai.

Tā kā šie plāni pirms tam bija publiski apspriesti, bija iespēja jebkuram interesantam, jebkurai uzņēmuma asociācijai, biedrībai izteikt par viņiem viedokli, tad, protams, ka sabiedrība ir bijusi šajā procesā iesaistīta un šis process ir bijis jau 2010. gadā. Līdz ar to teikt, ka nodoklis tika izstrādāts priekšlaicīgi, pārsteidzīgi un nesagatavots, nav īsti pamata, jo par šo jautājumu jau tika runāts krietnu laiku atpakaļ. Līdz ar to faktiski tas tikai... bija 2013. gadā izstrādāts konkrēts piedāvājums, kādā veidā šo nodokli noteikt un tālāk jau arī

izstrādāti Ministru kabineta noteikumi, kas tika atbilstoši sagatavoti, izejot no likumā dotā deleģējuma Ministru kabinetam izstrādāt šos te noteikumus, kādā veidā tad noteikt ūdens apjomu, kas ir izmantots elektroenerģijas ražošanai un tāvad šie te Ministru kabineta noteikumi arī paredzēja to kārtību, kādā veidā tad nosaka šo ūdens apjomu, ar kādu formulu to rēķina un tālāk kādā veidā ir maksājams šis nodoklis. Maksājuma kārtība tāvad tika ievērota tieši tāda pati kā pārsvarā visām pārējām nodokļu objektu grupām, un attiecīgi šeit vairāk tika strādāts pie jautājuma, kas saistās ar ūdens patēriņa apjomu, kam piemērot šo te nodokli, kas ir izteikts Ministru kabineta noteikumos kā formula.

Attiecībā par formulu runājot tāvad... tika iesaistīti šajā procesā arī no HES puses cilvēki, tāvad arīdzan mēs viņus aicinājām uz sadarbību un sarunu. Sākotnēji arī formulas pirmais piedāvājums nāca tieši no šīs puses, no profesoru puses. Un tālāk jau diskusiju rezultātā atbilstoši Ministru kabineta Kārtības rullim noteikumi tika virzīti. Tāvad šai te procesā piedalījās arīdzan tajā skaitā Ekonomikas un Finanšu ministrijas un viņu speciālisti, kas arī izteica savus komentārus un tikai kompromisa versija tika virzīta tālāk Ministru kabinetā, kas arī tika apstiprināta.

Jāatcerās, ka atbilstoši arī Ministru kabineta Kārtības rullim, nebūt nenozīmē, ka pilnīgi visi iebildumi vienmēr tiek ņemti vērā. Ja ir strīdus situācija, vai nu tiek meklēti kompromisi vai arī Ministru kabinets lemj tā, kā uzskata par pareizu. Un tas arī tika ņemts vērā, izstrādājot šos te Ministru kabineta noteikumus, lai piemērotu Dabas resursu nodokļa aprēķinu, atbilstoši ūdeņiem, kas tiek izmantoti elektroenerģijas ražošanai mazajos HES.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Tā. Tāvad savus apsvērumus ir sniedzis gan Saeimas pārstāvis, gan Ministru kabineta pārstāve. Tāvad pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem ir tiesības uzdot jautājumus gan Saeimas pārstāvim, gan Ministru kabineta pārstāvei. Lūdzu, jums ir iespējas uzdot jautājumus. Tikai precizējiet, kam tiks jautājums uzdots. Lūdzu!

J. Vaits.

Jautājums Saeimas pārstāvim. Likumā ir anotācijā norādīts, ka legitīmais mērķis ir mazināt dabas resursiem nodarīto kaitējumu...

A. Laviņš.

Advokāta kungs, varbūt to varētu darīt tā...

J. Vaits.

Jā, es atvainojos... Sakiet, lūdzu, tieši kuri ir tie resursi, kuriem tas kaitējums ir jāsamazina. Dabas resursu nodokļa likuma anotācijā ir norādīts, ka mērķis ir samazināt dabas resursiem nodarīto kaitējumu. Kuri ir tie resursi, kuriem ir tas nodarītais kaitējums?

M. Brencis.

Ūdens resursi.

J. Vaits.

Ūdens. Caurtekošais ūdens?

M. Brencis.

Jā. Ūdens resursi šajā gadījumā tiek izmantoti saimnieciskai darbībai. Un šīs saimnieciskās darbības rezultātā... tiek izveidots HES, primāri rada kaitējumu ūdens resursiem, nemaz nerunājot par visu pārējo bioloģisko daudzveidību, krastu eroziju un tā tālāk. Primāri ir ūdens resursi. Tiek izmantoti saimnieciskajai darbībai ūdens resursi.

J. Vaits.

Sakiet, lūdzu, tad nākamais jautājums. Nodoklis pastāv jau gadu. Cik ir samazināts nodarītais kaitējums?

M. Brencis.

Šajā gadījumā vēlreiz es vēlos uzsvērt to, ka mēs nevaram mantiski izvērtēt, cik ir samazināts nodarītais kaitējums. Ja jūs jautātu, cik ir iekasēts... tad es jums jau atbildēju, pāri par 300 tūkstošiem ir iekasēts Dabas resursu nodoklis. Līdz ar to šajā gadījumā ir divi momenti ar nodokli. Pirmais ir fiskālais, par ko es jau atbildēju, ka ir iekasēti 300 tūkstoši. Otrs ir regulatīvais. Nodoklis mēģina tuvināt ūdens resursu cenas izmantošanu, lai šī te ūdens resursu izmantošana būtu efektīva. Tiešā veidā mēs nevaram teikt, ka nodoklis nosedz visu iespējamo kaitējumu, vai veic visus iespējamus pasākumus, lai novērstu... kompensētu videi nodarītos zaudējumus. Tādā veidā to nevar teikt kaut vai tā iemesla dēļ, ka jūs pats pieteikumā rakstījāt, ka par zivju resursiem nodarīto kaitējumu, ir virkne visādu pasākumu, kurus mazo HES īpašniekiem būtu jāveic, lai nodrošinātu vides ilgtspēju un attiecīgi HES attīstību...

J. Vaits.

Sakiet, vai jūs varat pateikt, kā jūs nonācāt pie konkrētās nodokļu likmes? Kā jūs viņu aprēķinājāt? Ar kādiem apsvērumiem?

M. Brencis.

Konkrētās nodokļu likmes... šajā gadījumā drīzāk tas ir jautājums Ministru kabineta pārstāvei. Ja ir runa par Saeimā izskatīto likumprojektu, es jau savā runā minēju, ka Saeima, saņemot šo likumprojektu, izskatīja divās Budžeta komisijas sēdēs 15. oktobrī, klātesot nozares pārstāvjiem un secināja, ka fiskāli vienkārši aprēķināms desmit procentu nodoklis no tarifiem, no paredzamās elektroenerģijas kilovatstundas nebūtu prātīgi attiecībā uz tiem, kas nepārdod šo elektroenerģiju, bet mēs redzam no Saeimas Budžeta komisijas lēmumiem un arī sekojošiem 4. novembra valdības sēdes lēmuma, ka ir piedāvājums tuvināt maksimāli dabas resursu likmi ūdens resursu cenai. Šajā gadījumā tā ir, kā jau Saeima savā atbildes rakstā minēja, pietuvināta cenas ziņā virszemes dzeramā ūdens maksai. Vienīgā atšķirība ir... ja mēs runājam par kubikmetriem. Tātad virszemes dzeramais ūdens šī te summa 0,000853 eiro par simts kubikmetriem, šajā gadījumā mēs runājam par simts kubikmetriem... Es saprotu, ka tā ir tā jautājuma būtība. Mēs redzam šos te simts kubikmetrus kā to ūdens apjomu, kas ir nepieciešams, lai ražotu elektroenerģiju.

Es tiešām sīkāk nevaru paskaidrot jautājumu par formulu, kur ir gan kritums, gan lietderības koeficients, gan arī koeficients, kas nosaka, cik daudz ir jāpatērē ūdens, lai saražotu vienu kilovatstundu... bet tas, ko es viennozīmīgi varu atbildēt, ka šī otrajā lasījumā pieņemtā un arī spēkā esošā redakcija viņa nodrošina mērķētāku nodokļa piemērošanu, jo tad ir runa... tad maksā nodokli tikai par caurtekošo ūdeni, nevis par kaut kādu procentu no elektroenerģijas pārdošanas cenas.

J. Vaits.

Man jautājums drīzāk ir par tiem eiro centiem. Kā jūs nokļūvāt pie tiem eiro centiem?

M. Brencis.

Es jau atbildēju, ka pie eiro centiem mēs nokļūvām mēģinot rast nozarē līdzīgus piemērus un Saeimas atbildes rakstā mēs minējām, ka summa, kas ir 0,0009... nevis 0,000853, ir summa, kas kubikmetrā atbilst virszemes dzeramā ūdens cenai. Protams, šinī gadījumā mēs nevaram teikt, ka HES ūdeni kāds dzertu. Nu, tādā ziņā, ka patērētu.. bet HES ūdens fizikālās īpašības izmanto, lai noteiktu... lai ražotu elektroenerģiju. Līdz ar to runa šajā gadījumā ir par samērīgu cenu, resursiem un par samērīgu nodokli. Tas, ko es atbildēju arī

savas runas trešajā daļā, ka mēs neredzam, ka šī cena ir pārmērīgi apgrūtinājusi saimnieciskās darbības veicējus, jo neviens nav bankrotējis un neviens nav kļuvis arī maksātnespējīgs.

A. Laviņš.

Paldies. Tāda bija atbilde. Lūdzu!

J. Vaits.

Nākošais jautājums būtu, kāds bija kritērijs, izvēloties robežu 2 megavati.

M. Brencis.

2 megavati šajā gadījumā arī jautājums ir adresējams Ministru kabineta pārstāvei, jo šis te likums kā paketes likums nonāca Saeimā kopā ar Budžeta likumprojektu un grozījumi Dabas resursu nodoklī... primāri normas idejiskais autors ir Ministru kabinets. Tā kā šis jautājums ir jāadresē kolēģei.

J. Vaits.

Tad vēl divi jautājumi. Priekšpēdējais jautājums. Vai es pareizi saprotu, ka likumdevēja ieskatā HES ar zemāku uzpludinājumu nodara mazāku kaitējumu nekā HES ar augstāku uzpludinājumu?

M. Brencis.

HES ar augstāku uzpludinājumu krituma dēļ mazāk patērē efektīvāku ūdeni, ņemot vērā to, ka saražotā kilovatstunda.. viņa ir efektīvāka, jo tiek patērēts mazāk ūdens. Šajā gadījumā HES ar mazu uzpludinājumu patērē vairāk ūdeni, lai saražotu vienu kilovatstundu. Līdz ar to zemāki un plašāki HES, jā, viņi ar to, ka viņi patērē vairāk ūdeni, lai saražotu vienu kilovatstundu, viņi nodara lielāku kaitējumu, kaut arī tīri kubikmetru ziņā... To jūs paši arī savos aprēķinos norādījāt.

J. Vaits.

Jā... Tad pats pēdējais jautājums. Jūs savos paskaidrojumos atsaucāties uz Latvijas vides aizsardzības fonda finansētajiem projektiem. Sakiet, no tām vadlīnijām, ko jūs nosaucāt, jūs zināt, kurās vadlīnijās komersanti var iesniegt projektu pieteikumu? Kur nav aprobežojumu... Vai tās ir biedrības, nodibinājumi, reģistrētas preses organizācijas?

M. Brencis.

Protams, šie nav pasākumi uzņēmējdarbības attīstīšanai, šai pasākumu vides ilgtspējai. Un šajā gadījumā, protams, mēs runājam par nevalstiskām organizācijām un biedrībām. Mēs nerunājam par uzņēmēju... teiksim tā, izdevumu kompensēšanu uzņēmējiem apgrozījuma palielināšanai. Bet visām nevalstiskajām organizācijām un biedrībām šīs te aktivitātes ir pieejamas. Šis nav uzņēmējdarbības atbalsta pasākums.

J. Vaits.

Paldies. Man vairāk nav.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu!

O. Henriņš.

Sakiet, lūdzu, jūsu atzinumā Satversmes tiesai 3. lappusē rakstīts, ka ar 1. janvāri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Daugavas hidroelektrostacijas ūdenskrātuvju krastu nostiprināšanas darbu un Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācijas izdevumu finansēšanas kārtība. Un tajā pašā laikā te ir skaidrs, ka jūs runājat par ūdens resursu izmantošanu. Vai jūs uzskatāt, ka šī finansēšanas kārtība, tā hidrobūvju uzturēšanai ir ūdens resursu izmantošana?

M. Brencis.

Hidrobūvju šie MK noteikumi, kas nosaka...

O. Henriņš.

Es atvainojos... kur jūs sakāt, ka mazie HES nemaksā par ūdens resursu izmantošanu. Bet iznāk, ka Daugavas HES maksā tāpēc, ka ir noteikumi par hidrotehnisko būvju finansēšanas kārtību.

M. Brencis.

Jā, šajā gadījumā lielie HES maksā šo maksājumu par...

O. Henriņš.

Par ūdens resursiem....

M. Brencis.

... par nodarīto kaitējumu, tajā skaitā arī par krasta stiprināšanu un tamlīdzīgi. Ja mēs runājam par to, vai mēs varam saistīt lielos HES ar mazajiem HES šajā lietā vienā ķēdē, tad es jau pašā sākumā pateicu, ka Satversmes 91. pants šajā gadījumā nav šīs lietas tvērumā, mēs neskatām šo lietu par vienlīdzību.

O. Henrišs.

Es vienkārši jums uzdošu jautājumu. Cik tādā gadījumā zemnieku saimniecība „Dzirnavas” iegulda hidrotehnisko būvju uzturēšanā no ieņēmumiem?

M. Brencis.

Šajā gadījumā visi trīs HES, kas atrodas uz Daugavas un pieder Latvenergo, nemaksā Dabas resursu nodokli, bet maksā šos minētos maksājumus par krasta stiprināšanas un nostiprināšanas darbiem... šajā lietā nav skatāms. Šajā lietā neskata lielo HES ūdens resursu cenas jautājumu.

A. Laviņš,

Tāda ir atbilde. Citi jautājumi?

O. Henrišs.

Jā, ir jautājums. Vai jūs... jūs tik aktīvi nostājāties par to, ka cik tad šobrīd ir maksātspējas uzņēmumu. Vai tas jums darītu lielu gandarījumu, ja būtu kāds desmits uz šobrīdi bankrotējušu uzņēmumu?

M. Brencis.

Nē, man... es vienkārši vados pēc lietā esošajiem materiāliem un pieteikumā sākotnēji tika minēta diezgan apokaliptiska aina, ka izputēs uzņēmumi un mazo HES asociācijas atzinumā bija pat minēti 50 procenti uzņēmumu. Un sagatavojoties šai tiesai es vienkārši veicu priekšdarbus un pārbaudīju no publiskajām informācijām, ka maksātspējas nav nevienas, jūnijā HES uz diviem mēnešiem... es pieņemu, ka ne dēļ nodokļa, bet dēļ kredītsaistībām tika apstiprināts tiesiskās aizsardzības plāns. Es vienkārši vados no tiem datiem.

O. Henrišs.

Paldies. Tikai viens skaidrojums. Tikai tāpēc, ka es maksāju šo Dabas resursu nodokli šogad, es neesmu bijis spējīgs izpildīt plānu hidrotehnisko būvju uzturēšanai. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka pēc gada vai pēc diviem tā būve vienkārši sabruks. Paldies. Tas tāpēc, lai izdzīvotu.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad visi jautājumi bija Saeimas pārstāvim. Bet ir iespēja uzdot jautājumus arī Ministru kabineta pārstāvei. Vēlreiz vaicāšu pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem, vai ir jautājumi Ministru kabineta pārstāvei?

J. Vaits.

Jautājums varētu būt tikai saistībā ar to, ka Saeima norādīja uz to, ka, to, kā nokļūts līdz likmēm, labāk varētu atbildēt Ministru kabinets. Tas varētu būt vienīgais jautājums, kas šobrīd būtu attiecināms uz Ministru kabinetu.

A. Laviņš.

Precizējiet tad savu jautājumu.

J. Vaits.

Nosakot nodokļa likmi konkrētos centos, pēc kāda aprēķina tika iegūti šie centi? Kā viņi tika izrēķināti?

R. Vesere.

Tātad atbildot uz šo jautājumu, vēršu uzmanību, ka attiecībā par virszemes ūdeņu lietošanu Dabas resursu nodoklis jau tiek maksāts visām citām darbībām, ne tikai dzeramajam ūdenim, bet arī visām citām saimnieciskajām darbībām, izmantojot šo ūdeni, jau pietiekami ilgu laiku. Un tur ir konkrēta nodokļa likme, kas ir absolūti adekvāti piemērota tādos pašos eiro centos, kā tas ir šobrīd izmantojot citiem mērķiem, tikai ar to starpību, ka šinī gadījumā, ja ūdens tiek paņemts, tad šie pieminētie eiro centi ir par kubikmetru, attiecībā uz HES tas ir par simts kubikmetriem.

O. Henrišs.

Sakiet, lūdzu.... ja savlaicīgi ir gatavots šis Dabas resursu nodoklis... grozījumi un attiecināmie lielumi... mazajiem HES kāpēc tikai ar šī gada... Tātad likums stājas spēkā

1. janvārī, bet kāpēc tikai šī gada trešajā ceturksnī Valsts ieņēmumu dienestā parādījās normāla forma atskaitei? Savlaicīgi gatavots dokuments...

R. Vesere.

Varbūt varētu lūdzi precizēt jautājumu...

A. Laviņš.

Vienu mirklīti. Varbūt tomēr es šo jautājumu noņemšu, jo tas neattiecas uz lietas tvērumu. Mēs pārbaudām apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 105. pantam.

O. Henriņš,

Es tikai par to, ka viss ir savlaicīgi gatavots, pārstāvji ir piedalījušies un tajā pašā laikā iespēja atskaitīties par šo Dabas resursu nodokli nav...

A. Laviņš.

Jā, es saprotu, bet jautājums tiek noņemts.

Vai ir citiem vēl jautājumi?

J. Vaits.

Nav, paldies.

A. Laviņš.

Tiesnešiem ir jautājumi? Gan Saeimas pārstāvim, gan Ministru kabineta pārstāvei?
Tiesnese Krūma. Lūdzu!

K. Krūma.

Man ir jautājums Saeimas pārstāvim. Jūsu atbildes raksta 4. lapā ir atsauce uz to, ka jūs esat saņēmuši jautājumu no Eiropas Komisijas par direktīvas ieviešanu. Un tas jautājums ir... Kādā procedūrā tas jautājums ir saņemts? Kas tas ir par jautājumu? Vai ir atbilde?

M. Brencis.

Kurā lappusē?

K. Krūma.

Tas ir 4. lappusē jūsu atbildē 2014. gada 20. jūnijā Satversmes tiesai. Atbildes raksts. Pirmā rindkopa.

M. Brencis.

Es pieņemu, ka runa ir par upju baseinu apgabalu plāniem. Tas ir par 2013. gada 9. septembra notikušo sanākumi par upju baseina apgabala plāniem, kur Eiropas Komisija uzdeva vairākus jautājumus Latvijai, kas tiek darīts, lai noteiktu pēc iespējas... respektīvi, ir jautājums par direktīvas tvērumu, vai Latvija veic pasākumus pēc iespējas visaptverošākai ūdens maksas resursu cenas noteikšanai.

K. Krūma.

Par direktīva 2000/60...

M. Brencis.

Un tā bija ūdens struktūru direktīva. Un Komisija jautā Latvijai, vai Latvija ir izveidojusi pietiekamus pasākumus ūdens resursu cenas noteikšanai. Un kādi ir šie pasākumi, kādi ir šie mehānismi. Nu skaidrs, ka līdz šī nodokļa ieviešanai, jo vēstule bija 2013. gada noslēgumā un līdz ar to ir skaidrs, ka uz to brīdi mēs atbildēt ar Dabas resursu nodokli un maksu, ko mazie HES maksātu par ūdens resursiem, nevarējām atbildēt, jo tajā brīdī vēl tāds likums nebija pieņemts. Viņš tika pieņemts, ja nemaldos, 4. novembrī un stājās spēkā tikai 1. janvārī. Līdz ar to uz to brīdi mūsu atbilde Komisijai bija tāda, ka šādas maksas mazajiem HES nav noteiktas. Līdz ar to tas energodirektīvas... nu, es nezinu, tas tvēruma pārkāpums, jo manā rīcībā nav informācijas par pārkāpuma procedūru... bet Komisija bieži vien pirms pārkāpuma procedūras uzdod dažādus jautājumus un sarunas gaitā noskaidro, vai valsts ir pietiekoši veikusi pasākumus direktīvas mērķa izpildei. Šajā gadījumā ir skaidrs, ka ja reiz likumā ar normatīvo aktu nav noteikta maksa mazajiem HES par ūdens resursu lietošanu, atbilde ir nē, mums nav šādu pasākumu. Līdz ar to uz to brīdi 2013. gada septembrī ar šādu mehānismu Latvija nebija saskārusies, mazie HES nemaksāja Dabas resursu nodokli par ūdens resursu lietošanu.

K. Krūma.

Bet tā tad ir tā kā Eiropas Savienības prasība?

M. Brencis.

Tā ir Eiropas Savienības prasība, ko mēs redzam no ūdens struktūras direktīvas un ir virkne dažādu vadlīniju un dažādu dokumentu un pasākumu plānu, kas Latvijai uzliek par pienākumu kompensēt visas ūdens resursu lietošanas izmaksas. Bet atsevišķus politikas plānošanas dokumentus, ar kuriem es esmu tā vispārīgi iepazinies, saucas Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam un tur arī ir valdība paredzējusi vides pasākumus, lai... Nu, tur nav runa tikai par nodokli, ir runa par to, ka ir jāseko līdzi ūdens kvalitātei, ūdens pieejamībai, arī runa ir par pieslēgumu veicināšanu. Respektīvi, direktīva nerunā tikai par Dabas resursa nodokli, tur runā par visu pasākumu kompleksu, lai ūdens kā resurss tiktu izmantots efektīvi. Un jautājumi par Dabas resursu nodokļa maksājumu... tajā brīdī ir skaidrs, ka atbilde bija tāda, ka mums tāda nodokļa nav un līdz ar to mēs nevaram teikt, ka mazie HES maksā maksu par ūdens resursu izmantošanu.

A. Laviņš.

Turpinot uzdoto jautājumu. Mēs dzirdējām no pieteikuma iesniedzēja pārstāvjiem argumentāciju, ka līdzīga veida nodoklis nekur Eiropā neesot ieviests. Ja jūs apgalvojat, ka ir zināmas prasības no Eiropas Savienības normatīviem attiecībā uz šāda veida nodokļa ieviešanu, kā jūs šo varētu komentēt, ka nekur citur Eiropā nav šāda veida nodokļa?

M. Brencis.

Godātais Laviņa kungs, ir tā, ka, protams, šis Dabas resursu nodoklis nav formatizētais nodoklis, līdz ar to nav tāda skaidra noteikta prasība, ka tam jābūt tikai kā nodoklim. Ir runa par to, ka lietotājam, tajā skaitā tam, kas izmanto saimnieciskajā darbībā... un ražo elektroenerģiju, viņam jābūt jākompensē šie ūdens resursi. Ir dažāda pieredze dažādās valstīs un valsts izmanto tiesību sistēmu, kāda ir vēsturiski veidojusies. Un šajā gadījumā atbilde ir tāda, ka nodoklis nav formatizētais nodoklis, līdz ar to skaidra priekšraksta par to, ka jābūt ir nodoklim, nav, bet principi, ka piesārņotājs maksā, tajā skaitā arī par ūdens resursu lietošanu, ir attiecināmi uz visām dalībvalstīm.

Man liekas, ka es atturēšos minēt konkrētus piemērus citās valstīs. Man šķiet, ka mēs arī par tiem Saeimas atbildes rakstā nerakstījām, bet mēs rakstījām par direktīvas tvērumu. Es pieņemu, ka Ministru kabineta pārstāve, kas regulāri dodas uz sanāksmēm par ūdens struktūras direktīvu ieviešanu, varēs atbildēt sīkāk, jo tajās sanāksmēs valstis apmainās ar pieredzi, kādā tiek ieviestas šīs ūdens struktūras direktīvas, mērķi un nosacījumi. Nu tas, ka mēs esam izvēlējušies šo nodokļa pieeju, nu... tas nav ne pareizi, ne nepareizi. Tas vienkārši

raksturo valsts pieeju, kādā veidā valsts uzliek par pienākumu resursu lietotājiem samaksāt cenu par ūdeni.

A. Laviņš,

Paldies. Kolēģi, vai būs jautājumi? Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Man būtu jautājums Saeimas pārstāvim. Mēs dzirdējām, ka arī savā mutvārdu uzstāšanās laikā pieteikuma iesniedzēju pārstāvji apšaubīja, vai par likumu, kas groza vai maina valsts budžetu, varētu uzskatīt tādu likumu, kas paredz jaunus ienākumus. Sakiet, lūdzu, kāds ir Saeimas viedoklis attiecībā uz šo argumentu?

M. Brencis.

Es jau savos mutvārdu paskaidrojumos pieskāros, ka valstī nodokļu nomaiņai ir liela rīcības brīvība un šajā gadījumā sīkāk šo pamatojot gan ar Satversmes tiesas esošo tiesu praksi, mūsu ieskatā, ka budžeta... nenoliedzami tiek virzīti tādi likumprojekti, kas paredz papildus ieņēmumus valsts budžetā tajā skaitā, šajā gadījumā tas ir Dabas resursu nodoklis, jo to mēs uzskatām, ka tas ir likumdevēja politikas un lietderības jautājums virzīt šos jautājumus caur budžeta paketi. Jo, kā jau minēju, no vienas puses tiek uzlikts nodoklis mazajiem HES, no otras puses — tiek palielināta dotācija Vides aizsardzības fondam. Tā kā es uzskatu, ka tur nekādu problēmu nav.

G. Kusiņš.

Jūs uzskatāt, ka pieņemšanas procedūrā pārkāpumu nav?

M. Brencis.

Es uzskatu viennozīmīgi, ka pieņemšanas procedūrā pārkāpumu nav. Drīzāk būtu jautājums, ja nodoklis tiktu ieviests Jāņos vai no 2014. gada 1. jūlija.... tad būtu jautājums par to, kādēļ šie te ieņēmumi netika laicīgi plānoti, kādēļ viņi, teiksim, pēkšņi parādās gada vidū un kādēļ tas nav sasaistīts ar budžetu. Es domāju, ka šajā gadījumā šī te rīcības brīvība... šo te rīcības brīvību valsts ir izlietojusi samērīgi un saprātīgi, gan uz klausot nozari, gan ieviešot otrajā lasījumā precīzāku un mērķētāku normu.

G. Kusiņš.

Paldies. Sakiet, lūdzu, Saeimas atbildes rakstā un arī šodien jūs salīdzinājāt nodokļa likmes... un arī Ministru kabineta pārstāve salīdzināja nodokļa likmes ar situāciju, ka nodokli maksā par iedzīvotāju nodrošināšanu ar dzeramo ūdeni. Sakiet, lūdzu, vai Saeima tādējādi uzskata, ka šīs situācijas ir kaut kā salīdzināmas?

M. Brencis.

Tā problēma ir druscīt lielāka. Arī šīs sēdes laikā mēs tā kā karstu kartupeli viņam maksu par izmantoto ūdeni. Jo... jūs saprotiet, pirmajā lasījumā piedāvātā redakcija piedāvāja vienkārši aplikt 10 procentus no cenas. Skaidrs, ka tas tiešā veidā nekompensē ūdens resursu izmantošanu. Ja mēs raugāties tālāk... otrajā lasījumā tika iesniegts priekšlikums aprēķināt nodokli attiecīgi tajā skaitliskajā izteiksmē uz simt kubikmetriem. Mēs mēģinājām un, mūsaprāt, tas izdevās samērīgi ar tām sekām, kuras nozare izjuta... tās nav tik kaitīgas un tik postošas, kā pieteicējs minēja savā rakstveida paskaidrojumā, mēs mēģinājām tuvināt šo te resursu cenu jau ieviestai un aprobētajai cenai. Tas, ka HES ūdeni nedzer, fiziski nepatērē, tas ir skaidrs un par to nav strīdu. Drīzāk strīds ir par to, kā mēs varam tuvināt ūdens resursu cenu pieļautajiem kaitējumiem. Un es arī atbildēju uz jautājumu, ko pieteicēja pārstāvis uzdeva, vai jūs varat novērtēt videi nodarīto kaitējumu. Es domāju, ka šeit ir virkne pieaicināto personu, kuras varēs plašāk un izsmeļošāk atbildēt par to videi nodarīto kaitējumu, ko nodarījuši mazie HES. Bet šeit, ja mēs runājam par nodokli, mēs ņemām iespējams racionāli paskaidrojamo... kaut ko tuvāko... ūdens resursu cenai, šajā gadījumā tā ir šī te cena par dzeramo ūdeni.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Sakiet, lūdzu... vai nosakot šī nodokļa maksāšanas pienākumu, jūsaprāt, ir ņemti vērā Ūdens apsaimniekošanas likuma 17. panta otrās daļas nosacījumi. Un ja jā, tad kā?

M. Brencis.

Otrās daļas nosacījumi attiecībā uz ekonomisko pamatojumu.

G. Kusiņš.

Tajā skaitā...

M. Brencis.

Jā... šajā gadījumā jautājums... Es uzskatu, ka jā, kā Saeimas pārstāvis, jo, iepazīstoties ar jūsu paša rakstītajiem trim jautājumiem Ministru kabinetam un Ministru kabineta atbildes raksts ir arī šajā lietā...

G. Kusiņš.

Bet tie bija jautājumi Ministru kabinetam. Jūs šinī lietā pārstāvat Saeimu, tāpēc es jums to jautāju — vai Saeima to ņēma vērā.

M. Brencis.

Saeima to ņēma vērā, jo diskusijas bija gana plašas. Jautājums par ūdens resursu cenu parādījās starp pirmo un otro lasījumu, līdz ar to atbilde ir tāda, ka jā, mēs ņemām vērā ekonomisko izvērtējumu. Jautājums, vai ir tāds konkrēts dokuments — ekonomiskais izvērtējums atbilstoši Ūdens saimniecības likuma 17. pantam? Tāda dokumenta fiziski nav. Bet normas izstrādes laikā, sadarbojoties gan Ekonomikas ministrijai un Vides aizsardzības ministrijai un uzklusot arī nozaru pārstāvjus, tika atrasts samērīgākais un saprātīgākais risinājums, lai tuvinātu resursu cenu tai faktiski dabā esošajai.

G. Kusiņš.

Paldies. Man būtu papildjautājums. Jūs iesācāt jau par šīs brīvās plūsmas turbīnām... Sakiet, lūdzu, cik tad ir nodoklis brīvās plūsmas turbīnām atbilstoši spēkā esošajiem noteikumiem?

M. Brencis.

Es tā uz sitienu nevarēšu pateikt... jo katrai turbīnai izejot no tās parametriem un krituma... tajā skaitā ir kritumi... katram HES ir savs nodoklis un Dabas resursu nodokļa maksātājs....

G. Kusiņš.

Vai to formulu vispār ir iespējams piemērot brīvās plūsmas turbīnām?

M. Brencis.

Brīvās plūsmas turbīnā... tāpatās, kā jebkurā citā turbīnā, var aprēķināt caurplūdi... Ja mēs vērtējam vienotu caurplūdes... Es domāju, ka jā. Brīvās plūsmas turbīnai nav krituma tādā ziņā... brīvās plūsmas turbīna atrodas upē un lieto šo ūdeni. No caurplūsmas viedokļa, jā.

No krituma viedokļa, grūti man kā cilvēkam, kas nav tik ļoti saistīts ar nozari, atbildēt, bet ja mēs runājam tīri par caurplūdi un brīvās plūsmas turbīnas atrodas arī tādos HES, kuros ir arī uzpludinājumi... to es arī vienā no saviem punktiem minēju... tad atbilde ir jā. Jo runa ir par ūdens caurplūdi.

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka dažādās vietās ir šīs brīvās plūsmas turbīnas...

M. Brencis.

Tāpat man ir informācija no Valsts vides dienesta... Uz jautājumu, vai valstī nav neviena HES, kurš darbotos uz brīvās plūsmas turbīna bez uzpludinājuma, atbilde ir, ka ir divi tādi HES, kuriem nav aizsprosti, bet ir uzstādīnājumi. Tādi ir Billes HES un Spridzānu HES.

G. Kusiņš.

Jā... tad... lai saprastu to lietas būtību. Jūs vairākkārt teicāt, ka notiek kaut kādas izmaiņas... un ir šis nodoklis par to caurplūdušo ūdeni. Sakiet, lūdzu, tad kas tieši šajā ūdenī... tad teicāt fiziskās... tad teicāt fizikālās īpašības... Kas tieši mainās ūdenī, lai mēs tā varētu saprast?

M. Brencis.

Ūdens sastāvs... es neesmu bioloģijas zinātnu cilvēks... es nevaru precīzi paskaidrot, kas ūdenī mainās. Tas princips ir tāds, ka ūdens tiek izmantots saimnieciskajai darbībai un ūdens tiek izmantots. Un, ja tajā ūdenī atrodas kāds dzīvs organisms, pēc tām turbīnām diez vai kāds dzīvs organisms paliek pāri... Protams, tas ir stāsts par zivju resursiem un citām radībām, kam mēs jau te pieskārāmies šīs lietas sākotnējā izskatīšanā... bet ūdens fizikālās īpašības tiek izmantotas tādā veidā, ka viņas ražo elektroenerģiju. Vai ūdens īpašības mainās...? Nu es stipri šaubos. Es nevarēšu sniegt konkrētu atbildi, vai ūdens ķīmiskās īpašības mainās, vai ūdens fizikālās īpašības mainās... bet ūdens sastāvs tādā ziņā, kāds viņš ir bijis pirms turbīnas, viennozīmīgi mainās, jo tur vairs nav tik daudz dzīvo organismu, kā pirms tam.

G. Kusiņš.

Paldies. Vēl divi jautājumi. Jums jau pieteikuma iesniedzēju pārstāvis jautāja, vai šiem komersantiem... tieši kā komersantiem ir iespējams iesniegt pieteikumus, lai saņemtu līdzekļus, lai finansētu kaut ko efektīvāku...

M. Brencis.

Noteikti ir.

G. Kusiņš.

Kādi tie būtu?

M. Brencis.

Ja mēs runājam par konkrēto klimata finanšu instrumentu... klimata pārmaiņu finanšu instrumentu, kas ir Latvijas... vienkāršiem vārdiem runājot... brīvo kvotu izmešu... tā tad nauda, ko mēs esam pārdevuši kā svaigu gaisu citām valstīm... un šī nauda ir ienākusi budžetā, mēs esam vairāku gadu gaitā organizējuši šos te konkursus, lai samazinātu CO₂ emisijas. Tātad es varu nosaukt kādu... kurai šis te HES pieteicās... uz konkursu, tas projekts tika veikts par uzpludinājumu neatbilstošiem MK noteikumiem. Bet tā atbilde bija, jā, gadu gaitā valsts ir paredzējusi vairākus finanšu instrumentus ieguldījumiem tieši tehnoloģiskajai attīstībai. Tā kā šī nozare noteikti nevar sūdzēties par valsts atbalstu, nemaz nerunājot par iepirkuma cenu un atbrīvojumu no nodokļa. Tehnoloģiskie ieguldījumi viennozīmīgi ir bijuši. Un pats Heniņa kungs arī minēja, ka viņš ir īstenojis projektu, es gan nesaklausīju, vai tas bija KP... vai kāds cits finansējums, bet līdzfinansējuma daļai ir jāņem kredīts. Tas ir skaidrs.

Bet intensitāte kā tāda vidēji ir bijusi 35-50 procenti. Tas nozīmē, ka tā nav. Valsts uzdevums mazajiem HES tehnoloģiskajam atbalstam... Un tādi fakti ir bijuši. Ja jūs prasāt man konkrētas summas, es tīri laika trūkuma dēļ... man nav izdevies kolēģus apjautāt...

G. Kusiņš.

Bet tieši no šī nodokļa ienākumiem... es saprotu, ka jūs norādījāt 334 tūkstošus... Sakiet, vai no šīs budžetā nonākušās naudas ir iespējami kādi mehānismi, ko varētu izmantot?

M. Brencis.

Es domāju, ka jā. Lai gan...

G. Kusiņš.

Kādi tie varētu būt?

M. Brencis.

Tur jau ir tā lieta, ka šajā gadījumā tā nodokļa ienākošā plūsma nekādā mērā nav iezīmēta caur kaut kādu speciālu regulējumu, kam būtu jāvirza šie līdzekļi tālāk. 24. panta

ceturtnā daļa pasaka, ka valsts budžetā ieskaitāmi ir šie te nodokļa maksājumi. Bet es domāju, ka tas ir tikai sākotnējās starta pozīcijas, tālāk jau diskusijas gaitā viennozīmīgi šie nodokļa maksājumi var tikt atgriezti dabai, kā es jau minēju.... Jā, tas pirmais solis ir par Vides aizsardzības fonda pasākumiem... kur jā, ir šīs te biedrības, nevis uzņēmējdarbības atbalsts, bet, ja mēs raugāmies plašāk, protams, ka likumdevējs nevienā brīdī nav apstājies pilnveidot vides ilgtspējas sistēmu, un iespējams, arī nākotnē tiks paredzēti pasākumi, gan arī atbalsts uzņēmējdarbībai. Pašlaik vienkārši es baidos to apgalvot, jo tas vienkārši vēl nav noticis. Bet nauda ilgtspējas pasākumiem viennozīmīgi ir. To pierāda arī budžeta dotācijas palielināšana, bet tiešā veidā sasaistes nav, jo nav šī te iezīmētā budžeta.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums.

Vai, jūsuprāt, Dabas resursu nodokļa noteikšana šim mazajam HES patiesi stimulē racionālāk izmantot ūdens resursus?

M. Brencis.

Mēs uzskatām, ka stimulē izmantot racionālāk ūdens resursus, jo šajā gadījumā... ja mēs runājam kaut vai krituma ziņā... Tad krituma ziņā HES, kas ir mazāks... teiksim, ir dažāda krituma HES un augstāka krituma HES patērē efektīvāk ūdeni, lai saražotu vienu kilovatstundu. Kā jau minēju arī iepriekš, šie nosacīti neefektīvie HES... viņiem maksājot lielāku summu par lielāku ūdens patēriņu un, saražojot mazāk kilovatstundas, jebkurā gadījumā ir jāpilnveidojas un jāuzlabo sava darbība. Līdz ar to no tāda viedokļa, jā. Jo tu efektīvāk patērē ūdeni, jo mazāki nodokļa maksājumi. Tāds princips ir ielikts. Un to, manuprāt, arī Ministru kabinets atbildēja sākotnēji vienā no papildus jautājumiem.

Līdz ar to es uzskatu, ka jā. Un to pierāda arī apgrozījumi un peļņa, lai gan, protams, jo lielāks HES, jo lielāks kritums, jo vairāk arī kilovatstundas viņš saražo. Tā ir nūja ar diviem galiem. No vienas puses lielākas ir efektīvākas un maksā mazāku dabas resursu nodokli par vienu saražoto kilovatstundu, bet viņš arī saražo vairāk. Līdz ar to ir skaidrs, ka lielāks ir efektīvāks un augstāks ir efektīvāks, jo viņš patērē mazāk ūdeni, lai saražotu vairāk kilovatstundas.

Bet iespējas pilnveidoties un iespējas uzlabot turbīnu efektivitāti viennozīmīgi ir. Un mēs arī Valsts vides dienestam pajautājām šādus jautājumus un es arī savā runā minēju konkrētus piemērus, kur ir veikta turbīnu nomaiņa, nepaaugstinot kritumu.

A. Laviņš.

Paldies. Kolēģi? Tiesnesis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Jūs minējāt un arī atsaucāties uz direktīvu... tāpat... Bet vai, jūsuprāt, direktīvai, ja netiek maksāts par visu caurplūdošo ūdeni, teiksim, vai ar šādu regulējumu ir iespējams sasniegt tos direktīvas mērķus. Kam tieši tā direktīva ir domāta tādā gadījumā?

M. Brencis.

Tā direktīva ir domāta, lai valstī būtu izveidoti pasākumi pēc iespējami efektīvākai ūdens izmantošanai.

U. Ķinis.

Bet tas ir saistīts ar peļņas gūšanu, izmantojot ūdeni vai ūdens resursu izmantošanu?

M. Brencis.

Ūdens resursu. Jo šajā gadījumā mēs ļoti daudz runājam par apgrozījuma peļņu, lai raksturotu situāciju kādā nozarē. Bet tas jau ir atsevišķs temats par to, cik nozare no šī saņems un kādu atbalstu, lai to vērtētu Eiropas Komisija. Lai to varētu atbrīvot no dažādām subsīdijām un.... Ja šajā gadījumā mēs runājam tīri par direktīvas mērķiem, tad ir runa par ūdens resursu efektīvu izmantošanu un tā aplikšanu ar maksu. Šajā gadījumā ar nodokli.

U. Ķinis.

Jūs domājat, ka... pēc šī tad iznāk, ka jūs sakāt par efektīvu izmantošanu... tad, piemēram, cilvēki brauc... Rīgā es skatos un avota ūdeni ved kannās... Un tas arī tad ir jāapliek ar nodokli? Un kādā veidā direktīva prasa aplikēt šādu... Vai tas tomēr ir vairāk saistīts ar kaut kādu rūpniecisku izmantošanu?

M. Brencis.

Par dzeramo ūdeni jau pašlaik tiek maksāta maksa par ūdens lietošanu. Un šajā gadījumā tas Dabas resursu nodoklis ir veids, kādā mēs gūstam ieņēmumus no tā, ka tas HES

maksā maksu par ūdens resursu lietošanu. Šinī gadījumā ūdens resursu lietošanas maksa ir Dabas resursu nodoklis. Kā jau es minēju, iespējamās alternatīvas... jebkurā gadījumā tā būs maksa.

U. Ķinis.

Nu, ja, piemēram, tam HES ir 6 metri augsts vai 4 metri... vai 5 metri augsts kritums. Un tajā brīdī tā turbīna nestrādā. Vai tā ūdens kvalitāte arī nemainās tādā gadījumā, ja viņa plūst cauri būtībā? Un netiek nodarīts tādā veidā dabai kaitējums?

M. Brencis.

Nu, ja mēs tā skatāmies... respektīvi, ir veikts uzpludinājums un reāli turbīna nav... nenotiek ūdens caurplūde un netiek ražota elektroenerģija, protams, ka arī tas rada kaitējumu dabai... vienkārši tur ir uzpludinājums, kur ūdens stāv un tas netiek izmantots saimnieciskajā darbībā.

U. Ķinis.

Bet tas netiek aplikts ar nodokli.

M. Brencis.

Tas netiek aplikts ar nodokli. Un viena no pieaicinātajām personām uz to arī norādīja, es vairs neatceros... Pasaules dabas fonds vai makšķernieki. Bet jā, tas ir plašāks jautājums par to, kā vispār noteikt, vai ir ūdens resursu apsaimniekošana. Šajā gadījumā mēs varam runāt tikai par caurtekošo ūdeni, jo tas ir tas, ko mēs varam pierādīt... ko viņi izmanto, lai ražotu elektroenerģiju. Tas, ka tur ir uzpludinājums, kurš stāv un, iespējams, netiek izmantots, tas ir fakts. Un vai tas būtu jāaplik ar kaut kādu nodokli vai ūdens resursu cenu...? Iespējams. To es neņemos apgalvot, bet tas, ka mēs skatāmies caurplūdi, ka tā ir pierādāma ar faktiem... ka caur turbīnu plūst ūdens... nu, tas ir fakts. Bet par uzpludinājumu...

A. Laviņš.

Paldies. Vēl ir tiesnesim Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā, papildinot iepriekšējo tiesneša Ķiņa uzdoto jautājumu. Sakiet, lūdzu, vai jūs uzskatāt, ka direktīvas 2000/60 regulējums vispār attiecas uz ūdens lietošanu elektroenerģijas ražošanai?

M. Brencis.

Mēs uzskatām, ka jā. Jo ūdens resursi šajā gadījumā, protams, netiek patērēti, ūdens netiek lietots tādā ziņā, ka viņš netiek patērēts un viņa nepaliek mazāk, bet tiek izmantots ūdens, tā fizikālās īpašības: ar ūdens spēku tiek ražota elektroenerģija. Mēs uzskatām, ka jā.

G. Kusiņš.

Un tad šāds regulējums ir tas, kas ļauj sasniegt tās direktīvas mērķi?

M. Brencis.

Jā, arī tajā skaitā direktīvas mērķi. Tajā skaitā arī regulatīvo mērķi.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Sēdieties.

Labi. Tad vēl ir jautājumi Ministru kabineta pārstāvei. Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Ministru kabineta atbildes rakstā ir norādīts, ka atbrīvojums nebija paredzēts kā pastāvīgs atbrīvojums, bet kā sākotnējais atbrīvojums. Sakiet, lūdzu, no kā šādu ieceri var izsecināt un kā Ministru kabinets šādu ieceri var izsecināt?

R. Vesere.

Tātad Ministru kabinets savulaik jau izstrādājot likuma iepriekšējās versijas bija to paredzējis un tas arī vienmēr ir ticis pausts, ka šāds atbrīvojums un izņēmuma gadījumi, kas ir minēti likuma 5. pantā, tie nav paredzēti mūžīgi un uz visiem laikiem., bet tie ir izņēmuma gadījumi, lai veicinātu kādas konkrētas darbības uzsākšanu un attīstību. Līdz ar to šis te apgalvojums ir viennozīmīgi pareizs, jo tā arī vienmēr Ministru kabinets to ir skaidrojis. Un arī citur skaidrojot Eiropas Komisijai par direktīvas prasību ieviešanu par mūsu baseina plāniem, mēs esam pauduši šo viedokli. Arī šis jautājums tika uzdots no Eiropas Komisijas puses... ka tas ir pagaidu risinājums, pagaidu veicinošais mehānisms, lai uzsāktu darbību. Bet tas jau ir ļoti sens mehānisms, kā mēs zinām, jo nodoklis darbojas no 1991. gada Latvijā un līdz ar to rezultātā ir skaidrs, ka vienā brīdī tas būtu arī beidzies. Nu, šis brīdis pienāca 2014. gadā.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, es gribēju precizēt tos jūs vārdus... „Ministru kabinets tā vienmēr ir teicis”... Tas ir kaut kur piefiksēts? Es nevaru palepoties, ka es tā ļoti klausos, bet, ja man piederētu kāds HES, es gribētu dzirdēt, ka Ministru kabinets būtu teicis, ka šis ir pagaidu pasākums.

R. Vesere.

Tas ir bijis politikas plānošanas dokumentos kā viens no uzstādījumiem, ka ar laiku atteikties no šī te izņēmuma statusa.

G. Kusiņš.

Varat kādu nosaukt? Tieši kuras...

R. Vesere.

Vides politikas pamatnostādnes.

G. Kusiņš.

Mēs ilgi esam šeit diskutējuši par to situāciju, ka mainījās šis atskaites kritērijs no pirmā lasījuma uz otro lasījumu. Un šo priekšlikumu iesniedza uz otro lasījumu tieši Ministru kabinets. Sakiet, lūdzu, vai notika diskusijas un ar ko notika diskusijas? Jūs pieminējāt šeit, ka notika... ir iesaistīti HES cilvēki un no profesoru puses. Vai jūs varētu konkretizēt?

R. Vesere.

Jā, profesori. Tas bija jautājums par Ministru kabineta noteikumiem, ko es pieminēju. Tātad Lauksaimniecības Universitātes profesoru materiāli izmantoti, izstrādājot formulu. Ja runājam par to, kā mainījās šis te nodokļu likmes attiecībā starp pirmo un otro lasījumu, tad pirmais uzstādījums tomēr nāca no Saeimas Budžeta komisijas pārskatīt un konkrēti varbūt virzot, uz kuru pusi skatīties. Un tālāk tas tika jau lemts Ministru kabinetā, piedaloties arī Ministru kabineta locekļiem. Savu viedokli diezgan aktīvi pauda arī Ekonomikas ministrija, kas arī norādīja uz konkrētiem aspektiem no savas puses.

G. Kusiņš.

Ministru kabineta atbildes raksta pirmajā lapaspusē ir rakstīts šāds teksts: „pēdējā desmitgadē Latvijas sabiedrība ir sapratusi, ka mazās HES nenodrošina enerģētisko neatkarību, bet nodara zaudējumus Latvijas videi”. Tur nav nekāda atsauce, nav nekas. Tas ir

tāds Ministru kabineta kā koleģiāla orgāna secinājums vai tas ir vienkārši... No kā jums šāds secinājums?

R. Vesere.

Tā tad secinājums izriet gan no novērtējuma, ko ir veikušas vairākas nevalstiskās organizācijas, kas ir apzinājušas...

G. Kusiņš.

Jūs varētu nosaukt? Jo tā ir ļoti nekonkrēti... vairākas nevalstiskās...

R. Vesere.

Latvijas Makšķernieku biedrība, Vides konsultatīvā padome, kas ir paudusi arī šos viedokļus kā oficiāli savus novērtējumus, kāda ir sabiedrības attieksme pret mazajiem HES. Papildus tam arī dzirdam ir gan iedzīvotāju sūdzības, gan arī, teiksim, iedzīvotāju vērsta uzmanība attiecībā tieši uz mazajiem HES, uz iespējamiem kaitējumiem, zaudējumiem un rīcībām.

G. Kusiņš.

Tā tad ir trīs avoti: Makšķernieku asociācijas pētījums, Vides... un iedzīvotāju sūdzības.

R. Vesere.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies. Sakiet, lūdzu, vai šo negatīvo ietekmi uz vidi neatsver tas, ka mazās HES šo elektroenerģiju ražo no atjaunojamiem energoresursiem?

R. Vesere.

Es gribētu vērsta uzmanību uz to, ka šeit ir runa ne tikai par to ietekmi uz vidi, bet arī par resursu izmantošanu. Un šinī gadījumā ja jautājums ir, kā šo resursu izmanto, kāds ir ieguvums, kāds ir rezultāts un cik efektīvi to resursu izmanto. No tā arī ir atkarīgs šis te kaitējums un atbilstošie zaudējumi.

G. Kusiņš.

Tas jautājums ir, vai sabiedrības no mazo HES iegūtais labums ir vai nav lielāks par videi nodarīto kaitējumu. Es šo jautājumu vairāk projicēju uz samērīguma testa izvērtēšanu.

R. Vesere.

Tātad, ja mēs, pirmkārt, pavērtējam, cik daudz elektroenerģijas saražo mazie HES pret kopējo apjomu, un atbilstoši tālāk, cik daudz ir ietekmēta vide, tad mēs zinām, ka elektroenerģijas apjoms ir nedaudz vairāk kā viens procents, kas tiek saražots mazajos HES pret kopējo apjomu valstī. Līdz ar to, ja mēs paskatāmies tālāk, kā tiek ietekmētas upes un viņu krasti, morfoloģija... attiecīgi visa bioloģiskā daudzveidība, tad tas nav vairs tikai viens procents... ja mēs runājam par teritorijām un apjomiem...

G. Kusiņš.

Jā, paldies. Sakiet, lūdzu, kādi pasākumi ir veikti līdz šo apstrīdēto normu pieņemšanai, lai novērstu šo mazo HES kaitīgo ietekmi uz vidi? Jeb arī Dabas resursu nodoklis ir pirmais vienkārši līdz tam... un bija tie secinājumi globālie un šis tad ir pirmais tas solis...?

R. Vesere.

Ir bijuši arī grozījumi Ministru kabineta noteikumos par HES drošību programmām.

G. Kusiņš.

Un tas novērsa kaitējumu videi?

R. Vesere.

Tajā skaitā. Protams.

G. Kusiņš.

Un kas vēl?

R. Vesere.

Tad mums ir arī izveidota pie Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas darba grupa, kur piedalās arī mazo HES pārstāvji tajā skaitā, lai mēģinātu risināt šos jautājumus pēc iespējas efektīvāk un rastu dažādus risinājumus un kompromisus.

G. Kusiņš.

Tad šī darba grupa bija līdz nodoklim, ja?

R. Vesere.

Nē, viņa ir šobrīd.

G. Kusiņš.

Bet ir jautājums, kādi pasākumi bija līdz...

R. Vesere.

Arī līdz nodoklim...

G. Kusiņš.

Labi. Paldies. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt... Saeimas pārstāvis jau atbildēja uz šo jautājumu... apstrīdētās normas veido tādu noslēgtu kopumu... es tad arī jums jautāšu. Vai arī jūs uzskatāt, ka šīs nodokļa noteikšana mazajiem HES patiesi stimulē racionālāk izmantot ūdens resursus?

R. Vesere.

Jā. Mēs piekrītam šim te viedoklim, ko pauda arī Saeimas pārstāvis. Papildus vēl tikai gribētu piebilst, ka ne tikai par kaitējumu šeit ir runa. Kā es jau minēju, tad runa ir arī par resursu kā tādu izmantošanu.

G. Kusiņš.

Jūs arī salīdzinājāt tad, kad jums pieteikuma iesniedzēju pārstāvis jautāja par šo likmes noteikšanu ar dzeramo ūdeni. Sakiet, lūdzu, vai ir kaut kāda saistība? Jo vienkārši tā mehāniski jau, protams, kubikmetru var salīdzināt ar simts kubikmetriem, bet pēc kāda kritērija tad ir izvērtēts?

R. Vesere.

Tātad mēs uzskatījām, ka ir adekvāti piemērot to pašu likmi, kāda viņa ir uz kubikmetru. Es vēlreiz uzsvēršu, tas nav tikai dzeramais ūdens. Tas ir ūdens, ko izmanto saimnieciskajām vajadzībām, tajā skaitā arī dzeramais ūdens, ko arī sagatavo. Līdz ar to tas ir ūdens, ko paņem no vides, bet viņš tāpat atgriežas vidē, tikai citā vietā. Ar to starpību. Tas tāpat ir resursa patēriņš un izmantošana, tikai nedaudz savādākās izpausmēs un līdz ar to mēs

uzskatām, ka šī likme piemērota pēc konkrēto ciparu eiro centiem... bija adekvāta, tikai, protams, ja mēs skatāmies jau uz HES un to ūdeni, kas tiek paņemts tajā konkrētajā vidē, tad šie te kubikmetri atšķiras — viens — vai šinī gadījumā, kas attiecas uz mazajiem HES — simts.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai Ministru kabinetā vai arī jūsu tajās grupās ir vērtētas tā Dabas resursu nodokļa maksājuma sociālās, ekoloģiskās vai ekonomiskā sekas? Tas nodoklis ir spēkā jau vairāk kā gadu.

R. Vesere.

Atsevišķi vēl nav vērtēts. Ir tikai šie novērtējumi, kas attiecas par maksājumiem, kas ir veikti. Bet lai izvērtētu konkrēti, vai ir bijušas kādas konkrētas sekas, šis jautājums nav pacelts.

G. Kusiņš.

Es nezinu, vai jūs varēsiet atbildēt... Sakiet, lūdzu, vai visi maksā šie... 140... gandrīz 150 mazie HES... Vai ir dati? Viņi visi maksā jeb kāds nemaksā un gaida...?

R. Vesere.

Tātad šie dati, kas ir saņemti no Valsts ieņēmumu dienesta, ko mēs esam pieprasījuši un lūguši sniegt... Ir daži HES, kas parādās, kur nav samaksāts un arī, protams, varētu vēl būt jautājums par šīm summām, vai viņas ir visas pareizi aprēķinātas un pareizi samaksātas... jo, ja salīdzinām maksājumus par trim iepriekšējiem ceturkšņiem un par ceturto ceturksni, tad tas atšķiras. Viens pēdējais maksājums, kas ir šajā gadā veikts... tad, protams, rodas jautājumi, vai ir viss bijis aprēķināts.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Es jau jums uzdevu.. jūs teicāt, ka pie formulas izstrādāšanas bija iesaistītas personas no akadēmiskās vides. Vai jūs varētu nosaukt, kuras ir tās personas?

R. Vesere.

Tātad tas ir Zaķa kungs, Siļķes kungs un mēs esam izmantojuši arī Mageļa kunga materiālu... publikācijas.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, tiesnesis Ķinis.

U. Ķinis.

Cik es sapratu no Ministru kabineta atbildes raksta, tad patiesībā tā formula tika veidota... nu, teiksim, tās formulas veidošanas pamatā ir ņemtas tādas metodikas, kas ir izstrādātas jau 80. vai 90. gados kaut kur. Vai viņas šobrīd atbilst tai mūsdienu realitātei vispārībā?

R. Vesere.

Tāpat sākums, protams, formulām ir... Mums ir arī līdzīgi viens no šiem materiāliem... tas ir 1994. gads, bet viņa nav nokopēta no šī te materiāla. Tāpēc arī bija diskusija un vērtējums, kā vajadzētu šo formulu atbilstoši piemērot mūsdienu apstākļiem un situācijai.

U. Ķinis.

Pieteikuma iesniedzēji minēja to, ka arī šī turbīnu modernizācija patiesībā ļoti minimāli samazina šo nodokļa maksājumu. Kā jūs varat komentēt šo argumentu? Ka patiesībā... neatkarīgi... tur ir jāinvestē līdz 200 tūkstoši eiro patiesībā un faktiski tas nodokļa samazinājums reāli iznāk ļoti minimāls. Tas nozīmē, ka faktiski tā efektivitāte tad kādā veidā tiek sasniegta?

R. Vesere.

Pirmkārt, tāpat šim apgalvojumam mēs gribētu redzēt arī konkrētus pierādījumus un ciparus, cik tas tiešām maksā konkrētajā HES nomainot šīs te turbīnas.

Otrs jautājums, ko es vēlreiz gribu akcentēt, tas ir jautājums, ka šinī gadījumā pilnībā novērst visu un panākt absolūti simtprocentīgu efektivitāti... tas nav tas galvenais mērķis. Mēs runājam par resursiem, kas tiek izmantoti. Bet, lai viņi tiktu izmantoti pēc iespējas efektīvāk. Tālākais. Ir jāvērtē šīs te nodokļu likmes efektivitāte atkarībā no tā, varbūt šie ieguldījumi daudz vairāk atmaksājas, ja ir pavisam cita nodokļu likme.

A. Laviņš.

Labi. Tiesnesis Kusiņš vēl vēlas jautāt.

G. Kusiņš.

Jā. Pēdējais jautājums. Atbildes rakstā bija arī ietverta informācija par citu valstu praksi, kā citās valstīs tas notiek un saskaņā, ar kuru tad šie nodokļa ieņēmumi pamatā nonāk to pašvaldību budžetos, kuru teritorijā šie HES atrodas. Šobrīd šis HES nodokļa maksājums ir ieskaitāms valsts budžetā saskaņā ar spēkā esošo Dabas resursu nodokļa likumu. Sakiet, lūdzu, kāpēc tika izvēlēts šāds risinājums, ka ieskaita valsts budžetā, nevis tā prakse, kas ir citās valstīs?

R. Vesere.

Tāpat dažādās valstīs ir dažāda prakse. Kā jūs minējāt, tā ir taisnība. Citur to izdara ne tikai pašvaldību, bet arī reģionālā līmenī. Mēs tomēr runājam šeit par resursiem, kas ir plūstošie resursi un šīs ietekmes var būt plašākas, nekā tikai konkrētajās pašvaldībās. Šie resursi var arī skart blakus esošo pašvaldību, un tas nozīmē, ja nonāk valsts budžetā, tad atbilstoši ir iespējas arī vairāk skatīties uz šīm te sekām, kā viņas novērst un arī rast risinājumus. Es arī pirms pieminēju par šiem te plūdu riskiem, viņu novēršanu un seku novēršanu. Tas arī pagājušajā gadā no Ministru kabineta puses tika atbalstīts, lai risinātu plūdu seku jautājumus, piemēram, Ogres HES gadījumā.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, vai kāds no tiem piedāvātajiem mehānismiem, ko jūs sakāt, ka tas varētu būt ar lielāku ietekmi nekā tas viens novads vai viena teritorija... šobrīd tiek piedāvāts kā iespējamība? Respektīvi, vai tur ir kaut kādi tādi pasākumi, kurus iespējams no šī nodokļa ieņēmumiem tā finansēt, lai to novērstu?

R. Vesere.

Kā jau es teicu, tas ir jautājums, kādas ir konkrēti šīs te sekas. Izejot no tā, mēs varam skatīties konkrēto gadījumu un tālāk vērtēt.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Sēdieties, lūdzu.

Lietas dalībnieki ir uzklauti. Ir dota iespēja uzdot savstarpēji jautājumus. Procesu turpināsim ar pieaicināto personu uzklautišanu.

Pirms uzklausīsim pieaicinātās personas, noteiksim kārtību, kādā uzklausīt un uzklausīsim arī lietas dalībnieku viedokli par kārtību, kādā ir uzklausāmas pieaicinātās personas.

Bet šobrīd tiek izsludināts pārtraukums. Šobrīd pulkstenis ir 13.05. Turpināsim tiesas sēdi 14.15. Tiek izsludināts pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu.

Turpināsim procesu ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Šobrīd pieaicinātās personas ir sarindotas šādā secībā: Latvijas Republikas tiesībsargs, biedrība “Mazās hidroenerģētikas asociācija”, biedrība “Latvijas Makšķernieku asociācija”, nodibinājums “Pasaules dabas fonds” un savas jomas speciālisti Kārlis Ketners, Māris Jurušs, Leons Magelis, Kārlis Siļķe un Juris Ozoliņš.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.... Vai jums ir kādi apsvērumi attiecībā uz secību, kādā pieaicinātās personas tiek uzklausītas un vai mēs varam palikt pie šādas secības, vai ir kādi citi apsvērumi?

J. Vaits.

Mums bija apsvērumi sekojoši. Mēs uzskatījām, ka vissaprātīgāk būtu uzklausīt Makšķernieku biedrības un Pasaules dabas fonda pārstāvjus ņemot vērā, ka likumprojekts un likuma izstrāde principā daļēji balstīta uz viņu argumentiem. Un tad tālāk secīgi jau pēc ieskatiem, bet nu... kā tiesa izvēlēsies.

A. Laviņš.

Labi. Saeimas pārstāvim? Ir šajā ziņā kas sakāms?

M. Brencis.

Nav īpašas vēlmes, kā cilvēkus noklausīties... kā jūs nolasījāt, tā arī var noklausīties.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei?

R. Vesere.

Tieši tāds pats viedoklis.

A. Laviņš.

Labi. Tātad Satversmes tiesa nolēma, ka pieaicinātās personas uzklausīsim šādā secībā... sāksim ar biedrības "Latvijas Makšķerņu asociācija" pārstāvi, turpināsim ar nodibinājumu "Pasaules dabas fonds", tālāk uzklausīsim kā trešo Latvijas Republikas tiesībsargu un ceturto — biedrību "Mazās hidroenerģētikas asociācija". Un tālākā secība būs attiecībā uz speciālistiem tā, kā jau es minēju iepriekš: Kārlis Ketners, Māris Jurušs, Leons Magelis, Kārlis Siļķe un Juris Ozoliņš.

Tad vārds viedokļa paušanai tiek dots biedrības Latvijas Makšķerņu asociācijas valdes priekšsēdētājam Alvim Birkovam.

A. Birkovs.

Godātā Satversmes tiesa! Godātie klātesošie!

Paldies, ka uzaicinājāt mūs uz tiesu. Jāsaka, ka mēs bijām stipri pārsteigti, kad mēs vispār uzzinājām par tādu faktu, ka virkne šīs nozares pārstāvju ir vērsušies Satversmes tiesā, apstrīdot attiecīgos normatīvos aktus. Mēs esam sekojuši šīs nozares darbībai jau, var teikt, gandrīz 15 gadus un bijām ļoti pārsteigti par tādu faktu, jo tādu atbalstu, kā, mūsaprāt, ir saņēmusi šī uzņēmējdarbības nozare, man liekas, Latvijā būs otru tādu grūti atrast.

Runājot... izmantojot, pareizāk sakot, klātesošā kunga vārdus... ka, teiksim, šīs uzņēmējdarbības postošā daba uz dabu un vidi īstenībā ir daudz lielāka nekā par to tiek runāts. Es gribētu minēt dažus faktus, par kuriem šodien šeit nebija nekas teikts un kurus mēs esam varbūt pat ne visus minējuši arī tajā mūsu atzinumā, ko mēs sniedzām tiesai.

Pirmām kārtām, kas ir ļoti būtisks faktors — par šo ūdens izmantošanas faktu kā tādu tīri fizioloģiskā ziņā. Ziniet, ka ir ūdens krātuve, kurā tiek uzkrāts ūdens, lai šīs turbīnas varētu darboties, lai varētu vispār tas notikties. Bet šī ūdenskrātuve būtībā sastāv no divām daļām. Viena daļa, kas tiek izmantota, izlietota un tiešām, kā jūs pareizi teicāt, nepazūd, bet ir otra daļa, kas pazūd un netiek izmantota. Kam pazūd? Pazūd upei. Respektīvi, kas iznāk? Iznāk tā, ka tas ir tā kā tāda krātuve, piltuve. Tas viss ir normāli, un tā tam arī ir jābūt Bet izmanto tikai daļu. Un tas, kas tiek izmantots, pienāk atkal klāt. Bet tas viss rada zaudējumu lejasbjefā, respektīvi, upes posmā, kas ir zem mazās HES. Un tas ir tas rezultāts, kāpēc arī faktiski mēs runājam par to, ka šajos lejasbjefos būtībā ūdens nepietiek. Kāpēc? Arī ņemot vērā tādu faktu, ka saskaņā ar Valsts vides dienesta datiem visizplatītākais mazo HES

eksploatācijas pārkāpums ir ūdens režīma prasību neievērošana. Tā ir klasiska lieta. Tas nevienam nav nekāds pārsteigums.

Otrkārt, par ko šeit arī nerunāja. Tas ir, par šo dabai un videi nodarīto kaitējumu, jo kas ir izmainījies sakarā ar šo te eksploatāciju, šo ūdenskrātuvju, teiksim, veidošanu vai palielināšanu, līmeņa palielināšanu? Būtībā šīs upes augšpusē augšsobjefā faktiski ir pārvērtušās par ezera tipa upi. Tātad tā ir absurda situācija. Ja mums visas upes dalās divos tipos — ir karpveidīgie ūdeņi un lašveidīgie ūdeņi, tad tie, kuri ir lašveidīgie ūdeņi, ir līdz HES un augstāk tie jau faktiski ir karpveidīgie ūdeņi. Tas nav mūsu izdomājums. Ir fakti, kas to apliecina, mūsu atzinumā mēs jau arī esam to minējuši.

Runājot par to, kā izmainās ūdens kvalitāte. Protams, ka izmainās. Uzkrātais ūdens, kā jau ūdens, tas sastāvas. Un tad, kad tiek attaisītas vaļā slūžas, ko arī dabā var pārliecināties, tad visas šīs segmenta daļiņas, viss sāk nākt lejā, loģiski, tās iet pa straumi uz leju un, protams, notiek gan nārsta vietu, gan dzīvotņu un biotopu aizdambēšanās. Nu, tas viss ir saprotams.

Tātad ir arī šī te ietekme. Respektīvi, šī te ietekme ir daudz, daudz lielāka, nekā tīri sadzīviskā veidā mēs domājam arī tādā ziņā, ka upe jau nav caurule. Upe ir ūdenstece, kurai ir pietekas, grāvji, strautiņi un tā tālāk. Tātad runa ir par ietekmi uz veselu ekosistēmu, uz sateces baseinu. Nevis tikai uz konkrēto upi. Un tā kā tur vēl ir ezeri un ezeriņi un viss tā tālāk, tad visas šīs ūdenslīmeņa svārstībās ietekmē arī visu ekosistēmu. Tā kā tā ietekme ir daudz, daudz plašāka nekā tiek... teiksim tā... nekā sadzīviskā izpratnē tiek vērtēts.

Tad vēl par tādu lietā kā... šis gan varbūt nav tiešā veidā saistīts, bet bija pieminēts par šo kompensāciju par zivju resursiem nodarīto kaitējumu. Nu... nav tā. Tas varoņdarbs nav tik liels, jo vairāk kā 60 procenti no mazajiem HES vispār ir atbrīvotas no šīs kompensācijas maksāšanas, pateicoties zinātniskajam... vides zinātniskajam institūtam BIOR, kurš ir šos pirmsprojekta slēdzienus veicis, sēdēdams kabinetā, un nekādas ekspertīzes dabā jau būtībā nav veiktas. Un atkārtotas ekspertīzes arī nav veiktas.

Ko es vēl gribēju akcentēt, teiksim, no vides politikas viedokļa. Ļoti daudzas mazās HES saņēma tehniskos noteikumus un visi būvprojekti tika apstiprināti vēl pirms tam, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā. Tas nozīmē, ka tajā laikā Latvijai bija pavisam citas vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, bet, iestājoties Eiropas Savienībā, mums tika izvirzītas pavisam citas vides aizsardzības normatīvo aktu prasības. Un rezultātā ir tā... Tas, kas ir obligāti tagad Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij, tas atbilstoši tiesiskās palāvēības principam nav obligāts mazo HES īpašniekiem un darbībai. Tāpēc tā bija tāda ļoti jutīga sfēra, kur īpaši neviens neko neaiztīka, un tad, kad kaut kas tika teikts, bija cilvēki, kas teica nē, nē... mēs lūdzam ievērot tiesiskās palāvēības principu, jo mēs jau uzņēmējdarbību sākām vēl pirms tam, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā. Būtībā ir absurda situācija.

Tā. Tad vēl es gribētu teikt par tādu lietu, kas attiecas tomēr uz tiem zivju resursiem. No apmēram 150 mazajiem HES Latvijā zivju ceļš ir izbūvēts tikai trijās HES. Nu un būtībā var teikt, ka faktiski arī nedarbojas.

Es minēšu tikai... es centīšos īsāk runāt un minēšu dažus faktus, kas, manuprāt, ir diezgan būtiski. Par šīm te iespējām iegūt kaut kādus līdzekļus, teiksim, darbības efektivitātes uzlabošanai un tā tālāk. Man šķiet, ka trīs vai četrus gadus atpakaļ piecu HES īpašnieki bija pieteikušies uz... piedalījās konkursā, lai iegūtu klimata pārmaiņu finanšu instrumentu finanšu līdzekļus. Tātad piecas HES, šis konkurss bija, kā saka, apstiprināts, visi pretendenti tika apstiprināti un tā rezultātā piecas mazās HES ieguva 750 tūkstošus latos. Tā kā runāt par to, ka valsts te kaut ko neatbalsta, nu... tas absolūti neatbilst īstenībai. Tie ir fakti, tas ir VARAM.... to visu ir iespējams noskaidrot...

Tā. Tad es vēl gribēju pieminēt, kas ir ļoti būtiski. Tas ir par to faktu, kāds vēl ir efekts, ko man lūdza arī šodien cilvēki pateikt noteikti. Tas ir, par to efektu, kas notiek sakarā ar gan klimata pārmaiņām... gan sakarā ar to, ka būtībā netiek ievērotas šīs ūdens režīma izmantošanas prasības. Notiek katastrofāla upju aizaugšana. Es domāju, ka jebkurš cilvēks, kas ir dabā bijis, ir redzējis. Tas notiek visur, bet sevišķi izteikti tas ir tajās ūdens tilpēs, konkrēti upēs, uz kurām ir šīs mazās HES. Ņemot vērā šīs karstās vasaras, klimata pārmaiņas, upes aizaug tik katastrofāli, ka pēc tam, kad kaut kāds ūdens sāk tecēt, vairāk šī ekosistēma nav spējīga atjaunoties. Mēs paši esam piedalījušies dažnedažādās talkās, esam to darījuši... paši savām acīm to visu esam redzējuši, kā tas ir noticis. Praktiski šis ir neatgriezenisks process, jo pretējā gadījumā ir jānodarbojas ar grunts kultivāciju vai kaut ko tamlīdzīgu. Dažas vietas ir vienkārši neatgriezeniski zaudētas.

Tad par to, ka jūs teicāt, ka nav iespējas izmantot Latvijas Vides aizsardzības fonda finanšu līdzekļus dažādiem projektiem. Atļaušos jums nepiekrīst. Šādu projektu iespējas bija daudz. Un ir nodibinātas arī vairākas ar atjaunojamiem energoresursiem saistītas biedrības, kurām ir tādas pašas tiesības startēt uz Vides aizsardzības fonda projektiem, kā citiem. Un, piemēram, šogad vispār bija tāda iespēja... apakšnozare... apakšprogramma, kura bija tieši paredzēti finanšu līdzekļi, lai varētu atjaunot zivju migrācijas ceļus, atjaunot zivju nārsta vietas, renovāciju veikt un rekultivāciju un tā tālāk. Neviena no šīm sabiedriskajām organizācijām uz šiem projektiem nav startējusi. Tā kā tas arī neatbilst īstenībai, ko jūs teicāt.

Nu, būtībā es to galveno gribēju pateikt. Tikai es gribēju vēl nobeigumā teikt to, ko man arī lūdza nodot cilvēki, ka ir lietas, kuras mēs esam jau tagad neatgriezeniski zaudējuši, tieši pateicoties šai uzņēmējdarbībai. Tur, protams, cilvēki nepiekrītīs, katram ir tiesības izteikt savu viedokli. Bet... nu jā, tas ir tikai pateicoties tam, ka ir absolūti izmainīta tāda lieta, ko... piemēram, Amerikas Vides aizsardzības aģentūra tā arī saka: viņa saka, ka viss,

kas dabā tiek nodarīts, nevar uzskatīt par videi draudzīgu. Respektīvi, doma ir tāda, ka kaut kur pārtraucot dabiskos procesus dabā, tas ir automātiski uzskatāms par kaitējumu videi. Tāpēc šī upju aizšķērsošana, šie šķēršļi, šie dambji — tas viss ir pārtraucis dabiskos procesus. Upes vairāk neplūst. Un tas ir viss tas sāpīgākais, kas šajā gadījumā ir. Un vēl uz šī fona runāt par to, ka šis nodoklis nav pamatots, nu... atvainojiet...

Paldies jums. Ja ir kādi jautājumi...

A. Laviņš.

Paldies. Vai būs pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem jautājumi pieaicinātajai personai?

J. Vaits.

Jā. Sakiet, lūdzu... par zivju resursiem nodarītajiem kaitējumiem. Vai es pareizi sapratu, ka lielai daļai HES ir zinātniskā institūta atzinums, ka nav kaitējums. Tā ir?

A. Birkovs.

Jā, viss pareizi.

J. Vaits.

Jums ir kaut kādi pretēji pierādījumi tam, ka tomēr tas kaitējums ir?

A. Birkovs.

Jā. Mēs ar to nodarbojamies. Mēs pierādīsim, ka visas šīs ekspertīzes ir veiktas no kabineta...

J. Vaits.

Bet nu šobrīd nav nekādu?

A. Birkovs.

Bet šis normatīvais akts... Zemkopības ministrijā pašlaik pie tā tiek strādāts. Pie grozījumiem šajā normatīvajā aktā. Bez visa tā šis zivīm nodarītais kaitējums tiek pieskaņots zivju tirgus cenai, kam nav nekāda sakara ar konvenciju par bioloģisko daudzveidību.

J. Vaits.

Tad nākamais jautājums. Jūs norādījāt uz upju aizaugšanu mazūdens periodos. Vai šo jautājumu nerisina atļaujā iekļautie nosacījumi par ekoloģisko caurplūdumu nodrošināšanu?

A. Birkovs.

Jā. Bet šī ekoloģiskā caurplūde ir neatbilstoša pašlaik esošajām klimata pārmaiņām. Šai ekoloģiskajai caurplūdei ir jābūt vismaz divas reizes lielākai. Tā, kā tas notiek Skandināvijā.

J. Vaits.

Un proti... jums šķiet, ka atļaujā ir par maz noteikta šī ekoloģiskā caurtece.

A. Birkovs.

Jā. Viennozīmīgi.

J. Vaits.

Tad nākamais jautājums par šo te ūdeni svārstībām. Vai šo jautājumu nerisina turbīnas, kuras darbojas dabiskā pieplūduma apjomā... proti, nesvārstot ūdeni....

A. Birkovs.

Jā, protams. Šajā situācijā tas ir labāk. Protams, labāk. Bet tas nerisina problēmas pamatbūtību. Dabiskā caurplūde upē vienalga nepastāv tieši šo šķēršļu dēļ.

J. Vaits.

Tad vēl pēdējais jautājums. Nē... priekšpēdējais. Jūs minējāt šo ietekmi tād no šiem uzpludinājumiem. Proti, ka šis ūdens netiek izmantots tālāk... ka kaut kas tiek neglābjami zaudēts.

A. Birkovs.

Nesapratu jūsu jautājumu.

J. Vaits.

Nu, jūs teicāt, ka tiek uzkrāts šajā te tvertnē... un viņš neglābjami tiek zaudēts...

A. Birkovs.

Es neteicu, ka tiek zaudēts. Viņš tiek aizturēts...

J. Vaits.

Aizturēts...

A. Birkovs.

... un upe zaudē to ūdens apjomu, kurš tai pienāktos, lai normāli varētu plūst un tecēt.

J. Vaits.

Kad tā upe zaudē to?

A. Birkovs.

No tā brīža, kad tiek uzbūvēts šis šķērslis.

J. Vaits.

Nu, un ja viņš 150 gadus atpakaļ bija? Tad viņš tajā brīdī arī zaudēja šo?

A. Birkovs.

Jā. Bet 150 gadus atpakaļ, kad izmantoja dzirnavas, tad izmala miltus un attaisīja visas slūžas vaļā. Tāds bija tas princips. Ne velti šis princips tika iestrādāts arī Civillikumā.

J. Vaits.

Šobrīd man nav vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Lūdzu!

O. Henriņš.

Paaudžu paaudzēs esmu melderā atvase. Un tas, ko jūs tagad sakāt, ir meli un nepatiesība.

A. Birkovs.

Ā... tad jums...

A. Laviņš.

Es aicinātu nepārvērst Satversmes tiesas procesu par savstarpēju apvainojumu vēršanu vienam pret otru... Jums ir iespēja šobrīd uzdot jautājumu pieaicinātajai personai.

O. Henriņš.

Jā, man ir jautājums. Jūs varat pateikt, cik konkursos man bija iespēja piedalīties?...

A. Birkovs.

Kurā?

O. Henrišs.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu...

A. Birkovs.

Konkursa nolikumā... Jūs taču zinājāt šo nolikumu?

O. Henrišs.

Pirmajā un vienīgajā. Un pēc tam bija nepārtraukti atteikumi.

A. Birkovs.

Šim konkursam? Varu arī paskaidrot, kāpēc. Tāpēc, ka mākslīgi tika piesiets... jūsu uzņēmējdarbība tika mākslīgi piesieta pie CO₂. To saprata pat Briselē cilvēki un brīnījās, kā tas ir iespējams.

A. Laviņš.

Labi... Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

M. Brencis.

Jā... Viens jautājums, ko jau aizskāra pieteicēju pārstāvis, proti, jūs rakstījāt savā viedoklī... Dabas resursu nodokļa maksāšanas sakarā... biedrība vēlas norādīt, ka mazo HES īpašniekiem jāmaksā tikai vienīgi par izlietoto ūdens apjomu. Savukārt par ūdenskrātuvē uzkrātā ūdens apjomu, kas tiek uzkrāts, faktiski aizturot upes dabisko tecējumu, Dabas resursu nodoklis nav jāmaksā. Jūs un daudzi citi vides eksperti uzskata, ka šajā gadījumā valstij būtu pamatotas tiesības šo ūdens atlikumu jeb pārpalikumu aplikt ar nodevas maksāšanu, jo šis ūdens ūdenskrātuvē tiek uzkrāts ar tiešu nolūku nodrošināt mazo HES darbību. Ūdenskrātuvē uzkrātā ūdens apjoma turbīnu darbināšanai izlietotā ūdens apjomu rādītāji ir zināmi.

Ņemot vērā, ka te mēs runājam par ūdens resursu maksu par to lietošanu, līdz ar to... lai gan tas tieši neskar šodienas jautājumu, bet tas ir plašāks jautājumu loks par ūdens resursu lietošanu kā tādu... līdz ar to man ir jautājums, vai jūs uzskatāt... varbūt precīzāk varat izskaidrot, vai jūs uzskatāt, ka šajā gadījumā ūdenskrātuvē uzkrātais ūdens tiek lietots HES darbībā? Ja jā, tad kā? Un varbūt jums ir kāda pieredze vai kāds viedoklis starptautiskā kontekstā. Kāda cita valsts varbūt arī apliek šo te uzkrāto ūdeni un kāds ir princips... vai tur ir

kubikmetrs, vai tur ir summas, kāda ir tā piesaiste? Vai ārvalstīs maksā par šo resursu, ja tas tiek izmantots? Ja tiek uzskatīts, ka tas tiek izmantots... un ja maksā, tad kādi ir principi, kā nosaka šo maksājumu?

A. Birkovs.

Es zinu, kā ir daļā Skandināvijā, kā ir Norvēģijā. Jo vairāk īpašnieki samazina negatīvo ietekmi uz vidi, jo viņiem vairāk tiek samazināts nodoklis. Respektīvi, ar šo nodokli... nodokļa samazinājumu cilvēks tiek stimulēts un ieinteresēts pēc iespējas samazināt savas uzņēmējdarbības radīto nelabvēlīgo ietekmi uz vidi.

M. Brencis.

Tas nozīmē, ka principā ar iespējamo nodokļa... Dabas resursu nodokļa samazinājumu vai tam pielīdzināto maksājumu valsts mēģina, teiksim tā... mazināt to videi nodarīto kaitējumu un... mudina mazo HES īpašniekus neturēt tik daudz to ūdeni tajā...

A. Birkovs.

Pilnīgi pareizi. Tieši tā. Maksimāli tuvināt dabiskajai caurplūdei, cik tas ir iespējams.

M. Brencis.

Un Latvijā tas nenotiek? Jo pašlaik maksā tikai un vienīgi par caurplūdi.

A. Birkovs.

Jā, tikai par to, kas iet cauri.

A. Laviņš.

Man būtu lūgums uzdot precīzus jautājumus, nevis to pārvērst tādā savstarpējā diskusijā.

M. Brencis.

Nē, nu man jautājums bija par šo te uzkrājušos ūdeni un es atbildi saņēmu. Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei. lūdzu, būs jautājumi?

R. Vesere.

Nē, paldies.

A. Laviņš.

Nebūs. Tiesnešiem? Vai būs jautājumi? Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Lai nedaudz saprastu to jūsu viedokli... Sakiet, lūdzu, kā jūs uzskatāt... Vai HES ar zemāku ūdens kritumu nodara lielāku vai mazāku kaitējumu, kā HES ar augstāku kritumu? Vai arī abos gadījumos ir līdzvērtīgi? Tās augstuma starpības mazajos HES ir visai ievērojamas.

A. Birkovs.

Jā, bet tas ir atkarīgs atkal no tā, cik pats HES ir liels, cik liela ir šī ūdenskrātuves spoguļa virsma. Skaidrs, ka jo augstāks, jo teiksim, lielāka.. straume ir spēcīgāka. Bet arī... pie lielām spoguļvirsmām un arī pie zemāka šī pārgāzes augstuma... jo modernākas turbīnas, jo mazāk ir nepieciešams uzkrāt ūdeni un ūdens krātuve attiecīgi var būt mazāka.

G. Kusiņš.

Bet pie tādiem vienādiem apstākļiem? Pieņemsim, ka būtu salīdzināmi apstākļi. Vienāds platums... vai kas... Vai tas, kas ir augstāks, vai tas nodara lielāku kaitējumu nekā, piemēram, ja būtu 2,5 metri... vai 6 vai 7 metri...

A. Birkovs.

Grūti pateikt. Tas ir atkarīgs no tā, cik ūdens ir uzkrāts ūdenskrātuvē... kubatūra, apjoms... No tā jau tas ir atkarīgs. Jo lielāks apjoms, jo lielāks spiediens uz turbīnām. Tas pats par sevi ir saprotams.

G. Kusiņš.

Jo šobrīd tas ir saistīts ar to aprēķina formulu... kas ir ņemts vērā aprēķina formulā... līdz ar to mans jautājums ir, vai šī aprēķina formula pamatojās uz kaut kādiem argumentiem, ko arī jūs atzīstat par patiesiem?

A. Birkovs.

Jā, es principā... es pats biju klāt pie tās... es nebiju pie aprēķināšanas... neizstrādāju formulu, bet tie argumenti, kurus ņēma vērā, teiksim, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija... jā, es varu tam piekrist. Tas ir līdzīgi. Apmēram līdzīgi tam, kā tas notiek Amerikas Savienotajās Valstīs un Kanādā.

Ne precīzi tā, bet līdzīgi...

G. Kusiņš.

Tad vēl vairāki jautājumi. Vai šī nodokļa noteikšana mazajām HES... jūs uzskatāt, ka tas stimulē racionālāk izmantot ūdens resursus... šāds nodoklis?

A. Birkovs.

Jebkurā gadījumā tas disciplinē. Tas ir pirmām kārtām. Tas disciplinē, un arī mēs ceram, ka liks cilvēkiem atbildīgāk attiekties arī pret ūdens režīma ievērošanas prasībām. Jo pašlaik ar to ir ļoti bēdīgi. Jo galu galā es uzskatu, ka Dabas... konkrētajā gadījumā Dabas resursu nodoklim... arī var tam piekrist vai nepiekrist... patikt vai nepatikt, bet ir arī audzinoša nozīme. Jo mums diemžēl ne tikai šajā sfērā ir tā, ka mēs tā tos dabas resursus izmantojam, izmantojam, izmantojam, bet kāda tad tam cilvēkam vai juridiskajai personai ir vispār atbildība par to, ko viņš dara? Jo ūdens nepieder nevienam. Zivju resursi nepieder nevienam. No tā arī viss sākas.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, jūs varētu paskaidrot, kā tad tas izpaustos... tā disciplinēšana un audzināšana..., ja tas nodoklis ir tāds, ka tas HES bankrotētu?

A. Birkovs.

Es nezinu, ka kāds HES būtu bankrotējis, pateicoties šim nodoklim. Arī ārzemēs neesmu dzirdējis. Es nezinu. Arī, cik es sapratu, mums arī te neviens nav bankrotējis. Es tikai zinu to, ka mēs katrs maksājam šo dubulto tarifu, kas sabiedrībai bija ārkārtīgi liels sašutums. Tā kā tagad runāt par to, ka šis Dabas resursu nodoklis iz milzīgs... nu, es atvainojos... nu es to nevaru pret to nopietni attiekties.

G. Kusiņš.

Nē, mans jautājums nebija, ka kāds ir bankrotējis... jautājums ir, vai, jūsuprāt, šis... mans jautājums bija vairāk par to pieļaujamības robežu. Vai tā disciplinēšanas un

audzināšanas pienākuma uzlikšana var sasniegt kaut ko tādu, ka vairs to nav izdevīgi darīt. Vai ir jādara ar zaudējumiem.

A. Birkovs.

Es domāju, ka tai sodu sistēmai tomēr ir jābūt savādākai tāpēc, ka konkrētajā gadījumā šim Dabas resursu nodoklim tomēr būtu jābūt saistītam vairāk arī ar sodu sistēmu. Tāpēc, ka tā sodu sistēma, kas pašlaik ir, nu viņa neatbilst... viņa neiet kopā... idejiski neiet kopā. Ja es pareizi atbildēju.

G. Kusiņš.

Paldies. Un vēl. Jūs iesācāt, norādot ar tādu argumentu, ka daudzi bija uzsākuši to uzņēmējdarbību, pirms Latvija iestājās Eiropas Savienībā.

A. Birkovs.

Jā.

G. Kusiņš.

Tad jūs norādījāt tādu faktu, ka daži atsauca uz tiesiskās palāvības principu... Jūs varat sīkāk izvērst, ko viņi teica? Ka negrib maksāt? Vai ka viņi uzskata, ka viņiem viss pienākas visu laiku? Kāda bija tā konkrētā situācija?

A. Birkovs.

Jā... konkrēti šeit klātesošais Henriņa kungs kādā sanāsmē toreizējā Vides ministrijā skaidri un gaiši pateica: „Jūs variet likties mierā ar savām vides aizsardzības prasībām, uz mums attiecas tiesiskās palāvības princips.” Respektīvi... tas, ko mēģināja risināt saistībā ar to, ka Latvija ir iestājusies Eiropas Savienībā un citas vides aizsardzības prasības... konkrēti piedalījās Henriņa kungs... kurš pateica, ka tās ir jūsu problēmas un uz mums tas neattiecas. Tieši tā.

G. Kusiņš.

Pēdējais jautājums. Nu tie energoresursi iedalās gan atjaunojamajos, gan neatjaunojamajos. Es saprotu, ka atjaunojamie energoresursi... tas skaitās tā kā videi draudzīgāks un tāds... Sakiet, lūdzu, vai šo negatīvo ietekmi uz vidi neatsver tas, ka šī elektroenerģija mazajos HES tiek ražota tieši no šiem atjaunojamajiem energoresursiem?

A. Birkovs.

Jā, bet atjaunojamie energoresursi konkrētajā gadījumā ir ūdens. Tas nav kaut kas abstrakts. Tam ir konkrēta vide. Ūdens tek pa upi, kurai ir krasti. Krastos ir meži un pļavas un tā tālāk un tā tālāk. Es jau teicu, ka tā negatīvā ietekme jau neattiecas tikai uz konkrēto ūdens tecī, bet tas attiecas uz visu ekosistēmu. Tāpēc ir ļoti nepareizi vērtēt tikai, ka saka, ka jā... nu ietekme uz šo upi. Bet tas jau ir uz visu baseinu, uz visu ekosistēmu. Uz apkārtējo vidi. Nu, tā var teikt. Jo viss dabā ir cieši savstarpēji saistīts. Mēs nevaram vienu atdalīt no otra, tāpat kā cilvēka ķermeni...

G. Kusiņš.

Vēl jautājums, kas man radās no jūsu pašreizējās atbildes. Arī jūs atbalstāt to principu, ka patiesībā šim nodoklim pareizāk būtu nonākt valsts budžetā, jo tad, kā saka, šīs savstarpējās saistības ir iespējams ņemt vērā no valsts budžeta... Nevis kaut kādā konkrētā vienā pašvaldībā, kur šis HES atrodas, bet valsts budžetā un tad valsts budžets, ņemot vērā, ka viss ir savstarpēji saistīts, varētu mēģināt izplānot...?

A. Birkovs.

Es domāju, ka sākuma etapā... vismaz sākuma etapā... jo tagad tas nodoklis tikai sāk darboties nupatās... Es domāju, ka vajadzētu iet tam valsts budžetā un tad skatīties un kontrolēt, kāda ir situācija, jo arī daudzu pašvaldību attieksme pret vidi ir tāda, kāda nu tā ir. Tās idejas un plāni, kas tur ir... nav nekādas pārlicēbas, ka, teiksim, tā nauda, kuru arī tagad saņem pašvaldības no Dabas resursu nodokļa, nebūt netiek izmantota atbilstoši savam mērķim. Tā kā tas būtu stipri vien apšaubāmi. Sākumperiodā būtu jēga to darīt un kaut kā virzīt uz pašvaldībām.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies par sniegto viedokli. lūdzu, varat apsēsties.

Turpināsim. Vārds viedokļa sniegšanai Pasaules dabas fonda pārstāvim Ingusam Purgalim.

I. Purgalis.

Labdien, cienījamā tiesa! Godājamie klātesošie!

Runājot par mazajām hidroelektrostacijām un to ietekmi, es taupot laiku neatkārtošos un nelasīšu tos aspektus, kas ir šeit minēti viedokļa rakstā, ko iesniedzām jums. Bet atsevišķas lietas no tā akcentēšu.

Bet pirms tam, pirms šiem te akcentiem es gribēju vērst uzmanību uz līdz šim izskanējušiem atsevišķiem aspektiem.

Tātad pirmām kārtām gribēju sākt ar mūsu, teiksim, Pasaules dabas fonda redzējumu par to, kā darbojas mazās hidroelektrostacijas. Un tas izskatās pēc uzņēmējdarbības, kas izvērstā, izmantojot sabiedrības resursus, turklāt nodarot būtisku kaitējumu videi un iedzīvotāju labklājībai. Turklāt, vēl tiek pamatīgi subsidēta.

Un par šiem uzlabojumiem, kas iepriekš tika minēti, ka šīs te turbīnas un varbūt vēlāk arī centieni paaugstināt šo te ūdenslīmeni ūdenskrātuvē, kas diemžēl vai par laimi nav iespējams... Tātad šie uzlabojumi pamatā ir saistīti patiešām ar ražošanas efektivitātes palielināšanu un vairāk ar ekonomiskajiem aspektiem. Un šeit, uzklusot viedokļus un iepriekš arī sekojot līdzī notiekošajam presē, jāsecina diemžēl, ka nav redzētas indikācijas... nav novērotas indikācijas, ka šādi jauni vides risinājumi vai uzlabojumi, kas samazinātu HES ietekmi uz vidi, viņi diemžēl nav konstatēti. Un izskatās, ka jā... šīs prioritātes ir mazo hidroelektrostaciju īpašniekiem citas, ko pierāda arī jau šajā viedokļa rakstā minētie rezultāti no šiem te apsekojumiem, kur tiek kontrolēts, kā tiek ievērotas attiecīgās prasības, kādas mazajām hidroelektrostacijām ir... Tātad šie pārkāpumi ir ārkārtīgi bieži un tas liecina arī par to, kāda ir šī attieksme.

Kas attiecas uz šīm te ietekmēm... Tad viena no būtiskākajām ir šis te jautājums par eitrofikāciju ūdens baseinā, kurā tiek uzkrāts šis te ūdens. Eitrofikācija, ja ņem vēl plašāk, ir ūdenstilpju aizaugšana. Un tā tiek uzskatīta Baltijas jūrā, ja mēs vēl plašāk skatāmies, kā problēma numur viens. Šī problēma ir tieši tāda pati arī ezeros un tajā skaitā arī šajā uzstādījumos, kur dēļ šī te apstādīnātā ūdens savairojas arvien vairāk aļģes, kuras vēlāk nogrimst... šie te ir dabiski procesi un viņi rezultējās, piemēram, ziemās zivju slāpšanā un tā tālāk. Līdz ar to var secināt to, ka laukuma virsmas palielināšana ūdens tilpnē nenozīmē, ka tur būs vairāk zivis un ka šī te ietekme būs labāka. Turklāt, kas attiecas uz šīm te daudz pieminētajām zivīm, tas ir tikai viena neliela daļa no ekosistēmas kopumā. Tad ietekme uz zivju sugu sastāvu upēs, izveidojot dambi, un, teiksim, operējot ne tik atbildīgi, tātad ir milzīga. Viena lieta ir tas, ka šis ir šķērslis zivju migrācijai, kas ir viennozīmīgi un arī varu pievienoties Birkova kunga teiktajam, jo ir skaidrs, ka zivīm ir ārkārtīgi sarežģīti pārvarēt šos te šķēršļus un zivju ceļi tiešām ir vairāk ilustratīvi nekā funkcionāli. Un šim zivju migrācijas jautājumam arī plašāks skatījums ir nepieciešams, jo tas ietekmē gan ģenētisko materiālu upēs

zivju sugām... tā tad zivju populācijas sugas ir atdalītas, kas atrodas augšā un kas atrodas lejā... Un ir arī citas ietekmes.

Tā tad pārejot tālāk pie jautājuma, kas saistīts ar eroziju. Lejtecē dēļ šīm te ūdenslīmeņa straujajām maiņām bieži notiek šī te krasta erozija. Varbūt tas ir īpašnieka kompetencē, kā iepriekš tika minēts, bet jebkurā gadījumā tā atbildība un tā ietekme uz ekosistēmu ir milzīga dēļ tā, ka šādā veidā šīs te bedres, kurās dzīvie organismi slēpjas, vai arī akmeņainās, oļainās gruntis, kurās notiek šie te nārstu procesi, tiek vienkārši sakot, aizskaloti ciet, un līdz ar to šī te iespēja pazūd. Un tas veido... tas pilnībā izmaina šo ekosistēmu.

Kas attiecas uz ūdens kvalitāti, tad šī te skābekļa bagātināšanās, ko varētu uzskatīt... šī te ūdens gāšanās caur turbīnām... vai arī neliela uzpludinājuma atstāto daļu, kas varbūt nodrošina šo te caurteci minimālo... tad upju posmi, kuros ir šī te dabīgā straujtece ar akmeņiem un krācēm, tad šī te bagātināšanās ar skābekli notiek krietni, krietni vairāk. Un tas ir ievērojami vairāk.

Līdz ar to šie te dabiskie procesi... viņi upē dēļ HES praktiski tiek izmainīti kardināli. Un šīs te ūdenslīmeņa maiņas arī rada tā saucamās mirušās joslas jeb dabā novērojams viņš parasti ir kā tumšas, pelēkas krastu daļas, kurās nevar pastāvēt ne ūdens organismu dzīvība, teiksim, kaut vai tādā sastāvā, kā ir ūdenī, ne arī sauszemes augi tāpēc, ka nespēj pielāgoties šīm te biežajām izmaiņām, kas ir ļoti labi redzams vienā no pieteicēja piemēriem. Piemēram, Palsmanes HES... tur personīgi esmu novērojis šādu situāciju. Tā ir realitāte.

Un kas attiecas uz atzinumu un pētījumiem, par ko mēs runājam. Tad Pasaules dabas fondam ir prakse un tā mēs strādājam, ka mēs dodam uzdevumu trešajām personām jeb ekspertiem... parasti tās jomas labākajiem ekspertiem... Līdzīgi precedenti ir, piemēram, *BostonConsulting*, ka ir grupas līderi pasaulē un tā tālāk, izstrādājot konkrētus novērtējumus, kādas ietekmes rada attiecīgais vai nu piesārņotājs vai attiecīgā rīcība. Taču šajā gadījumā saistībā ar HES esam pasūtījuši jau labu laiku atpakaļ novērtējumu. Bet tas aktualitāti nemazina, jo šie jautājumi ir aktuāli. Mums ir pētījums, kas ir jums arī iesniegts. Es pieļauju, ka jūs esat iepazinušies. Šeit arī ļoti labi var redzēt šīs ietekmes vizuāli ar bildēm. Šeit ir apskatītās šīs te vides ietekmes, kas jau šodien tika krietni, krietni daudz minētas. Tāpatās arī nedaudz ieskicēts manā teiktajā.

Un šķiet, ka tas varētu būt arī viss no manas puses. Protams, norādu to, ka šeit šajā viedokļa rakstā ir minētas detaļas un saistības.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai būs jautājumi?

J. Vaits.

Jā. Daži jautājumi. Pirmais jautājums. Jūs norādījāt uz to, ka ir bieži pārkāpumi attiecībā uz resursu izmantošanu. Es saprotu, ka tāpēc jums šķiet, ka nodokļu piemērošana ir pamatota?

I. Purgalis.

Protams, šādu korelāciju es nevilktu. Bet, kas attiecas uz resursu izmantošanu, tad pilnīgi noteikti. Jo, ja mēs skatītos to ietekmi, ko mazie HES atstāj uz sabiedrību ne tikai vides aspektiem, bet arī uz sociāli ekonomiskajiem. Piemēram, šīs te visas modernizācijas ir cieši saistītas ar darbavietu zudumu, jo tas izklausās... gandrīz katrā teikuma galā var dzirdēt, ka automatizēta sistēma tiek ieviesta. Un ir skaidrs, ka tas, līdzīgi kā lauksaimniecības sektorā un citos sektoros, attiecīgi samazina vai nu darba slodzi tiem, kas iepriekš ir uzraudzījuši šo HES vai arī strādājošos. Un līdz ar to ir šis sociālais aspekts un ekonomiskais aspekts. Īpaši atsaucoties uz Satversmi, tad man ir jāskatās, kāds pants. Tāpat es pieļauju, ka... tas attiecas arī uz nekustamiem īpašumiem, kas atrodas lejtecē, kura upē ir šīs te melnās joslas, kur ir šī te ekosistēmas izmaiņa, vai arī augšpusē, kur ir appludinātas teritorijas un kur ir pilnīgi cita situācija. Viņa samazina nekustamā īpašuma vērtību, viņa samazina ainavu, tātad ietekme uz šiem te cilvēkiem arī ir... Un jau pilnīgi noteikti, ka nodoklis būtu piemērojams un jā... es pieļauju, ka tas varētu būt pat lielāks, lai kompensētu...

A. Laviņš.

Lūdzu, turpiniet!

J. Vaits.

Tad jūs norādījāt uz vienu no ietekmēm, kas ir aizaugšana. Sakiet, lūdzu, vai Salaca tur, ir kur ir nārsts... Lielupe aizaug... dēļ HES?

I. Purgalis.

Tā situācija ir tāda, ka ūdenī nonāk... diemžēl nonāk notekūdeņi un ūdeņi, kas notek no lauksaimniecības zemēm. Ja viņi ieplūst dabiskā upē ar savu straujtecī, kuri ir bagāti ar skābekli, tad šis tie piesārņojums ir bāze, kas varētu rasties... tās tiek... upes ar to spēj tikt labāk galā... Bet ja ir šādi uzpludinājumi, tad ir skaidrs, ka tajās vietās, kur ir šādi, ūdens temperatūra, pirmkārt, izmainās, kas izmaina skābekļa reakciju ar ūdeni, tātad ūdenī nevar būt daudz skābekļa... šī te temperatūra aļģēm ļauj to iespēju vairoties un līdz ar to tās aļģes, tās ir milzīgā daudzumā un skaidrs, ka aizaug tās tilpnes, kas ir augšpusē. Un tajā skaitā dēļ šī te

lielā daudzuma akumulācijas, kas ir augšējā pusē bijusi, pēc tam atveras slūžas, ejot cauri... šis te organiskajām vielām bagātais ūdens attiecīgi arī izveido aizaugšanas procesu arī zem šī te HES darbības. Tā kā tas ir komplekss. Es ieteiktu to skatīties kompleksi. Apgalvot to, ka... Bet atbilde būtu — jā. Ietekme ir dēļ tā, ka tiek apturēta dabiskā ūdens plūsma, dabiskais ātrums.

J. Vaits.

Šobrīd tad arī vairāk nebūtu jautājumu. Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu!

O. Henriņš.

Sakiet, lūdzu, vai mazo HES hidrotehnisko būvju uzturēšanas darbi, modernizācijas darbi neprasa darbaspēku?

I. Purgalis.

Vienreizējs ieguldījums. Es domāju, ka tas...

O. Henriņš.

Cik liels?

I. Purgalis.

Finansiāli droši vien, ka liels.

O. Henriņš.

Nu tāpēc...

I. Purgalis.

Bet tas ir finansiāli.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Saeimas pārstāvim? Būs jautājumi?

M. Brencis.

Jā, viens jautājums. Īss jautājums. Vai šajā gadījumā HES ar savu darbību ne tikai nodara kaitējumu videi, bet arī lieto ūdens resursus?

I. Purgalis.

Jā, pilnīgi noteikti.

M. Brencis.

Paldies.

I. Purgalis.

Ja drīkst vēl nelielu komentāru. Ūdens struktūra... paredz šo te labo vides stāvokļa sasniegšanu, kur ir milzīgs akcents. Un ja neteiktu... pat pats svarīgākais līdz tieši eitrofikācijai. Un eitrofikācija ir šis te viens no lielākajiem aspektiem, par kura samazināšanu ir šīs te aktuālākās diskusijas Vides, Zemkopības ministrijā un tā tālāk.

M. Brencis.

Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei? Jautāsi?

R. Vesere.

Paldies, nē.

A. Laviņš.

Tiesneši? Tiesnesis Kusiņš. lūdzu!

G. Kusiņš.

Man ir vairāki jau iepriekš sagatavoti jautājumi, ņemot vērā, ka es esmu šīs lietas referents.

Vai jūs varētu tā precīzāk pateikt.... Es saprotu, ka jūs aizvien vēl uzskatāt, ka esošais nodokļa apmērs nav nesamērīgs. Vai es pareizi saprotu to jūsu domu? Respektīvi, varētu vēl palielināt. Arī esošais nav tāds ekstrēmi liels.

I. Purgalis.

Jā. Ņemot vērā tās pieredzes un šis nav šis gadījums. Šis varbūt nav tas gadījums, kad par to runāt. Bet mums, teiksim, vides ekonomika kā tāda Latvijā šie te vides ieguvumi reti, tiek izvērtēti. Šāda pieredze vairāk ir Francijā, Spānijā un tā tālāk. Bet, lai ieskicētu to problēmas būtību. Teiksim, tad risinot migrācijas jautājumu lašupē, tas ir Somijas piemērs, Somijas kolēģa piemērs... pirms desmit gadiem bija tūkstoš migrējošo lašu, un pagājušajā gadā šis skaits bija pieaudzis līdz simts tūkstošiem. Tātad par šiem te resursiem un apjomiem, kādus varētu iegūt... rupji sakot, zivju gaļas ieguves iespējās vai plašāk skatoties arī makšķerēšanas rīku tirdzniecībā, vai arī ar vietējo naktsmītņu un tā tālāk... to, ko varētu nodrošināt... un kas tiek faktiski dēļ šīs te HES darbības mazināts vai pilnībā izslēgts, līdz ar to ņemot vērā šo te ieguvumu un zaudējumu izvērtējumu, kas būtu noteikti jāveic, ko mēs arī iesakām darīt viedokļu rakstā... jā, es pieļauju, ka šis te nodokļa apmērs varētu būt paaugstināts.

G. Kusiņš.

Jā... Es saprotu, ka jūs esat arī interesējušies par šo HES ietekmi. Es pajautāšu to pašu jautājumu, ko es jautāju jau makšķernieku organizācijas pārstāvim. Vai jūs uzskatāt, ka HES ar zemāku kritumu nodara mazāku vai lielāku kaitējumu?

I. Purgalis.

Es varu atbildēt līdzīgi, kā kolēģis. Jo dabā viss ir sistēmā un šajā gadījumā skatīties šo te lietu, ir ārkārtīgi sarežģīti. Pirmām kārtām, jā, tieši tā. Tas ir atkarīgs no šiem te fizikālajiem faktoriem, teiksim, no spoģu laukuma virsmas baseinam un tā tālāk. Protams, ir arī svarīgi ņemt vērā gan tos biotopus, kādi ir, gan arī tos resursus, kas tajā apkārtnē ir. Tas nav vienādi visiem HES, līdzīgi arī kā visi HES nav vienādi. Tāpēc ir šīs bioloģiskās vērtības... Un tajā skaitā... Mums ir direktīva, kas nosaka zināmu atbildību Latvijā par šīm te bioloģiski vērtīgajām teritorijām, kas tajā skaitā ir arī šīs straujtecēs un šīs lietas... līdz ar to... jā.

G. Kusiņš.

Paldies. Un vēl viens jautājums. Es saprotu, ka jūs uzskatāt, ka vienmēr ir šis kaitējums, neatkarīgi no tā, kādas tehnoloģijas tur tiek izmantotas. Es saprotu, ka ja tiek aizstātas mazāk efektīvas turbīnas ar augstāk efektīvām turbīnām, tas ir viens veids. Bet tur arī ir kaut kāda robeža, cik var būt turbīnas efektivitāte... Bet varbūt jūs varētu pateikt, kā šis nodoklis, jūsuprāt, projicējās uz šīs brīvās plūsmas turbīnām. Tur nemainās tā situācija?

I. Purgalis.

Diemžēl par brīvās plūsmas turbīnām un atsevišķiem tehniskajiem jautājumiem diemžēl nemācēšu komentēt, bet varu norādīt par šo te modernizāciju.

Tad ir divi aspekti, kas būtu jāskatās. Viens no aspektiem ir varbūt šī te ietekme uz klimatu, kas ir ārkārtīgi sarežģīts un komplekss jautājums par to, ka ja šī efektivitāte palielinātos, tad būtu zināmā mērā kaut kāds pienesums... un kaut kādā ziņā aizstāts tiktu fosilais kurināmais, kas varbūt būtu labā lieta. Bet tas nekādā gadījumā nesamazina slodzi uz vidi konkrētajā vietā. Bet pirms tam vēl, atgriežoties pie klimata, man noteikti ir jāpasaka tas, ka šie te ūdenstilpē jeb uzpludinājumā notiekošie procesi veicina klimata izmaiņas. Tātad līdz ar to ir jāanalizē vēl tas, vai šī ietekme patiešām ir labvēlīga jeb nē, jo, izdaloties gāzēm pie šiem te pūšanas un citiem procesiem, līdz ar to tiek ietekmētas klimata lietas. Tā kā ir divi aspekti un ar modernizēšanu pamatā nu Latvijas praksē un pieredzē pie tām vērtībām, kas mums ir, nerisina šo te jautājumu tādā apmērā, kādā tas būtu vajadzīgs.

A. Laviņš.

Paldies. Paldies par pausto viedokli. Varat apsēsties.

Tā... Vārds tiek dots tiesībsarga pārstāvei Ingai Peimanei. Lūdzu!

I. Peimane.

Labdien, augsti godātā tiesa!

Tiesībsargs ir rakstveidā sniedzis savu viedokli par jautājumiem, kuriem konkrētajā lietā viņa ieskatā bija nozīme un, pārstāvot tiesībsargu, es šobrīd vēlētos vērst uzmanību tikai uz pašu būtiskāko.

Tā kā nodokļu maksāšanas pienākums vienmēr ir uzskatāms par pamattiesību ierobežojumu, bet īpašumtiesības nav absolūtas, tad tiesībsargs skatīja ierobežojumu, vai tas ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai šis ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi, lai vērtētu ierobežojuma konstitucionalitāti.

Kopumā no pieteikumiem un atbildes rakstiem tiesībsargs secināja, ka nav strīda par to, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu.

Par ierobežojuma leģitīmo mērķi tiesībsargs secināja, ka Dabas resursu nodokļa likumā definētais mērķis ir atbilstošs Satversmes 115. pantā noteiktajam valsts obligātajam pienākumam rūpēties par vides saglabāšanu un uzlabošanu, un līdz ar to tiesībsargs atzina, ka pienākumam maksāt Dabas resursu nodokli ir leģitīms mērķis. Un, lai konstatētu, vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi, tiesībsargs skatīja, vai tas ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai un vai ir vērtēti citi saudzējošāki līdzekļi mērķa sasniegšanai.

Tā kā konstitucionālā sūdzības iesniedzēji tika norādījuši, ka atsevišķos gadījumos Dabas resursa nodoklis var pārsniegt 50 procentus no mazo hidroelektrostaciju bruto ieņēmumiem par saražoto elektroenerģiju, tad šajā gadījumā tiesībsarga ieskatā Dabas resursu nodokļa slogs nebūtu samērīgs. Vienlaikus no Dabas resursu nodokļa likuma anotācijas neizrietēja, ka būtu vērtēti citi izraudzītā leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzekļi.

Vienlaikus būtiski ir norādīt, ka, lai mazajiem HES piemērotais nodoklis sasniegtu leģitīmo mērķi, tam būtu jānonāk konkrētā teritorijā, kur kaitējums ir radies. Nozīmīgi, lai šis nodoklis, šie finanšu līdzekļi sasniegtu tās pašvaldības, kuru administratīvajā teritorijā atrodas konkrētais Dabas resursu nodokļa maksātājs.

Šobrīd saskaņā ar Dabas resursu nodokļu likuma 28. panta ceturto daļu, kas nav apstrīdēta, Dabas resursu nodoklis, ko piemēro hidroelektrostacijām, kuru kopējā uzstādītā jauda ir mazāka par 2 megavatiem, tiek ieskaitīts valsts pamatbudžetā. Tas ir izņēmums no vispārējā regulējuma, kur Dabas resursu nodoklis tiek ieskaitīts 40 procenti valsts pamatbudžetā un 60 procenti tās pašvaldības speciālajā budžetā, kuras teritorijas attiecīgā darbība tiek veikta.

Līdz ar to tiesībsargs secināja, ka ir apšaubāma Dabas resursu nodokļa veidā iekasēto līdzekļu efektīva izmantošana, ņemot vērā Dabas resursu nodokļa mērķi — novērst konkrētu videi radītu kaitējumu, ja konkrētais maksājums netiek tieši novirzīts radītā kaitējuma novēršanai.

Ievērojot norādīto, tiesībsargs secināja, ka ierobežojumam, tas ir, apstrīdētajām normām, ir regulējums pieņemts atbilstoši likumam: tas ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis, taču apstrīdēto normu piemērošana nav balstīta uz racionāliem un objektīviem apsvērumiem mērķa sasniegšanā un līdz ar to tās tiesībsargs atzina par nesamērīgām un neatbilstošām Satversmes 105. pantam.

Paldies. Tas būtu viss.

A. Laviņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... Vai būs jautājumi? Nebūs. Saeimas pārstāvim? Vaicāsiet?

M. Brencis.

Jā, pavaicāšu gan, jo tiesībsargs savā viedoklī ir norādījis... arī šodien mutvārdu paskaidrojumos es saprotu, ka ir noticējis informācijai par nodokļu nesamērīgumu. Man ir jautājums: vai vienīgā informācija, kas ļāva izdarīt jums secinājumus par nodokļa

nesamērīgumu, ir pieteikumā iekļautais aprēķins, kur ir rēķināta cena par vienu realizēto kilovatstundu?

I. Peimane.

Nepateikšu tieši uz konkrēto aprēķinu... uz kādu... bet jā, šī informācija... tiesībsargs ņēma vērā konstitucionālās sūdzības iesniedzēja norādīto informāciju. Jo arī no atbildes rakstiem netika norādīts nekas pretējais. Un arī šobrīd mutvārdos paužot norādīju, ka šādā gadījumā nebūtu uzskatāms... Tiesībsarga kompetencē neietilpst pārbaudīt šādus aprēķinus.

M. Brencis.

Jā. Bet, ja jūs apgalvojat, ka nodoklis ir nesamērīgs, tad būs tomēr jāpārbauda, uz kādiem pamatiem...

I. Peimane.

Nesamērīgs ir tamdēļ, ka tiesībsargs uzskata, ka šim nodoklim būtu jāatgriežas tajā konkrētajā vidē, konkrētajā pašvaldībā, kur atrodas nodokļa maksātājs.

M. Brencis.

Tātad jūs runājat, ka...

I. Peimane.

Jo vietējā pašvaldība ir tieši tā, kas vislabāk pārzina visas vajadzības savā teritorijā.

M. Brencis.

Tad es sapratu... Tātad šie te dati par cenu... par vienu realizēto kilovatstundu... jums rada viedokli par nodokļa nesamērīgumu.

Otrs jautājums. Tas, uz ko jūs jau aizsākāt atbildēt. Jautājums par efektivitāti Jūs argumentējāt, ka nodoklis nav samērīgs, jo ir šaubas par to līdzekļu iekasēšanu... iekasēto līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Bet jautājums ir tāds: jūs pieļaujat, ka tā nodarītā kaitējuma efekts pārsniedz vienas konkrētas pašvaldības teritoriju?

I. Peimane.

Tieši tāpēc ir zem Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas... tās pārraudzībā ir upju baseinu apsaimniekošanas plāni, kuros ir noteikti vides kvalitātes mērķi gan visiem šim upju baseiniem, gan līdz ar to arī konkrētajai hidroelektrostacijai. Nosakot

Dabas resursu nodokli, hidroelektrostacijai ir jāņem vērā vides kvalitātes mērķi, kas ir arī katras hidroelektrostacijas atļaujās vai apsaimniekošanas plānos arī noteikts, ko uzrauga Vides dienests.

M. Brencis.

Paldies. Jā. Bet tāpat jūs uzskatāt, ka valstij būtu jā rūpējas par mazo HES izsniegtajās ūdens lietošanas atļaujās noteikto piesārņojumu kontroles ierobežošanas pasākumu īstenošanu mazo HES īpašnieku vietā?

I. Peimane.

Sakiet, lūdzu, kāda ir Vides dienesta kompetence... ja es drīkstu uzdot pretjautājumu.

M. Brencis.

Kompetence ir kontrolēt atļaujā izmantotos... noteiktos nosacījumus. Mans jautājums ir tāds: vai šajā gadījumā jūs uzskatāt, ka valstij būtu jāveic pasākumi mazo HES īpašnieku vietā, lai maksimāli mazinātu kaitējumu dabai? Tāds bija jautājums. Jo tas ir tas, ko jūs teicāt, ka principā tiem līdzekļiem būtu jāatgriežas dabā tur, kur ir sagandēts. Tāpat valstij būtu jāveic šie pasākumi mazo HES īpašnieku vietā... principā...

I. Peimane.

Tas ir noteikts Dabas resursu nodokļa likuma mērķī: novērst kaitējumu, kā arī finansiāli nodrošināt radītā kaitējuma novēršanu.

M. Brencis.

Valstij un nevis mazajiem HES?

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei? Būs jautājumi?

R. Vesere.

Būs. Mans jautājums ir saistīts faktiski ar to pašu tēmu. Jūs teicāt, ka ir jāatnāk tajā pašvaldībā, kur ir HES. Es jau iepriekš minēju, ka var būt situācija, ka šis HES atrodas uz robežas un kaitējums faktiski tiek nodarīts blakuspašvaldībai. Vai pati pašvaldība tādā gadījumā varētu vērsties pie šīs pašvaldības, lai saņemtu līdzekļus attiecīgā kaitējuma

novēršanai un ja jūs tā domājat, vai tad nebūtu jādara arī grozījumi likumā, jo likums šobrīd neparedz, ka varētu viena pašvaldība savus līdzekļus ieguldīt citas pašvaldības teritorijā.

I. Peimane.

Valsts pārvaldes iekārtas likums paredz, ka iestādēm ir jāsadarbojas.

R. Vesere.

Jāsadarbojas, jā... Bet mans jautājums bija konkrēts. Likumā ir konkrēta norma. Vai tādā gadījumā pēc jūsu ieskata būtu arī jāmaina šī norma, jo pretējā gadījumā šai te cietušajai pašvaldībai nav pamata vērsties ar prasību pret šo otru pašvaldību.

I. Peimane.

Šādā aspektā tiesībsargs nav vērtējis apstrīdētās normas. Un ir sniedzis savu viedokli tikai par jautājumiem, kuriem viņa ieskatā bija nozīme.

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnešiem? Tiesnese Krūma. Lūdzu!

K. Krūma.

Man būtu tāds jautājums: kāds ir tiesībsarga viedoklis par to, vai ierobežojumam, kas skar šo mazo HES īpašnieku, kādi varētu būt tie alternatīvie līdzekļi. Jūs tā kā uzskatāt, ka šis nodoklis nav piemērots. Kādi tad būtu tie citi standarti, ņemot vērā iepriekš izskanējušo informāciju par būtisko kaitējumu dabai un tiesībām, kas cilvēkiem izriet no 115. panta

I. Peimane.

Šajā gadījumā tiesībsargs analizēja tikai to, ka nav bijuši piedāvāti citi alternatīvi. Līdz ar to nav bijis izvērtēts, vai vispār ir alternatīvi kādi mehānismi, lai novērstu kaitējumu.

K. Krūma.

Un pie tā jūs tāpat arī apstājāties, ka vienkārši nav vērtēti alternatīvie līdzekļi?

I. Peimane.

Jā, nav vērtēti mehānismi.

A. Laviņš,

Tiesnesis Kusiņš. lūdzu!

G. Kusiņš.

Turpinot iepriekšējo. Sakiet, lūdzu, no kā jūs taisījāt to secinājumu? No likumprojekta anotācijas?

I. Peimane.

Kuru secinājumu?

G. Kusiņš.

Ka nav vērtēti alternatīvie līdzekļi.

I. Peimane.

No Dabas resursu nodokļa likuma anotācijas.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai Ministru kabineta iesniegtā anotācija atspoguļo Saeimas pieņemto nodomu?

I. Peimane.

Nē, protams. Tas ir sākotnējs...

G. Kusiņš.

Tad vēlreiz. Vai no anotācijas ietvertā teksta var izdarīt secinājumus par Saeimas nodomu?

I. Peimane.

Tas bija tikai arī kā papildus materiāls, no kura vērtēt. Papildus mēs vērtējam arī Ministru kabineta iesniegtos atbildes rakstus, Saeimas atbildes rakstus arī.

G. Kusiņš.

Labi. Tad ir jautājums. Jūs teicāt, ka ir ierobežots leģitīmais mērķis. Vai es pareizi sapratu, ka tas leģitīmais mērķis varētu būt sabiedrības labklājība?

I. Peimane.

Dabas resursu nodokļa likumā tieši nav definēta sabiedrības labklājība pie resursu nodokļiem...

G. Kusiņš.

Bet, jūsuprāt... Uz kāda no 116. panta leģitīmajam mērķim būtu jāprojicējas.

I. Peimane.

Sabiedrības labklājība kā sabiedrības tiesības dzīvot labvēlīgā vidē.

G. Kusiņš.

Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība nodokļu noteikšanā. Par to šaubu nav. Vai tas, ka Dabas resursu nodoklis ir nodoklis, kas atšķiras no pārējiem, respektīvi, tam nav fiskāla funkcija... vai, jūsuprāt, likumdevēja rīcības robežas šādā situācijā ir plašākas vai šaurākas?

I. Peimane.

To arī Ministru kabinets bija norādījis savā atbildes rakstā, ka tas neesot fiskāls instruments. Līdz ar to tiesībsarga ieskatā šim nodoklim ir konkrēti piemērošanas mērķi. Līdz ar to robežas ir šaurākas.

G. Kusiņš.

Ir šaurākas robežas nekā tīri fiskālam nodoklim.

I. Peimane.

Jā.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu... es saprotu, ka jūsu tā pozīcija ir tas, ka tas nesamērīgums izpaužas tāpēc, ka nav tieši novirzīts kaitējuma novēršanai.

I. Peimane.

Jā.

G. Kusiņš.

Un nav tieši novirzīts tai konkrētajai pašvaldībai, kurā būtu...

I. Peimane.

Kur rodas konkrētais kaitējums... kuras teritorijā rodas...

G. Kusiņš.

Tad jūs atsaucaties tiesībsarga atsūtītajā viedoklī... tas ir 6. lapaspusē, tas arguments ir, ka šī norma ir izņēmums no vispārējā 28. panta otrajā daļā noteiktā principa, ka 40 procentus no Dabas resursu nodokļa tiek novirzīti pamatbudžetam un 60 procenti — vietējās pašvaldības vides aizsardzības speciālajā budžetā. Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju? Ja tas būtu sadalīts pēc šāda principa, tad tas atbilstu Satversmei, jūsuprāt?

I. Peimane.

Tad tas būtu samērīgi tiesībsarga ieskatā. Jo būtu...

G. Kusiņš.

Tas vienīgais... kā saka... trūkums ir tas, ka tas ir sadalīts savādāk, nekā Dabas resursu nodokļa noteikumos?

I. Peimane.

Tas, ka ir apšaubāms, ka viņš neatgriezīsies dabā tur, kur ir nodarīts dabai kaitējums.

G. Kusiņš.

Bet jums ir... kā lai to saka... Lai to pateiktu, ir jāpierāda, ka tas neatgriezīsies. Vienkārši šaubas nav antikonstitucionalitātes pamats. Šaubīties var par visu. Jautājums ir — vai tas ir antikonstitucionāli? Tātad, jūsuprāt, tas neatgriežas tādā vai citādā veidā?

I. Peimane.

Šajā gadījumā mūsu šaubas ir tādas, ka neatgriežas.

G. Kusiņš.

Un pamatotas uz pieteikuma iesniedzēja faktiem un likumprojekta anotāciju.

I. Peimane.

Un Saeimas atbildes raksts un Ministru kabineta atbildes raksts.

G. Kusiņš.

Paldies. Man vairs nav jautājumu.

A. Laviņš.

Lūdzu, tiesnese Krūma vēl.

K. Krūma.

Es vēl gribu tātad noprecizēt. Jūs tātad piekrītat, ka mazie HES nodara kaitējumu dabai. Jūs uzskatāt, ka tas nodoklis varētu būt tāds, kāds viņš ir, bet jūs vienkārši nepiekrītat šim nodoklim tāpēc, ka viņš pāriet uz valsts budžetu? Tāda ir tiesībsarga pozīcija?

I. Peimane.

Jā.

K. Krūma.

Tikai tas viens aspekts, ja?

I. Peimane.

Jā, jo likumdevēja ir plaša rīcības brīvība, kā noteikt nodokļus. Un tiesībsargs nav kompetents vērtēt nodokļu jomu.

A. Laviņš.

Un vēl beidzamais jautājums. Tiesnesis Kusiņš vēlas to uzdot.

G. Kusiņš.

Patiešām beidzamais jautājums. Es aizmirsu jums uzdot. No tiesībsarga atsūtītā atbildes raksta un no jūsu šodien teiktā. Šajā jomā sakrīt. 6. lapaspusē ir apgalvots, ka ietvertā Dabas resursu nodokļa apmēra aprēķina formula rada situāciju, ka šis nodoklis var pārsniegt 50 procentus no bruto ieņēmumiem. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu pateikt, kur tad tas būtu tas

nesamērīguma sliekšnis? 49 — atbilst. 42 — atbilst. Cik procentiem, tad, jūsuprāt, būtu jābūt, lai tas būtu samērīgi, jo jums šajā atbildē ir norādīts, ka, ja pārsniedz 50, tad ir nesamērīgs slogs.

I. Peimane.

Jā. Rindkopa sākās... „pieteikuma iesniedzēji norāda, ka... pārsniedz 50 procentus no bruto ieņēmumiem”.

G. Kusiņš.

Jūs šodien atkārtojāt arī tieši to... 50 procenti... iesniedzēji...

I. Peimane.

Jā.

G. Kusiņš.

Tāpēc es arī jums jautāju, vai jūs vadāties tikai no tā, ko saka pieteikuma iesniedzēji. Tas ir arī tiesībsarga viedoklis, ka 50 procenti ir tas kritērijs?

I. Peimane.

Šajā gadījumā tā, kā norāda pieteikuma iesniedzējs. Bet tiesībsargs nav kompetents pārbaudīt šo pieteicēja sniegto informāciju, ne arī veikt kāda veida matemātiskos aprēķinus. Ja pieteicēja sniegtā informācija ir patiesa, tad tas nebūtu uzskatāms par samērīgu.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, jums par viedokļa sniegšanu.

Turpinām. Tālāk vārds tiek dots biedrības „Mazās hidroenerģētikas asociācija” valdes priekšsēdētāja vietniekam Jānim Irbes kungam.

J. Irbe.

Godājamā tiesa! Cienījamie klātesošie!

Pirmkārt, gribēju... biju paredzējis sākt nedaudz savādāk savu runu, bet gribu dažas lietas sākumā uzsvērt.

No visa dzirdētā iepriekš... ilgi šodien... man nav skaidrs vispār, pirmkārt, kāpēc mēs runājam par subsidēto enerģiju un tamlīdzīgiem aspektiem, kas ir pakārtotas lietas, ja šis nodoklis kā tāds nav terminēts, pirmkārt. Tātad ir uz mūžu. Respektīvi, varam runāt tikai par tirgus cenu.

Tas, ka šobrīd kādam ir iepirkums, kurā ir subsidija, tas nenozīmē, ka viņš rītā... ka viņam būs. Tikpat labi viņš dažādu pārkāpumu dēļ var tikt anulēts, viņu var valsts vienkārši atcelt kā tādu, varbūt ieliekot kādu pārejas periodu, varbūt neieliekot, kā tas līdz šim ir pieredzēts daudzreiz. Bet arī pēc pašreizējās likumdošanas tātad no 2017. gada HES lielākajai daļai sākas otrs periods, kas ir šajā paredzēts... Elektroenerģijas tirgus likumā, respektīvi, tarifs samazinās ar koeficientu 08. Tātad, līdz ar to, 20 procentu jau zemāks. Un pēc patreizējās likumdošanas vispār subsidētais tarifs kā tāds ir spēkā tātad 20 gadus, respektīvi, maksimums līdz 2027. gadam. Bet nu tas... es domāju, ka ir jābūt lielam optimistam, lai domātu, ka tas tā būs.

Un otrs aspekts. Es īsti nesapratu, kāpēc daudzi no runātājiem visu laiku piemin... tad, kad mums ir izdevīgi, tad mēs runājam par ūdens resursu, tad, kad nav izdevīgi, tad mēs runājam kaut ko pa vidi... vides visādām ietekmēm un tamlīdzīgi. Ja jau mēs runājam par vidi, tad šim nodoklim vajadzēja būt Vides nodoklim, bet viņš ir Ūdens resursu nodoklis. Tā kā, ja runājam par ūdens resursu, tad par ūdens resursu.

Un nedaudz vēl no dzirdētā. Tātad uzreiz gribu pateikt, ka Latvijā nav uzstādīta neviena brīvas plūsmas turbīna. Tādas nav Latvijā. Nezinu, vai pārskatāmā nākotnē būs kādreiz arī tāda. Pie šāda nodokļa, protams, tas ir pilnīgi izslēgts, jo pēc šīs formulas brīvas plūsmas turbīnai nodokļa maksājums ir 100 procenti. Tātad, es nezinu, kādam ir jābūt saprātam, lai tādu uzstādītu.

Tās atsevišķās, ko pieminēja Saeimas pārstāvis it kā pēc Vides dienesta sniegtās informācijas, es domāju, ka iet runa par turbīnām, kas strādā ūdens pieteces režīmā. Tādas ir uzstādītas, protams. Ir daudzi HES... procentuāli apmēram 80, kas ir ne tikai uzstādījuši turbīnas, bet efektizējuši savu darbību un atbilstoši šīm vides prasībām iespēju robežās tātad veikuši pārveidojumus esošajos hidroagregātos un arī strādā šajā upes ūdens pieteces režīmā.

Tas būtu par tehniskām niansēm.

Par pašu nodokļa pieņemšanas kārtību. Esmu bijis pilnīgi visās sēdēs, pilnīgi visur, kur vien iespējams būtu bijis šajā sakarā... Tātad neesmu ierēdnis, man nevajag locīties.

Tātad lietas būtība ir sekojoša. Bija viena darba grupas sēde, kas bija nosaukta 9. maijā 2013. gadā, uz kuru tikām uzaicināti arī mēs Vides ministrijā. Darba grupas sēde gan bija zem cita nosaukuma un ar citu aicinājumu, bet nu uzreiz jau tika nodeklarēts, ka mazajiem HES tātad ir jāpasaka... ka jums ir dota tā atļauja šoreiz pateikt, par ko un cik jūs vēlaties maksāt,

jo jūs par maz maksājiet valstij. Nu, protams, uz šādu šantāžu man nebija ko atbildēt... un es teicu, ka, ja nu pret mums ir kādas pretenzijas par kādu nodarīto postu un tamlīdzīgām lietām, tad laipni lūgti visi klātesošie un arī tie, kas tur bija aicināti, bet nepiedalījās... iesniegt savus šos apsvērumus, uz kuriem mēs apņemamies atbildēt. Tāda vēstule tika izsūtīta arī visiem šīs sanāksmes dalībniekiem. Nu, acīmredzot, nekas netika iesniegts, jo vairāk mēs netikām informēti ne par kādiem iesniegumiem jeb pretenzijām pret mums.

Tad parādījās tādas šie minētie likuma grozījumi. Notika Ministru kabineta sēde. Ministru kabineta sēdē pēc vairākkārtējām manām iebildēm toreizējais Ministru kabineta vadītājs Dombrovskis Valdis teica, lai vides ministrs paskaidro situāciju, jo viņš nesaprotot, kas šeit notiek. Tad ministrs toreizējais, Sprūdžs, paskaidroja situāciju tā, ka 2013. gada pavasarī ir bijis jānotiek Latvenergo šo Ministru kabineta noteikumu, ar kuriem viņi tādas maksā par savām HES kaskādes darbībām... pārskatīšanai... Attiecīgi Latvenergo pārstāvji bija atnākuši ar ultimātu sakot, ka viņi nevēlas runāt ne par kādu pārskatīšanu, lai gan viņiem ir priekšlikumi. Iespējams, ka viņi būtu ar mieru arī maksāt vairāk, ja attiecīgi valdība neveikšot kaut kādus pasākumus un nelikšot par kaut ko maksāt mazajiem HES. Tad nu ministrs Sprūdžs pagriezās pret Ministru prezidentu un teica: lūk, tā ir mūsu atbilde. Tādas ir iemesls.

Nu... uz manu motivāciju, kāpēc tas ir absurdi un ka tas nodoklis ir vienkārši absurds pēc būtības... Ministru prezidents teica, ka viņam nav vēlšanās diskutēt, man būšot iespēja to veikt Saeimas komisijā, bet, ja es varot pateikt, kam citam atņemt, jo viņi ir apsolījuši tādas samazināt to daļu, kas saistīta ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, tad, ja es varot ieteikt, kam citam uzlikt vēl šo papildus summu, tad viņš varot necelt.

A. Laviņš.

Man tomēr lūgums... Nepārstāstiet par tiem faktiem, kā Ministru kabinets pieņēma šīs normas... pievērsieties...

J. Irbe.

Nē, es gribu ar to uzsvērt tikai to, ka šis nodoklis bija tīri fiskāls un saistības ar kaut kādu vides aizsardzību tur nebija absolūti nekādas. Vajadzēja piepildīt budžetu.

Tādas par atsaucēm uz citu valsti pieredzi. Ka it kā citur maksājot Eiropas Savienībā un Latvijā nemaksājot. Ministru kabinets savā atbildē ir minējis tur konkrētas valstis, kur it kā maksājot. Tad es gribu teikt, ka no tām minētajām... ASV, es domāju Ontārio štats vispār nav saistošs mums... Šveice un Norvēģija... nu, Norvēģijai nav jāmaksā Ūdens resursu nodoklis... Šveicē arī nav Ūdens resursu nodoklis. Tas, ka tur ir dažādi nodokļi varbūt par

kaut kādu atsevišķu HES izmantošanu, kas saistīti ar enerģētiku, tas ir cits jautājums. Iet runa par Ūdens resursu nodokli. Somija un Zviedrija... arī nav jāmaksā pilnīgi, pie kam Zviedrijā pat ir dzeramais ūdens atbrīvots no maksāšanas.

Tad man ir atsūtījuši Eiropas Mazo HES asociācijas vadītāji datus par savām valstīm. Nu... ir atsevišķas valstis, kā jau es teicu, kur ir jāmaksā par kaut kādiem noteiktiem HES, par kaut kādu ūdens aizturēšanu... Tie ir kaut kādi lielie HES, kas strādā pīķa režīmā, respektīvi, uzkrāj ūdeni un pēc tam noteiktās stundās to darbina. Līdz ar to viņiem ir jāmaksā par to. Tas ir kalnainās valstīs, kur lejā tad nav iespējama cita veida darbība, līdz ar to no šīs upes var apūdeņot kaut kādus vīnogulājus vai tamlīdzīgi. Bet nu lielākajā tiesā tā nav. Ir nekustamā īpašuma nodoklis, zemes nodoklis... visvisādi citi nodokļi... Jā, es piekrītu, mums arī tādi ir. Ir maksa Polijā par valsts zemi, kura ir appludināta zem ūdenskrātuves atsevišķi... Nu, ir tā. Bet nav maksas par ūdens resursu kā tādu. Portugālē, kas laikam ir grūti ir salīdzināma ar Latviju, ir ļoti sarežģīts tur enerģētikas nodoklis mazajiem HES, bet ne par ūdens resursu, bet kā tāds vispār par darbību...

Bet kopumā... tur ir vesela lapa... atbilde ir īsa. Vidēji šis nodoklis sastāda nozarē 0,05 procentus no bruto ieņēmumiem. 0,05.

Mēs šajā gadījumā, ja tieši tā runājam par tirgus cenu, kura jebkurā gadījumā būs agri vai vēl, visticamākais, ka jau agri, un tajā gadījumā atsevišķiem HES, kā, piemēram, Trikātas HES, tas sastādīs 59 procentus no bruto ieņēmumiem. Labākajā gadījumā kādam viņš varētu būt 15 procenti. Jā. No tirgus cenas. Bet vidēji tas būs 30 procentu apmērā. Es nezinu, kādai ir jābūt uzņēmējdarbībai, lai ar vienu nodokli, kas sastāda 30 procentus, vispār varētu veikt uzņēmējdarbību. Man liekas, ka tas ir neiespējami.

A. Laviņš.

Pirms būs dota iespēja uzdot jautājumus, es dzirdēju no jums, ka jūs pieminējāt „absurda nodoklis”. Jūs varat izvērst, ko ar to bijāt domājis?

J. Irbe.

Jā... nu es tieši tā arī biju domājis. Ka par ūdeni, kas gravitācijas ietekmē tek uz jūru, ir kādam jāmaksā. Es to vienkārši nesaprotu! Es saprotu, te bija runa par dzīvotni, vēl par kaut ko... Nē, nu labi, tad par dzīvotni kaut kādu ir jāmaksā. Par ūdeni? Ūdens neizbēgami tek uz jūru.

A. Laviņš.

Šeit izskanēja tie argumenti par to, ka tas ir šķērslis ūdenstecei un tiek radīts kaitējums videi. Kā jūs to sasaistītu kopā ar šo teikumu par to, ka tas ir absurds.

J. Irbe.

Nu, par vidi mēs runājam un par ūdeni mēs runājam.

A. Laviņš.

Nu, labi. Esat pabeiguši viedokļa paušanu? Labi.

Vai būs jautājumi no pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem? Nebūs.

Saeimas pārstāvis? Vai vaicāsiet? Lūdzu!

M. Brencis.

Jā. Es arī gribēju līdzīgi, kā godātais tiesnesis Laviņš, saprast, vai šajā gadījumā mēs runājam par vides kaitējumu un resursu izmantošanu, vai tikai vienu no šiem te aspektiem saistībā ar šo nodokli.

J. Irbe.

Resursu izmantošana. Ūdens resursu nodošana.

M. Brencis.

Un radītajam vides kaitējumam ar šo nodokli nav nekāda sakara?

J. Irbe.

Ūdenim kā tādām nav. Ūdens kādu tur kaitējumu... ne tajā pusē, ne tajā pusē...

M. Brencis.

Mazais HES arī nekādu kaitējumu...

J. Irbe.

Nē, mēs nerunājam par mazo HES.

M. Brencis.

Tad nodokļa subjekts ir kurš? Mazais HES vai ūdens?

J. Irbe.

Jā, nu tas arī ir vēl viens aspekts — mazais HES un nevis lielais HES... nezin kāpēc...

M. Brencis.

Un tad otrs jautājums. Par lielajiem HES. Jūs savā viedoklī rakstāt sadaļā par DRN piemērošanu... jūs principā... Tur ir apraksts par to... jā, par Latvenergo. Bet nu vienkārši jautājums būtu tāds: vai jūs... Nē, nebūs šis jautājums.

Jautājums būs par līdzdalību. Jūs minējat par līdzdalību un pieminējat 9. maija darba grupu VARAM. Jautājums ir, vai jūs piedalījāties arī Saeimas Budžeta komisijas sēdē?

J. Irbe.

Jā, piedalījos.

M. Brencis.

Un kā jūs vērtētu... Jūsu viedokli ņēma vērā, uzklausa?

J. Irbe.

Nē, neņēma vērā.

M. Brencis.

Attiecībā uz procentiem, kurus jūs mināt savā viedoklī. Tur ir tāds interesants citāts... „Grozījumu sociālās un ekonomiskās sekas radīsies sakarā ar paredzamo bankrotu apmēram 50 procentu mazo HES jau gada laikā. Radīsies apmēram 200 bezdarbnieki, kuri izmaksās valsts kasei aptuveni pusotrs miljons eiro.” Ir kaut kādi sīkāki aprēķini vai fakti, kurus jūs varētu mums stādīt priekšā?

J. Irbe.

Nē, nu tie ir hipotētiski aprēķini... Kāpēc nebankrotē... Kāpēc nav maksātspējas... Arī tam ir savi iemesli. Un viens no būtiskākajiem iemesliem, protams... jebkurš, kuram ir pa spēkam, mēģina noturēties tāpat, kā līdz šai tiesas sēdei... Tātad gaida kaut kādu risinājumu. Bez tam, lielākajā daļā, teiksim tā... rupji sakot... 100 no 150 uzņēmumiem ir nelieli uzņēmumi, zemnieku saimniecības lielāko tiesu, kuriem, protams, ir daudz citas nozares. Un HES ir vien blakus nozare, kur kaut kādā brīdī viens subsidē otru. Tad šobrīd tas brīdis, kad subsidē tās citas nozares to HES nozari un protams, ka viņi cenšas to noturēt. Nu, kur viņš ies...

M. Brencis.

Tad vēl viens jautājums par to procentu un šoreiz par ieņēmumiem un arī acīmredzot par nodokli. Jūs rakstāt... tāpat uzņēmumiem, kas pārdod elektroenerģiju valsts obligātajā iepirkumā līdz 15 procentiem, šis nodoklis sastāvēs no bruto ieņēmumiem... tāpat 15 procenti no bruto ieņēmumiem... Tiem, kas pārdod brīvajā tirgū — tiem 30, un tie, kas vispār realizē elektroenerģiju brīvajā tirgū — 70. Tātad: 15 — obligātais iepirkums, 30 ... daļēji... un 70 — tiem, kas brīvajā tirgū...

Es vienkārši... šis arī ir hipotētisks? Vai šim ir kāds aprēķins pamatā?

J. Irbe.

Nē, nu, protams. To taču elementāri ar *excel* var izrēķināt...

M. Brencis.

Nu, jā... vienīgais, ka šis *excel* nav pievienots šim viedoklim. Labi.

Un attiecībā uz... vēl pēdējais jautājums. Jūs minējāt, ka negribat runāt par subsidēto elektroenerģijas nodokli un par tirgus cenu un vēl... par tiem elektroenerģijas ražošanas aspektiem. Tad līdz ar to mans jautājums ir.. Ja jūs savā viedoklī pieminējāt visu laiku jēdzienu „tirgus cena”, kas ir ar nodokli... No kā rēķina nodokli? No cenas vai no ūdens caurplūdes?

J. Irbe.

Šobrīd? Šo nodokli?

M. Brencis.

Jā.

J. Irbe.

No ūdens caurplūdes.

M. Brencis.

Jā. Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei?

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Nebūs jautājumu. Tiesnešiem? Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu... Jūs esat iesnieguši arī viedokli šajā lietā. Šī viedokļa tekstā ir tāda doma, ka mazajiem HES ir arī pozitīva ietekme uz vidi. Ir arī pozitīva ietekme uz vidi. Jūs varētu raksturot, kā tas izpaužas? Kaut kādi dokumenti un pētījumi, kas pateiktu, ka mazajiem HES ir arī pozitīva ietekme uz vidi?

J. Irbe.

Pats es, protams, neesmu veicis pētījumus, bet... ietekme pozitīva uz vidi... Kaut vai tas, ka mazais HES darbojas kā sanitārs. Mazais HES savāc visus atkritumus, kas peld upē, visus kritušos kokus, visu cienījamo makšķernieku samestās pudeles, dražas un tamlīdzīgi. Viss tas nonāk HES pie aizsargrežģiem, kas ir speciāli, lai neļautu iekļūt dzīvībai turbīnās... tur viss tas sakrājas. Mazais HES to visu izvāc. Atsevišķos periodos, kā, piemēram, šobrīd decembrī, tās bija mašīnu kravas ar baļķiem, piemēram... Tātad, ja to neviens... ja mazais HES tur pa starpu nebūtu, tad kur viss tas būtu?

Pozitīva ietekme... Nu... daudzi makšķernieki jau, es domāju, ka savādāk domā, kā cienījamais biedrības vadītājs. Jo, kad es paskatos, cik daudz viņu ir apkārt ūdenskrātuvē un makšķerē, tad brīžam liekas, vai Latvijā vispār vēl kāds strādā... Bet nezina kāpēc viņi tieši tur makšķerē...

Tas pats piemērs ar Karvas HES, ko daudzi par kaut kādu sliktu uzskata... Nu, tā ūdenskrātuve ir sakopta un tai ūdenskrātuvei ir pilnas malas ar makšķerniekiem. Nezinu, kāpēc tad viņi pie tiem sliktajiem tad iet makšķerēt?

Nu, tādus es varētu daudz uzskaitīt. Dažos pagastos tās ir vienīgās darbavietas, kuras tur ir. Kā teica viens HES īpašnieks: ja es varu uzturēt divus cilvēkus HES kā operatorus, mazajā HES, tad es uzskatu, ka es esmu izglābis no emigrācijas astoņus cilvēkus... un es uzskatu, ka es ar to esmu labu darbu izdarījis Latvijai...

G. Kusiņš.

Labi. Turpinot jūsu iesākto neklātienas diskusiju ar Makšķernieku asociāciju. Makšķernieku asociācija norādīja, ka mazās HES darbojas arī ūdens uzkrāšanas režīmā, proti,

ūdens tiek uzkrāts rezervei, no tā tad rodas tā skāde. Vai jūs varētu komentēt šo apgalvojumu par šo uzkrāšanu?

J. Irbe.

Nu, kā jau es minēju. Aptuveni 80 procenti strādā bez uzkrāšanas, bet es pieļauju, ka kādi 20 procenti vēl uzkrāj. Bet to uzkrāj tāpat 20 centimetrus šajā atļautajā līmenī. Tāpat nostrādā šos 20 procentus un atkal viņi tiek uzkrāti. Bet nu salīdzināt ar Daugavas HES to nevar. Tas ir līdz 3 metri. Es nezinu, kāpēc viņiem gan nav jāmaksā...

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, asociācijā šobrīd ir 150 HES. Tos apvienojot... man liekas, ka ir vairāk kā simts...

J. Irbe.

110.

G. Kusiņš.

110. Jūs acīmredzot labi pārzināt to faktisko situāciju. Jūsu viedoklī bija vieni skaitļi par situāciju, kas iestāsies, šodien tiesas sēdē mēs no Saeimas pārstāvja dzirdējām, ar kādu lielu peļņu strādā un arī pieteikuma iesniedzēju pārstāvis šorīt no rīta teica, ka tā situācija ir dažāda. Sakiet, lūdzu, nu vismaz uz šiem 110... Vai jūs varētu sniegt nedaudz detalizētāku ieskatu, jo šobrīd iznāk tā, ka vieni balstās uz vieniem sev izdevīgiem faktiem, citi — uz citiem sev izdevīgiem faktiem, bet varbūt, ka jūs būtu tas, kas varētu plašāk pastāstīt, vai patiešām visi peldas naudā, vai visi ir bada maizē, vai... Kā tas ir? Šobrīd man liekas, ka viss tiek samests vienā tādā lielā kaudzē un tiek taisīti vispārinājumi, kas krietni pārsniedz tādu objektivitātes kritēriju.

J. Irbe.

Pirmkārt, par to, ka kādam tā bilance ir ļoti laba. Ja mēs tā vērtējam, tad mums ir jābūt kaut kādam atskaites periodam vispār, ko mēs vērtējam. Ja mēs vērtējam tikai vienu gadu... nu, tad mēs runājam par pagājušo nodokli, kas laikam vairāk nebūs... Tad konkrētajā gadā tā bilance varbūt arī kā jebkuram uzņēmumam, var būt ļoti laba, bet nākamajā gadā, veicot, teiksim, to pašu pārbūvi, viņam tur būs lieli mīnusi. Tāpēc izvērtēt tur viena gada griezumā bilances, tas vispār būtu ļoti, ļoti jocīgi.

Otrkārt. Bilances izvērtēt vispār ir grūti, jo, kā jau es minēju, procentiem 70 noteikti, ja ne vairāk, ir daudzas citas nozares tiem uzņēmumiem. Viss tas ir ļoti sasaistīts... visas šīs darbības. Un lai konkrēti tur... ir mīnusi tur tajā nozarē, vai tajā plusi... nu, to ir grūti pateikt.

Bet zinu katrā ziņā atsevišķus mazos tādus... nelielos HES... kas ir pie manis griezušies ar konkrētām visādām palīdzībām, lūgumiem... kuriem tā situācija ir katastrofāla. Jo viņiem ir jau ilglaicīgas saistības. Procentiem 90 vispār ir kredītsaistības... un šobrīd viņi jau šīs ilglaicīgās saistības nevar nosegt, un viņiem nav arī vairs ko ieķīlāt... jo viņi jau ir pārķīlājuši tur visus savus īpašumus. Konkrēti man pagājušajā nedēļā griezās viena HES īpašniece un lūdza aizdot 2 tūkstošus eiro. Nu, es nezinu... tas ir tā jocīgi...

A. Laviņš.

Tā situācija ir dažāda.

J. Irbe.

Jā, tā situācija ir ļoti dažāda. Bet nu... es saku, tas viena gada griezumā... Un tikmēr, jā... pieļauju, dažs labs ir orientējies uz to, ka šobrīd ir man tas subsidētais iepirkums un es vairāk neieguldu... un maksimāli cenšos šobrīd nopelnīt, ko nu var. Jo tās paļaušanās jau nav uz valsti... Un nākošajā gadā var nebūt šī iepirkuma un tad, cik nu nopelnīsi, tik būs. Tāpēc arī neveic nekādus ieguldījumus. Tāpēc arī tā bilance varbūt parādās tāda.

A. Laviņš.

Labi. Turpinām ar jautājumiem.

G. Kusiņš.

Un, ņemot vērā, ka jūs pārstāvat šos 110... Nedaudz par šīm tehnoloģijām... Es saprotu, ka ir iespējams uzstādīt dažādas turbīnas. Ar lielāku vai mazāku efektivitāti. Kāda tur ir tā situācija? Sen uzstādītas vai kaut kādas simtgadīgas tehnoloģijas?

J. Irbe.

Jā. Nu, konkrēti Henriņa kunga gadījumā laikam bija vairāk kā simts gadi tai tehnoloģijai, ko viņš tikko nomainīja. Nu tādas tehnoloģijas ir retums. Lielāko tiesu ir padomju laika kaut kādi agregāti daudziem vēl saglabājušies. Teiksim, viens kaut kāds tāds un viens jau kaut kāds modernāks... Ir tā saucamās VEF ražotās, kas ir jau mūsdienu jaunās Latvijas laikā ražotas, bet kas arī ir, protams, salīdzinoši arhaiskas pēc savas konstrukcijas. Bet nu mūsu cilvēki, protams... HES īpašnieki lielākoties ir labi inženieri un uzņēmīgi cilvēki

un daudzi arī šīs vecās tehnoloģijas ir maksimāli efektīvizējuši ar dažādu automatizāciju, lai tās strādātu šajā pieteces režīmā nevis veikuši pilnībā nomaiņu. Nevis pilnībā nomainījuši visu hidroagregātu, turbīnas, ģeneratorus un visus tos skapjus, automātiku un visu... bet vienkārši aprīkojuši to ar modernāku automatizāciju un tādā veidā efektīvizējuši to darbu. Jo tie ieguldījumi tiešām ir fantastiski. Ja 90. gadu sākumā, kad šī kustība sākās, tad, teiksim, tādā HES salīdzinoši varēja uzstādīt par 10 tūkstošiem dolāru... visas iekārtas iegādāties un uzstādīt, vai arī Latvijā atjaunot esošās... tad šobrīd tādu pašu hidroagregātu... tāds maksā 150–200 tūkstoši... līdzvērtīgi... Nerunājot par lielākiem, kuri tajā laikā bija 30 tūkstoši, tagad ir pusmiljons. Nu, tās cenas ir vienkārši fantastiskas.

Tā kā Henriņa kunga piemērā... nu, viņam jau arī cilvēkam praktiski neko jau nevajadzēja, tā godīgi sakot... bet viņš tomēr paļāvās uz valsti un aicinājumu uz to, ka vajag šos vidi saudzējošākus agregātus mainīt... respektīvi, uzstādīt modernākus, piedalījās šajā konkursā, uzstādīja attiecīgi šo turbīnu, valsts viņam liedza iepirkumu pēc tam... Nu šobrīd viņš vēl maksā Dabas resursu nodokli... Es tā pieļauju, ka no pensijas.

A. Laviņš.

Vai vēl būs kāds jautājums?

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, cik tad ir šis mazo HES devums tieši energoapgādē? Cik procentuāli tas ir?

J. Irbe.

No 1 līdz 1,5 procenti.

G. Kusiņš.

No 1 līdz 1,5 procenti.

Sakiet, lūdzu, jūs jau tagad arī stāstot teicāt dažādas situācijas... Sakiet, lūdzu, vai valstī jūs saskatītu pienākumu atbalstīt simts gadu vecu tehnoloģiju izmantošanu? Jeb arhaisku tehnoloģiju izmantošanu enerģijas ieguvei? Vai valstij būtu pienākums tādu atbalstīt?

J. Irbe.

Ka jau es minēju... Tātad varbūt pati turbīna arī ir... nu, simts gadu varbūt nav, bet ir šīs novecojušās... Bet viņas jau ir automatizētas, attiecīgi aprīkotas un izmainītas un modernizētas... tikai viņa nav jauna.

G. Kusiņš.

Bet ilgstoši ekspluatētas...

J. Irbe.

Bet tehnoloģiski, teiksim, pati būtība tehnoloģijas jau ir moderna. Tikai izpildījums, protams, ir... uz tās vecās ir uzstādīta attiecīga automātika un dažāda cita tehniska pilnveidošana veikta...

G. Kusiņš.

Un tad vēl viens jautājums. Jūs teicāt, ka ilgstoši šis process un no sākuma bija, kā es saprotu, lielāks... jūs jau ieskicējāt, es saprotu, ka tagad būs šis koeficients 0,8..... Sakiet, lūdzu, tāds tīri teorētisks jautājums. Bet varbūt jūs varat projicēt uz tiem jūsu pārstāvamajiem, kas ir ļoti dažādi... vai divdesmit gados var atpelnīt ieguldījumu HES?

J. Irbe.

Šobrīd?

G. Kusiņš.

Nē, ja to ir izdarījuši sākumā... uzstādījuši un izmantojuši šo atbalstu no valsts, kas, kā mēs saprotam no Ministru kabineta pārstāves teiktā, bija tas sākotnējais atbalsts...

J. Irbe.

Ja kāds būtu apstājies un tikai atvēris vaļā slūžas... uzstādījis un palaidis to veco turbīnu, kas viņam varbūt tur arī izmaksāja dažus tūkstošus, tad viņš, protams, būtu atpelnījis to jau sen. Bet tā ir tikai viena maza daļa no visa HES būves kā tādas. Un tie ieguldījumi jau tiek veikti katru gadu, katru mēnesi un vasaras mēnešos, protams, vēl vairāk. Un tāpēc tie ieguldījumi visu laiku top arvien lielāki. Arī iekārtas... viņas lūzt, plīst, izdevumi ir remontiem un tamlīdzīgi... Un, teiksim, šobrīd izrēķināt... protams, pēc bankas, pēc biznesa plāna droši vien, ka konkrētais agregāts ir atmaksājies. Bet ir jau nākošie... teiksim, ir veikti kaut kādi darbi, par kuriem tev ir atkal nākamais kredīts un atkal tev ir jāmaksā.

A. Laviņš.

Labi. Paldies, jums par sniegto viedokli. Varat apsēsties.

Tā... Tātad Satversmes tiesa šodien nevarēs visas pieaicinātās personas uz klausīt. Šobrīd pulkstenis jau ir 16.00.

Šajā brīdī tiek izsludināts pārtraukums līdz 25. februārim pulksten 10.00, kad tiesa sēde tiks turpināta. Mēs uz klausīsim pārējās piecas pieaicinātās personas un es domāju, ka arī turpināsim ar debatēm un pārējām procesa stadijām.

Tātad pārtraukums līdz 25. februārim pulksten 10.00.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2015. gada 17. februārī

turpinājums

2015. gada 25. februārī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi lietā par Dabas resursu nodokļa likuma un Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Pagājušajā tiesas sēdē uzklusējām četras pieaicinātās personas, pēc tam tika izsludināts pārtraukums.

No šīs procesuālās vietas arī turpināsim tiesas sēdi.

Kā nākamajam vārds tiks dots Kārlim Ketneram.

Lūdzu, pieaicinātā persona Kārlis Ketners. Jūs varat sniegt viedokli.

K. Ketners.

Cienījamā tiesa! Dāmas un kungi! Labrīt!

Attiecībā uz viedokļa sniegšanu šajā lietā. Rakstveida viedoklis ir sniegts. Pamatpunkti, ko es vēlreiz gribētu atzīmēt.

Pirmām kārtām. Dabas resursu nodoklis kā tāds sastāv no vairākiem nodokļa apakšveidiem, kas varētu arī būt zināmā mērā mulsinošs apstāklis, jo tajā ir ietverti gan maksājumi par dabas resursu ieguvī, gan maksājumi par dabas resursu izmantošanu saimnieciskajā darbībā un maksājumi par piesārņojumu, tajā skaitā vēsturiski sākotnēji bija arī sodu sistēma par šo piesārņojumu.

Attiecībā uz tiesā izskatāmo jautājumu par ūdens izmantošanu. Pēc anotācijas, kas ir bijusi sagatavota priekš likumprojekta, kas ir iesniegts Saeimā, varēja secināt, ka tas ir drīzāk rentes maksājums, bet pēc tā, kā tas ir izveidots jau izskatīšanai Saeimā un pieņemts, tas ir drīzāk Dabas resursu nodoklis par attiecīgi piesārņojuma rīcību, kaitīgajām darbībām, kas varētu būt vidi degradējošas, un attiecīgi resursu izmantošana.

Attiecībā uz atjaunojamiem dabas resursiem diskutējums ir jautājums attiecībā uz šā nodokļa izmantošanu, jo sākotnēji un vēsturiski interpretējot, šis nodoklis tika izmantots, lai ierobežotu neatjaunojamo resursu izmantošanu, kas ir ierobežoti un veicinātu saimniecisko darbību ar šiem resursiem un ir jāsaņem īpašā atļauja bijusi, lai izmantotu šos resursus vai attiecīgi mazinātu nodarīto kaitējumu.

Vērtējot anotāciju, man jāatzīmē, ka ir bijuši minēti pamatojošie samērīguma argumenti, par ko arī bija zināmā mērā diskusija starp pieaicinātajām personām iepriekšējā sēdē, tad bija minēts attiecīgi zaudējums, kas nodarīts zivju resursiem. Šeit jāatzīmē, ka drīzāk tas ir Zvejniecības likuma regulējums, nekā risinājums, kas būtu ar Dabas resursu nodokli.

Otrais. Attiecīgi būvju ekspluatācijas izdevumu finansēšana attiecībā uz lielajiem HES. Te arī rakstveidā es esmu devis pamatojumu, ka attiecībā uz šo lielo Daugavas hidroelektrostaciju ūdenskrātuvju krastu nostiprināšanas darbu finansēšanu tika izmantota īpaša kārtība tāpēc, ka šiem HES nebija veikts ne vides izvērtējums un šās trīs lielās hidroelektrostacijas bija uzbūvētas pirms 1991. gada.

Attiecībā uz līdzvērtīgo nodokļu izmantošanu, kas arī ir viens jautājumiem par ārvalstu pieredzi un kas arī izskanēja iepriekšējā sēdē, man ir jāatzīmē, ka pastāv nodokļi hidroelektrostacijām, kas ir kā papildus nodokļi, bet tiem ir drīzāk resursu rentes aspekts. Tātad nodoklis no salīdzinoši lētajām izmaksām un salīdzinoši lielajiem ieņēmumiem. Tātad apliekot papildus peļņu un mēģinot tātad aplikt šo te saprātīgo... peļņu atstājot īpašnieku rīcībā un attiecīgi apliekot šo virsvērtību ar šo nodokli. Šādi piemēri ir, kas pastāv ziemeļvalstīs un izmantoti ziemeļvalstīs. Jāatzīmē, ka valstīm ir viennozīmīga rīcības brīvība attiecībā uz nodokļu noteikšanu. Norvēģijā, piemēram, hidroelektrostacijām tiek piemērots papildus nodoklis, kura bāze ir starpība starp realizācijas ieņēmumiem un izdevumiem, tātad kaut kas līdzvērtīgs uzņēmumu ienākuma nodoklim. Zviedrijā hidroelektrostacijām tiek piemērots papildus īpašuma nodoklis. Bet šis risinājums nav kā vides aizsardzības nodoklis, kas ir šajā gadījumā.

Es esmu gatavs atbildēt drīzāk uz jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... Vai būs jautājumi pieaicinātajai personai?

J. Vaitis.

Nē.

A. Laviņš.

Nebūs. Henriņa kungs, jums? Nebūs.

Saeimas pārstāvim?

M. Brencis.

Jā. Man būs vairāki jautājumi pieaicinātajai personai.

A. Laviņš,

Lūdzu!

M. Brencis.

Jūs savā mutvārdu paskaidrojumā šodien minējāt, ka piekrītat tam, ka šajā gadījumā ūdens izmantošana saimnieciskā darbībā un... teiksim, tā... ūdens izmantošana saimnieciskajā darbībā varētu būt šis te... šī te darbība, kuru varētu aplikēt ar Dabas resursu nodokli. Tieši jūs minējāt saimniecisko darbību.

K. Ketners.

Īstenībā arī vēsturiski tā tas ir bijis, ar Dabas resursu nodokli tika aplikta ūdens izmantošana saimnieciskajā darbībā, bet, kā jau es arī minēju rakstveidā, vēsturiski apspriežot šo likumprojektu... nu, attiecīgi tas gan nebija Dabas resursu nodokļa likums... bet iepriekšējais... Par dabas resursu nodokli... likumprojekts 1995. gada paketē, ministri ir atzīmējuši, ka tā ir neatgriezeniska, vidi degradējoša izmantošana attiecīgi.

M. Brencis.

Šis jau bija mans nākošais jautājums. Tad līdz ar to sanāk, ka šajā gadījumā, ja ūdens tiek izmantots saimnieciskajā darbībā, lai ražotu elektroenerģiju, tādā gadījumā tas rada arī videi noteiktu kaitējumu.

K. Ketners.

Šeit es atļautos nepiekrīst. Izmantojot vēsturisko to izmantošanu, tas arī bija pasvītrots atzinumā, tika atzīmēts, ka jāstimulē atjaunojamais dabas resurss un attiecīgi, ja ūdens tiek izņemts no ierastas vides un izmantots, tad tas būtu aplikšanas objekts un tas arī ir bijis visu laiku. Tā ir, piemēram, dzeramā ūdens ieguve saimnieciskām vajadzībām. Bet, ja ir izmantojama caurtece, tad drīzāk ir jāprasa tehniskajiem ekspertiem, vai tik tiešām ir nodarīts šis neatgriezeniskais kaitējums un vidi degradējošie aspekti.

M. Brencis.

Tātad es pareizi saprotu, ka ūdens resursu lietošana saimnieciskajām darbībām varētu būt tā Dabas resursu nodokļa objekts, bet pamatot to ar videi nodarīto kaitējumu īsti līdz galam nevarētu, ja?

K. Ketners.

Var būt objekts... un viennozīmīgi var būt šis te objekts, bet vēsturiski Dabas resursu nodoklis tika izmantots, ja ir dabas resursu ieguve, resursi ir iegūti... un izņemts no ierastās vides. Šajā gadījumā man kā nespeciālistam nešķiet, ka caurtece ir resursu izņemšana no ierastas vides.

M. Brencis.

Paldies.

Tālāk jūs savā viedoklī 5. lapā... otrā rindkopā no beigām.... jūs rakstāt tā: „taču apstrīdētā likuma normas nav pamatotas ar videi nodarīto kaitējumu un tehniski nevar veicināt vides aizsardzības pasākumus.” Un tad ir 4. atsauce: „detalizētāk skatīt, piemēram, ... 2011. gada datēta atsauce. Jums ir līdzīgs tas dokuments, uz ko jūs izdarījāt atsauci?

K. Ketners.

Nē, līdzīgs nav.

M. Brencis.

Jo es šādu te teikumu neatradu šajā dokumentā. Tur ir 8 lapas, es palasīju...

K. Ketners.

Tātad šajā politikas dokumentā ir atzīmēts, ka vides nodokļi ir piemērojami kopsakarā ar videi nodarīto kaitējumu un attiecīgi pamatojami ar tām izmaksām. Varbūt redakcionāli neveiksmīgi sagatavots šis teikums, bet katrā ziņā doma šajā rindkopā ietverta arī tāda kā bija pieteicēju izklāstītā, ka Dabas resursu nodoklis, ja tas ir par dabai nodarīto kaitējumu, būtu samērojams ar kaitējuma novēršanas izmaksām un attiecīgi samērīgais nodoklis ir vērtējot šo te kaitējumu.

M. Brencis.

Labi. Tātad šāda te teikuma šajā pētījumā nav. Te gan ir citas lietas, bet nu... tā iemesla dēļ, ka man ir jāizvaicā jūs, nevis jāuzstājas pašam, tad mēs šo tematu neturpināsim.

Jūs pieminat Šveici un Norvēģiju, un arī Zviedriju. Un savos mutvārdu paskaidrojumos minējāt, ka šajā gadījumā Šveicē un Norvēģijā ir runa nevis par klasisku Dabas resursu nodokli, bet principā par virspeļņas aplikšanu.

K. Ketners.

Jā.

M. Brencis.

Es sapratu Norvēģijas piemēru par 30 procentu virspeļņu. Tomēr es jūsu rakstveida paskaidrojumos neatradu īsti piemēru un aprakstu Šveices nodoklim. Varbūt īsi... kā tad īsti ir Šveicē.

K. Ketners.

Šveicē ir līdzvērtīgi Norvēģijai. Būtībā tās ir divas valstis, kuras es arī atradu priekš sevis kā piemērus hidroelektrostaciju ieņēmumu aplikšanai. Un pamatdoma ir aplikēt starpību starp ieņēmumiem un izdevumiem, tātad aplikot šo te peļņu. Tikai risinājums vienā gadījumā ir kā papildu uzņēmuma ienākuma nodoklis, otrā gadījumā tas ir kā atsevišķs šis nodoklis.

M. Brencis.

Man ir jautājums, kāpēc jūs izvēlējāties tieši Šveici un Norvēģiju, jo tās tomēr ir ekonomikas ziņā... tomēr atšķirīgas no Latvijas.

K. Ketners.

Pirmām kārtām tāpēc, ka lietas materiālos... es tikai nepateikšu, vai tas ir anotācijā bijis, vai tas ir bijis paskaidrojumos tieši šīs valstis bija izvēlētas. Līdz ar to es mēģināju meklēt arī zinātniskas atziņas no saviem kolēģiem pētniekiem tieši par šīm valstīm. Attiecībā uz pārējām valstīm... nu, es varu minēt tikai Zviedriju, kur šī pieeja ir savādāka, kur ir papildus īpašuma nodoklis, kas tiek uzlikts šo elektrostaciju īpašniekiem.

M. Brencis.

Un vēl. Runājot tīri par Šveici un Norvēģiju. Vai jums ir zināms, cik Šveicē un Norvēģijā ir mazās HES, kuru jauda ir zem 2 megavatiem. Jo jautājums šinī gadījumā ir par konkrētu nodokļu maksātāju, HES īpašnieku, kuru jauda nesasniedz 2 megavati un vienkārši man tīri interesē, vai jūs esat pētījis arī to, cik daudz šādu HES ir Norvēģijā un Šveicē.

K. Ketners.

Nē, to īpatsvaru es neesmu pētījis.

M. Brencis.

Labi... Tas man būtu viss. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvei būs jautājumi?

R. Vesere.

Jā, būs.

Tātad papildus tam, ko jau jums uzdeva jautājumus... jūs minējāt, ka iepriekšējā vēsturiskajā likumā, kas tātad ir pieņemts pirms... stājās spēkā pirms 2006. gada, tur bija runa tikai par neatjaunojamajiem resursiem. Ka tiem ir jāuzliek nodoklis... Vai jūs vērtētu, kā ir ar šībrīža spēkā esošo likumu, kas pēc tam tika pieņemts, kur tomēr runa ir ne tikai par neatjaunojamajiem resursiem.

K. Ketners.

Nu, attiecīgi pēc.. teiksim, tā... pēc tam Dabas resursu nodoklis tika paplašināts arī uz tām lietām, kuras īsti vispār nav Dabas resursu nodoklis... piemēram, Dabas resursu nodoklī ir aplikšana arī oglēm kokoglēm, kas ir akcīzes nodokļa objekts, kur arī šis ir paplašināts... kā rezultātā arī ievaddaļā tur, kur ir nodokļu objekts, ir minēti arī citi objekti.

R. Vesere.

Mans nākamais jautājums ir saistīts... jūs minējāt, ka lielajiem HES nav veikts ietekmes uz vidi no vērtējums. Sakiet, cik mazajiem HES ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums?

K. Ketners.

Redziet, veicot būvniecību un veicot atjaunošanu, ir jāveic arī ietekmes uz vidi novērtējums. Tas ir drīzāk jautājums Valsts vides dienestam.

R. Vesere.

Ir jāveic... bet cik ir veikts?

K. Ketners.

Es pieņemu, ka visam.

R. Vesere.

Nu, diemžēl tā nav.

Un man jautājums. Jūs vērtējāt OECD un citus materiālus... Vai jūs vērtējāt arī, teiksim, Eiropas Savienības šos te jaunus mērķus saistībā ar semestra zaļināšanu un nodokļu pārnesi no darbaspēka un ienākuma nodokļiem uz patēriņa un resursu nodokļiem?

K. Ketners.

Nu šajā gadījumā es nepiekritīšu tam, ka Dabas resursu nodoklis ir kā reizi šā semestra jautājums, jo no nodokļu politikas viedokļa tad drīzāk te ir jautājums par darbaspēka nodokļa mazināšanu. Un attiecīgi fiskālās politikas... Īstenojot līdzsvarotu fiskālo politiku, lai līdzsvarotu budžeta ieņēmumus sakarā ar šiem zudumiem, tātad meklējot izeju, pievienotās vērtības nodokli un akcīzes nodokli. Es nedomāju, ka dabas resursu nodoklis šajā gadījumā ir tas risinājums, kas veicina nodokļu mazināšanu darbaspēkam.

R. Vesere.

Bet tajā pašā laikā varbūt jūs esat iepazinies arī ar pēdējām šī gada janvārī Eiropas Komisijas izteiktajām rekomendācijām tieši šai te nozarei, kas ir dabas resursi un akcīzes nodoklis... ar ieteikumiem.

K. Ketners.

Ar kurām tieši?

R. Vesere.

Pēdējās rekomendācijas, kur ir četrpadsmit dalībvalstīm izteiktas rekomendācijas, kā ir maināmi vai paaugstināmi un izskatāmi nodokļi. Tieši kā vides nodokļi un kā akcīzes nodokļi. Konkrēti Latvijai tajā skaitā.

K. Ketners.

Nē.

R. Vesere.

Paldies.

Un pēdējais jautājums saistībā arī ar šo resursiem nodarīto kaitējumu. Vai morfoloģiskas pārmaiņas, kas maina arī biotopus, ir uzskatāmas par nodarītu kaitējumu jūsu izpratnē?

K. Ketners.

Te drīzāk ir jāprasa vides speciālistiem. Ko jūs saprotat ar „morfoloģiskām pārmaiņām”? Ja tikai...

R. Vesere.

Hidroloģiskais režīms.

K. Ketners.

Tad man ir... kā lai saka... kā nespeciālistam man šķiet, ka nē. Man šķiet, ka nav neatgriezeniski izņemts no vides un nav attiecīgi...

R. Vesere.

Tātad, jūsuprāt, izmaiņas ir...

K. Ketners,

Manuprāt, kā nespeciālistam... bet es neesmu vides speciālists... Te ir jāvērtē tehniskajam speciālistam. Manuprāt, kā nespeciālistam, šeit nenotiek neatgriezeniska izņemšana un attiecīgi neatgriezeniska izmantošana.

R. Vesere.

Tātad, ja izņemšana nenotiek, tad ietekmes nav, jūsuprāt.

K. Ketners,

Manuprāt, nav.

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai būs arī jautājumi no tiesnešiem?

Vai arī jūsu argumenti par to, ka ietekme uz vidi nav, ja resurss netiek izņemts no dabiskās vides. Bet tomēr. Lietā ir izvirzīti argumenti par to, ka dabas resursu nodoklim ir īpašs mērķis un ieņēmumiem no tā būtu jāatgriežas atpakaļ dabā. Tāpēc tas jautājums būtu tāds: vai tas, ka likumdevējs nav pietiekami skaidri identificējis, kur un kādā veidā nodokļu ieņēmumi tiks novirzīti, jūsuprāt, varētu nozīmēt, ka nodoklis kā tāds nav piemērots noteiktā leģitīmā mērķa sasniegšanai un par leģitīmo mērķi šeit mēs varam runāt kā nodrošinot citu cilvēku tiesības un sabiedrības labklājību. Tātad, kas ir ar šo izdevumu precīzu novirzīšanu noteiktam mērķim? Vai tas, ja tas nav precīzi noteikts, vai tas ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, jūsuprāt? Vai jūs esat apsvēris šādā griezumā?

K. Ketners.

Tātad... no 2004. gada mums valsts līmenī nepastāv speciālie budžeti ar iezīmētiem ieņēmumiem, izņemot vienu, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas budžets, ar tam iezīmētām soc. apdrošināšanas iemaksām. Līdz ar to ieņēmumu novirzīšana valsts pamatbudžetā un izmantošana pēc likumdevēja ieskatiem, man jāpieņem, ka likumdevējs attiecīgi novirza šos ieņēmumus, tajā skaitā arī vides pasākumiem un tajā skaitā Vides fondam, bet kopš 2004. gada mūsu budžeta prakse nav speciālie budžeti un līdz ar to nepastāv tāda speciāla iezīmēšana. Šim nodoklim šī iezīmēšana ir palikusi attiecībā uz pašvaldībām. Pašvaldībām ir speciālie budžeti, bet valsts līmenī attiecīgi izsekot viennozīmīgi katra eiro vai katra lata novirzei nav iespējams, bet ir attiecīgi šī vispārējo ieņēmumu apropriācija, kas, tajā skaitā, var tikt izmantota vides aizsardzības pasākumiem.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnešiem? Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Kāds ir jūsu viedoklis par to, kā dabas resursu nodokļa apjoms tiek saistīts ar mazo HES efektivitāti? Proti, ja mazais HES ir ar mazāku ūdens krituma augstumu, tas ir mazāk efektīvs, un tāpēc pienākas lielāks dabas resursu nodoklis.

K. Ketners.

Tas ir iespējamais risinājums. Kaut gan man jāatzīst, ka es drīzāk izvēlētos rentes tipa maksājumu un arī sākotnējais mēģinājums ir bijis no ieņēmumiem, kas būtu saprotamāk un labāk, vēl jo vairāk no tehniskā viedokļa ļoti daudzi HES nevar ietekmēt šo ...

S. Osipova.

Jo kas šeit sanāk: mazāk efektīvs HES — mazāk pelna, tātad viņam ir lielāks nodoklis. Kā, jūsuprāt, tas iet kopā ar nodokļa izpratni?

K. Ketners.

Nu... tas ir iespējams no viedokļa, ka mērķis ir veicināt efektīvo resursu izmantošanu. Un ja mēs šauri grāmatvediski traktējam, tad... nu, šis mērķis ir sasniegts ar šo te neefektīvas... jā, tā var teikt nosacīti...

S. Osipova.

Virzot uz bankrotu...? Ja? Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnese Krūma.. Lūdzu!

K. Krūma.

Man būtu tāds jautājums. No nodokļu perspektīvas. Cik lielu jūs atstātu valstij rīcības brīvību izlemēt to, cik lielu nodokli par kādu biznesu... uzņēmējdarbību valsts var veikt? Respektīvi, cik lielus nodokļus... kur būtu tas nesamērīgums, kurā punktā?

K. Ketners.

Kurā punktā būtu nesamērīgums? Nu... pirmais aspekts un tas, ko es vienmēr esmu teicis. Valstij ir principā neierobežota rīcības brīvība attiecībā uz nodokļu noteikšanu kā tādu un likumdevējs var noteikt arī simt procentīgo peļņas nodokli, piemēram. Bet, jāapzinās arī ir sekas. Attiecībā uz samērīgumu. Acīmredzot, te kā kritērijs ir jāņem vērā mūsu kopējais nodokļu slogs, kas ir apmēram 28–29 procenti, tātad šī arī būtu tā robeža attiecībā uz kapitāla pieaugumu, teiksim tā... vai attiecīgi īpašuma pieaugumu saimnieciskai darbībai... trešdaļa no šīs te saimnieciskās darbības rezultātā gūtā pieauguma, kas atbilstu gan kopējai nodokļu politikai, gan teorētiskajām atziņām par saprātīgo nodokļu slogu. Un arī, kas nekādā gadījumā nevar būt, nodoklis nevar pārvērsties par īpašuma atņemšanu, respektīvi, tātad kā mēs jau runājām... nevis par gūto... ar renti gūto rezultātu, bet par daļu no īpašuma atņemšanas.

K. Krūma.

Paldies.

A. Laviņš.

Jūs pieminējāt tādu jēdzienu kā „saprātīgs nodokļu slogs”... Un turpinot kolēģes jautājumu... tad saprātīga nodokļa sloga maksimālais apmērs, jūsuprāt... būtu? Jūs minējāt, ka viena trešā daļa?

K. Ketners.

Es minētu vienu trešo daļu. Es paliktu pie vienas trešās daļas. Tas ir tas saprātīgais nodokļu slogs.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā... Man, Ketnera kungs, jums būtu vairāki jautājumi. Jūs bijāt arī iepriekšējā tiesas sēdē klāt un arī iepriekšējā tiesas sēdē tika izteikti dažādi viedokļi, par ko tad īsti šis nodoklis ir noteikts. Un arī šodien jūs savos mutvārdu paskaidrojumos arī izsakāt... Sakiet, lūdzu... tad jums tā no malas raugoties... šis nodoklis ir par ūdens resursu lietošanu, vai par to, ka ūdens ir mainījis savas īpašības, izplūstot caur turbīnām, vai, trešā versija, par mazo HES nodarīto kaitējumu videi. Te var būt gan atbilde... gan visi trīs, gan kāds...

K. Ketners.

Mēģinājums uztaisīt šo nodokli ir bijis, lai aptvertu visus trīs... Jo šeit no dabas resursu izmantošanas ir formula, no kaitējuma videi ir pamatojums, kāpēc ir šis nodoklis un no zaudējuma nodarīšanas ir tas mērķis, ka šis nodoklim ir jāatgriežas dabā, tātad ir jābūt izmantotam vides aizsardzībā. Es teiktu, ka šis ir mēģinājums aptvert visus trīs. Un vistuvāk pēc formulas, tas ir, par dabas resursu izmantošanu ar to saprotot gan izņemšanu no vides, gan izmantošanu saimnieciskajā darbībā.

G. Kusiņš.

Paldies. Un paturpinot par to likumdevēja rīcības brīvību. Jūs domājat, ka var uzlikt simt procentu nodokļus. Protams, teorētiski tas tā var būt, bet tad nevienam nebūs ekonomiskas intereses ar to nodarboties.

Sakiet, lūdzu, šis nodoklis varbūt nav ar tādu izteiktu fiskālu funkciju. Dabas resursu nodoklis... viņam varbūt ir tāda mazāk izteikta... Sakiet, lūdzu, vai salīdzinot šos divus... tur, kur ir fiskāla funkcija, jūsuprāt, valstij būtu plašāka rīcības brīvība vai tur, kur būtu ne-

fiskāla... vai tur būtu rīcības brīvība... šaurāka vai kā...? Salīdzinot šos divus, kur valsts rīcības brīvība, jūsuprāt, būtu plašāka?

K. Ketners.

No sava skatpunkta es teiktu tā, ka abos divos gadījumos neatkarīgi no tā, kuru funkciju tā tad nodokli mēs izvirzām par primāro, valsts rīcības brīvība ir ierobežota ar politiskajiem apsvērumiem... ar ekonomiskiem apsvērumiem un ar ārējiem apstākļiem. Tā rezultātā es teiktu, ka gan fiskālais nodoklis, gan nodoklis, kas ir vairāk regulējošs, viss ir pakļauts vienādiem rīcības ierobežojumiem no likumdevēja puses, bet vismaz teorētiski likumdevējs var uzlikt jebkādu nodokli, tādējādi uzliekot fiskālo barjeru. Zināmā mērā šis mums ir izmantots izložu un azartspēļu nodevā, kur ir uzlikta pietiekami augsta nodeva pie pirmreizējas reģistrācijas, kas ir piemērs šim te fiskālajam barjerām.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Un vai es pareizi saprotu no jūsu teiktā, ka valsts ar konkrēta nodokļa uzlikšanu var kaut ko stimulēt efektīvāku, vai arī likt ierobežojumus

K. Ketners.

Jā, protams. Valstij ir tā regulējošā funkcija, kas nodoklim izpaužas kā ietekme uz uzvedību attiecīgi. Mēs, uzliekot nodokli, varam stimulēt un varam attiecīgi ierobežot šīs te darbības, kuras mēs uzskatām par nevēlamām vai ierobežojošām. Pamatā akcīzes nodokļi arī tiek izmantoti šāda veida, tā tad uzliekot šos te ierobežojumus darbībai vai mazinot attiecīgi kaitīgo ietekmi... alkoholam, tabakai... kā piemērs... uzvedības regulēšanai.

G. Kusiņš.

Paldies. Tad man būtu jautājums jums kā ne-juristam, bet ļoti tuvu jurisprudenci... bet vienkārši, lai dzirdētu jūsu viedokli.

Pieteikuma iesniedzēji ir apšaubījuši, ka šo likumu varēja pieņemt budžeta likumprojektu paketē. Sakiet, lūdzu, jums tīri ne kā juristam, bet no tāda nodokļu speciālista viedokļa raugoties, tam ir kaut kāds tāds arguments, ka nevarēja pieņemt budžeta likumprojekta paketē?

K. Ketners.

Principā nav argumentu. Gan Saeimas, gan Ministru kabineta prakse, vismaz kā nerakstīta prakse, ir vairākus gadus bijusi šo nodokļu likumu atvēršana vienu reizi un attiecīgi izskatīšana budžeta paketē. Es teiktu, ka tas ir ierasta prakse un izskatīšana budžeta paketē es neteiktu, ka ir kaut kādas pazīmes, ka tas ir fiskālais, vai tas ir regulējošais... Tā ir drīzāk procedūra. Un atkal no procedūras viedokļa — absolūti normāli pieejamais — pārsver visus nodokļu likumus un izskata šajā paketē.

G. Kusiņš.

Jā, paldies. Un man pēdējais jautājums ir par jūsu viedokļa 6. lapaspusi... Jūs varbūt varētu paņemt. 6. lapaspusē bija norādīts „uz nodokļu samērīgumu ar ienākumu no īpašuma izmantošanas”. Sakiet, lūdzu, jūs varētu šo domu vairāk izvērst? Tā bija tāda ļoti lakoniska. Es gribētu saprast.

K. Ketners.

Tātad, pieminētie ārvalstu piemēri mēģināt aplikēt ar nodokļiem hidroelektrostaciju ieņēmumus tā iemesla dēļ, ka objektīvi tiek izmantots kopējais resurss, kurš ir samērā lēts... ja salīdzina pašizmaksu, kas ir termoelektrocentrālēm un hidroelektrostacijām... tad attiecīgi termoelektrocentrālēm būs lielāka kurināmā daļa un kā rezultātā HES nav šī kurināmā daļas pašizmaksa. Un šie nodokļi tad mēģina aplikēt šos te ienākumus, kas ir no īpašuma izmantošanas izdevīgākos apstākļos no tā, kas ir resursu izmantošana.

Vienlaicīgi, šeit otrais aspekts ir subsīdijas. Bet tas ir drīzāk uz citu nodokli — subsidētās elektroenerģijas nodokli. Ja mēs uzskatām, ka ir pārmērīgas subsīdijas attiecīgajā nozarē, tad mēs mēģinām attiecīgi no šīm pārmērīgajām subsīdijām paņemt daļu atpakaļ kā nodokli. Tātad mēs mēģinām novienādot nesubsidēto saimniecisko darbību un subsidēto saimniecisko darbību ar nodokļu instrumentu.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Ketnera kungs, paldies jums par sniegto viedokli. Lūdzu, varat apsēsties.

Turpinām ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Vārds viedokļa sniegšanai Mārim Jurušam. Lūdzu!

M. Jurušs.

Cienījamā tiesa! Klātesošie! Labdien!

Tātad es sniegšu viedokli arī kā ekonomists, ar ekonomisko izglītību, ar nodokļu pieredzi, gan nodokļu, likumdošanas jautājumos, pētījumos un publikācijās, arī praktiskajā piemērošanā.

Bet šajā jautājumā es arī fokusējos uz šīm te Satversmes 105. pantā trīs lietām. Tātad uz likumību, leģitīmo mērķi un samērīgumu ar šo mērķi. Tā arī es veidoju savu eksperta viedokli.

Ja par pirmajiem diviem... arī rakstiski jūs esat iepazinušies, droši vien nebija tādas šaubas vai, teiksim, uz ko šodien vairs negribētu uz to atgriezties, jo daudz kas ir pateikts un diskutēts, jo tiešām šis likums pieņemts ir likumīgi, manuprāt, un arī mērķis ir diezgan detalizēti aprakstīts un arī dažādos citos likumos, ne tikai Dabas resursu nodokļa likumā.

Tad savukārt šis trešais aspekts — samērīgums ar mērķi — es to vairāk skatījos tieši uz samērīgumu, tieši pašam mērķim, kas tad ir noteiks šim te mērķim, proti, ka mērķim ir jābūt tāda, ka šī te iekasētā nauda ir nevis fiskālā ziņā, bet tā tiek ieskaitīta valsts budžetā, un vēlāk tiek izmantota attiecīgajām vajadzībām, kuras šis mērķis ir definējis. Un tāpēc arī es vērsu savu uzmanību, ka būtu, manuprāt, jāpārbauda patiešām, vai šie te iekasētie līdzekļi tiek atgriezti noteiktajam mērķim un tādējādi tiek segti nepieciešamās vajadzības.

Tas bija tas, ko es tā kā secināju.

Tas, kas varbūt sākotnēji nebija skaidrs tiešām... ka anotācijā nebija paskaidrots, tieši kādām pozīcijām cik tad tas tiks izlietots. Taču no iepriekšējās sēdes diskusijām es saprotu arī, ka tika diskutēts par to, ka tiešām ir arī citi likumi, proti, arī Valsts budžeta likums, kurā tiek skaidri noteikta kārtība, kā šie dažādie līdzekļi tiek izdalīti. Un arī šodien jau tika diskutēts, ka, par cik nav šīs īpašās kārtības, ka tiek novirzīts kaut kādos fondos speciālos, tad šis te naudas izlietojums tiek noteikts ar valsts budžetu kārtējam gadam, tad es pieļauju, ka tātad arī šajā valsts budžetā kārtējam gadam ir attiecīgi novirzīti šie te līdzekļi.

Paldies. Varbūt tas arī īsumā būtu viss.

A. Laviņš.

Labi. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai būs jautājumi? Nebūs.

Saeimas pārstāvim?

M. Brencis.

Man būs vairāki jautājumi. Jūsu rakstveida paskaidrojumā 5. lapā jūs rakstāt par iespējamo alternatīvu. Tātad, šajā gadījumā, tā kā jūs pareizi teicāt, ir jāvērtē samērīgums

nodoklim un jūs iezīmējat arī vienu no alternatīvām. Vismaz es to tā saprotu, jo jūs rakstāt tā: „eksperts uzskata, ka... tā tad pieeja ir... pamatota, jo pēc būtības ļauj indivīdam pašam izvēlēties, vai samaksāt nodokli, tādējādi atlīdzinot izmaksas par nodarīto kaitējumu videi un sabiedrībai, vai arī attiecīgi pašam novērst saimnieciskās darbības rezultātā radītās sekas...” Nu, jūs te runājat par to piemēru par tiem vienreiz izmantojamajiem traukiem... kur likumdevējs ir radījis sistēmu, kurā tā tad šis te Dabas resursu nodokļa maksātājs, vienlaikus arī piesārņotājs, viņš var pats brīvprātīgi, izveidojot šo sistēmu, novērst šo kaitējumu nevis maksājot nodokli... Nu, tādā veidā novērst šo kaitējumu un sabiedrība un vide necieš.

Mani interesē konkrēti par mazajiem HES. Jūs tālāk nerakstāt, kā šī alternatīva varētu iedzīvināties, vai kāda ir šīs alternatīvas iespējamā piemērošana. Varbūt paskaidrojiet sīkāk. Kā jūs to saprotat? Kā mazo HES īpašnieki... kādas darbības viņi varētu veikt alternatīvi nodokļu nomaksai...

M. Jurušs.

Šo jautājumu es neesmu pētījis, tā kā tas, pirmkārt, nebija šīs tiesas lietas ietvaros, bet tas tiešām bija minēts kā piemērs, kā citi piemēri... kā tiek risināti caur šo te pašu principu, ka piesārņotājs maksā, ka piesārņotājs tad pats arī izveido šo te apsaimniekošanas sistēmu un novērš. Šinī konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē tiešām, vai šis te piemērs ir piemērojams un vai to tehniski ir iespējams izveidot. Tas droši vien ir arī jākonsultējas ar vides speciālistiem, vai šī te sistēma praksē darbojas. Bet šādu jautājumu es neesmu pētījis.

M. Brencis.

Labi... Jā, tas tad man arī būtu viss.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāve. Jautāsiet?

R. Vesere.

Jā, paldies. Jautāšu.

Man bija jautājums... Jūsu atzinumā bija teikts, ka nav izvērtētas alternatīvas, bet ir tikai kā nodoklis... Un līdz ar to ir jautājums saistīts: vai jūs esat iepazinies ar upju baseinu apsaimniekošanas plāniem, kur tomēr ir runa par alternatīvām. Un varbūt iepazīties ar kādām...

M. Jurušs.

Es neminēju, ka nav alternatīvas. Es norādīju, ka nav šis te ekonomiskais novērtējums saskaņā ar šo likumu. Vismaz es publiski šādu te informāciju neatradu. Iespējams, ka ir kaut kādi iekšējie normatīvie dokumenti, kur ir saskaņā ar šo te likumu... kur saskaņā arī ar direktīvu bija uzdots nodrošināt šo te ekonomisko analīzi. Un ja jūs tā kā paskaidrojat, ka šis te dokuments ir... šī te ekonomiskā analīze, tad droši vien ar to būtu jāiepazīstas un jāizvērtē.

R. Vesere.

Līdz ar to.... paldies.

Vēl papildus jautājums. Vai jūs esat arī iepazinies vai vismaz vērtējis šajā pašā sakarā vairākus pētījumus, kas ir gan ECOLAS CENTER, gan arī vides projektu... Norvēģijas instrumentu ietvaros par videi nekaitīgu HES aprobāciju.

M. Jurušs.

Nē.

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnešiem? Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Paturpinot to jautājumu, ko uzdeva Saeimas pārstāvis. Sakiet, lūdzu, vai no dabas resursu nodokļa specifikas, jūsuprāt, izriet, ka obligāti būtu jāparedz tā alternatīva? Respektīvi, vai dabas resursu nodokļa filozofija ir tāda: vai nu maksā nodokli, vai novērs kaut kādu dabas kaitējumu? Šajā situācijā acīmredzot to ir grūtāk izdarīt...

M. Jurušs.

Nē, tā ir tā kā likumā, jau šobrīd esošā likumā, noteiktā alternatīva, taču tāda noteikta likuma, ka tāda ir jāparedz, tas nav, manuprāt. Līdz ar to tas nav obligāts pasākums.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, man arī jūsu viedoklis interesē par to... jūs arī bijāt iepriekšējā sēdē klāt... Kāds tad būtu tas nodokļa objekts? Ūdens kā resursu lietošana, tas, ka ūdens mainījies

īpašības vai tas, ka mazie HES nodara kaitējumu videi? Vai ir viens, vai visi trīs... jūsuprāt... jūsu ieskatā? Ko likumdevējs ir centies ar šo...?

M. Jurušs.

Nu, manuprāt, visi trīs. Un vēl tie, ko jūs nenosaucāt, kas attiecīgajos likumos, tajā skaitā, Ūdens apsaimniekošanas likumā... jo likumdevējs nav konkrēti identificējis, kurš no likumā minētā panta apakšpunktiem ir tieši attiecināts uz šo te gadījumu — dabas resursu nodeva hidroelektrostacijās lietotajam ūdenim. Līdz ar to tad tas bija arī tas mans viedoklis, ka būtu detalizētāk, droši vien jāpaskaidro, tajā skaitā arī ekonomiskajā analīzē, kas tad tieši kādās pozīcijās iekrīt.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Un man vēl viens jautājums. Es saprotu, ka saimnieciskā darbība var nest peļņu un var nest arī zaudējumus. Arī tāda situācija ekonomikā ir iespējama. Arī jūs savā rakstveida viedoklī... tā ir 5. lapaspuse... šķiet... norādījāt, ka turklāt arī saimnieciskās darbības ienākumi atkarīgi no dažādiem faktoriem, tajā skaitā katra indivīda spējām organizēt savu saimniecisko darbību tā, lai tā neciestu zaudējumus.

Man jums būtu jautājums. Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, tas, ka saimnieciskā darbība dažādu iemeslu dēļ var nest zaudējumus, būtu jāņem vērā arī likumdevējam, nosakot likmes apmēru. Jeb, citiem vārdiem... vai likumdevējam ir pienākums noteikt tikai tādu nodokļa likmes apmēru, kas ne pie kādiem apstākļiem nenoved pie zaudējumiem.

M. Jurušs.

Dabas resursu nodoklī nē. Dabas resursu nodoklim ir cits mērķis, tas nav tieši vērsts uz saimniecisko darbību un šiem izdevumiem, bet tieši uz konkrētajiem mērķiem, uz vides aizsardzību vai resursu atdošanu. Līdz ar to kā es saprotu, tad šis samērīgums ir piesaistīts mērķim, lai šīs te sabiedrības intereses... lai tiktu nodrošināta vides atbilstība prasībām un arī resursu izmantošana ir jābūt sasaistītam ar šo aspektu.

G. Kusiņš.

Jā, bet visi pieteikuma iesniedzēji ir organizēti kā komercsabiedrības un viņu mērķis ir gūt peļņu, respektīvi, tas nodoklis var būt arī tāds, kas pie kādiem apstākļiem dažiem šo peļņu nedod. Tas likmes apmērs. Vai es pareizi saprotu?

M. Jurušs.

Praksē, protams, tā notiek.

G. Kusiņš.

Paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies, Juruša kungs par sniegto viedokli. Lūdzu, varat apsēsties.

Turpinām. Vārds viedokļa sniegšanai ir pieaicinātajai personai Leonam Magelim.

Mageļa kungs, jūs šobrīd varat īsumā paust savu viedokli attiecībā uz šodien izskatāmajiem jautājumiem. Lūdzu!

L. Magelis.

Augsti godātā tiesa! Cienījamie klātesošie!

Esmu inženierzinātņu maģistrs, tādēļ par juridiskiem jautājumiem es nebūšu speciālists, bet mans pienākums ir atspēkot dažas aplamas... manuprāt, aplamas... tēzes, kas šeit ir izskanējušas izskatīšanas gaitā.

Man viens jautājums būtu tiesai — vai tiesas rīcībā ir mans apcerējums, piezīmes pie pētījuma „Mazo HES ietekme uz vidi”? Vai jums varētu būt tāds lietas materiālos?

A. Laviņš.

Tātad... Mageļa kungs, tiesas rīcībā ir viss, ko jūs esat mums iesniedzis.

L. Magelis.

Es atvainojos, es to sarakstu esmu pazaudējis...

G. Kusiņš.

Ja tās ir piezīmes pie pētījuma „Mazo HES ietekme uz vidi”. Tad tas ir, jā... „Kur mīts, kur patiesība”. Jā, tas ir tiesvedībā.

L. Magelis.

Skaidrs.

Nu mazliet par sevi. Esmu inženierzinātņu maģistrs, hidroenerģētikas jautājumā darbojos kopš 1992. gada, kopš neatkarības atgūšanas. Šajā laikā esmu izdarījis vairākus pētījumus. Man ir 15 publikācijas žurnālos un presē un divas grāmatas: viena bija... es

redzēju Ministru kabineta pārstāvei uz galda, kas ir mans maģistra darbs, jo man maģistru piešķīra nevis par... kā tagad pielīdzinot padomju laika diplomu, bet par pētījumu. Toreiz vēl nebija tāda prakse. Tādēļ uzskatu sevi par pietiekamu speciālistu dažu, kā saka, jautājumu risināšanā.

Nu vispirms pirmais. Man Saeimas pārstāvim būtu tāds jautājums... ik pa brīdim atskan...

A. Laviņš.

Godājamais Mageļa kungs... Šobrīd jums ir dota iespēja izteikt viedokli par šiem jautājumiem. Ir kas jums sakāms, tad sakiet... un tālāk jau jautājumus jūs varat saņemt no lietas dalībniekiem...

L. Magelis.

Sapratu. Tātad izskanēja no Saeimas pārstāvja tēze par kaitējumu videi. Nu, es esmu inženieris, man, teiksim, „jūtams būtisks”... tāds it kā manā leksikā nepastāv... Ir kaitējums ūdenim kā tādām, kas iziet cauri turbīnām un tas ir izmērāms. Tas ir skābekļa piesātinājums, ko var izteikt gan absolūtos skaitļos, teiksim, miligramos litrā, jeb relatīvos procentos no maksimāli iespējamā piesātinājuma konkrētajā temperatūrā. Vai ir Saeimas rīcībā dati par šādu kaitējumu? Metodika ir zināma. Ir jāņem ūdens paraugs pirms ūdenskrātuves, ūdenskrātuvē un tur, kur atvadu kanāls ieplūst upē... un tad var konstatēt, vai ir kaitējums vai nav. Ja šāda kaitējuma nav, tad es uzskatu, ka tas ir nepierādīts apgalvojums.

Tālāk. Pie metodikas.

A. Laviņš.

Un, jūsuprāt?

L. Magelis.

Manuprāt, tas ir jāmēra, lai pierādītu, ka ir kaitējums. Ja nav, tad to nevar apgalvot. Tas ir apgalvojums.

A. Laviņš.

Jūs teicāt, ka vairākus pētījumus esat veicis. vai šajā ziņā ir...

L. Magelis.

Es neesmu mērījis to skābekli... to konkrēto skābekli es neesmu mērījis. Vizuāli... jā... es esmu piedalījies vienas mazās HES atjaunošanā un tur vispār HES ņem ūdeni no purva, pa ceļam tajā upītē, protams, ietek arī pietekas no minerālzemēm un lejpus HES, tur ir šosejas caurteka un tur lejpus tās caurtekas dzīvo zivtiņas... zivju mazuļi. Tātad tur ir ideāli apstākļi. Es neuzskatu, ka tur varētu būt kaitējums.

Tālāk. Par metodiku, kā šis kaitējums tiek rēķināts. No Ministru kabineta pārstāves kundzes izskanēja, ka ir pielīdzināts ūdens patēriņš, teiksim... HES ūdens patēriņš — sadzīves vajadzībām. Nu, es ļoti atvainojos... Mēs visi dzīvojam labiekārtotos dzīvokļos, un mēs visi zinām, ja mums caur ūdens skaitītāju izplūst vienalga... aukstā vai siltā... izplūst 1 kubikmetrs ūdens, tad rezultātā mēs, rupji rēķinot, iegūstam 1 kubikmetru notekūdeņu, kanalizācijas. Bet no HES jau nenāk ārā kanalizācijas ūdeņi. Tas nav korekts salīdzinājums manā uzskatā.

Tātad es nezinu... ja man būtu atļauts nolasīt šīs piezīmes...

G. Kusiņš.

Tās piezīmes ir tiesas rīcībā.

A. Laviņš.

Jūs varētu lakoniski tās galvenās domas vai tēzes pateikt... tas gan ir iespējams, ja?

L. Magelis.

Nu, pirmkārt, tas pētījums... to ir izdarījis kāds no Dabas fonda pētniekiem, kas, starp citu, ir anonīmi... nav atļāvis savu uzvārdu publicēt 2003. gadā un tur ir, kā saka, vesela kaudze nepierādītu apgalvojumu, kurus tiesa, protams, ir lasījusi... Tātad galvenais ir tas, ka tiek... piemēram, CO₂ izmeši... no ūdenskrātuvēm rodas CO₂ izmeši. Tā ir viena no tādām tēzēm. Bet es atvainojos... CO₂ izmeši ir dažādi... Ja, piemēram, TEC sadedzina mazutu vai dabas gāzi, kura ir izcēlusies pirms miljoniem gadu, tad izdalās tajā laikā iekonservētais ogleklis. Ja ūdenskrātuvē sapūst ūdens augi, tad viņi izdala to ogļskābo gāzi, ko viņi iepriekšējā veģetācijas periodā ir uzņēmuši no atmosfēras, lai veidotu savu zaļo masu. Tas ir CO₂ aprīte. Mazais loks. Nenāk klāt tas CO₂. Tas ir viens no pierādījumiem.

Un apgalvojums, ka ūdens piesātinājums ar skābekli, krītot pār aizsprosta nogāzi, ir nenozīmīgs un nav salīdzināms ar skābekļa daudzumu, kas nonāk ūdenī, jo upē ir pietiekami gara straume un krāčaini posmi, tas ir vienkārši nekorekts. Jo ne jau visās upēs, kurās ir mazie HES, ir krāčaini posmi. Līdzenumu HES krāčainu posmu nav. Un tad tāpēc tas

piesātinājums...? Bet līdzenuma HES caur aizsprostiem ūdens tek. Savukārt sanitārais caurplūdums, kas ir noteikts ar likumu un kuru kontrolē attiecīgie dabas inspektori, nu tas jau ir konkrēts pierādījums tam, ka te nevar būt kāda mirusi zona tā ūdenskrātuve, kurā nedēļām ilgi nekas nenotiek. Nu tā jau nav. Visu laiku ūdens pietek pa upi un zināms daudzums aiztek. Protams, ir tā, ka, ja pietece ir ļoti maza, tad attiecīgi mazās HES mēnešiem ilgi nevar darbināt turbīnas vienkārši tādēļ, ka nav šī ūdens. Tas sanitārais caurplūdums paņem visu pietecei, bet tādēļ jau tas nenozīmē, ka HES nedrīkstētu būvēt un izmantot.

Vēl viena lieta ir tā, ka HES tomēr... jebkurš — vai liels, vai tas ir Ķeguma HES vai Pļaviņu HES... jebkurš HES, ražojot elektrību, ietaupa oglekļa izmantošanu, oglekļa izmešus, salīdzinot ar TEC, kas darbojas ar fosilo kurināmo. Un katra megavatstunda, ko saražo ar ūdens enerģijas... ar ūdens palīdzību saražota elektroenerģija ietaupa 394 gramus CO₂ izmešu. Un šīs izmešu kvotas ir jāpērk. Ja valstīm, kurām nav šo HES resursu, viņas pērk... piemēram, Beļģija vai citas valstis Eiropā, kuras galvenokārt darbojas ar fosilo kurināmo, viņas ir spiestas pirkt šīs izmešu kvotas. Un tā tad tas ir tīrs ietaupījums arī valsts budžetā.

Tālāk. Par pašu to metodiku, protams, nav īsti korekti to izlietoto ūdens daudzumu, es te negribētu lietot vārdu „sabojāto” ūdens daudzumu... jo es uzskatu, ka ūdens... bet mēs nevaram pierādīt, jo nav mums ne vienam, ne otram skaitļu konkrētu... tā tad izlietotais ūdens daudzums nav proporcionāls saražotajai elektroenerģijai, jo tas ir atkarīgs no uzstādīnājuma. Mums ir mazie HES, kas darbojas līdzenumos ar 2 metru uzstādīnājumu, un ir mums mazās HES, kas darbojas Vidzemes augstienē, piemēram, vai Kurzemes augstienē, kur ir pat līdz 16 metru uzstādīnājums. Tā tad viņš... tā HES par vienu saražoto 1 megavatstundu viņa patērē attiecīgi 8 reizes mazāk ūdens. Tā tad te vairs nav samērības starp to nodokļa normu. Mazais HES, kuram tā jau ir grūtāk, viņa ir lielāks nodoklis. Nu tas, manuprāt, vispār nav loģiski.

Jo, piemēram, HES ekspluatācijas izdevumi jau vienāla... katrai HES ir pirms turbīnām restes, kas ir noteiktas un kurām ir jābūt, restēs iepeld peldoši gruži, gruži ir jāiztīra... vienāla, vai tur saražo 10 kilovatstundas, vai simts kilovatstundas, tam cilvēkam tur ir jāpieiet dažas reizes dienā un tie gruži ir jāizvāc.

Tas ir... mazajam HES ar mazu uzstādīnājumu ir, kā saka, tas nodokļu slogs nesamērīgi liels. Manā uzskatā. Kā to nodokli rēķināt, nu... es vēlreiz atkārtāju, neesmu jurists un neesmu arī ekonomists, bet es uzskatu, ka tur tam būtu jābūt vienkārši... ir arī dotētas, tā tad obligātā iepirkuma komponenti, ir HES kuras nesaņem šo... Lai tur nevajadzīgi... kā saka, putru veidot, mudžekli tādu, es uzskatu, ka ir jābūt vienkārši kaut kādam skaitlim attiecībā pret saražoto elektroenerģiju, pret megavatstundām. Neatkarīgi no tā, vai tā ir enerģija dotēta, nedotēta. Bet nu tas ir tikai mans priekšlikums, tā nav aksioma.

A. Laviņš.

Labi. Tas būtu viss?

L. Magelis.

Nē, es vēl drusku...

A. Laviņš.

Lūdzu!

L. Magelis.

Tālāk. Par nodokli. Ja jau runa ir par HES zem 2 megavatiem, tad tādā gadījumā, es atvainojos, arī Latvenergo īpašumā bez trim lielajiem Daugavas HES, ir Aiviekstes HES, kurš arī ietilpst šajā kategorijā. Būtu ļoti netaisnīgi, ja viņi nemaksātu, jo viņi jau, piemēram, to obligātā iepirkuma komponenti lielāko daļu, ko gan neviens nereklamē, lielāko daļu no obligātās iepirkuma komponentes, kas ir radījis grūtības Latvijas ekonomikā. Šīs komponentes saņem lielāko daļu TEC, kuri faktiski lieto fosilo kurināmo un viņiem it kā morāliski, manā skatījumā, nebūtu tiesības saņemt šo komponenti.

Tas tad būtu viss.

A. Laviņš.

Paldies. Paldies par sniegto viedokli.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... Vai būs jautājumi? Nebūs.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

M. Brencis.

Jā, būs viens jautājums. Arī ne juridisks, bet tehnisks. Iepriekšējā tiesas sēdē pagājušo otdien Mazās hidroenerģētikas asociācijas pārstāvis Irbes kungs minēja, ka ir vairāki veidi, kā efektīvizēt HES darbību, nepaaugstinot krituma augstumu. Tad jautājums ir tāds, vai jūs pievienojaties šiem apgalvojumiem? Un ja jā, tad kādi ir šie veidi, kā var šo darbību efektīvizēt?

L. Magelis.

Jā, es pievienojos šim apgalvojumam. Bet tur arī izskanēja viņa paskaidrojumi, kā to var izdarīt. Ja mēs, piemēram, nopērkam jaunu turbīnu, vecā turbīna, kuras daudzas pēc neatkarības atgūšanas ražoja VEF REC ar lietderības koeficientu 0,75, ja mēs nopērkam jaunu

modernu turbīnu ar 0,80 un virs, tad mēs varam par dažiem padesmit procentiem, protams, palielināt. Bet jaunā turbīna, kā mēs jau dzirdējām, maksā vairākus simtus tūkstošus eiro. Tātad ir katram kapitālieguldījumam jāatpelnās saprātīgā termiņā. Nu, un cik es ekonomikā zinu, tad par saprātīgu termiņu tiek uzskatīts kapitālieguldījuma atmaksāšanās piecos gados. Nu, vai piecos gados to lietderības koeficienta palielinājumu var atpelnīt, nu... par to es neesmu speciāli rēķinājis, bet es stipri šaubos. Tā kā var, bet vai tas būs iespējams.

Tālāk. Vēl par tā līmeņa paaugstināšanu. Tas jau ir noteikts ūdens lietošanas atļaujā. Un katra HES īpašnieka... vienalga, vai tas būtu valsts vai privātais, interesēs ir iespējami minimāli to līmeņa starpību... jo zemāks līmenis... starpība, jo mazāk saražos par vienu un to pašu ūdens daudzumu elektrību.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Ministru kabineta pārstāvei būs jautājumi?

R. Vesere.

Paldies, nav.

A. Laviņš.

Nav. Tiesnešiem? Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, man, Mageļa kungs, jums ir vairāki jautājumi.

Jūs jau savā mutvārdu uzstāšanās reizē, un tas bija arī jūsu viedoklī, teicāt, ka jūsu aprēķini nozīmē, ka diviem HES ar dažādu ūdens krituma augstumu, var būt vienāds caurplūdušā ūdens apmērs, bet atšķirīgs dabas resursu nodokļa apmērs. Sakiet lūdzu... jūs arī teicāt, ka dabas resursu nodokli mazajiem HES varētu rēķināt tikai izejot no faktiskā darba caurplūduma. Kas tas tāds ir? Tas ir kaut kas cits, kas varētu palīdzēt... vairāk individualizēt vai taisnīgāk...?

L. Magelis.

Redziet, faktiskais darba caurplūdums atdala nost to sanitāro caurplūdumu, kurš ir vajadzīgs, ko prasa un pārbauda kontrolējošās iestādes, lai ūdens tecētu nepārtraukti cauri HES. Bet sanitārais caurplūdums neražo elektrību.

G. Kusiņš.

Vai būtu, jūsuprāt, taisnīgāk no tā faktiskā darba caurplūduma... Un tas šobrīd šajā formulā netiek ņemts vērā...

L. Magelis.

Jā. Un bez tam, kā es jau teicu, vajadzētu tomēr pielīdzināt pie kaut kādas vidējās izstrādes, kāda mums Latvijā ir. Pie vidējā līmeņa starpības. Jo citādi, kā es jau teicu, tiem mazajiem uzstādītajumiem viņiem tas slogs ir nesamērīgi liels.

Vēl es atvainojos... ja drīkst vienu, kā saka, mazo HES aizstāvēšanai. Latvenego negribīgi un vispār nepiemin tādu jautājumu kā pārvades zudums. Ja, piemēram, mazais HES atrodas Alūksnes rajonā un tur ir diezgan daudz šo mazo HES, tad viņu saražoto elektroenerģiju patērē pamatā ap to HES, pat bieži nemaz neejot caur transformatoriem attiecīgo transformatoru darbības zonā. Bet, ja šie HES nobankrotēs, viņus slēgs, tad tādā gadījumā, piemēram, elektrību pievadīs no Rīgas TEC, 200 kilometru attālumā, ar attiecīgiem pārvades zudumiem. Apmēram 21 procents.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Tas ir skaidrs. Vai būs vēl jautājumi?

G. Kusiņš.

Jā. Jūs jau minējāt, ka jūs esat pats piedalījies pie viena mazā HES atjaunošanas. Sakiet, lūdzu, jums pieder tas HES vai jūs... kādā statusā jūs piedalījāties?

L. Magelis.

Esmu viens no SIA locekļiem... tā simboliski.

G. Kusiņš.

Un šī jūsu SIA ir šo pieteikuma iesniedzēju starpā, kas vērsās Satversmes tiesā?

L. Magelis.

Nē. Tas mazais HES nav iesniedzēju starpā.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Un sakiet, lūdzu, jūs šajā tiesai iesniegtajos dokumentos arī bijāt norādījis par tiem kaitējumiem, kas varētu būt zivju resursiem... ka tās nopietnās zivis tur netiek tajās turbīnās... Bet jūs bijāt uzrakstījis tādu frāzi, par kuru es gribētu pajautāt: no kā jūs esat izdarījis tādus secinājumus?

L. Magelis.

Konkrēti par to, ka zivis netiek turbīnās... tādēļ, ka pēc HES ekspluatācijas noteikumiem pirms turbīnām ir jābūt restēm. Restēm ir jābūt ar attiecīgi 5 cm... maksimums 5 cm, ja nemaldos... 35 mm spraugām.

G. Kusiņš.

Bet jūsu viedoklī bija arī tāda frāze: „savukārt ir pierādījies, ka zivju mazuļi, kuri var brīvi izkļūt starp turbīnas lāpstiņām, traumēti netiek un tiek cauri vienīgi ar vieglu izbīli.”

L. Magelis.

Nu, tas tā ir.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, jums ir kaut kādi zinātniski pētījumi, kas varētu pierādīt... šiem kurkuļiem vieglu izbīli... Jo jums nebija šeit arī nekādas atsauces.

L. Magelis.

Nu, redziet... Vienkārši tas ir no hidraulikas. Turbīnas sastāv no divām daļām: nekustīga vadaparāta un kustīgā rotora, kur griežās tās lāpstiņas.

G. Kusiņš.

Bet izbīli varētu mērīt saistībā ar hidroloģiju kaut kā?

L. Magelis.

Nu, tas varbūt bija tāds... kā lai pasaka... metafora. Bet skaidrs ir tas, ka, ja tas attālums starp turbīnas lāpstiņām reāli ir 30–40 centimetri, un zivju mazulis, kas var izspraukties cauri 35 mm, varētu būt 5 cm, ir pilnīgi skaidrs, ka tā vadaparāta strūkļa viņu noteikti ievadīs tajā vidusdaļā, kur nav šīs lāpstiņas.

G. Kusiņš.

Jā, labi. Paldies.

Un pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, būtu pamatots šāds apgalvojums, ka HES ar mazāku ūdens kritumu ir mazāk efektīvs, nekā HES ar augstāku ūdens kritumu.

L. Magelis.

Nu... ja rēķina no ūdens izmantošanas viedokļa, tad, protams. Jo viņam uz vienu kilovatstundu ir jāpatērē vairāk kubikmetru ūdens. Tas ir elementāri pēc formulas.

G. Kusiņš.

Jā, paldies. Man vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies, Mageļa kungs, par sniegto viedokli. Varat apsēsties.

Turpinām. Vārds viedokļa sniegšanai pieaicinātajai personai Kārlim Siļķem. Lūdzu!

K. Siļķe.

Augsti godātā tiesa! Noklausoties runātāju teikto 17. februāra tiesas sēdē, man radās vairāki atzīmējami fakti.

2014. gada 10. augusta manā Satversmes tiesai paustajā viedoklī par lietu Nr. 2014-11-0103 „Par Dabas resursu nodokļa likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktu „f” apakšpunkta, 19.¹ pantu”, norādīju par kļūdainu koeficienta 0,002725 skaidrojumu grozījumos Dabas resursu nodokļa likumā no 2013. gada 6. novembra. Un parādīju...

A. Laviņš.

Piedošanu, es jūs pārtraukšu... Vai drīkst lūgt tā lakoniskā veidā ar atsevišķām tēzēm, ko jūs gribat to galveno uzsvērt viedokļa paušanā. Jo mēs dosim iespēju uzdot jautājumus un tās neskaidrās lietas, kas varbūt palikušas nepateiktas, tomēr noskaidrosim.

K. Siļķe.

Jā, nu tur es uzsvēru koeficienta pareizo izcelsmi, un parādīju, ka kritums H, kurš Latvijas mazajām HES ir izteikti atšķirīgs un ir robežās vidēji no 15 līdz 1,5 metri, rada desmitkārtīgu atšķirību Dabas nodokļa likumā par vienu un to pašu elektroenerģijas ražošanai patērētā ūdens apjomu, pieņemot, ka abos hidromezglos agregātu lietderības koeficients ir vienāds. Un šajā aspektā Dabas resursu nodoklis ir izteikti nesamērīgs un netaisnīgs.

Periodā kopš 1998. gada, kad tika pieņemts Enerģētikas likums, daudzi mazo HES īpašnieki un tie, kuri plānoja par tādiem kļūt, lūdza inženierim hidrotehnikim inženierzinātņu doktoram Jurim Strūbergam un man apsekot un veikt nepieciešamos mērījumus agrākajās ūdensdzirnavās, lai veiktu aprēķinus un izstrādātu tehniski ekonomiskos pamatojumus ūdensdzirnavu izmantošanai elektroenerģijas ražošanai nolūkā to realizēt kopējā energotīklā. Kopā esam izstrādājuši 138 tādus darbus. Šajos objektos...

A. Laviņš.

Silķes kungs, es tomēr jūs pārtraukšu... Nu, ja ir tādas būtiskas lietas, kuras jūs gribat uzsvērt, mēs jums dodam iespēju šobrīd pateikt... ja ne, tad pāriesim pie jautājumiem un tādā veidā noskaidrosim, kas ir interesējošs no tā, kas ir rakstītajā daļā jūsu viedoklī un, iespējams, no tā, kas jau ir dzirdēts tiesas sēdē.

K. Silķe.

Jā, bet dzirdēts nav par to, cik mēs to daudz esam dabā redzējuši un gribu teikt, ka kopā esam bijuši ap 450 hidromezglos un mums ir tāds pilnīgs priekšstats par to, kā izskatās pamestas ūdensdzirnavas un pamestas hidroelektrostacijas Latvijas upēs, ainavā un vietējā varbūt vidē.

Tāpēc es gribu teikt, ka... nu, teiksim... ka vecās turbīnas, kādas bija toreiz Latvijas ūdensdzirnavās, un tika uzstādītas periodā kopš 20. gadsimta sākuma, bija tās, ar kurām varēja atsākt darbināšanu. „Frensis” turbīnas bija vairumā un lietderības koeficients, kādu viņas spēja sasniegt, bija vidēji 0,70 līdz 0,80. Taču, darbinot turbīnu dzirnavu vajadzībām, ar stipri pievērtu vadaparātu, tas ievērojami pazeminājās un pat līdz 0,50. Pēc „Frensis” turbīnu restaurēšanas, izmantojot elektroenerģiju ražošanai, lietderības koeficients par dažiem procentiem bija zemāks. Nu un regulēšana norisinās tikai mainot vadaparātu lāpstu stāvokli un augstākā lietderības koeficienta apgabals ir mazāks kā „Kaplāna” hidroturbīnām un propellera turbīnām.

Ar šo es vēlos īpaši uzsvērt, ka lietderības koeficients atbilst tikai vienam konkrētam vadaparāta un darba lāpsta stāvoklim un kritumam.

Hidroagregātam strādājot, lietderības koeficients nepārtraukti mainās un tāvad ļoti precīzam caurplūduma aprēķinam šī formula, kas ir noteikumos, nav piemērojama. Lai raksturotu kopumā situāciju, to mēs varam izmantot, bet ļoti detāli šeit situāciju nevar paskaidrot. Jāatzīmē, ka Ministru kabineta noteikumi Nr.736 ļauj nostrādāt ūdens līmenim par 0,2 metriem no normālā līdz zemākajam un šī proporcija ir ļoti dažāda hidrostacijām ar maziem kritumiem, teiksim, 1,5–2–2,5 metri, tā ir pavisam cita proporcija, kā hidrostacijām ar

8–10 un 15 metriem. No šī viedokļa arī... teiksim, prasība, lai visu laiku strādā ar visaugstāko lietderības koeficientu, nu... tāda drusku varbūt apšaubāma.

Hidrotehniskās būves prasa nepārtrauktu kopšanu, nelielus remontus pēc palu perioda un intensīvām lietūs gāzēm, tāpat ir jābūt tehniskā kārtībā novadbūvei, kurā ir aizvari uzstādīšanas nodrošināšanai un aizvaru tehniskajam stāvoklim. To izcelšanas un atpakaļievietošanas operācijām ir pati nozīmīgākā loma HES sekmīgai darbināšanai Ministru kabineta noteikumu Nr. 736 prasību izpildē.

Jebkuras hidrobūves remonts vai rekonstrukcija ir saistīta ar nozīmīgu līdzekļu iesaistīšanu, kuri dažkārt pietuvojas HES gada finanšu apgrozījuma trešdaļai vai pat pusei.

Bieži vien novadbūvju un turbīnu aizvaru un grūžu aizturēšanas restes nolietojas ātrāk par citām hidrobūvēm, to remonts vai nomaiņa jāveic gandrīz katru gadu. Aizvari un to pacelšanas iekārtas daudzās mazajās HES ir jāmodernizē. Tas ir skaidrs. Piemēram, Ogres HES aizvaru izcelšana no 6 laidumiem, katrs 9 metri plats...

A. Laviņš.

Es atvainojos... Es tomēr pārtraukšu. Tas nav šobrīd lietā svarīgi, ka ir jāmodernizē aizvari. Patiešām. Mūsu izskatīšanas priekšmets ir jautājums par to, vai Saeima savas rīcības ietvaros tiesiski ir noteikusi dabas resursu nodokli. Ja ir šajā ziņā kas sakāms, lūdzu, vēl šobrīd jums dodu vārdu... ja nē, tad mēs pārejam pie jautājumiem.

K. Siļķe.

HES darbības efektivitātes paaugstināšana, kas ietekmētu elektroenerģijas daudzumu, kas ir ražots, no piemēram, simts kubikmetriem caurtekoša ūdens un samazinātu dabas resursu nodokli, var norisināties vairākos virzienos.

Pirmais. Paaugstinot līmeni ūdenskrātuvē, ko tomēr neļauj Ministru kabineta noteikumi.

Otrais. Uzlabojot agregātu lietderības koeficientu, piemēram, no 0,75 līdz 0,89.

Trešais. Modernizējot un automatizējot esošo Rīgā vai citā ražotnē izstrādāto vertikālo „Kaplāna” turbīnu darbības sistēmu, kas arī prasa ieguldījumus.

Un ceturtais solis jeb faktors. Tām mazajām HES, kurās jau ir modernas tehnoloģijas, dabas resursu nodokli nekādi nestimulēs vēl vairāk paaugstināt kopējo agregātu lietderības koeficientu, jo tas sasniedzis savus griestus.

Tas norāda to, ka dabas resursu nodoklis nekādi nevarēs stimulēt tā norādīto mērķi — resursu racionālu izmantošanu. Tas darbosies kā naudas iekasēšanas instruments, nevis stimulēšanas instruments.

2012. un 2013. gadā, kad vēl nebija ne subsidētās enerģijas nodoklis, ne dabas resursu nodokļa, Latvijā norisinājās process par mazo HES iekārtu modernizāciju. Kopš 2014. gada process ir apstājies. Nav līgumu par jaunu iekārtu iegādēm. Apstājies ir esošo iekārtu būtisku uzlabojumu process. To nedrīkst ignorēt, jo arī ar jaunākām turbīnu darbības vadības sistēmām notiek tomēr ķibeles.

Nu, tā. Varbūt... vēl tāds moments ir tas, ka atsevišķi jāatzīmē, ka turbīnu augstāks lietderības koeficients ir samērā šaurā apgabalā „Frensisa” turbīnās, kas ir plaši izmantotas Latvijas mazajās hidroelektrostacijās, bet nedaudz plašākā „Kaplāna” turbīnās.

Nu un tad vidi saudzējošā prasība darbināt HES dabiskās upes caurplūduma režīmā ievērošanu... nozīmē to, ka „Kaplāna” turbīnas vadības sistēmai jāseko. Augšējā līmeņa stāvoklim ūdenskrātuvē un līmenim samazinoties caur turbīnu, tātad tajā brīdī plūst vairāk ūdens nekā upē ietek ūdenskrātuvē, ir jāpārstāda „Kaplāna” turbīnas vadaparāta lāpsta mazākā atvērumā kā iepriekš, bet darba lāpsta lēzenāk. Tas nozīmē atkāpties no augstākā lietderības koeficienta vērtības un tātad šī vidi saudzējošā prasība ir pretrunā ar turbīnas visefektīvākās izmantošanas nosacījumu: darbinot ilgstoši ar visaugstāko lietderības koeficientu.

Bez tam pastāv prasība upēs aiz HES vai novadbūves saglabāt tā saukto ekoloģisko caurplūdumu, kurš vairumā gadījumos no BIO tiek noteikts kā ceturtdaļa no divu mēnešu ar mazāko vidējo caurplūdumu rādītāja. Ja HES īpašnieks šo caurplūdumu nodrošina ar mazu turbīnu, tad arī šajā gadījumā HES nedarbosies ar augstāko lietderības koeficientu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai vēlaties uzdot jautājumu pieaicinātajai personai.

J. Vaits.

Nav jautājumu.

O. Henriņš.

Man būtu jautājums.

A. Laviņš,

Henriņa kungs, lūdzu!

O. Henriņš.

Tātad sakiet, lūdzu... no jūsu teiktā var spriest, ka lietderības koeficients jeb augsta lietderības koeficienta uzturēšana ir pretrunā ar tām prasībām, kuras šodien izvirza vide, lai būtu saglabātas minimālas ūdens svārstības.

K. Siļķe.

Jā, ir pretrunā.

O. Henriņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvis? Vai būs jautājumi?

M. Brencis.

Jā, būs vairāki jautājumi.

Ne tik daudz par to, kas ir jūsu atzinumos, Siļķes kungs, bet par to, kā tajā nav. Proti, iepazīstoties arī ar citu pieaicināto personu ekspertu viedokļiem, es pamanīju arī, piemēram, Jura Ozoliņa kunga viedoklī apliecinājumu, ka „man vai maniem ģimenes locekļiem nav ieinteresētības Latvijas Republikas enerģētiskajā sektorā, nav darba tiesību attiecības ar lietā iesaistītajām pusēm”.

Jautājums ir par jūsu statusu. Šajā lietā jūs esat pieaicinātā persona, sniežat viedokli. Un mēs gribētu pārlicināties par dažiem faktiem, kas ir publiski pieejami, tajā skaitā arī Uzņēmumu reģistrā. Un jautājums ir par Mazās hidroenerģētikas asociācijas valdi. Vai jūs esat šīs organizācijas valdē?

K. Siļķe.

Jā, esmu šīs organizācijas valdē.

M. Brencis.

Vai jūs atbalstāt šīs organizācijas statūtus?

K. Siļķe.

Kopumā atbalstu.

M. Brencis.

Vai jūs pašlaik, sniedzot šo viedokli, jūs... teiksim tā... jūs rīkojaties saskaņā ar statūtu 2.5. punktu, proti, asociācijas biedru tiesiskā aizstāvība un pārstāvība valsts un pašvaldību institūcijās, starptautisko organizāciju institūcijās un tiesās.

K. Siļķe.

Kas man ir jāatbild?

M. Brencis.

Vai jūs pašlaik paužat savu eksperta viedokli vai jūs pārstāvat asociācijas....

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvim šajā brīdī es norādīšu, ka šis jautājums tiek noņemts. Pieaicinātā persona ir pieaicināta ar tiesas lēmumu un viņai ir tiesības sniegt viedokli lietā un šobrīd mēs uzklausām. Tāpēc es vairāk aicinātu jūs uzdot jautājumus par lietu pēc būtības.

M. Brencis.

Nu, tādā gadījumā... es tad iztaujāšanu attiecībā uz šo jautājumu noņem. Tad man vairs jautājumu nav par šo.

A. Laviņš.

Labi. Ministru kabineta pārstāvei... vai būs jautājumi?

R. Vesere.

Jā. Man būs vairāki jautājumi.

Siļķes kungs, es gribētu noprecizēt. Ņemot vērā, ka Ministru kabineta noteikumos ietvertā formula sākotnēji tomēr ir izstrādāta pēc jūsu metodes, ko arī mēs varam apliecināt, izejot no elektroniskā pasta sarakstes, kur jūs sūtījāt formulu VARAM... Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai... vēl pirms noteikumu izsludināšanas un rakstījāt arī par hidrotehnikas inženiera Gunta Zaķa iesaisti šajā formulā un savām šaubām par šo te rādītāju kā augstuma izmantošanu, ka, iespējams, ir vajadzīgi koeficienti, bet varbūt arī nē... Sakiet, vai tāpat šinī gadījumā, izstrādājot šo formulu, jūs tajā brīdī šo augstuma rādītāju, ko jūs tagad sakāt, ka tas nav objektīvs, bijāt pietiekami izvērtējuši, vai nē.

K. Siļķe.

Jāsaka, ka formulas autors es neesmu. Tā ir vispār pazīstama hidraulikas un hidrotehnikas formula. Tāpēc noņemu sava vārda saistīšanu tieši ar šo formulu kā autoru.

Tālāk. Par to kritumu ietekmi uz šo te aprēķināmo ūdens daudzumu. Nu, tajā brīdī varbūt nebija tāda sīka analīze veikta un tāpēc tad, kad viss bija publicēts, tad ir skaidrs kā diena, ka šī desmitkārtīgā atšķirība ir patiešām spēkā.

R. Vesere.

Paldies. Tātad otrs jautājums saistīts par šo formulu runājot un Ministru kabineta noteikumiem. Bija arī lūgts asociācijas viedoklis un atzinums. Asociācijas atzinumā bija tā kā trīs punkti norādīti, ka viens ir šis te augstums, kas varbūt ir jāņem, varbūt nav jāņem vērā, ka tas varbūt nav godīgs pret visiem HES vienādi. Savukārt pārējie divi runāja, ka vispār nebūtu jāuzliek dabas resursu nodoklis. Vai jūs uzskatāt, ka šāds atzinums ir pietiekami konstruktīvs, lai pārstrādātu formulu?

K. Siļķe.

Formulu pārstrādāt nevajag, formulu vajag papildināt ar koeficientu, kurš ievērtē jeb izlīdzina šo te kritumu ietekmi no vislielākās mazās hidroelektrostacijas 15–15,5 m kritumu līdz 1,5 m kritumam. Tas nav grūti.

R. Vesere.

Paldies. Un tālāk arī jūsu atzinumā ir rakstīts, ka koeficients tā kā ir nepareizi aprakstīts. Līdz ar to šis te 0,002... un tā tālāk... cipars, kas ir pieminēts formulā kā aprēķinātais cipars... ja koeficients pats ir pareizs un tikai jūsu ieskatā nepareizs ir viņa apraksts, no kā tas veidojas, vai rezultātā arī aprēķins var būt kļūdainis?

K. Siļķe.

Nē. Aprēķins būs pareizs, bet koeficienta nosaukums, protams... vai traktējums ir jāmaina kā tādām šim īstenībā.

R. Vesere.

Paldies. Un pēdējais jautājums. Tātad vai jūs uzskatāt, ka par resursu izmantošanu būtu jāmaksā nodoklis tikai tikmēr, kamēr nav sasniegta kaut kāda zināma lietderība un pārējā laikā tāpēc, ka mēs izmantojam resursus, nevajadzētu neko maksāt?

K. Siļķe.

Manā uzskatā dabas resursu nodokli par izmantotu ūdeni, kurš atgriežas dabā, ir tieši tāds pats praktiski, kāds viņš ir paņemts pirms turbīnām un aiz turbīnām, nevajadzētu.

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnešiem... vai būs jautājums? Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, man būs Siļķes kungam divi jautājumi.

Pirmais. Es sapratu jau ar to koeficienta skaidrojumu... jūs pateicāt, ka tā pati formula ir pareiza...

K. Siļķe.

Pareiza.

G. Kusiņš.

... bet kļūda tad ir tajā skaidrojumā. Tā es saprotu, ja?

K. Siļķe.

Koeficienta skaidrojumā.

G. Kusiņš.

Jā, koeficienta skaidrojumā. Un vai es pareizi saprotu, ka tas skaidrojums neietekmē to nodokļa apmēru?

K. Siļķe.

Neietekmē.

G. Kusiņš.

Tas koeficients ir jāpiemēro. Es saprotu, ka jūsu doma ir tāda, ka šī formula... nu, nosacīti teiksim.. nav pareiza tajā, ka neņem vērā šos dažādos augstumus, kas vieniem mazajiem HES ir varbūt 1,5 m un citiem varbūt ir pat vairāk kā desmit metri. Sakiet, lūdzu,

vai, jūsuprāt, būtu pamatots apgalvojums, ka HES ar mazāku ūdenskrituma augstumu ir mazāk efektīvs un tādēļ tai ir jāmaksā lielāks nodoklis?

K. Siļķe.

Nē, nepiekrītu. Mazajā HES arī var būt augstas kvalitātes hidroturbīna, kura izmanto ūdeni, kā tas ir iespējams, pietiekami efektīvi, pārvēršot to elektroenerģijā tāpat, kā lielākā vidējā. Tā ir.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, un tad ir jautājums... vai, jūsuprāt, valsts varētu ar nodokļu palīdzību stimulēt efektīvākus vai mazāk efektīvus mazos HES?

K. Siļķe.

Nu, daļa mazo HES jau ir sasnieguši nu... tādas hidrauliskās ūdens izmantošanas efektivitātes griestus. Nu un ja valsts izlemj, ka situāciju vēl varētu vairāk uzlabot, ne pārāk daudz — vidēji no 0,75 līdz 0,88, kas nav sevišķi augsts piensums pēc tam izteikts enerģijas veidā, tad, nu, lai notiek. Lai valsts atbalstu šādu te iekārtu uzstādīšanu mazajās hidroelektrostacijās, kur tādas nav. Bet atmaksāšanās laiks ļoti, ļoti pieaugs ārpus visiem obligātā iepirkuma paredzētajiem gadiem.

G. Kusiņš.

Paldies. Man vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Iepriekš jūs runājāt par to, ka tas caurplūstošais ūdens tiek aprēķināts pēc aptuvena pieņēmuma. Tātad maksāts tiek nevis pēc faktiskā caurplūduma, bet pēc pieņēmuma. Sakiet, lūdzu, vai ir iespējams precīzi izmērīt faktisko caurplūdumu?

K. Siļķe.

Faktisko caurplūdumu hidroelektrostacijās... pavisam maz tādu ir, kurās reģistrē iekārta. Un, cik zinu, tad arī aprēķins ir pamatā, kurā izmanto dažādas līmeņu atzīmes, kur izmanto nostrādāto stundu skaitu, kurā izmanto saražoto elektroenerģiju, jaudu un šis aprēķins

ir diezgan darbietilpīgs. Teiksim, vienai hidroelektrostacijai pa gadu izrēķināt, cik viņa ir izlaidusi caur turbīnām ūdeni, ir diezgan komplicēts un darbietilpīgs process. Tā kā pilnīgi precīzi uzskaitīt, cik caur turbīnām iziet ūdens mazajās hidroelektrostacijās, ir ļoti problemātisks jautājums. Drīzāk ir jātīc uz aprēķiniem pēc saražotās jaudas, pēc kritumiem...

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, vai atšķirība ir liela starp to pieņēmumu un to faktisko, ja jau ir tās elektrostacijas, kuras uzskaita faktisko?

K. Silķe.

Tad, kad upē veic hidroloģisko izpēti, vienmēr rēķinās ar iespējamām kļūdām. Hidroloģiskajā izpētē parasti šī kļūda ir robežās no 5 līdz 10 procentiem. Es gribētu teikt, ka arī šī 5 līdz 10 procentu plus–mīnus robeža varētu būt attiecināma arī uz aprēķināto ūdens daudzumu caur turbīnām.

S. Osipova.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies sirsnīgs par sniegto viedokli. Lūdzu, sēdieties.

Tā... turpinām. Vārds viedokļa sniegšanai ir pieaicinātajai personai Jurim Ozoliņam.

J. Ozoliņš.

Labdien, cienījamā tiesa!

Papildus tam, ko es esmu sniedzis savā rakstiskajā iesniegumā 14. jūlijā es gribētu varbūt vēl pievērsties dažiem faktiem vai dažiem maniem aprēķiniem vai novērojumiem.

Vispirms, protams, pati anotācija un arguments, kādēļ tiek nodarīts kaitējums videi un pie tā pamata ņemts Vides fonda veiktais pētījums „Dzīvais ūdens”, kas, manuprāt, ir ļoti labs materiāls, lai konstatētu tehniskos pārkāpumus hidroelektrostacijās.

Un bez šaubām, tas neattiecas uz kaitējumu videi, manuprāt, arī pēc paša šī darba, bet uz to, kādā veidā tomēr ir novērojami pārkāpumi uzņēmējdarbībā. Protams, tam atkal nav nekāda sakara ar nodokļu likumdošanu. Tā ir pavisam cita sfēra.

Otrkārt, kas mani arī ierosināja painteresēties, par kaitējumu, kas varētu rasties... Un aptaujājot pašvaldību vadītājus, makšķernieku kolektīvus, kas faktiski eksistē katrā hidroelektrostacijā, viņu atsauksmes vienmēr ir pozitīvas. Nebūtu krātuves, nebūtu iespējas

nodarboties ar maksšķerēšanu. Ar lielu pompu tiek rīkotas televīzijas pārraides, kur tiek ielaisti zivju mazuļi, konkrēti, Ērgļi. Tā kā, manuprāt, arī tas ir jāizvērtē, jāabalansē, ņemot vērā nodokļu likumdošanas izmaiņām, vēl jo vairāk procedūrā, kas ir saistīta ar budžeta paketi, jo tā jau pati par sevi momentā izraisa jautājumus. Nu, skaidrs, fiskālus jautājumus. Visos savos secinājumos es tā arī ierakstīju, ka tam, protams, ir fiskāls mērķis. Un tas, kas ir pārējais, tas ir tikai pamatojums. Un pamatojumā, manuprāt, ir arī dažas kļūdas. Es domāju, ka ja reiz ir fiskāls mērķis, tad arī ir jāpasaka.

Par ūdens izmantošanu Latvijas Republikā mēs gribētu saņemt renti... laikam profesors Ketners lietoja šādu vārdu. Tas nav nekas neparasts. Starp citu, Latvijas vēsturē tas nav nekas neparasts. Tad, kad sākās Nacionālās bibliotēkas projektu gatavošana, tad viena no idejām bija aplikt ar šādu renti Daugavas HES kaskādes. Un pamatojums bija ļoti vienkāršs: viņas gūst labus ienākumus atklātā tirgū, jo elektroenerģija ir lēta, nav nekādu problēmu sacensties un gūt ievērojamus ienākumus, bet nu mēs atradām citus veidus, kā apiet šādu nodokli tajā reizē.

Tāpat arī tika pieminēts, ka dažās valstīs to lieto... protams, lai atbalstītu pašvaldību budžetus un nodokļi likumdošanā, protams, ir brīva ideja. Manā uztverē viņai ir jābūt pamatotai. Tiem, kas viņu maksā, ir jāsaprot, kāpēc. Un te derētu atgriezties pie vides nodokļa definīcijas, kas vēlreiz ir atgādināta visām Eiropas Savienības dalībvalstīm vadlīnijās par valsts un sabiedrisko atbalstu vides un enerģijas projektiem Eiropas Savienībā. Lai tieši pārvērtētu atjaunināmās enerģijas ietekmi un izmaksas. Un tur ir atgādinājums: vides nodoklim... bāzei ir jābūt tādai, kas skaidri pierāda, ka ir nodarīts kaitējums videi, ka šis nodoklis ir iekļaujams cenā, produkta cenā, lai stimulētu ražotāju un pircēju racionāli izmantot resursus, lai samazinātu viņu... Skaidrs, ka šis resursu nodoklis nu nekādā veidā nevar ne pircēju, ne ražotāju stimulēt paaugstināt efektivitāti.

Un vēl viens tāds apsvērums. Kā man liekas, kādēļ arī parādās maksa par ūdeni, bet ne par daudz, daudz loģiskāku lietu, kā izstrādāto elektroenerģiju... ja jau reiz par to būtu jāmaksā. Protams, šī nelaimīgā sagādīšanās arī ar subsidētās enerģijas nodokli, par kuru šodien mums nav runa, bet kura ēna klājas pār uzņēmējdarbību.

Vēl viena lieta. Gribētu teikt par to, kas tika izskanējis, ka nu ļoti lieli ienākumi ir un ļoti bagāti dzīvo hidroelektrostacijas. Nav nekādu problēmu piekļūt informācijai pilnīgi par visām hidroelektrostacijām, pilnīgi par visa cita tipa hidroelektrostacijām Latvijā, cik viņas ir saņēmušas katru mēnesi ieņēmumus. Ziņas par īpašniekiem. Protams, viņi būs ļoti atšķirīgi. Tur no 2014. gada atskaites mēs varam redzēt, ka daži tur tikai knapi dzīvību izvilkis... mazās stacijas, kuras atkal pēc definīcijas tiks apliktas ar augstāku likmi nekā tīri izejot no šīs

formulas... nekā tās, kuras varbūt ir guvušas daudz lielākus ienākumus, pateicoties savai izdevīgākajai ģeogrāfiskajai situācijai.

Nu tas faktiski būtu viss, ko es gribētu teikt papildus tam, ko rakstīju.

A. Laviņš.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... Vai būs jautājumi?

J. Vaits.

Man ir viens jautājums. Sakiet, lūdzu, tātad attiecībā uz Eiropas Savienības praksi. Vai ir kaut kur Eiropas Savienībā, kur tieši resursus attiecībā uz hidroenerģijām apliek ar nodokli?

J. Ozoliņš.

Jā. Kā jau es teicu... Bet motivācija ir pamatā... es neesmu nekad dzirdējis, ka tas tiktu pamatots ar kaitīgumu. Šajā brīdī ir ļoti asas diskusijas globistu organizācijas starpā Briselē tieši par dambjiem un hidroelektrostacijām Balkānos, Donavas baseinā, kas pamatojas uz direktīvu par baseinu pārvaldi. Un ļoti interesanti ir tas, ka tas pats Vides fonds, kas ir veicis tātad mūsu pētījumu „Par dzīvo ūdeni”, kuru es uzskatu par ļoti labu, ir visai atbalstošs par hidroelektrostacijām kā par atjaunojamo resursu un klimata pārmaiņām... jo pašlaik lieta ir ļoti saasinājusies ar klimata pārmaiņu politiku. Un tas arī mūsu valstī ir priekšā. Bet, protams, pie nosacījuma, ka ir jāievēro laba prakse, jānovērš kaitējums, kas patiešām ir nodarīts un šinī gadījumā labāka alternatīva bija cīnīties ar kaitējumu, ja tāds ir nodarīts. Bet atkal es nevaru piekrist, ka kaut kas ir noticis ar ūdeni. Ja viņā nav nokļuvusi eļļa... tad es domāju, ka tur nav nekāds kaitējums un ūdens nav mainījis savas īpašības. Domāju, ka zivju mazuli, kas izbīstās caur turbīnu... viņiem ir daudz lielāks šoks, ka ar makšķerēm un žebērķiem un ar kaut ko citu... kas viņiem parasti beidzas letāli vai ar sakropļojumiem.

J. Vaits.

Paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

M. Brencis.

Viens jautājums. Jūs minējāt, ka nav nekādu problēmu piekļūt datiem par 2014. gadu.

J. Ozoliņš.

Par izstrādēm... ja iet runa par ieņēmumiem.

M. Brencis.

Tas ir par visiem ieņēmumiem, jeb tikai par obligātā iepirkuma komponentiem?

J. Ozoliņš.

Ieņēmumiem, kas ir samaksāti elektrostacijai atbalsta shēmas ietvaros.

M. Brencis.

Atbalsta shēmas... Tātad pašlaik, es saprotu, ka nav pieejami... Jo mēs arī, gatavojoties lietai, skatījāmies, ka joprojām nav pieejami 2014. gada pilnie apgrozījumi un pilnie gada pārskati...

J. Ozoliņš.

Apgrozījums ir pieejams. Bet mēs neredzam izdevumu daļu. Tur bija tā runa par to... kur es arī gribētu piebilst, ka dažiem uzņēmumiem, iespējams, ka šis nodoklis ir graužošs.

M. Brencis.

Labi. Paldies.

J. Ozoliņš.

Ja uzņēmējdarbības vērtējums ir pēc... ja nodokļa efekta daļas vērtējums būs pēc tā, cik uzņēmēji bankrotēs vai kļūs maksātnespējīgi, tad tā ir ļoti, ļoti slikta likumdošanas prakse.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei... Vai būs jautājumi?

R. Vesere.

Viens jautājums būs. Tātad jūs pieminējāt... visu laiku runājāt, ka šajā gadījumā nodoklis ir kā saistībā ar kaitējumu, bet jautājums ir... Iepriekš jau arī mēs minējām un iepriekšējā sēdē bija runa, ka tas ir ne tikai kaitējums. Ir runa tomēr par trim komponentiem. Arī eksperti to minēja. Tas ir arī par resursu izmantošanu. Vai, jūsuprāt, šis aspekts nav jāvērtē un kā jūs skatāties, ja mainās hidroloģiskais režīms, morfoloģija un ietekme uz pazemes ūdeņiem... kas principā ir pierādīts...

J. Ozoliņš.

Jā, tad mēs nonākam pie nediskriminācijas jēdziena. Jo jūsu pieminētais faktors lielajās hidroelektrostacijās ir nesalīdzināmi ar lielāku ietekmi. Tas, ko viņas maksā jūsu paskaidrojumā minētajā... ir par krastu eroziju. Bet tas nav saistīts ar tiem izdevumiem, ar kuriem sākās šo staciju būve, kur kādreiz tas piederēja citiem resursiem. Ja to ievēd mazajām elektrostacijām, tad nav nekāda iemesla, lai palielinātu fiskālos ieņēmumus, apliktu arī lielās elektrostacijas. Vai tā ir resursu izmantošana? Domāju savā paskaidrojumā, manuprāt, ka nē. Jo resurss nav mainījis savu formu. Tā nav grants, tas nav ūdens, kas ir novadīts lauksaimniecībai, teiksim, laistīšanai, kur pilnīgi un būtiski mainās ietekme uz vidi. Būtiski tādā veidā, ka ar mēslojumu viss tas nokļūst Baltijas jūrā.

R. Vesere.

Tad tikai lauksaimniecībā par izmainīto...

J. Ozoliņš.

Ne tikai. Visur. Arī dzeramais ūdens. Tādēļ arī viņš tiek aplikts ar...

R. Vesere.

Sakiet, lūdzu... jā... ar nodokli tiek aplikta gan ūdens izmantošana ne tikai dzeramajam ūdenim, bet saimnieciskajai darbībai... respektīvi, ieguve... un arī notekūdeņu novadīšana vidē atkarībā no šī te piesārņojuma līmeņa. Vai ir iespējams pienācīgi attīrīt ūdeni, lai novadītu vidē un praktiski dabūtu tādu pat stāvokli atpakaļ, jo mēs zinām, ka ir ļoti dažādas kvalitātes ūdeņi mums.

J. Ozoliņš.

Jā... tāpēc viņš arī maksā... tādēļ viņš arī ir cenā un par to maksā...

R. Vesere.

Bet tas ūdens taču atgriežas vidē... Jeb neatgriežas?

J. Ozoliņš.

Viņš ir tādās prasībās, kādas jūsu ministrija ir uzlikusi. Kādas ir Vides ministrija izdomājusi normas, cik maksā piesārņojums... Nākošais ir — piesārņotājs maksā. Un mēs kā patērētāji, protams, par to samaksājam. Tas stimulē mūs lietot racionāli dzeramo ūdeni.

R. Vesere.

Un vēl pēdējais jautājums. Vai ir pamatoti salīdzināt, teiksim, resursus, kas ir pastāvīgi, kas nepārvietojas, kā grants, ko jūs jau pieminējāt un resursi, kas ir plūstošie, kas nestāv uz vietas, kā ūdens šinī gadījumā?

J. Ozoliņš.

Jā, tieši tādēļ. Ūdens upē ir atjaunojošais resurss un tādēļ viņš arī ir kategorijā enerģijas ražošanā... kā atjaunojamie resursi. Grants — neatgriežas vairāk.

R. Vesere.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai tiesnešiem būs jautājumi? Lūdzu, tiesnese Krūma.

K. Krūma.

Jā... Mans ir viens jautājums attiecībā uz jūsu atzinumu, tas tieši tagad nav man priekšā... Jūs tā kā norādījāt savā atzinumā, ka būtu jāņem vērā direktīva 2009/28, bet ir nekorekta atsauce uz 2000/60...

J. Ozoliņš.

Jā, viena ir par atjaunojamo resursu veicināšanu, par nacionālajām atbalsta shēmām, kas faktiski ir strīdus avots un iemesls visai šai lietai. Tātad mēģināsim kaut kādā nebūt veidā pazemināt iepirkuma cenas, ko mēs maksājam kā sabiedrība par atjaunojamo resursu izmantošanu elektrības ražošanai. Un šis ir tādas neveiksmīgas sagādīšanās iemesls. Lai samazinātu sabiedrības maksājumus par pārspīlēto maksājumu atjaunojamajai enerģijai, ir tikai viens veids — samazināt iepirkuma cenu, izmainīt iepirkuma režīmu, kas politiski ir ļoti grūti un nepatīkami... Nu, tad ķeras pie aplinkus pasākumiem. Tātad šeit ir ļoti liela politiska pieskaņa. Un tādēļ otra direktīva, ko jūs pieminējāt, tas ir, par baseina pārvaldību Eiropas Savienībā, kas ir ļoti aktuāla tām valstīm, kuru upju baseini ir vairākās valstīs... Mums varētu būt nedaudz ar Lietuvu par Ventu... Baltkrievija nav diemžēl mūsu īstais partneris šajā gadījumā, bet tomēr.

K. Krūma.

Bet šis tad ir kaut kādā veidā saistīts ar dabas resursu nodokli... šīs divas direktīvas? Vai tā ir Eiropas Savienības kompetence?

J. Ozoliņš.

Nu, tādēļ es arī atļāvos citēt, kā Eiropas Savienības Komisija un līdz ar to pēc Eiropas Padomes uzdevuma arī mūsu valsts valdības vadītāja ir devusi komisijai noformulēt, kas ir vides nodokļi... definīciju. Ar viņas bāzi par to, ka ir precīzi jānosaka šī bāze, kādu kaitējumu viņa nodara. Un piebilstot par procesu... nu... acīmredzot, nebija laika pamatīgi nopamatot šo bāzi un viņas ietekmi uz vidi. Budžeta pakete bija jāpieņem... nakts bija klāt.

A. Laviņš.

Vēl citi jautājumi? Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Ozoliņa kungs, man jums vairāki jautājumi.

Jūsu rakstveida viedoklī bija norādīts, ka nodokļu virzīšana budžeta paketē automātiski nozīmē, ka tam ir fiskāls mērķis. Mans jautājums būtu, vai no tā var taisīt secinājumus, ka tam ir tikai fiskāls mērķis jeb tam var būt gan fiskāls, gan arī citi mērķi?

J. Ozoliņš.

Taisnība. Varētu būt... bet tad ir jābūt noformulētam tā, lai nebūtu pārpratumu. Lai noņemtu tās... ko es teicu... tās šaubas, ka tam nav tikai fiskāls mērķis. Bija jābūt tad sekām, ko jūs arī nākošajā tiesā sadursieties... taisni ar to pašu.

G. Kusiņš.

Jūsu rakstveida viedoklī bija ļoti precīzs cipars, tas ir, 0,7 procenti... HES devums nacionālā patēriņa bilancē.

J. Ozoliņš.

Jā, es uz to varu pastāvēt, tāds viņš ir.

G. Kusiņš.

Iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja ļoti dažādi cipari. Sakiet, lūdzu, vai tad nacionālā patēriņa bilance un valsts energoapgāde ir dažādi kaut kādi kritēriji? Jo iepriekšējā sēdē runāja, ka valsts energoapgāde... un runāja pat par vairāk nekā 1 procents...

J. Ozoliņš.

Ja runājam par energoapgādi, tad mēs runājam par visiem resursiem. Ar to saprotam naftu, gāzi, koksnī un tā tālāk. Ja mēs runājam par šo konkrēto tēmu, kas ir elektrība, darbības veids šajos mazajos HES, tad mēs runājam par valsts elektrības bilanci. Mēs patērējam 7,3 miljardus kilovatstundas, kas jums varbūt neko neizsaka, elektroenerģijas savā nacionālajā... lai vispār funkcionētu mūsu energoapgāde. No tām lietderīgi mēs maksājam par 6,8 miljardiem. Un mazie HES dod savu ieguldījumu, par kuru tiek bieži minēts... nu, nav jau vērts, ka viņi vispār ir... Nu, es gribu teikt, ka katrs procents ir ārkārtīgi svarīgs. Gribu atgādināt, ka mēs pašlaik dzīvojam ārkārtīgas spriedzes apstākļos. Un Eiropas jaunā Savienība, kuras stratēģija pirms dažām stundām tika publicēta, tieši šim jautājumam pievērš ārkārtīgi lielu nozīmi. Viņa ir tieši par tēmu, kā attīstīt Eiropas Savienības teritorijā esošos enerģijas resursus. Atjaunojamos plus arī citus, kas ir mūsu jurisdikcijā. Šī nav vienkārša tāda situācija, kad mēs varam tā, kā pirms desmit gadiem... tā relaksēti ar to nodarboties. Bet acīmredzot ir sabiedrības un arī politiķu uzskatā ir pārspīlējums par iepirkuma cenām. Bet jāsaprot, ka tas ir apsolīts. Uzņēmēji savus plānus... ne jau valstij ir jāatbild par uzņēmējdarbību, bet valstij nevajadzētu ļaunprātīgi, nemākulīgi radīt speciālus riskus uzņēmējdarbībai, ja tā spēle nav to vērts. Un šinī gadījumā nodoklis nav to vērts.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, vai būtu pareizs apgalvojums, ka HES ar mazāku ūdens krituma augstumu ir mazāk efektīvs nekā HES ar augstāku ūdens kritumu?

J. Ozoliņš.

Jā... tā ir neapgāzama teorija, jo augstāks ūdens kritums, jo ar to pašu kubikmetru ūdens mēs varam saražot vairāk enerģijas. Trīs lielas elektrostacijas uz Daugavas ir ar dažādiem kritumiem. Pļaviņās viņš ir ar augstāku efektivitāti, Ķegumā zemāku. Ja jūs pielietosiet šādu formulu... pamēģināsi ievest lielajām elektrostacijām, tad jūs dzirdēsiet, kas būs par brēku.

G. Kusiņš.

Bet vai tad valstij tad būtu obligāti jāatbalsta pilnīgi visi mazie HES, ja arī viņiem būtu, piemēram, nevis 1,5 m kritums, bet... nu es nezinu, 70 centimetru kritums.

J. Ozoliņš.

Jā, protams. Ja reiz ir nacionālā atbalsta shēma pieņemta, ja atbalstošajā shēmā mēs esam uzņēmušies saistības, par kurām mums, starp citu, drīz būs jānorēķinās. Man ir ļoti lielas aizdomas, ka mēs iekļūsim soda naudu maksāšanā... ne tikai man vienam. Ja reiz ir šis režīms, uzņēmējdarbības režīms, izveidots, ir nosacījumi, ar kādiem dod atļaujas būvēt hidroelektrostacijas, nu tak nav neviens noziedznieks, tā tak nav nelegāla darbība... tā ir legāla darbība.

G. Kusiņš.

Vai šī legālā darbība var tomēr būt tāda, ka rodas zaudējumi? Vai nodoklim ir tomēr jābūt tikai tādām, ka nekad nav zaudējumu? Jeb nodoklim ir arī tāda regulējoša nozīme?

J. Ozoliņš.

Vēlreiz jāatzīmē, ka nodoklis jau ir tikai viens no izdevuma veidiem. Ja jūs viņu radāt 20. vai 26. decembra naktī, tad tas, protams, ir jauns, negaidīts risks, ko uzņēmējs var absorbēt savā uzņēmējdarbībā, varbūt arī nē. Un ja vērtējums, vai nodoklis ir par lielu ir tad, kad notikusi ir maksātnespēja, tā nav laba prakse.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Un tad papildinot to jautājumu, ko jums uzdeva Ministru kabineta pārstāve un ko es uzdevu arī visiem iepriekšējiem ekspertiem. Ir izskanējuši ļoti dažādi viedokļi par to, kas tad ir šis nodokļa objekts. Jūs teicāt, ka tas pat nav par ūdens kā resursa lietošanu. Līdz ar to man būtu jums jautājums. Jūs šo nodokli saskatāt patiešām kā ūdens kā resursa lietošanu, par to, ka ūdens ir mainījis savas īpašības vai trešā iespēja — mazo HES nodarītais kaitējums videi. Viens no tiem elementiem... visi trīs, varbūt vēl kāds jauns.

J. Ozoliņš.

Es tomēr tādā gadījumā teiktu, ka tad ir trīs nodokļi. Un katram no viņiem ir atšķirīga bāze. Tas ir kaitējums. Tad par kaitējumu. Ja tas ir kaitējums, tad tādā gadījumā kaitējums ir

atšķirīgs. Es negribētu teikt, ka visi HES ir vienādi. Es te jau izteicu aizdomas par to, ka kaitējums ir pareizi novērtēts.

Ja tas ir ar uzņēmējdarbību, kas izmanto dabas doto ūdens enerģiju. Jo no inženieru viedokļa ūdenim ir... krātuvei ir noteikta potenciālā enerģija tajā līmenī, kinētiskā... tātad viņš pāriet jaunā potenciālā stāvoklī 3 metrus zemāk... un turpina tāpat kā tas būtu noticis ar HES vai bez HES. Mazie HES ūdeni neuzkrāj. Viņi vispār strādā tikai tik tālu, cik ir ūdens upē. Par to jau arī bija runa. Viņi nevar nodrošināt izdomātu minimālo caurplūdi, ja ūdens upē ir gandrīz izbeidzies un tas ir arī viens no pozitīvajām iezīmēm, ka ūdens krātuves palīdz zivju resursiem atjaunoties dažos grūtos gadījumos. Bet atkal. Katrā upē apstākļi ir atšķirīgi. Tātad vai... ir tāds vārds „ieguvumu” un „zaudējumu” salīdzinājums, uz kā balstās jebkurš projekts. Un lielākā mērogā šis salīdzinājums ir manis pieminētās vadlīnijas: vai sabiedrība tātad ir ieguvusi no šī darbības veida vai zaudējusi. Un kas ir vairāk — zaudējumu vai ieguvumu? Veikt uzņēmējdarbību bez ietekmes uz vidi nav iespējams. Tikko tiek iedurta lāpsta zemē, parādās ietekme uz vidi. Nav dzirdēts pagaidām vēl tāds brīnums, ka bez ietekmes varētu veikt uzņēmējdarbību.

G. Kusiņš.

Jā. Un pēdējais jautājums.

Sakiet, lūdzu, jūsu viedoklis kāds būtu.. Vai ir iespējams kāds taisnīgāks risinājums? Šobrīd ir noteikta nodokļu likme un noteikta šī formula. Vai viss šis kopums — tātad nodokļu likme noteikta likumā, formula noteikta Ministru kabineta noteikumos — tas droši vien veido vienu noteiktu kopumu, vai, jūsuprāt, ir iespējams taisnīgāks risinājums. Un, ja iespējams, tad kāds?

J. Ozoliņš.

Nu, ja vispār nevaram... ja nu mēs esam nolēmuši kaut kādā veidā ietekmēt uzņēmējdarbību uz mazajām upēm un ar kādiem līdzekļiem... Tad, manuprāt, taisnīgākais būtu aplikt ražošanas produktu, jo... nu es te varētu teikt to, ko arī Siļķes kungs teica... mana pieredze ir darbā energosistēmā un stacijās, un tā ir mana izglītība... Lielajos HES jau ir taisni tāpat. Ūdens caurteci jau nemēra ar kādiem speciāliem mērītājiem. Viņu aprēķina aprēķinu ceļā pēc līknēm kā izplūstošais ūdens caur turbīnām. Šeit nav tāda ārkārtīgi precīza lieta. Ja jūs tā praksē paskatīsities, nu, pamēģiniet tad precīzi nomērīt ūdens caurteci Daugavā. Ir dažādas metodes, kurām mēģina pielīdzināt... Tā kā pati tā metode, nu, viņa jau ir tik neprecīza, ka, manuprāt, tādu nedrīkstētu lietot, ja ir darīšanas ar naudu... kaut kā... To granti mēs kubikmetrus varam nomērīt, bet šeit ir problēmas.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnese Krūma. Lūdzu!

K. Krūma.

Man būtu divi īsi jautājumi. Jūs tikko minējāt, ka mums varētu būt soda naudas Eiropas Savienības kontekstā...

J. Ozoliņš.

Bet tas uz lietu precīzi neattiecas. Tā bija mana piezīme par to, ka nacionālās atbalsta shēmas visu atjaunojamo enerģijas veidu ražošanai, kas, starp citu, nav valsts palīdzība pēc definīcijas, tā ir sabiedrības atbalsta shēma. Tie ir divi jēdzieni. Ir valsts palīdzība, kas ir aizliegta Eiropas Savienībā ar izņēmumiem... un ir sabiedrības atbalsts. Un shēma, kas ir iedarbināta atjaunojamās enerģija atjaunošanai, pamatojas uz Lisabonas līgumu, uz Eiropas konstitūciju. Viņa ir devusi nacionālajām valdībām... izpildīt savu apņemšanos, atkāpjoties no nosacījumiem par valsts atbalstu. Bet maksā sabiedrība, nemaksā valsts. No budžeta šeit neienāk neviena eiro centa, atskaitot ko valsts paņem caur resursu nodokli... Tā ir sabiedrības nauda, ko viņa paņem.

K. Krūma.

Vēl viens jautājums. Jūs minējāt par jaunu kaut kādu stratēģiju Eiropas Savienībā. Vai jūs varat precizēt, kas tā...?

J. Ozoliņš.

Jā. Latvijas prezidentūras viena no prioritātēm ir Enerģētikas savienības veidošanas uzsākšana un šodien ir atkal pēc dalībvalstu galvu lūguma Eiropas Komisija ir publicējusi komunikāciju dokumentu par Enerģētikas savienības veidošanu. Piecpadsmit ļoti svarīgi punkti un viens no viņiem ir par atjaunojamās enerģijas integrēšanu tirgos, kas ir diezgan sarežģīts jēdziens... tur ir ļoti daudz tehniski... Bet ģeopolitisks dokuments. Un mazie HES, kaut arī mazi, kā es rakstīju savā skaitlī, bet viņiem ir sava loma, viņiem, protams, ir arī ietekme uz mūsu maksājumiem, kas arī, protams, samērā grūti pamanāma visā tajā maksājumu spektrā.

A. Laviņš.

Tiesnesis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Turpinot par tiem maksājumiem. Jūs savā atzinumā esat minējis sekojošo, ka “dabas resursu nodokļa piemērošana mazajiem HES, līdzīgi kā subsidētās elektroenerģijas nodokļa piemērošana, ir radījusi situāciju, ka faktiski Latvijas elektrības patērētāji šā nodokļa maksājumu caur uzcenojumiem to saņems savos elektrības rēķinos”.

J. Ozoliņš.

Jā, mēs turpinām maksāt.

U. Ķinis.

Paskaidrojiet varbūt drusciņ.

J. Ozoliņš.

Iepirkums notiek pēc fiksētām cenām visu gadu... elektrostacija saņem katru mēnesi tik, cik viņa ir saražojusi. Ar nodokli viņa tiek aplikta, bet mūsu rēķinā... šeit valsts un sabiedrības funkcijas ir atšķirīgas. Mēs tikai maksājam.

U. Ķinis.

Nu bet tādā gadījumā...

J. Ozoliņš.

Un valsts rīkojas ar nodokļiem... Ko viņa tālāk izdara ar nodokļiem... vai viņa spētu kaut kā kompensēt, tas pagaidām nav īsti redzams.

A. Laviņš.

Labi. Ozoliņa kungs, paldies jums par sniegto viedokli. Lūdzu, apsēdieties.

Tātad pieaicinātās personas esam uz klausījuši.

Pirms izlemjam jautājumu par to, vai varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības, vaicāšu tiesnešiem, vai ir jautājumi lietas dalībniekiem? Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man būtu viens jautājums pieteikuma iesniedzējiem... acīmredzot Vaita kungam . Sakiet, lūdzu, vai varētu identificēt kādus mazāk ierobežojošus līdzekļus, kas ļautu šo leģitīmo mērķi sasniegt tikpat efektīvi? Šobrīd ir nodoklis, acīmredzot jūs uzskatāt, ka tas ir ierobežojums... Vai tas cits varētu būt cita formula, cita likme vai cits apliekamais objekts? Kādi, jūsuprāt, varētu būt šie saudzējošākie līdzekļi?

J. Vaitis.

Vispirms jau būtu jāskatās par to mērķi, jo mērķis tāpat būtu novērst šo kaitējumu. Un līdz ar to būtu jāsaprot, kas tad ir šis kaitējums, kas tiek definēts, uz kuru tiek vērsti šis likums. No likuma to īsti nevar saprast. Kā jau es teicu, attiecībā uz zivju resursiem un ar to visu saistīto, tas ir, gan barības bāze, gan dzīves vieta un tamlīdzīgi... ir atsevišķi kompensācijas mehānismi. Tad ir jārunā par to, kas tad ir jākompensē caur šo nodokli. Tad, kad saprastu, kas tad ir tas, ko valsts vēlas, lai kompensētu, tad varētu to arī izvirzīt kādas prasības attiecībā uz šo kompensāciju. Ja mēs runājam par kaut kādu biotopu izpostīšanu, Ja mēs paskatāmies kaut vai NATURA 2000 direktīvas tvērumā, tad NATURA 2000 teritorijās ir pieļaujams, ka uzņēmējdarbības nolūkos tiek iznīcināta NATURA 2000 teritorija, kompensējot šo mehānismu ar NATURA 2000 teritoriju izveidošanu citā vietā. Tas ir šis kompensējošais mehānisms, nevis nauda. Pēc tās Eiropas direktīvas par NATURE 2000 teritorijām tas ir šis kompensējošais mehānisms, nevis valsts iekasē naudu par teritoriju iznīcināšanu.

Līdzīgi ir šeit. Ja tiek konstatēts, ka applūdinot tiek iznīcināts kaut kāds biotops vai būtiski tiek ietekmētas kādas šīs teritorijas, tad ir šie pasākumi, kas būtu jāveic HES. Vai tie būtu jāveic caur nodokli, vai tas būtu jādara pašiem HES... Nu, tas tad jau būtu tas izsvēršanas jautājums. Bet jāsaprot tas kaitējums, ko taisās ar to novērst. Ja mēs skatāmies tāpat šīs direktīvas... tāpat, uz kurām atsaucās 2000/60 izpratnē, tad es debatēs atsaukšos uz vienu Eiropas Savienības tiesas spriedumu, tad tur būtiski tiek uzsvērts, ka ir jābūt izrēķinātai cenai par šo resursu... par to atgriešanu. Tāpat ir jābūt cenai, kas tad tiek izdarīts šim resursam un no tās cenas tad ir šis nodoklis. Šobrīd šis nodoklis ir... nu, viņš vienkārši ir pieņemts, pieņemot, ka tas ir līdzīgi, kā jūs patērējat dzeramo ūdeni, tā jūs patērējat šo ūdeni. Līdz ar to tur ir vairāki mehānismi. Vispirms ir jāsaprot, ko tad grib ar šo te kompensēt.

G. Kusiņš.

Pieaicinātās personas... gan Ketnera kungs, gan Juruša kungs apstiprināja, ka tas varētu būt nodoklis par visiem trim komponentiem. Gan par ūdens kā resursu lietošanu, gan

par to, ka ūdens ir mainījies, gan par nodarīto kaitējumu videi. Es saprotu, ka par kaitējumu videi tur varētu kaut ko samērīt, bet saki, lūdzu, kā tad jūs uzskatāt, ka jābūt kaut kādam izmērījumam ūdens kā resursa lietošana?

J. Vaits.

Nu, ja mēs tāpat skatāmies uz šo direktīvu 2000/60... 9. pantu, uz ko atsaucās arī paskaidrojumos, tad 9. panta kritērijos ir norādīts, ka saskaņā ar 3. pielikumu ir jāveic ekonomiskie aprēķini par šādu te ūdens baseinu izmantošanu. Tātad jābūt ekonomiskiem aprēķiniem, kāpēc tiek noteikta vispār kāda likme par šo te ūdeni. Tas, ja mēs runājam par ūdens kā resursa izmantošanu. Un tā likme balstās tāpat uz šo te resursu sabojāšanu... teiksim tā... sabojāšanu un atgriešanu atpakaļ vidē. Tas nav par resursu kā tāda izmantošanu, vai, kā Ketnera kungs minēja, ka tas ir rentes nodoklis. Konkrētajā gadījumā tas nav rentes nodoklis, tas ir vides nodoklis.

G. Kusiņš.

Jūs nepiekrītat eksperta viedoklim, ka tas varētu būt nodoklis par ūdeni kā resursa lietošanu?

J. Vaits.

Viņš nebūs dabas resursu nodoklis... Tas varētu būt cita veida nodoklis, bet vai viņš būs dabas resursu nodoklis? Jo tas... Gan, manuprāt, gan anotācijā, gan arī visos paskaidrojumos atsauce pamatā bija uz šo te direktīvu 2000/60.

G. Kusiņš.

Bet dabas resursu nodokļa mērķis ir veicināt dabas resursu ekonomiski efektīvu izmantošanu.

J. Vaits.

Jā.

G. Kusiņš.

Jūsaprāt, ūdens resursu izmantošana nesaiet kopā ar dabas resursu nodokli?

J. Vaits.

Saiet, bet, manuprāt, viņa jāskata kopā ar šo direktīvu. Direktīvu un Ūdens apsaimniekošanas likumu, kurā ir paredzēts tieši, kā aprēķina dabas resursu nodokli par ūdens izmantošanu hidroelektrostacijās. Tur ir četri kritēriji. Es tagad uzreiz no galvas jums nenosaukšu, es debatēs nosaukšu, bet tur ir ekonomiskie aprēķini kā pirmais no šiem kritērijiem un tas ir arī šajā direktīvā. Ja mēs skatāmies, teiksim, Eiropas tiesas praksi. Tad Eiropas Komisija iesūdzēja Vāciju tiesā par to, ka attiecībā uz hidrostacijām nav ieviesta tāad šī te direktīva. Un Eiropas tiesas spriedums bija, ka valstīm pašām ir tiesības izvēlēties un novērtēt katru konkrēto gadījumu un no direktīvas neizriet, ka obligāti tāad uzkrāšanai hidroelektrostacijās būtu jāievieš kaut kādi šie te maksājumi... šī te maksa par ūdeni. Tas ir konkrētā spriedumā, uz kuru es atsaukšos tad debatēs. Un tur pievienojās vismaz vēl sešas valstis Vācijas viedoklim par to, ka aplikšana šajās uzkrāšanās neietilpt šajā te direktīvā. Un ja mēs paskatīsimies ģenerālvokātu secinājumus... tad advokātu secinājumos bija arī norādīts, ka šī direktīva attiecībā uz uzkrāšanu hidroelektrostacijā vairāk būtu attiecināma uz teritorijām, kur ir maz ūdens. Pretējā gadījumā, ja viņu piemēro teritorijās, kurās ir daudz ūdens, tas novestu pie šīs atjaunojamās enerģijas ierobežošanas un viņas ražošanas ierobežošanas.

G. Kusiņš.

Labi. Un tad vēl viens jautājums. Sakiet, lūdzu, es uzdevu to jautājumu arī citām pieaicinātām personām... uzdošu arī jums, lai arī jūs varētu sniegt savu viedokli. Vai pamatots būtu apgalvojums, ka HES ar mazāku ūdens kritumu augstumu ir mazāk efektīva un tāpēc tā maksā lielāku nodokli? Šobrīd tā formula ir veidota tā, ka HES ar mazāku kritumu maksā lielāku nodokli nekā HES ar lielāku kritumu.

J. Vaits.

Tāad tur... uz ko mēs skatāmies. Ja mēs skatāmies uz caurplūdušā ūdens daudzumu, tad, protams, no viena kubikmetra ūdens ar mazāku kritumu saražo mazāk.

G. Kusiņš.

Bet vai valsts būtu ieinteresēta, lai ar vienu kubikmetru saražotu pēc iespējas vairāk? Vai valsts varētu būt ieinteresēta?

J. Vaits.

Varētu būt ieinteresēta. Bet tad būtu jābūt arī iespējai to izdarīt. Nu, kā mēs esam pieteikumā norādījuši, tad būtu iespēja, pieņemsim, paaugstināt uzpludinājuma līmeni... Ja valsts ir ieinteresēta, iespējams, ka īpašnieki būtu gatavi pusotra metra vietā uzcelt 6 vai 15 metrus augstus uzpludinājumus un saražotu no tā paša ūdens daudzuma krietni, krietni vairāk. Bet nav jau tādu iespēju. Līdz ar to valstij sakot, ka viņa ir ieinteresēta tajā, viņai ir jāatver arī otrs... Viņai ir jāatver tās otras durvis un jāpasaka, ka jā, mēs atceļam MK noteikumus, kas aizliedz paaugstināt un jūs varat paaugstināt. Un tad ir atvērtas šīs otras durvis. Ja mēs pieņemam, ka valsts saka, ka nē, mums 1,5 metri neder, tad paver tās otras durvis un saka, ka jā, bet jūs varat uzbūvēt augstāk. Šobrīd jau to otru durvju nav.

Un es varu piekrist Ozoliņa kungam, ka katrā šī te ražošanā pienes kaut kādu elektrības daudzumu. Kā Heniņa kunga saražotais... viņš izmanto gan šo enerģiju miltu malšanai, gan nodod elektrību tīklā. Heniņa kungs varētu izdomāt, ka nu nevajag elektrību, es malšu tikai miltus un pārceļt šo pievedsiksnu tikai uz miltu malšanu. Un tad par to nav nodoklis.

Nu, ūdens jau nemainās... viņš tāpat caur turbīnu ies, griezīsies, tieši tādā pašā veidā izmainīsies. Kaitējums būs tieši tāds pats.

Vai tie, kas aizslēgs... teiksim, jūnijā... pārtrauks ražot elektrību tāpēc, ka viņiem beidzas obligātais iepirkums un līdz gada beigām neražos tāpēc, ka dabas resursu slogs ir par lielu, es nevaru uzturēt to HES, pārdodot brīvajā tirgū. Vai tas būtu tas ieguvums, kas pretī tiks iegūts? Nu... es nezinu, tā zaļā enerģija ir tas sabiedrības ieguvums, ko arī valsts ir it kā deklarējusi, ka to vajadzētu atbalstīt.

G. Kusiņš.

Pats pēdējais... man nepalika pilnīgi skaidrs... vai jūs varētu precizēt. Tieši kuram 105. panta teikumam jūsuprāt neatbilst apstrīdētās normas. Jūs teicāt, bet tā ļoti vispārīgi. Tieši kuram 105. panta teikumam... vienam vai vairākiem...

J. Vaits.

Manuprāt... es varbūt vēl apskatīšos... Pirmajā un trešajā teikumā noteiktās tiesības.

G. Kusiņš.

Pirmais un trešais?

J. Vaitis.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies.

Viss. Nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties.

Tā... vaicāšu lietas dalībniekiem. Vai varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības?

Vēl ir jautājumi? Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Man vēl jautājums Saeimas pārstāvim. Šeit izskanēja, par ko tad īsti tas nodoklis ir. Jūs arī savā uzstāšanās un arī atbildes rakstā esat norādījuši dažādus... Tad par ko tad īsti ir likumdevējs vēlējies nodokli noteikt? Par ūdeni kā resursu lietošanu, vai to, ka ūdens mainījis savas īpašības, vai to, ka ir nodarīts kaitējums videi?

M. Brencis.

Jā, es jau biju gatavojies arī debatēm un tur arī gribēju uz šo jautājumu atbildēt.

Es pieņemu, ka tas var radīt tādu nesaprašanos, jo mēs savā atbildes rakstā un arī pirms nedēļas savā runā norādījām, ka runa ir par ūdens resursu lietošanu. Savukārt leģitīmo mērķi mēs pamatojām ar 115. pantu, kur ir princips „piesārņotājs maksā par videi nodarīto kaitējumu”. Un pie pamatojuma, kāpēc ūdens resursu lietošana kā objekts ir jāapliek ar nodokli, mēs minējām šī ūdens fizikālo īpašību izmantošanu. Tātad atbilde ir tāda.... mēs runājam šajā gadījumā par ūdens resursu lietošanu un mēs pamatojam leģitīmo mērķi ar videi nodarīto kaitējumu. Nu tā...

G. Kusiņš.

Paldies. Tad nav vairāk jautājumu.

Vēl pēdējais jautājums arī Kabineta pārstāvei. Arī pieteikuma iesniedzēji norādīja, ka tā formula nosaka pēc caurplūdušā ūdens daudzuma. Tā te ir rēķināts. Sakiet, lūdzu, tas ir aptuvens pieņēmums... kāpēc nevarētu pēc šī faktiskā caurplūduma... Tas šķietami būtu taisnīgāk.

R. Vesere.

Tas nozīmē, ka mēs papildus uzliekam slogu, ka ir jāveic šī te uzmērīšana. Tātad ir jāuzstāda mērītāji, skaitītāji, un arī žurnālos visa šī uzskaitē ir jāveic, ko līdz šim HES, kā viņi arī paši savā atzinumā par noteikumiem norādīja, neveic un nesaskata nepieciešamību.

G. Kusiņš.

Un pagājušajā tiesas sēdē norādīja, ka kaitējums videi ir jau tad, kad... pirms tiek noteikts izsniegt HES atļauju darboties. Vai tā ir un kādā procedūrā tas, jūsuprāt, notiek? Tas kaitējums videi tiek noteikts pēc tam, kad HES jau darbojas vai tas kaitējums videi var tikt nodarīts arī pirms HES sāk darboties?

R. Vesere.

Kaitējums videi vai ietekme uz vidi ir jāvērtē principā pirms jebkuras darbības uzsākšanas... jebkuras saimnieciskās... ne tikai HES, bet arī visu citu... Un ja jautājums ir par to, vai šī darbība ir uzsākta un šis novērtējums ir veikts... Lielai daļai mazo HES šādu novērtējumu nav bijis veikts.

G. Kusiņš.

Nav bijis veikts šāds novērtējums. Paldies. Nav vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vaicāšu lietas dalībniekiem... Jūsuprāt, varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības? Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem?

J. Vaits.

Vai var uzdot pretējai pusei vienu jautājumu vēl? Es iepriekš nesadzirdēju atbildi uz viņu... tāpēc gribēju... principā varam, bet viens jautājums palika.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Vaits.

Nezinu, vai atbildēs Saeima, vai Ministru kabinets. 2 megavati. Ministru kabinets. No kurienes? Līdz 2 megavatiem nodokļu maksātāji... pēc šī kritērija. No kurienes šis kritērijs?

R. Vesere.

Tātad šis kritērijs ir saistīts ar to, kas jau iepriekš tika teikts un ko mēs arī esam pauduši, ka HES pārējie, kas ir virs šiem 2 megavatiem, maksā šīs citas naudas, kas saucās „krastu stiprināšanas naudas”.

J. Vaits.

Tātad, ja es pareizi saprotu, ja kāds šobrīd, kam ir zem 2 megavatiem, palielina uzstādīto jaudu uz 2,05, viņš nemaksā.

R. Vesere.

Tad uz viņu attieksies jau citas prasības.

J. Vaits.

Paldies.

A. Laviņš.

No Saeimas un Ministru kabineta puses... Vai būs jautājumi vēl papildus?

J. Vaits.

Nē. Paldies.

A. Laviņš.

Nav.

Heniņa kungs, jūs pārstāvat veselu virkni pieteikuma iesniedzēju. Varam pabeigt?

O. Henriņš.

Jā. Bet vēl būs iespēja izteikties?

A. Laviņš.

Jā, protams.

Saeimas pārstāvim? Varam pabeigt lietas izskatīšanu?

Ministru kabineta pārstāvei?

Tad lietas izskatīšana pēc būtības tiek pabeigta.

Tālāk mums pēc procesa ir tiesu debašu stadija un replikas. Dosim iespēju sagatavoties debatēm, tāpēc tiek izsludināts pārtraukums stundu 15. Turpināsim tiesas sēdi pulksten 13.30.

Tātad — pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu.

Uzsākam tiesas debates.

Pieteikuma iesniedzējiem vaicāšu, cik ilgs laiks jums būtu nepieciešams, lai teiktu savu runu tiesas debatēs?

J. Vaits.

Nu, mēs tā kā vienojāmies, ka es teikšu pirmais, tas, manuprāt, būtu 10–15 minūtes un pārējie mazliet piebildīs.

A. Laviņš.

20 minūtes būs...

J. Vaits.

Visiem trim kopā..

O. Henriņš.

25 minūtes.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvim? Cik jums vajadzētu?

M. Brencis.

Nu... neatkārtojot argumentus, kas jau ir dzirdēti, es domāju, ka man ar 20 minūtēm pietiks. 15–20 minūtes.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvei?

R. Vesere.

Paldies, tieši tāpat.

A. Laviņš.

Tā... labi. Tātad tiek piešķirts laiks līdz 30 minūtēm. Visiem. Protams, nav jāizlieto par katru cenu visas 30 minūtes... izmantojiet laiku lietderīgi un centieties neatkārtot tos argumentus, kas jau ir izskanējuši.

Labi. Tātad pirmajam vārds tiek dots pieteicēju pārstāvim, zvērinātam advokātam Jānim Vaitam.

J. Vaitis.

Cienījamā tiesa! Mēģināšu būt īss.

Tātad vēlreiz tomēr sāksu ar konkrētā apstrīdētā likuma un Ministru kabineta noteikumu leģitīmo mērķi.

Kā jau mēs norādījām pieteikumā un arī paskaidrojumos sēdē, tad mērķis... ja mēs skatāmies uz to, kā to ir deklarējis likumdevējs, ir acīmredzami, ka leģitīms ir vides aizsardzība, tiesības dzīvot tīrā vidē, kas ir arī Satversmē garantētās sabiedrības tiesības un šis leģitīmais mērķis it kā ir skaidrs un mēs tā kā nevarētu apšaubīt.

Taču es gribētu... protams, tas varbūt nav īpaši korekts salīdzinājums, bet es tomēr viņu izmantošu. Krievija, atzīstot Krimas Republikas neatkarību, balstījās uz leģitīmu mērķi, proti, tautu pašnoteikšanās. Mērķis... nu, pašnoteikšanās, tautu tiesības ir zināmā mērā leģitīms. Sabiedrība to apšaubā, jo šis mērķis varbūt neatbilst to patieso gribu.

Tas pats ir par savu pilsoņu aizsardzību. Mērķis ir leģitīms. Jautājums — vai tā patiešām ir patiesā likumdevēja griba un tas, kas ir pateikts vārdos, ir tiešām tas mērķis, ko likumdevējs ir vēlējies īstenot.

Līdz ar to mēs tomēr lūdzam Satversmes tiesu apsvērt tātad šo te patieso mērķi, nevis mērķi, kas tiek deklarēti kā normas mērķis.

Tad, runājot par pamatojumu. Viens no šiem pamatojumiem ir tātad Eiropas Savienības direktīva 2000/60. Šajā lietā ir salīdzinoši svaigs spriedums, tas ir 2014. gada spriedums... saistībā ar šo direktīvu ir spriedums, lieta ir C-525/12, bet tā lieta ir izskatīta 2014. gadā. Minētajā lietā Vācija, kura bija pamatatbildētāja, kuras pusē iesaistījās Dānija, Ungārija, Austrālija... Austrijas Republika, Somija, Zviedrija, Lielbritānija... Visas minētās valstis uzskatīja, ka uzkrāšana hidroenerģijas ražošanai nav šīs direktīvas tvērumā vispār. Konkrētajā lietā tika interpretēta šī direktīva un atzīts, ka iespējams, ka ir... ka šajā tvērumā varētu ietilpt arī tātad uzkrāšana elektroenerģijas vajadzībām, taču šajā spriedumā 58. punktā

tika norādīts, ka normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās prasa piemērot tād šo izmaksu atgūšanu, kā to apgalvo komisija, bet tajā pašā laikā katrā valstī ir jālemj pašiem, vadoties no šajā direktīvā noteiktajiem kritērijiem. Ģenerāladvokāta atzinumā šajā lietā tika norādīts, ka nav piemērojama tīri kvantitatīva pieeja, proti, pieeja tāda, ka ja tiek noteikta uzkrāšana, tad obligāti ir piemērojams šis kompensācijas princips, norādot tieši to, ka tā nav attiecināma uz valstīm, kur ir ievērojami ūdens resursi attiecībā uz tādu izmantošanu kā enerģijas ražošana un aizsardzība pret plūdiem. Ka tas nav... direktīva nav tieši piemērojama tādā veidā, ka varētu saprast, ka valstīm ir pienākums to darīt. Līdz ar to atbildētāja atsaukšanās uz to, ka Eiropas Komisija ir pieprasījusi vai vērsusi uzmanību par nepareizu direktīvas ieviešanu, nu... manuprāt, nav pamatota, uz ko norāda šis Eiropas Tiesas spriedums.

Šajā lietā pie tam ir norādīts, ka šī lieta ir kā paraugprāva attiecībā uz direktīvas interpretāciju un atkarībā no tiesas sprieduma tad arī Eiropas Komisija rīkosies tālāk.

Šī direktīva zināmā mērā ir pārņemta Ūdens apsaimniekošanas likumā. Savukārt ar šo Ūdens apsaimniekošanas likumu pats likumdevējs ir tomēr ierobežojis savas šīs nodokļa noteikšanas tiesības. Šīs brīvās tiesības jebkādu noteikt nodokli. Jo konkrēti šajā likumā 17. panta otrajā daļā ir norādīts, ka dabas resursu nodokli par ūdens resursu ieguvi, ūdens piesārņošanu un ūdens resursu lietošanu elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijās nosaka pēc četriem dažādiem vērtēšanas kritērijiem. Īsumā tie kritēriji ir: pirmais — atmaksāšanās, proti, izmaksas ir tādas, ar kurām var atmaksāt šo ūdens izmantošanu, resursu izmantošanu, un var atmaksāt šo nodarīto kaitējumu. Viens no principiem, kur varētu pieņemt, ka ir ievērots atbildētājs, ir tas, ka princips „piesārņotājs maksā”, bet tas, protams, ir vienkārši. Piesārņotājs ir HES, tād viņš maksā.

Nākošais princips — resursu racionāla lietošana, uz ko mēs norādām, ka ar konkrēto normu to īsti nevar īstenot.

Un cita starpā ceturtais ir gan ģeogrāfiskās, gan ģeoloģiskās, gan sociālās, ekoloģiskās un ekonomiskās sekas no šādas nodokļa likmes noteikšanas. Ja mēs paskatīsimies uz likuma normu, kas ir apstrīdēta, nekā no tā tur nav. Mēs nevaram konstatēt, ka jebko no šiem te kritērijiem, ko dabas resursu nodokļa noteikšanai ir noteicis pats likumdevējs, Saeima pati sev ir pateikusi, ka viņa šādā veidā noteiks likumu, viņi tur nav vērtējuši. Tas nav ielikts šajā te normā.

Šie principi principā no direktīvas... direktīvai ir trešais pielikums, kurā ir norādīts, kādā veidā ir aprēķināmi tād šie te ūdens resursu pakalpojumi.

Tad runājot par to, ko tad izdarījis likumdevējs, apsverot likmi. Vienīgais arguments, kas par likmi atskanēja, bija tāds, ka mēs viņu salīdzinājām ar ūdens iegūšanu dzeramā ūdens

vajadzībām, tur likme ir par kubikmetru, šeit par simts kubikmetriem. Tur var piekrist... Nu, acīmredzot... abos gadījumos ir ūdens, abos gadījumos to var sarēķināt kubikmetros.

Bet tad paskatāmies tād... nu, mums visiem ir skaidrs, ka tā izmantošana HES no dzeramā ūdens iegūšanas ir atšķirīga ar sekām, kas tam ūdenim tiek nodarīts. Kaut vai ar to, ka vienā gadījumā viņš aiztek tālāk, otrā gadījumā viņš tiek izņemts no vides un kaut kad pārveidotā... zināmā pārveidotā veidā atgriežas vidē. It kā būtu skaidrs, ka tād šajā te ūdens iegūšanas gadījumā tas kaitējums, kas tiek nodarīts šim resursam, ūdenim, vajadzētu būt lielākam. Būtu jāsoda tas piesārņotājs vairāk. Tātad likme, ja mēs paskatāmies, ir pavisam vienkārša. „Rīgas Ūdens” tarifs pārdošanai ir 0,76 centi par kubikmetru, nodoklis no tā ir 1,1, procenti. „Jelgavas Ūdens” — 0,74 centi par kubikmetru, nodoklis — 1,2 procenti. Tā ir publiski pieejama informācija, kuru kurš katrs var apskatīties šo piegādātāju mājaslapās. Viņu tarifi ir apstiprināti, līdz ar to jums ir redzams, cik tad sastāda nodoklis tam, kas patērē un pēc tam kaut kad viņu novada vidē.

Paskatāmies, kas notiek ar mazajiem HES. Kā es minēju uzstājoties, tad ir konkrēts piemērs — zemnieku saimniecība „Zariņi”, kurai tika atņemts obligātais iepirkums. Līdz ar to pirmajā ceturksnī 2014. gadā, kad viņiem bija obligātais iepirkums, nodoklis par caurplūdušo ūdeni pret visu šo te cenu ar obligāto iepirkumu, proti, ar visu subsīdiju, sastādīja 4,5 procenti, savukārt otrajā, trešajā un ceturtajā ceturksnī sastādīja 19 procentus pret to, kas nodots tirgū. Nu, vai mēs varam uzskatīt, ka likumdevējs tiešām ir apsvēris, ka tas kaitējums, kas tiek nodarīts ūdenim, vienā gadījumā un otrā gadījumā tiešām ir tik būtiski atšķirīgs, ka HES nodara divdesmit reizes vairāk? Ka tas, kā viņš izmanto resursus, ir daudz kaitīgāk nekā to dara ūdens saimniecības, paņemot to ūdeni dzeršanai, kanalizācijai, ražošanai un tamlīdzīgi.

Par mehānismiem, kā samazināt dabas resursu nodokli jau runāja vairāki eksperti, tāpēc es to neatkārtošos un norādīšu, ka faktiski tie mehānismi lielā mērā ir ļoti ierobežoti, sevišķi arī tiem, kuri ir izdarījuši vislabāko — uzstādījuši visefektīvākās tād iekārtas un viņiem faktiski vairs nav iespējams jebkādā veidā uzlabot šo te izmantošanu.

Kas attiecas uz kompensējošiem mehānismiem. Vai varētu būt alternatīvas? Kā jau es minēju, šīs alternatīvas... mums vispirms būtu jānoskaidro, kas ir tas kaitējums, kuru tad taisās novērst ar šo nodokli. Tad būtu jāskatās, vai tiešām to var novērst tikai ar nodokli, vai to var novērst ar alternatīviem pasākumiem.

Pasaules Dabas fonds norādīja kā uz vienu no riskiem — upju un ezeru aizaugšana. Jā, tāda problēma pastāv Baltijas jūras reģionā. Taču tam ir mehānisms. Pasaules Dabas fonds vai Makšķernieku biedrība ļoti bieži iesniedz projektus, kuros viņi lūdz finansējumu, lai izpļautu ūdenszāles, lai tīrītu, lai nepieļautu šo aizaugšanu. Lūdzu! Pasakiet, vai nu jūs pļaujāt šīs

zāles, vai maksājat nodokli. Tas būtu varbūt saprotams. Te tiek izsvērts, ka jūs varat izdarīt vienu vai otru. Šajā gadījumā... nu, es neredzu šādu izsvērumu.

Kas attiecas uz apgalvojumiem par to milzīgo kaitējumu videi, ko nodara hidroelektrostacijas un ka tas nav, lūk, tikai šie zivju resursi. Tad es gribu norādīt, ka nav īsti korekti apgalvot, ka nevienam no HES nav veikts novērtējums. Jebkuram HES, lai viņš tiktu būvēts, ir jāsaņem vides aizsardzības noteikumi, kas ir tehniskie noteikumi un kurus izsniedz Vides aizsardzības ministrijas pakļautībā esošais Valsts vides dienests. Šajos noteikumos tiek izvirzītas prasības, kādas ir jāievēro, lai HES tātad aizsargātu vidi un nenodarītu postījumu videi. Jautājums tur ir izvirzīts pareizs vai nepareizs? Nu, grūti pateikt. Tas nav jautājums uz HES, tas nav risināms ar nodokli.

Kas attiecas uz novērtējumu. Šādus tehniskos noteikumus var izsniegt tikai tad, ja nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums. Un tas, kas izlemj to, vai ir šī būtiskā ietekme un vai ir nepieciešams šis vērtējums, ir Vides pārvalde. Ja ir nepieciešams novērtējums, viņa saka: mēs jums tehniskos noteikumus nesniegsim, kamēr jūs nenovērtēsiet savu ietekmi. Tad, kad ir novērtēta ietekme, zināmas ietekmes, mēs jums izsniegsim tehniskos noteikumus. Ja nav šāda novērtējuma, tad mēs varam teikt, ka valsts ir uzskatījusi, ka ietekmes nav tādas tik būtiskas, lai tās īpaši vērtētu un izvirzītu šīs vides aizsardzības prasības, caur kurām tad arī tiek īstenota tātad šī iespējamā kaitējuma maksimālā samazināšana un novēršana.

Bez tam, šādas te vides aizsardzības prasības izvirza vēl vairāki normatīvie akti un arī īpaši noteikumi, kas tiek izdoti attiecībā uz HES. Tā ir ūdens resursu lietošanas atļauja, kurā ir noteikts: augstums, cik var svārstīt, kādos režīmos, kāda ir caurplūde un tamlīdzīgi. Šeit ir noteikts viss, kas ir vajadzīgs videi. Tāpat ir ūdenskrātuves ekspluatācijas noteikumi. Ja vajag noteikumus... ka vides nolūkā ir jāpļauj zāles, tad nosakiet to šajos noteikumos un lai pļauj HES īpašnieki. Ar nodokli jau jūs neizspļausiet šīs zāles.

Tas pats ir arī hidrobūvju ekspluatācijas noteikumi, kas arī nosaka šīs prasības attiecībā uz šiem te zivju režģiem un tamlīdzīgi. Šīs prasības ir izvirzītas HES. Tas pētījums, uz ko balstās atbildētājs un uz ko atsaucās arī Makšķernieku asociācija un Pasaules Dabas fonds, ir pētījums, kas konstatē, ka tiek pārkāpti noteikumi. Bet vai noteikumu pārkāpšana nozīmē, ka ir jāmaksā nodoklis? Ir pētījums, kas konstatē, ka tiek pārkāpti noteikumi, bet vai noteikumu pārkāpšana nozīmē, ka ir jāmaksā nodoklis? Makšķerniekus ņer vismaz desmit vides inspektori. Viņiem ir pilns ar nelikumīgiem tīkliem, kas izņemti par pārkāpumiem. Vai tāpēc makšķerniekiem būtu jāmaksā dabas resursu nodoklis, ka kāds pārkāpj noteikumus? Manuprāt, ka nē. Lielākā daļa droši vien nepārkāpj.

Tad attiecībā par šiem te diviem megavatiem. Es tā arī nedzirdēju šo te kritēriju, pēc kura tika izvēlēts sliekšnis 2 megavati. Vienīgais kritērijs, ko es varu apjaust, ir tas, ka,

iespējams, tika secināts, ka virs 2 megavatiem vairs nav nevienas privātas stacijas un virs šiem 2 megavatiem šobrīd ir tikai Latvenergo. Līdz ar to Latvenergo neapliksim, apliksime tikai privātos. Jo kritērijs, ka būtu izvēlēts, ka tur ir pārmērīgs atbalsts... un tāpēc šos apliksime ar nodokli, nedarbojas, tāpēc ka atbalsts ir līdz 5 megavatiem. Tur nav 2 megavati. 5 megavati ir tas, līdz kuram darbojas šis te valsts subsidētais atbalsts.

Tāpēc es arī teicu, ka viens HES uzstāda... uzstādītās jaudas ir 2,1 megavats un izrādās, ka tādā gadījumā viņam nav nekādas ietekmes. Viņam nav jāmaksā dabas resursu nodoklis. Un tie MK noteikumi, uz kuriem atsaucās anotācijā, arī uz viņu nedarbojas, jo tie ir tikai vienīgi Latvenergo.

Visbeidzot par pieņemšanas kārtību. Es joprojām uzskatu, ka Saeimas kārtības ruļļa 87.1. punkts neparedz to, ka šajā kārtībā varētu izskatīt nodokļu likumu. Jo, ja mēs paskatīsimies Saeimas... nē, Satversmes 66. pantā, ko apstiprina katru gadu — budžeta ieņēmumus un izdevumus... Tas ir šis Budžeta likums. Un izmaiņas ir ieņēmumu un izdevumu izmaiņas — tās tad arī attiecīgi tiek sniegtas. Nodokļa likums nav šis likums. Tas nav Budžeta likums.

Tāpēc es uzskatu, ka arī attiecībā uz šo tomēr būtu apsverams, vai nav pārkāpta šī te kārtība.

Par labumu. Par sabiedrības labumu mēs varam runāt, manuprāt, tikai tādā veidā, ka sabiedrības labums šajā gadījumā izpaudīsies kaut kādā iekasētā nodokļu daļā. Zaudējums varētu būt tāds, ka šie mazie HES, kas faktiski tiek definēti... un arī tajā paskaidrojumu rakstā tiek norādīts, ka zem 6 metriem uzpludinājuma HES nav efektīvi, šie HES tiek iznīcināti. Šādu HES droši vien būs vairākumā... paliks daži un tie tad varēs strādāt kā efektīvi un varēs turpināt. Ko tad sabiedrība no tā iegūs? Droši vien pamestas ūdenskrātuves, ūdeni, kas joprojām turpat gāzīsies, tikai viņš netiks izmantots, vai, kā jau es teicu, gadījumā, ja ir šāds nodoklis un nav atbalsta, tad vienkārši netiks ražota elektrība. Viņi izslēgs turbīnas, tāpēc ka nav vērts ražot tajā brīdī, ja tev ir 25 procenti jāsamaksā dabas resursu nodoklī vai kā „Zariņiem” — 19. Viņam ir jāražo tāpēc, ka viņam ir kredīts bankā, viņš ir apsolījis... ka viņa turbīnas pa to gadu izgriezīs tik daudz enerģijas, cik ir paredzētas tās kilovatstundas.

Jānorāda, ka daļa no šīs informācijas par šiem te HES, kas pārdod tirgū vai daļēji tirgū, ir pieejama arī HES mājaslapā, jo asociācija pēc gada rezultātiem mēģināja aptaujāt savus biedrus un lūgt vismaz iesniegt kaut kādus informāciju par to, kā tas nodoklis ir izpaudies dabā un šī informācija daļēji tur ir pieejama. Tāpat arī par izmaksām. Asociācija bija apkopojusi pēc Ekonomikas ministrijas pasūtījuma... 1 kilovata izmaksas uzstādīšanā... tur ir apmēram redzams, cik apmēram varētu maksāt šādu jaunu turbīnu uzstādīšana. Šī informācija ir pieejama publiski.

Manā ieskatā norma nav samērīga un ir pretrunā ar Satversmi.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad pirmā pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem velītālais pusstundas laiks vēl nav iztecējis. Vai otrs pārstāvis vēlas ko piebilst?

U. Grauds.

Es piebildīšu.

Es arī gribētu sākumā pieskarties šim te jautājumam, kāds tad bija tas leģitīmais mērķis, kas bija faktiski deklarēts likuma anotācijā. Un, ja mēs apskatāmies šo te anotāciju, tad tur viennozīmīgi bija teikts, ka likuma mērķis ir novērst jeb mazināt videi nodarīto kaitējumu, turklāt tur pat bija izsecināts, ka ar šī te dabas resursu nodokļa ieviešanu mazajiem HES kā reiz pilnībā novērsīs to problēmu, tātad pilnībā novērsīs dabai nodarīto kaitējumu.

Vēl šajā anotācijā ir norādīts, ka likums tiek virzīts tādēļ, lai mazinātu šo te... lai novērstu nevienlīdzību ar Latvenego, kura maksājot par dabai nodarīto kaitējumu. Es vēlos uzsvērt, ka tieši par dabai nodarīto kaitējumu, bet nevis par ūdens resursu lietošanu.

Tālāk, kad šis te likums jau tika pieņems Saeimā, mēs varam secināt, ka pēc būtības argumentācija tomēr ir mainījies un nu jau Saeimas pārstāvis, Ministru kabineta pārstāve runā par to, ka faktiski likums ir ieviests, lai noteiktu maksu par ūdens resursu lietošanu. Ir jāpiekrīt Vaita kunga teiktajam, kur viņš minēja šo piemēru. Tātad, ja Saeima un Ministru kabinets atsaucās, ka formulu viņi ir ņēmuši... formulai par pamatu viņi ir izmantojuši šo te dabas resursu nodokļa likmi dzeramajam ūdenim. Nu tad patiešām... nu, tad apskatāmies, kāda varētu būt aptuveni samērīgā likme, ja tā patiešām ir dabas resursu nodokļa likme par ūdens resursu lietošanu. Un šie te piemēri no „Rīgas Ūdens”, no „Jelgavas Ūdens” arī viennozīmīgi parāda, ka tā likme ir 1-2 procentu robežās. Es pieļauju, ja tāda pati vai līdzīga likme būtu arī mazajiem HES, tad varbūt arī šis te process Satversmes tiesā nemaz nebūtu. Un tomēr. Ir arī būtiska atšķirība starp šo patēriņu... dzeramā ūdens un ūdens patēriņš HES, jo tiešām, gadījumos ar HES ūdens tiek izmantots caurplūdei. Tas nozīmē, ka ūdens nekur nepazūd un pēc būtības arī faktiski gan tas Pasaules dabas fonds, gan Latvijas Makšķernieku asociācija ir atzinuši, ka tiek gūts labums, proti, ūdens tiek bagātināts ar skābekli. Tātad faktiski sanāk tā, ka par to, ka HES izdara sabiedrībai labu darbu, bagātina šo te ūdeni ar skābekli, viņiem faktiski tiek uzlikts nodoklis. Nodoklis par ūdeni, kas ir izplūdis caur turbīnām. Manā skatījumā tas nav ne loģiski, ne godīgi, ne arī samērīgi.

Kā šis nodoklis var iespaidot visus šos te mazos HES, tajā skaitā arī konkrēto pieteicēju, kuru es pārstāvu? Tātad Saeimas pārstāvis minēja, ka raugi, tur ir uz vienas rokas pirkstiem saskaitāmi piemēri, ka HES ir ļoti liela peļņa. Nu bet tad ir jautājums tāds: kāpēc tad tika minēti burtiski uz vienas rokas pirkstiem saskaitāmi piemēri, ja HES ir vairāk par simts. Jo, proti, šī te patiešām HES uzņēmējdarbība... viņa ļoti krasi atšķiras un ir ļoti daudzi šie te mazie HES, kuriem tā saucamais kritums ir ļoti zems un faktiski sanāk tā, ka... Atkal Pasaules dabas fonds un Makšķernieku asociācija atzīst, ka videi visdraudzīgākie ir HES, kuriem šis kritums ir viszemākais. Tagad, ja mēs apskatāmies, kas tad ir sanācis no šīs te Ministru kabineta izstrādātās formulas, ka būtībā sodīti atkal vairāk tiek tieši šie te HES, kuriem ir zemākais kritums. Nu, kāds ir mērķis? Mērķis ir aiztaisīt šos te HES ciet. Es varu pievienoties Vaita kunga viedoklim. No tā sabiedrībai nebūs absolūti nekāds labums. Elektroenerģija... tas nozīmē, ka šajos te mazajos HES netiks ražota. Loģiski. Ja netiek gūts saimnieciskās darbības ienākums, tad visticamāk, ka ēkas, kas tagad faktiski visas ir savestas kārtībā un apkārtējā vide, kas ir savesta kārtībā — gan ūdenstilpes, gan viss, kas atrodas zem šīm te HES — viss aizies bojā. Kur sabiedrībai ir labums? Sabiedrībai labuma nav.

Vai šī te likuma mērķis ir panākt, ka elektroenerģijas ražošanā vairāk izmantos šos te fosilos energoresursus? Nu, domāju vienīgais, kas no šāda te iznākuma var priecāties, ir mūsu lielā kaimiņvalsts. Bet Satversmes tiesa jau savulaik savā 2011. gada 24. februāra spriedumā ir atzinusi, ka ir sabiedrības interesēs šī te elektroenerģijas ražošana no atjaunojamiem resursiem, jo tā ir kā zināma alternatīva.

Ja mēs runājam, kā nodoklis ir ietekmējis pieteicēju... tad, pieņemsim, pieteicējam ir Kubulovas HES. Šim te Kubulovas HES pašreiz dabas resursu nodoklis sastāda 7,09 procentus no ieņēmumiem. Es gribētu vērst tiesas uzmanību, ka tas nav ne apgrozījuma nodoklis, tas nav uzņēmuma ienākuma nodoklis, tas ir faktiski nodoklis, kas tiek piemērots par to, ka ūdens plūst caurplūdē un attiecīgi šis ūdens HES tiek bagātināts ar skābekli.

Pašreiz situācija patiešām ir tāda, ka konkrētais pieteicējs, jā, izmanto šīs te priekšrocības, ko dod obligātais iepirkums. Bet atkal. Gan Saeimai, gan Ministru kabinetam bija jāņem vērā, ka šis te obligātais iepirkums, pirmkārt, nav mūžīgs un no 2017. gada attiecīgi atbalsts samazinās par 20 procentiem. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka, pieņemsim, manis minētajā piemērā šis te nodokļa apmērs ieņēmumos pieaug par 2 procentiem — līdz 9.

Savukārt ko atkal nav izsvērusi ne Saeima, ne arī Ministru kabinets, ka var jau būt šī te situācija, ka tiešām atbalsts tiek zaudēts. Un tad manis minētajā piemērā par Kubulovas HES sanāk šī te nodokļa likme jau vairs nevis 7 procenti, bet 29. Vai 29 procenti vispār ir saprātīga likme par dabas resursu lietošanu, kur mēs zinām, ka šis te dabas resurss neiet ne bojā, viņš patiešām nonāk vidē, bagātināts ar skābekli. Es domāju, ka tas nav samērīgi. Un Saeimai šos

te apsvērumus vajadzēja izdarīt. Ministru kabinetam vajadzēja, izstrādājot šo te formulu, ja jau viņš patiešām vēlējas ieviest taisnīgu dabas resursu nodokli, viņam vajadzēja apsvērt, ka tomēr dažādiem HES ir šie te dažādie kritumi. Un nevar būt situācija tāda, ka vienam HES pēc būtības, ja mēs ņemam dabas resursu nodokļa likmi pret apgrozījumu, nosacīti šī likme ir 7 procenti, bet citam ir 29 procenti. Tas nav normāli.

Vēl ir jāņem vērā, ka šis te likums patiešām tiek pieņemts tā saucamajā Budžeta likuma paketē. Mēs visi saprotam, kāpēc šādi likuma grozījumi tiek veikti un iesniegti kopā ar likumu „Par valsts budžetu”. Lai faktiski nebūtu iespēja Saeimai atteikties pieņemt Ministru kabineta virzītos likumu grozījumus. Zināmā mērā manā skatījumā Saeima nonāk ķīlnieka lomā, kad viņai faktiski nav nekādas rīcības brīvības. Jo skaidrs, ka likumā „Par valsts budžetu” ir plānoti ieņēmumi un izdevumi, un, ja Saeima uzskatīs, ka viņa neatbalsta, pieņemsim, šīs te izmaiņas dabas resursu nodoklī, tad automātiski tas nozīmēs, ka šis te likums „Par valsts budžetu”... attiecīgi tur iztrūks ieņēmumu kaut kāda daļa.

Bet, kā pareizi norādīja arī pieaicinātā persona Ozoliņa kungs, šim te dabas resursu nodoklim... viņam pēc savas dabas nav fiskālā daba tik daudz, kā patiešām lai novērstu labai nodarīto kaitējumu, lai patiešām noteiktu kaut kādu saprātīgu maksu par dabas resursu lietošanu. Un, kā pareizi norādīja Ozoliņa kungs, tad ir jāņem vērā, ka atšķirībā no ūdens resursu izmantošanas, pieņemsim, tajā pašā „Rīgas Ūdenī”, šeit ūdens resurss paliek nemainīgs un faktiski viņš tikai bagātinās ar skābekli.

Saeima nav izdarījusi visus šos te lietderības apsvērumus, viņa nav vērtējusi samērīgumu tad, kad pieņēma šo te likumu. Manā skatījumā tomēr Saeimai bija jāskatās, lai pēkšņi ieviestās nodokļa likuma izmaiņas neatstāj šīs te neatgriezeniskās sekas pret daudziem uzņēmumiem. Likums tika pieņemts gada beigās. Vienlaikus ar šo te likumu, kas regulē dabas resursu nodokļa piemērošanu, kā Vaita kungs minēja, tika pieņemts arī likums, kas paredz maksāt 10 procentu nodokli subsidētās elektroenerģijas nodokli. Arī tas bija jāņem vērā, jo pēc būtības tā nodokļu nasta pieauga ļoti pēkšņi un nesamērīgi. Neko no tā Saeima nav darījusi, viņa nekādus normālus apsvērumus nav izdarījusi. Faktiski, rīkojusies pēc principa: mums ir vajadzīga nauda, mēs redzam, ka šo te naudu konkrētā gadījumā varam paņemt no HES. Nu, vai tas ir taisnīgi un godīgi? Es uzskatu, ka nē.

Es arī tāpat lūdzu apmierināt šo te pieteikumu un atzīt apstrīdētās tiesību normas par neatbilstošām Satversmes 105. pantam.

Paldies.

A. Laviņš.

Heniņa kungs, jums kā pārējo 77 pieteikuma iesniedzēju pārstāvim vārds debatēs. Lūdzu!

O. Heniņš.

Jā... Tātad esmu veicis aprēķinus par iepriekšējā gada rezultātiem. Un šie aprēķini ir tādi, ka manas peļņas procents ir 3,6, ņemot vērā to, ka neesmu izpildījis darbus, kas saistīti ar ūdenskrātuves ekspluatācijas noteikumu izpildi, tas ir, hidrobūvju uzturēšanu, esmu veicis tikai pusi no šiem darbiem, jo pretējā gadījumā es jau būtu lielā mīnusā. Tas norāda uz to, ka tas mērķis, ar kuru tātad šis dabas resursu nodoklis... ūdens resursu... tika uzlikts, viņš nepilda to, kas būtu jāizdara. Normatīvie akti, ūdenskrātuves ekspluatācijas noteikumi, drošuma programmas, ūdens resursu atļaujas skaidri un gaiši pasaka, kas mums ir jāizpilda. Un tās ir tās alternatīvas, kas tiek minētas arī upju baseinu padomju plānos saistībā ar to, kā mums jāizpilda šie normatīvie akti, lai mēs tātad uzturētu šādas ūdenskrātuves, savus hidroagregātus tādā kārtībā, lai viņi būtu videi draudzīgi, lai viņi neradītu problēmas sabiedrībai, plūdu risks un tā tālāk.

Diemžēl šis subjektīvais pieņēmums par nodarīto kaitējumu videi... viņš nez kāpēc ir populārs, lai gan tajā pašā laikā es zinu vienu pētījumu, Vides investīciju fonda pētījumu par mazajiem HES 2005. gadā, un vienkārši gribu informēt cienījamo tiesu, ka tur ir viens pielikums, kurā atzinumus ir devušas visas reģionālās pārvaldes saistībā ar mazo HES ietekmi uz īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem. Un šajā pielikumā ir skaidri un gaiši uzrakstīts par katru HES, par katru biotopu, sugu, lejasbjefa bagarēšanu, biotopa appludināšanu, meža izciršanu un citu ietekmi uz dabu sekojošo: nav datu, nav datu, nav datu... Un tikai atsevišķos izņēmumos šī informācija ir vienkārši aizpildīta. Tikai atsevišķos izņēmumos.

Otrs. Runājot par šo ūdens ekoloģiskās kvalitātes novērtējumu. Jāsaka, ka esmu divu upju baseina padomju loceklis un vienā no tām es esmu arī padomes valdes priekšsēdētāja vietnieks. Un pēdējā Daugavas baseina padomes apspriešanas gaitā tika steidzamības kārtā izskatīta metodika, kā tiks vērtēta ūdens ekoloģiskā kvalitāte, jo mēs esam nokavējuši šos termiņus Eiropas Komisijas priekšā. Tātad, ja šobrīd tikai tiek vērtēta šī metodika, tiek gatavota, tad par kādu salīdzinājumu mēs vispār varam runāt?

Es neesmu pretinieks videi, kaut vai tikai tāpēc vien, ka es atrodos tur blakus, mani senči tur ir dzīvojuši un es zinu tos cilvēkus, kas atrodas apkārt un kāda ir viņu attieksme pret attiecīgo ūdens objektu. Un lai man pārvestu, ka mēs neizturam šos normatīvus... neizprotam šīs normatīvo aktu prasības, būtu absolūti lieki, jo regulāri tiekamies ar augstāko vadību... vides inspekcijas... un pēdējā tikšanās reizē mēs saņēmām skaidru un gaišu atbildi, ka jūs esat

malači. No pagājušā gada trijiem aktiem gadā, jūs esat... no aizpagājušā gada 6 aktiem pagājušajā gadā jums bija tikai 3 akti sastādīti. Pārējais viss... tās ir nepamatotas sūdzības un subjektīvi apgalvojumi. Tāda ir tā reālā situācija.

Vēl runājot par efektivitāti. Manuprāt, efektivitāte ir jāvērtē pēc tā, kāds ir attiecīgā hidroagregāta lietderības koeficients. Nevis no tā, kāds ir uzstādījuma augstums. Manā gadījumā man ir neliels uzstādījuma augstums, līdz 3 metriem, bet šīs turbīnas efektivitāte ir milzīga. Un pateicoties tam, ka es esmu šo turbīnu nupat nomainījis, lai gan man ir milzīgs finansiālais slogs, mana atbildība, tikai pateicoties šai efektivitātei es varētu izturēt tos rādītājus, kurus es nosaucu par iepriekšējo gadu. Bet viņi tika sasniegti ne jau tāpēc, ka es izpildīju tos visus darbus, ko man vajadzēja darīt, ierobežojot šo darbu apjomu...

Un pēdējais. Es gribu pateikt, ka analogā situācijā ir 60 procenti mazo HES, kuru uzstādītā jauda ir līdz 150 kilovatiem... 60 procenti. Līdz 20 kilovatiem — vēl 15 procenti un tikai tie, par kuriem varētu runāt, ka viņu peļņa varētu būt pietiekoši efektīva, nu, tie ir kaut kādi 10 procenti.

Paldies par uzmanību.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesu debatēs Saeimas pārstāvim. Lūdzu!

M. Brencis.

Godātā tiesa!

Es varbūt sākšu ar nelielu konspektīvu pieteicēju pārstāvju argumentu atspēkošanu un tad pievērsīšos arī mūsu galvenajiem motīviem.

Es nekommentēšu par Krimas aneksiju. Tas neskar šajā gadījumā Latvijas normatīvos aktus un regulējumu attiecībā uz dabas resursu nodokli.

Attiecībā uz direktīvu, kas šeit arī ir sākusi ieņemt aktīvu vietu šajā debatē. Vēlos bilst to, ka šis viens pagaidām minētais spriedums... viņš ir par uzkrāšanu, ūdens uzkrāšanu, nevis par caurplūdi. Un tur ir vairākas lietas tajā spriedumā, kas, protams, ir būtiskas. Viena no tām, proti, par valsts rīcības brīvību attiecībā uz ūdens resursu cenas noteikšanu, protams, ņemot vērā šos ekonomiskos apsvērumus un cenas kalkulāciju, tomēr šajā gadījumā šie faktiskie apstākļi ir par ūdens uzkrāšanu, nevis par caurplūdi. Un pagaidām mēs vismaz neesam atraduši nekādu citu spriedumu, kurš par šo direktīvu... kurš runā par šīs direktīvas ieviešanas praksi. Tā kā teikt, ka tas ir vienīgais... jā, tas ir vienīgais... bet vai varam teikt, ka tas ir fundamentāls, tad tagad pēc jaunās direktīvas ieviešanas, tam nav pamata.

Par ekonomisko pamatojumu. Jā, cits likums nosaka kritērijus, pie kādiem varētu noteikt dabas resursu nodokli, tomēr mēs vēlamies vērst uzmanību, ka nodoklis neizriet no cita likuma. Nodoklis izriet no Satversmē noteiktajām tiesībām Saeimai noteikt nodokļus un attiecīgi to paredzēt arī budžetā, gan arī nozaru likumos. Un mēs šai... mēs pirms nedēļas norādījām vairākus Satversmē minētos pantus, uz kā pamata mēs šo nodokli izstrādājām un pieņemām. Anotācija nav vienīgais avots, no kā smelties leģitīmo mērķi un nodokļu pamatojumu kontekstā.

Par Zariņu HES un OIK. Runājot es sadzirdēju daļu no informācijas par Zariņu HES, bet mēs esam apkopojuši informāciju gan par caurplūdi Zariņu HES, gan par nodokli, gan arī par obligāto iepirkumu. Piemēram, 2013. gada iepirkuma cena — 26 774 lati. Nodoklis samaksātais 2014. gadā — 1442 eiro. Nu, mēs nepaprasījām LURSOFT 2013. gada apgrozījuma peļņu, bet tādā gadījumā, ja reiz pieteicēju kungi runā par kaitējumu, tad mēs labprāt būtu redzējuši arī konkrētus skaitļus ne tikai pieteikumā, bet arī pilnā apmērā arī šeit tiesas zālē. Mums šie skaitļi ir un es varētu arī pie „Latgales enerģētikas” un pie Heniņa kunga HES pakavējoties, arī nosaukt šos skaitļus, gan cik viņi ir saņēmuši no KPF finansējuma atverot turbīnas, gan arī cik saņēmuši caur obligāto iepirkumu, gan kāds ir apgrozījums, gan kādas ir peļņas un cik ir samaksātais dabas resursu nodoklis. Ja reiz ir tik bēdīgi, kā tiek stāstīts...

Par IVN. Tas, ka netiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums, nenozīmē, ka ietekme uz vidi vispār nav nekāda. To mēs gan jau pirms nedēļas secinājām un konstatējām gan no pieaicinātajām personām, gan arī paši pieteicēji nenoliedza, ka HES izveidošana un ierīkošana uz upes rada izmaiņas dabā.

Kā mēs dzirdējām, izrādās, ka arī tiek bagātināts ūdens ar skābekli, kas arī tomēr acīmredzot maina ūdens sastāvu. Bet pieteicēja ieskatā uz labo pusi.

Par 2 megavatu HES. Jā, taisnība, nevienā brīdī nekur nav aizliegts efektīvizēt darbību un palielināt jaudu virs 2 megavatiem, bet tādā gadījumā šiem HES būtu jāizpilda visas tehniskās prasības, ko paredz normatīvie akti un tādā gadījumā... jā, varētu pretendēt uz dabas resursu nodokli... un tā varētu būt, starp citu, viena no alternatīvām, ko es arī nesadzirdēju šajā debatē.

Par nodokļu paketi. Tas mani pārsteidza visvairāk, jo es, lasot Satversmes tiesas spriedumu, lietā Nr. 2011-11-01... ir tā saucamā Autoceļu fonda lieta. 2012. gada 3. februārī. Tur kā reiz Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 66. pantu, ir pateikusi, ka tieši budžets ir balstīts uz ieņēmumu un izdevumu prognozi un konstitucionālajām institūcijām ir rīcības brīvība, izlemjot jautājumus par šīm te pozīcijām.

Un tikai viena replika attiecībā uz to, ka Saeima ir nostādīta ķīlnieka lomā. Nu, ir bijuši vairāki gadījumi, ka vienkārši šos te likumprojektus no budžeta paketes izslēdz un attiecīgi nokoriģē arī uz otro lasījumu arī budžeta paketē plānotās prognozes. Tā kā apgalvot, ka tas ir pretrunā ar Saeimas kārtības rulli tāpēc, ka Saeima ir ierobežota ar Ministru kabineta iesniegto likumprojektu paketi, ir absolūti nepamatoti. Ir virkne piemēru, kad no likumprojektu paketes izņem ārā atsevišķus likumprojektus, lai... un pēc tam arī attiecīgi nokoriģē budžeta likumprojektu paketi.

Par bankrotiem runājot. Es tam pieskaršos savas runas otrajā pusē un ar konkrētiem skaitļiem pierādīšu gan par apgrozījumiem, gan par peļņām.

Attiecībā uz alternatīvām. To es sniegšu informāciju pie samērīguma principa izvērtējuma.

Par to, ka nav fiskālas dabas šim nodoklim... Nu, pirmajā lasījumā iesniegtā anotācija skaidri norādīja uz 1 316 000 ieņēmumiem no nozares dabas resursu nomaksai. Un, kā es jau pirms nedēļas informēju, otrajā lasījumā iesniegtais regulējums paredzēja mazāku kopējo dabas resursu nodokļa apmaksas apjomu — 658 000. Mēs šo informāciju sniedzām, šī informācija bija skaidra un ja no pirmā lasījuma finansiālā ietekme samazinājās uz otro lasījumu, tad man šķiet, ka tas ir labvēlīgāks regulējums.

Jā... un tagad par mūsu galvenajiem argumentiem. Par Satversmes visiem trim pantiem — gan par sabiedrības labklājību, gan par īpašumtiesībām, gan arī par 115. pantu — es nesaklausīju attiecībā uz 116. pantu, kādēļ gan mazajiem HES nebūtu jāmaksā par ūdens lietošanu. Un es arī nesadzirdēju argumentus, jeb, pareizāk sakot, atspēkojumu Saeimas argumentam, ka ar savu darbību tiek nodarīts neatgriezenisks kaitējums dabai. Šajā gadījumā, izveidojot HES uz dabīgās upes gultnes, viennozīmīgi tiek veiktas izmaiņas dabā. Jā, protams, nevar šajā brīdī konkrēti pateikt, kāds kaitējums kopumā ir radīts, šajā gadījumā mēs runājam par leģitīmā mērķa pamatojumu. Tas ir attaisnots ar šo kaitējumu videi. Savukārt maksa ir noteikta, izejot no ūdens resursu lietošanas.

Ja mēs runājam par 105. pantu. Tad 105. panta pirmais teikums nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Un trešais teikums šajā pantā nosaka, ka īpašumtiesības var ierobežot saskaņā ar likumu. Mēs nevienā brīdī šajā lietas izskatīšanas laikā... mēs neesam konstatējuši pretrunu, ko Dabas resursu nodokļu likums nodara šai konstitucionālajai vērtībai. Tas, ka Saeimai ir tiesības ar likumdošanu un normatīvajiem aktiem noteikt nodokļu maksāšanas pienākumu, par to piekrita arī pieaicinātie eksperti, arī Ketnera kungs un ka budžeta paketē tā ir normāla... īstenībā pat prātīga prakse, jo tādā gadījumā likumdevējs pārliecinās ne tikai par ieņēmumiem, bet arī par izdevumiem, kur tos novirzīt. Tāpēc es nesaklausīju... es arī nesaklausīju pretargumentus mūsu izvirzītajai tēzei par fiskālo un regulatīvo nodokļu

funkciju. Šajā ziņā pieteicēji no vienas puses piekrita: jā, ir fiskāla šī te funkcija... nu, ir arī regulatīvā funkcija. Un tad atkarībā no tiesneša uzdotajiem jautājumiem tad attiecīgi tiek akcentēta viena vai otra funkcija. Bet mēs skaidri pasakām, jā, nodoklim ir fiskāla funkcija, ko pierāda aprēķini, gan arī regulatīvā funkcija — šis dabas resursu nodokļa mērķis ir mazināt videi nodarīto kaitējumu.

Par nodokļu jomas rīcības brīvību. Es jau ieskicēju, komentējot pieteicēja argumentus. Ir, manuprāt, labs paraugs spriedums Satversmes tiesas lietā Nr. 2010-70-01 — likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” atbilstību Satversmei. Tur ir perfekti 9. punkts, kurš precīzi norāda, kāda ir Satversmes tiesas prakse jautājumos par nodokļiem gan attiecībā uz likuma pieņemšanu, gan uz samērīguma principu. Un mēs arī neredzam šo pretrunu ar budžeta paketi. It sevišķi ņemot vērā, ka otrajā lasījumā pieņemtā redakcija bija ar mazāku maksājamu dabas resursu nodokli.

Par nodokli, kas atgriežas dabā. Mēs jau šodien pieskārāmies tam, ka diemžēl vai par laimi no 2004. gada nav speciālo budžetu. Tas ir fakts. 24. panta ceturrtā daļa nosaka, ka visi ieņēmumi aiziet pamatbudžetā. Līdz ar to mēs nevaram runāt par mērķētu budžetu. Mēs varam runāt par to, kā likumdevējs izpilda šo pienākumu — dabas resursu nodoklis atgriežas dabā. Un viņš atgriežas. Es jau pirms nedēļas minēju konkrētus faktus, par cik tika palielināta apropriācija Vides aizsardzības fondam. Un nekas neliedz vides organizācijām, tajā skaitā arī mazajām organizācijām... mazo HES organizācijām pieteikties un īstenot vides ilgtspējas projektus. Jā, tie nav uzņēmējdarbību atbalstoši projekti, bet tie ir vides ilgtspējas projekti un tas ietilpst šajā 115. panta tvērumā.

Ja mēs runājam par ūdens kā resursu un to, ko nosaka Eiropas Savienības direktīva, tad, jā, mēs viennozīmīgi uzskatām, ka šis tvērums ir ievērots, jo direktīva nosaka pienākumu valstij noteikt cenu, kas ir tuva ūdens resursu lietošanai. Prakse, kā jau mēs dzirdējām no Ketnera kunga, ir ļoti dažāda, jo ne visās valstīs var precīzi aprēķināt ūdens lietošanas cenu. Un kā mēs dzirdējām, Norvēģijā tas vienkārši ir papildus nodoklis 30 procenti, Zviedrijā tas ir vienkārši ir 2,8 procenti īpašuma nodoklis un Šveicē arī tas ir peļņas nodoklis jeb rentes nodoklis. Mēs esam gājuši grūtāko ceļu. Es arī saklausīju no vairākiem pieaicinātajiem ekspertiem, ka patiesībā vajadzēja aplikt elektroenerģijas cenu. Bet šeit ir jārēķinās ar to, ka tādā gadījumā jāskatās ir uz to, cik daudz un kādā stāvoklī atrodas šie te elektroenerģijas ražotāji. Bet, tā kā mēs šajā gadījumā runājam par ūdeni, tad mēs apliekam ūdeni ar dabas resursu nodokli, jo tas nav noliedzams, ka ūdens tiek izmantos saimnieciskajā darbībā un elektroenerģijas ražošanai.

Vēl par direktīvu runājot, par ekonomisko pamatojumu. Es neesmu ekonomists, bet vakar, iepazīstoties ar upju baseinu apsaimniekošanas plāniem, tādi ir četri, ja nemaldos,

Gauja, Venta, Lielupe un Daugava... tajos ir ļoti izvērsta analīze gan par vides aspektiem, gan arī par dažādiem ekoloģijas jautājumiem, kā attīstīt, kā saglabāt, kā pilnveidot un kā, iespējams novērst arī kaitējumu dabai. Protams, ja mēs runājam par alternatīvām... tad viena no šādām alternatīvām, viņa gan nav rakstīta tajā plānā, bet viena no alternatīvām, protams, ir arī samazināt HES darbības apjomu un, iespējams, arī šī HES slēgšanu. Bet tas nav tas, ko mēs vēlamies. Vienkārši mēs stāstām, ka ir analīzes, ir dokumenti un ir pierādījumi tam, ka valsts ir ņēmusi vērā arī līdzšinējo HES darbību, kas nenoliedzami ietekmē arī upes baseinu apsaimniekošanu.

Jā... un par to ūdens struktūru direktīvu... Nu, mēs jau Saeimas atbildes rakstā norādījām, ka direktīvā ir gan vadlīnijas, gan arī Eiropas ūdens resursu aizsardzības konstitucionālais plāns un šie visi dokumenti skaidri runā par valsts pienākumu maksimāli virzīties uz pēc iespējas lielākas ūdens resursu lietošanas cenas kompensēšanu.

Par Latvenergo. Izskanēja tēze, ka Latvenergo nemaksā dabas resursu nodokli. Aiviekstes HES maksā. Par Aiviekstes HES ir samaksāts dabas resursu nodoklis, jo arī Latvenergo pieder mazie HES, šajā gadījumā konkrētais Aiviekstes HES. Par Aiviekstes HES ir samaksāts 13 328,28 eiro.

Attiecībā uz uzklauššanas pienākumu. Ļoti daudz vērtīgu atziņu dzirdēju pieteicēju debašu runā. Vienīgi zēl, ka šīs te tēzes un šīs atziņas neizskanēja ne Saeimas komisijas sēdē, ne Ministru kabineta sēdē, ne arī attiecīgi Saeimas Budžeta komisijas sēdē pēc tam, kad Ministru kabinetā tika izskatīts šis konkrētais priekšlikums un nozares pārstāvji ne tikai bija klāt, bet arī aktīvi ņēma dalību Ministru kabineta noteikumu izstrādē. Šeit šodien pieaicinātais uzklauštais Siļķes kungs... nu, viņš gan nav formulas autors, jo formula, kā mēs saprotam, ir vispārzināma un ir arī loģiska, kā mēs šodien dzirdējām, bet nozares pārstāvji ir bijuši klāt un tas vien, ka viņus neapmierina šis rezultāts... nu, tas nav par pamatu, lai normu atzītu par prettiesisku.

Ozoliņa kungs minēja... ka nakts tumsā... Nu, nebija tur nekāds 29. decembris. 4. novembrī likums tika pieņemts un stājās spēkā 1. janvārī un MK noteikumi tika pieņemti, ja nemaldos, janvāra beigās. Tā kā tur bija diezgan daudz laika gan nozares iesaistei, gan sarunām, gan arī panākt kompromisu, kas arī tika principā panākts, ko pierāda pirmā un otrā lasījuma atšķirība. Sākotnēji no cenas nodoklis un pēc tam no caurplūdes...

Es nerunāšu par leģitīmo mērķi, jo es jau to pirms nedēļas izstāstīju. Tomēr manu uzmanību piesaistīja vairākas alternatīvas, jo, vērtējot samērīguma testu, ir jāvērtē arī tas labums, ko gūs sabiedrība un kuram ir jābūt lielākam par indivīdam nodarītajiem zaudējumiem un vai šis ir tas iespējamais saudzīgākais veids, kā, neuzliekot nodokli, panākt, ka ūdens resursu cena tiktu kompensēta. Protams, kaut kādā brīdī mēs sākām runāt vairāk par

uzņēmējdarbības efektīvizēšanu, bet, iespējams, tas arī ir veids, kā panākt mazāku dabas resursu nodokli, jo, kā mēs secinājām... jo lielāks ir HES kritums, jo mazāks nodoklis pēc principa — jo tiek patērēts mazāk ūdens vienas kilovatstundas saražošanai.

Nu tad es esmu piefiksējis vismaz piecas alternatīvas. Nepiemērot dabas resursu nodokli, ko mēs nevaram, jo dabas resursu nodoklis paredz šo te gan fiskālo, gan regulatīvo dabu un nav noliedzams, ka mazie HES šo ūdeni izmanto.

Tālāk alternatīva numur viens, kas tika pirmajā lasījumā noraidīta kā nesamērīga acīmredzot — piemērot nodokli no cenas. Mageļa kungs arī pārstāvēja šo viedokli, ka būtu prātīgāk aplikēt no cenas, jo tā ir vienkāršāk, saprotamāk un tiek aplikts konkrēts objekts, proti, elektroenerģija.

Tālāk. Mūsu alternatīva, kas likumā ir iekļauta, piemērojot nodokli no ūdens caurplūdes. Ceturtā alternatīva. Ne tikai no caurplūdes, bet arī no uzkrātā ūdens. Kāpēc gan ne no uzkrātā ūdens? Pasaules dabas fonda rakstveida paskaidrojumos ir norādīts, ka patiesībā arī ūdens uzkrāšana arī nodara kaitējumu videi. Arī tā ir ūdens resursu lietošana. Bet tā ir vēl viena alternatīva.

Nu un, protams, es pieminēju arī HES slēgšanu, bet šī ir viskrasākā, visnegatīvākā alternatīva, par kuru principā šeit nebūtu vērts runāt.

Bet ja mēs runājam ar efektīvizēšanu, tad arī Irbes kungs savā uzstāšanās minēja vairākus piemērus, kā mazo HES īpašnieki ir efektīvizējuši savu darbību, nepaaugstinot HES kritumu, krituma augstumu. Un tika pieminēta gan turbīnu nomaiņa, gan dažāda veida visādi tehniski risinājumi, kā panākt to, lai turbīna būtu efektīvāka. Tā kā šīs alternatīvas... viņas reāli dzīvē pastāv un šeit mēs viņas arī dzirdējām.

Ja mēs runājam par to, vai nodoklis ir nesamērīgs. Es nedzirdēju līdz pat šai dienai nevienu tēzi par to, ka nodoklis ir acīmredzami nesamērīgs. Šodien es dzirdēju divus piemērus, kuros tika nosaukti skaitļi, bet man šie skaitļi nav... es viņus nevaru pārbaudīt. Es nevaru, uzklusot procentus, pārbaudot skaitļus, piekrist šiem argumentiem. Mēs esam apkopējuši informāciju par to, kāds ir 2013. gada apgrozījums, 2013. gada peļņa, kāda ir samaksātā summa caur obligāto iepirkumu un kāda ir samaksātā dabas resursu nodokļa summa. Es šos skaitļus varu nosaukt kaut vai precīzi gan par Heniņa kunga HES, gan arī par „Latgales enerģētiku” un tad godātā tiesa varētu spriest pēc šiem manis nosauktajiem skaitļiem, vai šī te peļņa ir nesamērīga. To es pēc brītiņa izdarīšu.

Jā... Un arī pieteikuma materiālos ir diezgan interesants pamatojums šim te nesamērīgumam, kas tiek balstīts uz elektroenerģijas cenas iepirkumu un tirgus cenu un procenti no tā. Bet tas absolūti neiet kopā ar otrajā lasījumā pieņemto redakciju par ūdens caurplūdi.

Mēs jau secinājām arī par darbības efektivizēšanu HES, ka pie lielāka krituma ir efektīvāks darbības princips, jo tas patērē mazāk ūdens vienas kilovatstundas saražošanai. Tādēļ ir pamatota šī formula, ka lielāks HES ar lielāku kritumu maksā arī mazāku nodokli, jo tādējādi mēs panākam ūdens efektīvāku izmantošanu.

Atsaucoties uz manu iepriekš pirms nedēļas pausto tēzi, ka ir divas brīvās plūsmas turbīnas. Es noskaidroju un precizēju šo informāciju, ka Latvijā nav brīvās plūsmas turbīnas, bet ir divi HES, kuriem ir uzstādīnājumi. Tā kā tur ir taisnība, ka pašlaik mums Latvijā nav brīvās plūsmas turbīnas. Bet tas nekādā ziņā neierobežo HES īpašniekus veikt darbus, priekšdarbus un efektivizēt esošo darbību.

Ja mēs runājam arī par šiem te skaitļiem. Mēs esam apkopājuši ne tikai skaitļus par nodokļu nomaksu un apgrozījumu, bet es arī vēlētos bilst, ka ir atbalsts sniegts arī investīcijām. No klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ir atbalstīti sešu HES projekti, tajā skaitā arī Henriņa kunga Bērzes Dzirnavu HES 95 261,27 eiro. Tas nozīmē, ka valsts ir sniegusi atbalstu HES darbības pilnveidošanai un uzlabošanai. Un mēs nevaram teikt, ka šī nozare ir palikusi galīgi pabērna lomā, tieši otrādi, ir Ekonomikas ministrijas atziņas un informācija, ka Eiropas Komisijai pirms pārkāpuma procedūras lietā sniedzamā informācija liecina, ka patiesībā nozare ir pārsubsidēta. Bet tas ir cits stāsts un saistīts ar Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likumu.

Ja mēs runājam par skaitļiem un to nozīmi. Nemaz neminot to, ka jā, maksātne spējas fakts arī neviens nav konstatēts, ir viens tiesiskās aizsardzības plāns Dūmiņu HES. Mums nav oficiāli svaigāku un jaunāku datu, kas liecinātu par pretējo.

Bet, ja mēs runājam par apgrozījumiem, tad nu... es varētu nosaukt tādus kā Nīgrandes pagasta zemnieku saimniecība „Grantiņi”. Tātad 2013. gada apgrozījums ir 66 618 eiro. Peļņa ir 29 470 eiro. Samaksātais dabas resursu nodoklis ir 3297 eiro. Tātad mēs secinām, ka procents no apgrozījuma ir 4,9 samaksātais nodoklis, un no peļņas ir 11 procenti.

Saldus rajona Šķēdes pagasta zemnieku saimniecība „Ezerspīķi”. 197 106 eiro apgrozījums. 87 000 peļņa. Nodoklis 7369 eiro. Tātad 8 procenti no peļņas un 3,7 no apgrozījuma.

Bet ir ievērojamas summas tieši peļņā. Šīs summas, kas peļņa no apgrozījuma, viņas ir vienkārši ļoti lielas. Nosaukšu vēl vienu. Ogres HES. Tātad 152 349 eiro apgrozījums, 94 184 eiro peļņa... jā, šie visi bija lati... Un nomaksātais dabas resursu nodoklis 15 814. Tātad nomaksātais dabas resursu nodoklis ir 10 procenti no apgrozījuma, 16 procenti no peļņas.

Bet tās peļņas šiem pieteicējiem un arī nodokļu maksātājiem... nu, viņas ir ļoti lielas. Vismaz tiem, kurus mēs šeit redzam pieteicēju pulkā un arī dabas resursu nodokļa maksātāju pulkā.

Spridzēnu HES — 199 367 latu peļņa... peļņa tuvu pie 200 000. 485 817 latu apgrozījums. Dabas resursu nodoklis viens no lielākajiem nomaksātajiem ir 33 246 eiro. Tātad, ja mēs rēķinām procentuāli, tad 16,6 no peļņas, 6,8 — no apgrozījuma.

Mēs neesam dzirdējuši nevienu argumentu, ka šis nodoklis ir nesamērīgs. Mēs esam dzirdējuši argumentus, ka tas izputinās nozari, kas gada laikā nav noticis. Mēs esam dzirdējuši argumentus, ka šis nodoklis ir nesamērīgs, jo nav ekonomiski pamatots. Mēs esam dzirdējuši, ka patiesībā HES, izrādās, bagātina ūdeni ar skābekli un nenodara nekādu kaitējumu, bet diemžēl tie ir tikai apgalvojumi. Mēs esam... analizējot gan pieteicēja, gan arī pieaicināto ekspertu informāciju, mēs esam pierādījuši pretējo.

Un noslēgumā. Ja mēs runājam par Satversmes 105. pantu, kas ir centrālais un galvenais arguments, tad mēs neredzam ne īpašumtiesību aizskārumu, ne arī prettiesisku īpašumtiesību ierobežojumu. Tas, ko mēs pamatā dzirdējām, ir uzņēmējdarbības risks, uzņēmējdarbības problēmas, kuras noteikti nav radījis dabas resursu nodoklis.

Es... 70–80 procentu argumentācija vienmēr tiek papildināta ar subsidētā elektroenerģijas nodokļa ieviešanu un ka tā nu tagad nogriezīs ieņēmumus un līdz ar to tas nodoklis vēl ir tā kā akmens virs galvas. Bet, kā jau minēju, šeit lieta nav par subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieviešanu, šeit lieta ir par to, vai ir... vai, pirmkārt... vai vispār ir pamatoti maksāt par ūdeni un vai ir samērīga cena par ūdeni. Mēs pierādījām faktus, ka nozare nav bankrotējusi, mēs pierādījām faktus, ka nozare ir dzīvotspējīga, un pieteicēji nepierādīja pretējo, pieteicēji nepierādīja to, ka nodoklis ir acīmredzami nesamērīgs. Jo rīcības brīvība attiecībā uz nodokļu jomu valstī ir ievērota. Mēs to esam pierādījuši. Un tas ir Satversmes tiesas spriedumos arī noteikts. Tā kā mēs uzskatām, ka šī norma ir pamatota, samērīga un nodoklis nav acīmredzami nesamērīgs.

Tas būtu no mūsu puses viss.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds debatēs Ministru kabineta pārstāvei. Lūdzu!

R. Vesere.

Paldies.

Godātie klātesošie! Lai taupītu visu laiku, es neatkārošu tos jautājumus un akcentus, ko jau minēju iepriekšējā runā vai arī ko minēja Saeima. Principā mēs pievienojamies pilnībā Saeimas pārstāvja viedoklim, jo arī mēs uzskatām, ka nodokļa mērķis ir absolūti legītimis. Papildus varbūt daži argumenti, ko es gribētu tomēr uzsvērt un pieminēt.

Pirmām kārtām, šinī gadījumā mēs runājam par nodokļu piemērošanu ūdens resursu lietošanai — elektroenerģijas ražošanai. Mēs tomēr skatāmies uz to, ka saimnieciskā darbība šeit ir balstīta uz publisku resursu izmantošanu. Un ja šo te publisko resursu mēs izmantojam citiem gadījumiem, tad par to ir dabas resursu nodoklis jāmaksā. Un šinī gadījumā nav jārunā tikai par to, kā te uzsvēra arī ierosinātāji, ka salīdzinām to ar dzeramo ūdeni, jo runa ir nevis tikai par dzeramo ūdeni, bet par ūdens ieguvī un izmantošanu saimnieciskajā darbībā, tātad ne tikai kā dzeramais ūdens, bet arī jebkurai citai ražošanas nozarei. Līdz ar to te ir arī tas samērīguma aspekts.

Papildus vēl gribētu tikai piebilst to, ka ja mēs pieminam un akcentējamies uz dzeramo ūdeni, tad, atbilstoši Pasaules Veselības organizācijas norādījumiem, cilvēkus, respektīvi, iedzīvotājus nevar atstāt absolūti bez dzeramā ūdens nekādos apstākļos, savukārt par elektroenerģijas nodrošināšanu šādu uzstādījumu tomēr nav. Tā kā nebūtu korekti šinī vietā salīdzināt to, piemēram, ar piesaukto dzeramo ūdeni vien.

Bez tam, nevaram piekrist arī tam, ka šinī lietā tiek piesaukts nodokļu kontekstā zivīm nodarītie zaudējumi un kaitējumi. Šis nodoklis nekādā mērā nav saistīts ar zivju resursiem, kā tas arī bija uzsvērts, jo attiecībā par zivīm nodarītajiem kaitējumiem ir pilnīgi cits mehānisms, kā tas tiek segts un kā tas tiek darīts. Tāpēc nav korekti to piesaukt un arī izmantot.

Bez tam, papildus vienīgi vēl varētu piebilst to, ko es jau gan iepriekš teicu, ka, kā jau upju baseinu plānos un arī pieminētā Eiropas Savienības direktīva norāda, ka principā mums būtu jāsedz visas izmaksas, kas ir saistītas ar resursu izmantošanu. Visos četros upju baseinu plānos ir tātad norādīts, ka nav segtas pilnas visas izmaksas attiecībā par ūdens resursu izmantošanu hidroelektrostaciju darbībā jeb elektroenerģijas ražošanā un tātad šajos te baseinu plānos ir... lai nodrošinātu izmaksu segšanas principu īstenošanu, piedāvāti risinājumi. Kā viens no šiem risinājumiem bija izvērtēt iespēju piemērot tieši dabas resursu nodokli ūdens resursu lietošanas veidiem, uz kuriem tas šobrīd neattiecas. Tātad šie plāni ir pieņemti iepriekš, pirms vēl dabas resursu nodokļa likums tika grozīts, un līdz ar to šī te informācija bija pieejama visiem un iepriekš jau savlaicīgi zināma, jo plāni ir publiski pieejama informācija.

Bez tam, tas arī paredz iekļaut pasākumu programmā papildus pasākumus — slodzes uz ūdens vides samazināšanai, kas šinī gadījumā nozīmē to, ka, izvērtējot situāciju, veselai rindai mazo HES būtu jāveic ļoti būtiski ierobežojumi, lai neteiktu pat līdz slēgšanai.

Tikai viens piemērs vēl papildus tam, ko teica, ka nu... mazie HES nekādu... ūdens izmaiņas un pārmaiņas nenotiek darbības rezultātā... Konkrēts piemērs, kas ir veikts... pētījums par, piemēram, Barona HES ūdenskrātuves ietekmi uz gruntsūdeņu kvalitāti, ko iepriekš arī es minēju, ka ietekmēti tiek tieši gruntsūdeņi. Tad pētījuma autori ir secinājuši, ka

neskatoties uz to, ka konkrētajam HES teritorijas ģeoloģiskie apstākļi ir diezgan labvēlīgi un nosaka augstu gruntsūdeņu dabisko aizsargātību, vienalga, ir ievērojama ūdenskrātuves negatīvā ietekme uz gruntsūdeņiem 2 līdz 4 metru attālumā vēl no ūdenskrātuves. Tas ir tikai viens piemērs, un tas nozīmē to, ka šinī gadījumā, ja arī dzan normālos laika apstākļos lejasbjefa upes ūdeņos varbūt ietekme nav jūtama, tad savukārt tad, kad ir daudzūdens periods, tad gan lejasbjefā, gan arī vecupē sajaucoties šiem te ūdeņiem ar gruntsūdeņiem, gruntsūdeņu kvalitāte tiek būtiski ietekmēta.

Līdz ar to mēs pievienojamies tam, ko arī Saeima pauda, ka nodokļu mērķis ir leģitīms un nodokļa piemērošana ir samērīga.

Paldies.

A. Laviņš.

Viss? Tad tiesas debates ir noslēgušās.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem vaicāšu... vai vēlaties izteikt replikas? Ja ir, tad lakoniskas, īsas.

O. Henrihs.

Man ir pavisam īsi saistībā ar pārmetumu, ka es esmu izmantojis finanšu kaut kādu instrumentu atbalstu un saņēmis lielu atbalstu. Tad man jāsaka, ka ja es būtu zinājis, ka būs dabas resursu nodoklis un subsidētās enerģijas nodoklis, noteikti es nebūtu pieteicies šim vienīgajam konkursam.

Otra replika ir saistībā ar iespēju izmantot pakalpojumus... vides investīciju... tas attiecas tikai uz sabiedriskajām organizācijām, nevis uz komercsabiedrībām.

Paldies.

J. Vaitis.

No manas puses būs faktiski laikam divas replikas. Pirmā attiecībā uz spriedumu, uz kuru es atsaucos. Ja minētajā spriedumā tika apspriests jautājums par uzkrāšanu, vai tā ir saprotami tik šauri, ka tas attiecas uz ūdens apgādi vai arī tur attiecas uz hidroenerģiju. Taču gan no ģenerāladvokātu secinājumiem, gan no sprieduma ir redzams, ka katrai valstij saskaņā ar šo direktīvu pašai ir jāizsver un izsvēruma principi ir noteikti pašā direktīvā, kas ietekmē, kādā mērā ietekmē un tur ir šis ūdens pakalpojumu izmaksu segšanas princips.

Attiecībā uz skaitļiem, par peļņu, procentiem un tamlīdzīgi. Formula ir vienkārša, kas ir šajos te Ministru kabineta noteikumos. Jebkurš var, ieliekot divus ciparus, augstumu, šo te paredzēto paraugkoeficientu un augšā uzrakstot, ka tā ir viena kilovatstunda, var iegūt, cik

kubikmetri būs vienai kilovatstundai. Un jebkurš var apskatīties, cik maksā viena kilovatstunda vai nu tirgū, vai nu var pieskaitīt subsidēto. Bet jebkurā gadījumā jebkurš var aprēķināt, cik procentus tas būtu pie šī te konkrētā koeficienta. Un izmantot peļņas rādītājus nezinot, cik lielu daudzumu no šīs peļņas sastāda varbūt cita komercdarbība, vai tā ir tikai veida komercdarbība... nu, tas nav korekti. Vienkāršākais ir paņemt šīs te divas cenas... Satversmes tiesa var izvēlēties, kuru viņa uzskata par vislabāko, mūsu ieskatā tā ir šī tirgus cena, kura būs jārēķina, jo nav pārejas perioda, varam to visu zaudēt. Bet to var aprēķināt tādā veidā, nevis manipulēt ar peļņas cipariem.

A. Laviņš.

Paldies.

U. Grauds.

Godājamā tiesa, man arī būs viena replika par to kaitējumu, ko it kā nodara HES izveidošana. Es vēlos vērst Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka daudzi no šiem mazajiem HES vispār ir izveidoti uz veco HES bāzes. Līdz ar to objektīvi un loģiski domājot nekāds kaitējums pie izveidošanas nemaz nevarēja tikt nodarīts.

Paldies.

A. Laviņš.

Vai atbildēsiet uz repliku?

M. Brencis.

Mans būs tikai viens sakāmais. Es neuzskatu... es joprojām nesaprotu, kāpēc vienai dabas resursu lietošanas grupai, mazajiem HES, nebūtu jāmaksā nodoklis par dabas resursu, šajā gadījumā, ūdens lietošanu, ko viņi izmanto saimnieciskajai darbībai, ražojot elektroenerģiju. Es šādus argumentus nesaklausīju. Es dzirdēju atsevišķus skaitļus un faktus, kā varētu kāds konkrēts komersants gūt mazāku peļņu no obligātā iepirkuma, kā kaut kas nozarē atsevišķam uzņēmumam iet greizi, bet es nedzirdēju pārliecinošus argumentus par to, kāpēc būtu jānostāda šie mazie HES privilīģētā stāvoklī un turpmāk būtu jāparedz atbrīvojums no dabas resursu nodokļa. Paldies.

A. Laviņš.

Nebūs vairs?

Labi. Paldies. Lietas dalībnieki ir uzklausi.

Šajā brīdī Satversmes tiesa jums paziņo, ka sprieduma pasludināšana lietā notiks
25. martā pulksten 10.00.

Līdz ar to tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Elīna Kursiša